ISSN 0-1301-0220-2

81

9 770130 102202

AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ Şubat 2001 Sayı: 2001/02 Fiyatı: 1.000.000 TL. (KDV Dahil

ÖKÜZ

tafo tut... onlar için şukulata, benim için sütlaç

- çiçeği solabilen ama solmayan insanlar arasında yaşadım hep

- dede, Cemal süreya ödülü kaç para

- n'aptın kilitledin beni anne ya

- haberleri hazırla çay ocağını ihmal etme

- şimdi cezaevleri türkiye'de demokratikleşmeyi doğrudan istemeyenlerin kullandıkları, varlıklarını hissettirdikleri bir alan haline geldi

- suratına işemek istiyorum sonra da öpmek istiyorum

- bir ülkenin 'en iyi borçlanan ülke ödülü' alması ne demek

Aksamsefasi

incelikler - on

met üst

Seherden uğradım dostun köyüne
Hoş geldin sevdiğim, in dedi bana
Tomurcuk memesin verdi ağzıma
Yorgunsun sevdiğim, em, dedi bana

♥ ♥ ♥

Ememedim leblerinden yârimi
Kim ağlatmış benim nazlı yavrumu
Veremedim has bahçemden narımı
Kan doldurmuş gözlerini yaş ile

♥ ♥ ♥

Dilber at kolların, dola boynuma
Ölüm endişesi gelmez aynıma
Bir gece misafir eyle koynuna
Sabah oldu deyü kaldırma beni

♥ ♥ ♥

Ayağına geymiş telli yemeni
Aramızdan kaldıralım gümeni
Aç göğsünü kız göreyim memeni
Boğum boğum kınalanmış, sürmeli

♥ ♥ ♥

Sevdiğim bağın dallanmış
Dalında bülbül eğlenmiş
Şeftalilerin ballanmış
Sorulmayı, sorulmayı

♥ ♥ ♥

Üç güzel de aştı şimdi pınarı
Taramış zülfünü, vermiş tımarı
Ak gerdanın altı zemzem pınarı
Ağzımı verdim de kandırdı beni

♥ ♥ ♥

Şan alsın dostun bahçası, bağı
Derilmiştir gülü, geçmiştir çağı
Yusuf almasına dönüşmüş yanağı
Anı öpmek değil, dişlemek gerek

♥ ♥ ♥

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Bu yiyip içmeğe, işlemek gerek
Sevdiği güzel olan neyler uykuyu
Uyanıp cilveye başlamak gerek

♥ ♥ ♥

Gül bülbülün sekiminden
Perçem zülüf takımından
Geçme mescit yakınından
Çok namazlar böldürürsün

♥ ♥ ♥

Çaylak çılgın gibi göllerden kalkar
Ala geyik gibi yüksekten bakar
Ayvası, turuncu burnumda kokar
Soyunup koynuna girmek muradım

♥ ♥ ♥

Kadir Mevlâm budur senden dileğim
Şöyle bir güzel ver gönlüm eğleyim
Ellere verirken benim ne suçum
Birin de bana ver gönlüm eğleyim

♥ ♥ ♥

Amanın da KARAC'OĞLAN amanın
Kirpikler ok olmuş kaşı kemanın
Evvel kız başlıydın, duldur zamanın
Olursa kız olsun, dulu neyleyim

♥ ♥ ♥

İnkâr m'oldu al yanaktan emdiğim
Gece gündüz sevdasına yeldiğim
Usül boyun, ince belin sardığım
Öğrenmiş ellerim, duramaz oldum

Ak memenden emdiceğim azıktır
Tarama zülfünü, gönlüm bozuktur
Öksüzüm, garibim, bana yazıktır
Destursuz koynuna giremiyorum

♥ ♥ ♥

Entari geyinmiş frengi rengi
Yanaktan kırmızı, elmas irengi
Saçları topukla eyliyor cengi
Bir hüma bakışlı, on dört yaşlının

♥ ♥ ♥

Geline bak deli gönül geline
Koynunda açılmış gül memelerin
Emsem de doyulmaz yavrum tadına
Kaymağa karışmış bal memelerin

♥ ♥ ♥

Ayağına geymiş telli yemeni
Kaldıralım aralıktan gümanı
Ak topuk üstüne atlas tumanı
Döker gider, yaylasına bir gelin

♥ ♥ ♥

Yiğit olan yiğit dağda yaslanır
Deli gönül böyle kalmaz, uslanır
Yâr koynunda bir çift meme beslenir
Birini yiğide vermen mi gelin

Kömür gözlüm ben de bunu bilmedim
Yıkılıp bahçene gülün dermedim
Bir geçe koynunda mihman olmadım
Şimdi el değmedik yerin kalmamış

♥ ♥ ♥

Beyaz gövden safi gümüş
Yedireyim türlü yemiş
Memeleri turunç olmuş
Zülüflerin tel mi yoksa

♥ ♥ ♥

İbrişim kuşak kuşanır
Saçağı yere döşenir
Uçkur çözmeğe üşenir
Çöz efendim, deyip durur

♥ ♥ ♥

Testisini almış pınara gelmiş
Terlemiş memeler yeni tomurmuş
Has yıldız düğmeler çapraz vurulmuş
Seherde göğsünü çöz, kara gözlüm

♥ ♥ ♥

Değirmenden geldim, beygirim yüklü
Şu kızı görenin del'olur aklı
On beş yaşında da, kırk beş bölüklü
Bir kız bana emmi dedi, neyleyim

Ala gözler ile kaşın eğmesin
Gönlüm çekmez, her güzeli sevmesin
Sıkça dikmiş kız döşünün düğmesin
Sıkmış, memelerim gerilsin, deyi

♥ ♥ ♥

Gelirim amma, döğerler
Bizi bu ilden kovarlar
Güzel olanı severler
Ben, ölürüm görmeyince

♥ ♥ ♥

Evlerinin önü kuyu
Kuyudan alırlar suyu
Çok küçüksün daha büyü
Hesap ettim yaşlarını

♥ ♥ ♥

Geliyor nazlımın göçü
Tel tel olmuş ipek saçı
Fındık fıstık, bademiçi
Çerez olmuş memeleri

♥ ♥ ♥

Ben severim kara kaşın eğmesin
Gönlüm almaz her güzeli sevmesin
Çözüver sevdiğim, göğsün düğmesin
Tomurcuk memeler serilsin bu gün

Arkasına geymiş basma
Salınır karşımda yosma
Topak boylu, ak göbelek
Sana uyar var mı yoksa

♥ ♥ ♥

Kaçma yavrum, kaçma ben adam yemem
Gizli sırlarını ben ele demem
Salınıp pınara geldiğin zaman
Yüzümü süreyim yüzüne senin

♥ ♥ ♥

Ark altında su doldurur
Eteğini yel kaldırır
Karşıki evin kızları
Bakışı, adam öldürür

Güzelin yanağı ayın tekeri
Ağzı oğul balı, firenk şekeri
Omuzları aşağı, gerdan yukarı
Her bir yeri mâmur olur güzelin

♥ ♥ ♥

Dinleyin ağalar hata işledim
Hayrı bıraktım da şerre başladım
Öpem derken al yanaktan dişledim
Kurt yiyip te çürüyesi dişinen

♥ ♥ ♥

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Niçin benden böyle şüphelenirsin
Bizlere gelince naz üstüne naz
Illere gelince cilvelenirsin

♥ ♥ ♥

Güzel yavru çıkmış tahta, sallanır
Hep öptükçe şirin dudak ballanır
Öpülüp sevilen yâr güzellenir
Emerim dillerin nic'olur olsun

♥ ♥ ♥

Fani KARAC'OĞLAN fani
Veren alır tatlı canı
Sevmediğim kara donu
Kız karşımda geydin bu gün

♥ ♥ ♥

Bahçende gülün güllenmiş
Şeyda bülbülün dillenmiş
Koynunda memen kirlenmiş
Emilmeyi emilmeyi

♥ ♥ ♥

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Gel, kara zülfüne kullar olayım
Ak memeler domur domur terlemiş
Sil kara zülfüne, kullar olayım

♥ ♥ ♥

Som gümüşten daha aktır bileğin
Hak yoluna kabul olsun dileğim
Yavaş yürü mavi donlu meleğim
El âriftir, yürümekten hil'alır

♥ ♥ ♥

Gelinin beliğin saydım
Kızın memelerinden emdim
Soyunup koynuna girdim
Zemheride güze benzer

♥ ♥ ♥

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Göster cemalini, görmeğe geldim
Şeftalini derde derman dediler
Gerçek mi sevdiğim sormaya geldim

♥ ♥ ♥

KARAC'OĞLAN böyle sandık
Ağız fincan, burun fındık
Billur gibi beyaz pambuk
Beyaz gövden kar mı yoksa

Yukardaki dörtlükler büyük halk ozanı Karaca Oğlan'a ait. Karaca Oğlan bu dizeleri yüzyıllar önce çalmış, söylemiş özgürce.. Karaca Oğlan'ın bir de bu dizeleri günümüzde çalıp, söylediğini bir düşünseniz! Herhalde RTÜK hemen Karaca Oğlan'a kapatma cezası verirdi. KÜTÜK de *(her türlü sanat ve hayat alanındaki RTÜK kafalı sivil kişilerin oluşturduğu soyut bir kurum)* onu hemen aforoz ederdi herhalde!

Akşamsefası

Yol kenarındaki kara dut ağacının altına oturduk. Başını göğsüme dayadı. Seni kıskanıyorum, dedi. Geçen gün gazetede bir yazını okudum ve ağladım. Bana kalırsa o kıza deli gibi aşıksın. Sonra o şiir... Unutamam mıydı neydi adı. Madem unutamayacaktın benimle niye nişanlandın. Dudakları titriyordu. Elimi saçlarına götürdüm. Hâlâ ıslaktı.

Seni Seviyorum

YILMAZ GÜNEY

Ortalığı tatlı bir serinliğe bozarak gelip geçen yaz yağmuru saçlarımızda kördüğüm olmuştu. Ömür'ün alnına dökülen ıslak saçlarından yüzüne akan damlalar dudaklarında parlıyordu. Bu pırıltılarda bütün maziyi derinliğiyle görebiliyordum. Çocukluğumu, tahtadan arabamın takırdağı, kargıdan atımın şahlandığı meydanı. Söylediklerine pişman olan ilk sevgilimi ve arkasından ağladığım; çırpındığım o güzel mektepli kızı. Hepsi bu pırıltılarda. Yeni nişanlım Ömür. O yok bu pırıltılarda. Karşımda gülüyor. Belki olmaz bu dünya, belki günün birinde başka bir göz Ömür'ü hatırlatır.

Sıcacık elleri avucumda, yol boyu çitlere tırmanmış bembeyaz yaban güllerine bakıp bir şeyler kuruyoruz. Yok, diyor Ömür. Evimiz mini mini olmalı. Sıcak, küçük bir yuva. Akşamları kapıda seni beklemeliyim. Ha... Sahi kapıyı ne renge boyarız?

- Beyaza dedim. Beyazı severim.

- A... Sevgilim, evimizi hastahane mi sandın? Yeşil nasıl? Yahut mavi.

- Peki mavi olsun. Çiçekleri seversin değil mi?

- Bayılırım çiçeklere.

- Her gün bir karanfil takacağım göğsüne.

Biraz daha sokuldu.

- Bunlar olacak değil mi?

- Bir zamanlar ben de böyle kurdum; ama senin için değil. Fakat şimdi.

- Evet şimdi...

- Hepsi boşa çıktı.

- Yani benimkilerin de boşa olduklarını mı söylüyorsun?.

- Öyle bir şey demedim. Demek istediğim şu; bu hayalleri seni tanımadan evvel kurdum. Ona yazdım bunları. Küçük bir evden; çiçeklerden, gelecekten bahsettim.

- Sonra ne oldu?..

- Hiç ne olacak. Netice değişmedi; aldırmadı bile.

- İyi etmiş. Kim bu kız?.

- Yıldız... Ay... Güneş... Üçünün en güzel taraflarını alanı onun güzelliği çıkar.

- Demek aşık olduğun kadar var.

- Hayır... Hiç aşık olmadım ve olamam da.

- Bana aşık değil misin?.

- Hayır.

- Hayır mı dedin?..

- Evet... Seni sadece seviyorum. Isırasım gelen kulaklarını, öpmek için kıvrandığım dudaklarını ve baktıkça kendimi uçuyor hissettiğim gözlerini seviyorum.

Avucumdaki elini çektikten sonra yere bakarak,

- Seni seviyorum ama inanmıyorum. Daha doğrusu inanasım gelmiyor. Bütün erkekler gibi sen de yalan söylüyorsun.

- Benim de sana inanasım gelmiyor.

Birden durdu. Daha neler, dedi.

Yol kenarındaki kara dut ağacının altına oturduk. Başını göğsüme dayadı. Seni kıskanıyorum, dedi. Geçen gün gazetede bir yazını okudum ve ağladım. Bana kalırsa o kıza deli gibi aşıksın. Sonra o şiir... Unutamam mıydı neydi adı. Madem unutamayacaktın benimle niye nişanlandın. Dudakları titriyordu. Elimi saçlarına götürdüm. Hâlâ ıslaktı. Söyleyeceklerin var mı daha, dedim. Gözlerime baktı. Yo... dedi.

- Öyleyse başlayabilirim.

- Neymiş o?.

- Neye olacak; konuşmaya. Benden evvel kimseyi sevmedin mi?. Mektepte, mahallede.

- Hayır... Hiçkimseyi sevmedim. Ama anlayamıyorum, bunları sormandaki mana ne?.

- Ben açık konuşmasını severim Ömür. Benden bir şey saklama ve anlat.

- Dedim ya kimseyi sevmedim.

Yalan... Hepsi yalan... Geçen gün size gelmiştim. İçeri girerken postacı geldi. Bir mektup verdi. İzmir'den sana geliyordu. Kız ismi kullanan bir erkek. Merakımı yenemeyerek okudum.

- Ne okudun mu?.

- Evet okudum. Ümitlendirip ayrıldıktan sonra unutmaya kalktığın bir genç. Kimbilir seni ne kadar çok seviyordur. Mektubuna cevap verdiğin takdirde gelecekmiş. Bu çocuğun, seni benden fazla sevdiği muhakkak. Onu unutmaya hakkın yok. Sensiz yaşayamacağına inanıyorum. Ona dönmelisin.

- Ne kadar acı konuştuğunun farkında mısın?

- Hakikat daima acıdır Ömür. Bunu hiçbir kuvvet değiştiremez. Ayağa kalktı, ellerimden tutup kaldırdı. Söyleyeceklerin bitti mi, dedi.

- Evet bitti. Senin de bittiğin belli.

- Hayır. O çocuğu hiç sevmedim. Belanın biri. Bir gezide tanışmıştık, görsen.

- Siz kadın milleti... Ne mahluksunuz. Onu sevdiğin halde kuruntun yüzünden onu maziye gömmeye kalkıyorsun. Şunu iyi bil ki o çocuktan başka kimse seni mes'ut edemez. Ben bile... Senin de onu sevdiğin belli.

- Ama ben seni...

- Yanılıyorsun yavrum. Beni sevmiyorsun. Yalnız yakın buluyorsun; yakın bulmak sevmek demek değildir. Onu unutma, o şu anda seni düşünüyor. Teselliye muhtaç vaziyette. Yaz ve deli gibi sevdiğini söyle.

- Haklısın, dedi. Seni sevmiyorum.

Eve kadar hiç konuşmadan gittik. Onu eve bıraktıktan sonra, beni evden uzaklaştıran yorgun adımlarım titriyordu. Dönüp baktığımda verdiğim İzmirli çocuğun mektubunu okuyordu. Başını kaldırdı, uzaktan bile güzelliği, cana yakınlığı ile İzmirliyi kendine aşık eden Ömür, arkamdan bakıyordu. Elini kaldırıp kapıyı kapadı. Set boyundaki küçük kahveye gidip Ahmet'e mars olmalıydı. Zaten mars olmadığım kimse yok ya.

Yılmaz Güney, sanat dünyasına ilk olarak hikayeleriyle girmiş. Aşağıdaki hikaye Yılmaz Güney'in 20 Eylül 1955'de yazdığı ve hiçbir kitabında yer almayan, dergi sayfalarında unutulmuş bir hikayesi. 46 yıl sonra ilk defa Öküz'de...

Akşamsefası

Sen, babası Van'dan göçmüş bir Kürt çocuğu ol. Sen dokuz yaşındayken, gözlerinin önünde babanın öldürülüşüne şahit ol. O anda dilin tutulsun. O anda korkulara gark ol, artık sıra bana geldi korkusuyla on iki yaşına kadar dilsiz yaşa. Sen ilkokuldayken bu yüzden hiç tahtaya kalkma. Sabahlara kadar "yüreğim yanıyor" diye kendi kendine inle dur. Adana'da işlere gir çık, ırgatlık yap, şoförlük yap, bekçilik yap, aşık olup türkü söyle, cenazelerde ağıt yak, tarla bekle, bağ sula, dayak ye, horlan; sonra büyük şehre ayak bas, İstanbul'da havagazı memurluğu yap, İstanbul evlerini mutfak mutfak gez, arzuhalcilik yap, gazetecilik yap, hapis yat, Babıali'de "Kürt Kemal", "Ayı Yaşar" diye aşağılan, sonra da gel başımıza dünyanın en büyük romancılarından biri kesil...

Yaşar Kemal'in Yabancı Dili Öldü!

MUHSİN KIZILKAYA

Bir Musevi'nin cenazesi neden camiden kalkar? Bu sorunun cevabının hiçbir önemi yok aslında. Önemli olan, cami avlularının büyük cenaze merasimlerine müsait olduğu. Belki de bütün dostlarını bir arada görmek için vasiyet etti bunu, Tilda Kemal bilmiyorum. Belki de bütün hayatını entelektüel faaliyetler içinde geçirmiş olan yaratıcı, zeki bir kadının, hayatı boyunca birtakım çevrelerin bir günah gibi yükledikleri dinsel aidiyetinin, kendisi için aslında o kadar da önemli olmadığının zarif bir hatırlatmasıdır onlara, onu da bilmiyorum. Bildiğim bu yazıyı, Tilda Kemal'in cenazesinin kaldırılmasından bir gece önce yazıyorum. Tilda Kemal, böyle bir vasiyet bırakarak ne düşünmüş olursa olsun, yarın Teşvikiye Camisi'nin avlusuna toplanacak kalabalığı tahmin edebiliyorum şimdiden. Hatta bu yazıyı yazarken, cenazeye katılanların teker teker yüzlerini bile seçebiliyorum. Memleketin bütün büyük yazarları, sanatçıları, şairleri, ressamları orada olacak biliyorum. Bir sürü "önemli adam" oraya çelenk gönderecek. Yine insanlar, siyah gözlükler takacak, yine imamın sesi duyulacak, yine ölü sahibi olarak bu kez Yaşar Kemal'i öpecek bütün dostları... Cenazenin önemi, Yaşar Kemal'in eşi olması değil, Tilda Kemal, Yaşar Kemal olmadan da önemli bir insandı çünkü. Hatta o kadar önemli ki, belki de Yaşar Kemal'i Yaşar Kemal yapacak kadar önemli.

"Her başarılı erkeğin arkasında bir kadın var" yaygın sözü her ne kadar çoğumuzu rahatsız etse de, bu çokça aşınmış, anlamından soyunmuş, belki de kadınlara değer vermeyen bir toplumun biraz da kadınların gönlünü almak için sık sık başvurduğu bu söz eğer bir anlam ifade ediyorsa bugün hâlâ, bu anlamına en çok Yaşar Kemal ile Tilda Kemal'in ilişkisinde kavuştu diyebiliriz rahatlıkla. Öyle ki, eğer bugün yeryüzünün bizim bilmediğimiz bir yerlerinde bile Yaşar Kemal'in adı kitap kokusuna alışmış insanlar arasında biliniyorsa, herkes bu bilgiyi çokça Tilda Kemal'e borçludur aslında.

İnsan yaratıcılığına hiçbir değerin verilmediği bir toplumda yaşıyoruz. Vasat toplumun zekası, vasattır. İnsanların zekasıyla ilgili olarak ortaya atılan istatistiksel hesaplamaları bir yana bırakırsak toplumun büyük çoğunluğu, aklını ve zekasını kullanma becerisinden yoksundur. İhtiyaç duyduğu her şeye, kendi yeteneğiyle kavuşma yerine, başkasının yardımıyla edinme kolaycılığına alışmıştır. Vasat zekalar, becerisizliklerine kılıf bulmak için, üstün zekaları da kendi düzeylerine indirgemeye çalışırlar. Herkesi kendileri gibi görürler. Kendilerinden akıllı, kendilerinden zeki, kendilerinden yetenekli birilerinin başarılarının altında hep öküzün altında aradıkları buzağıyı aradıkları gibi bir bit yeniği arar dururlar.

İşte toplumun hem düşünce, hem de siyasal hayatına egemen olan bu mantık, edindiği kültürü doğal yeteneğiyle birleştirip, yaratıcılığını kullanarak dünya edebiyatına doğa-insan birlikteliğinin en görkemli roman örneklerini sunan bir yazarın eşinin, bildiği birkaç yabancı dil ve edindiği mükemmel edebi bilgilerini harmanlayarak yazar eşini, dünya edebiyat ailesine eksiksiz tanıtmaya kalkışmasını, kadının becerisi olarak değil, mensubu olduğu dinden insanların uluslararası alandaki etkinliği, lobi çalışmasıyla açıklamaya çalışmaları, hayatı boyunca Tilda Kemal'in önünde bir azap olarak durdu. Bunun acısını yaşadı. Yaşar Kemal'in yirmiye yakın tuğla kalınlığında romanını, dünyanın en zor işlerinden birisine kalkışarak İngilizce'ye çevirmiş olmasını kadının yeteneğiyle değil, Museviliğiyle açıklanmaya çalışıldı. Vasatlar ülkesinde vasat zekalara göre Tilda Kemal Musevi olmasaydı. Babıali'de arzuhalcilik yapan kör Kürt Kemal, hayatı boyunca bugün bulduğu yerde olmazdı. Hayatları boyunca birilerinin dürtüklemesiyle, koltuk çıkmasıyla bir şey olanların toplumunda bu işin başka bir izahı yoktu çünkü.

Sen babası Van'dan göçmüş bir Kürt çocuğu ol. Sen dokuz yaşındayken, gözlerinin önünde babanın öldürülüşüne şahit ol. O anda dilin tutulsun. O anda korkulara gark ol, artık sıra bana geldi korkusuyla on iki yaşına kadar dilsiz yaşa. Sen ilkokuldayken bu yüzden hiç tahtaya kalkma. Sabahlara kadar **"yüreğim yanıyor"** diye kendi kendine inle dur. Adana'da işlere gir çık, ırgatlık yap, şoförlük yap, bekçilik yap, aşık olup türkü söyle, cenazelerde ağıt yak, tarla bekle, bağ sula, dayak ye, horlan; sonra büyük şehre ayak bas, İstanbul'da havagazı memurluğu yap, İstanbul evlerini mutfak mutfak gez, arzuhalcilik yap, gazetecilik yap, hapis yat, Babıali'de **"Kürt Kemal"**, **"Ayı Yaşar"** diye aşağılan, sonra da gel başımıza dünyanın en büyük romancılarından biri kesil, yoksul Kürt olarak Türkçe'yi hepimizden güzel kullan, milyonlarca insanı etkile, Fransız Devlet Bakanları sana nişanlar versin, dünya edebiyat çevrelerinde saygın bir isim edin, Nobel adayı olarak adın telaffuz edilsin ve hepsinden önemlisi memleketimizi dışarıya jurnal et ve başın belaya girmesin... Olacak şey mi? Unutma bütün bunları o Musevi karına borçlusun. Karın Musevi olmasaydı eğer, bunların hiçbirini rüyanda bile görmezdin. Arkanda güçlü bir Yahudi lobisi olmasaydı bugünkü ününü hayal bile edemezdin. İşte bu mantık, Yaşar Kemal ve Tilda Kemal'i hep horladı, aşağılamaya çalıştı, başarılarına gölge oldu. Tilda Kemal ölünceye kadar bu haksızlığın acılarıyla yaşadı. Ve en çok aydın bildikleri, kendi yanında sandıkları, görüşünce yaltaklanan, arkası düşünce çekiştiren yarı aydın insanların suçlamalarına üzüldü. İnsanın içini en çok dost bildiğinin ihaneti acıtır çünkü.

Bu mantık, İngilizce, Fransızca ve İspanyolca'yı anadili gibi bilen, kültürlü, kendini oldurmuş, vasatlıktan sıyrılmış, edindiği bilgiyi yaratıcılığı ve yeteneğiyle harmanlama yetisine kavuşmuş,

işine saygılı aristokrat bir şehirli kadının, köyden gelmiş, doğal yeteneğini yaratıcılığıyla birleştirmeyi öğrenmiş, bulgur pilavına aşık ama yanında soğan yemekten korkan, fil gibi bir hafızaya sahip bir büyük yazar adamın, el ele vererek, geceler boyu çalışarak, onlarca yılda yazılmış dünya edebiyatının en görkemli eserleri arasında kabul gören o büyük romanları, yabancı dillere çevirip onları evrensel kültürün bir parçası haline getirme uğraşlarını, iki insanın becerisi olarak göremez. Çünkü bu mantığın böyle bir yeteneği yoktur ve hiçbir zaman da olmadı zaten. Onun için Tilda Kemal, mensubu olduğu cemaatin aidiyetini, o

Akşamsefası

öyle görmezse bile, hep bir **"günah"** olarak taşımak zorunda kaldı.

Öyle ki, bazı Kürt münevverleri bile, onun bu aidiyetini, Yaşar Kemal'in **"Kürt davasına uzaklığının"** bir ölçüsü saydı. Çünkü bu münevverler, Kürt davasına yakınlık ve uzaklığın ölçüsü olarak, bir yazarın ürünlerini, söylediklerini, yazdıklarını değil de, kendileriyle sigaralı izbe ortamlarda, sonu gelmeyen kısır tartışmalara girmek olarak görüyordu tıpkı yukarıda sözünü ettiğim haksızlıkları yapanlar gibi, hem de onların günahlarına ortak olarak. Bu münevverlere göre **"o Yahudi kadın"** Yaşar Kemal'i kendilerinden uzaklaştırmıştı. Onlarla görüşmelerini engelliyordu. Aslında iyi de ediyordu. Eğer varsa böyle bir şey, Tilda Kemal, Yaşar Kemal'i **"o çevrelerden koruyarak"** hem Kürtlere, hem de edebiyata dünyanın en büyük iyiliğini yapıyordu. Salt bu davranış bile Tilda Kemal'i **"mükemmel insan"** yapmaya yeter. Çünkü Tilda Kemal, iyi bir romancının gününün yirmi dört saatini yazıyı yaşayarak daha büyük ürünler verebileceğini biliyordu. Çünkü Tilda Kemal iyi bir yazar olmanın hangi koşullarda mümkün olacağını biliyordu. Çünkü Tilda Kemal, yazı denilen büyülü faaliyetin hangi azaplar sonucu ak kağıdın üstüne düştüğünün zorluğunu biliyordu. Çünkü Tilda Kemal, büyük yazarları büyük yazar yapan şeyin, gündelik politik çekişmelerin, siyasi tartışmaların içinde yer alması olmadığını biliyordu. Çünkü Tilda Kemal, iyi yazar olmanın birinci koşulunun yazının kölesi olması gerektiğini biliyordu. Ve en önemlisi Tilda Kemal, büyük yazarların ancak büyük davaları savunabileceğini biliyordu. O insanlarla kuracağı ilişkiden çok, yazacaklarının o insanların davasına olan etkilerini biliyordu. Tilda Kemal, Yaşar Kemal'i **"o çevrelerden"** koruyarak, o çevrelere **"iyiliğin"** en büyüğünü yapıyordu.

Tilda Kemal, **Ararat** ve **Ant Yayınları**'nı kurdu. O yayınevlerinde yüzlerce kitap yayınladı. Türk edebiyatına sayısız çeviri kitap armağan etti. 12 Mart'ta, birlikte çalıştığı, aydınlanma fikrine birlikte katkı sağladığı arkadaşları **Azra Erhat** ve **Magdalena Rufer**'le birlikte tutuklandı. Yaşar Kemal, Selimiye'ye yiyecekler taşıdı durdu, koğuş arkadaşları bayram yaptı. Çıktıktan sonra da hapisliğini hiç kullanmadı. Yumuşak üslubunu hep korudu, öfkesini dışarı vurmadı, evde yeterince bağıran bir adam vardı zaten. Yeryüzünde başka bir dile çevrilmesi en zor yazarlardan biri olan Yaşar Kemal'in 17 kitabını İngilizce'ye çevirdi. Ona hep perhiz yemekleri yaptı. Haşlanmış kabak, tuzsuz tavuk yedirdi, oysa Koca Yaşar yanında soğan cücüğü olan bulgur pilavına, bol tereyağlı tarhana çorbasına alışkındı. Hayatının hiçbir döneminde Yaşar Kemal'in eşi olmanın rehavetine kapılmadı, bunu kullanmadı. **Doğan Hızlan**'ın deyimiyle, Yaşar Kemal'e verilen ödüller için yapılan törenlerde hiçbir fotoğrafta yer almadı, kasıntı pozlar vermedi. Ama hep onun yanında oldu. Hayatına çokça müdahale etti, gezip tozmasına izin vermedi, ağız tadıyla içtiği viskisine bile karıştı. Ancak bütün bu müdahaleleri, hep bir yazarın nasıl daha iyi yazabileceğini düşünerek yaptı. Onun için ona çevirmenlik yaptı, sekreterlik yaptı, ahçılık yaptı, hemşirelik yaptı, eli oldu, kulağı oldu, hayatını düzene soktu. Bundandır, ölen sadece Yaşar Kemal'in yabancı dili değildi.

Yaşar Kemal, eşi Musevi olduğu için Yaşar Kemal olmadı. Büyük yaratıcılığını, başka bir yaratıcının yeteneğiyle birleştirmeyi bildiği ve ikisi bu şansı çok iyi kullandıkları için Yaşar Kemal oldu.

Yaşar Kemal'in hayatı boyunca en çok kullandığı kelimelerden biriydi "Tilda". Haklıydı!

muhsinkizilkaya@hotmail.com

Hiçbir demokratik ülkede 10 bin siyasi mahkum yok. Yani cezaevinde bulunan insanların 4'te biri, 5'te biri siyasi mahkum statüsündeyse, o ülkede ciddi hukuki problemler var demektir. Ya da bu ülkedeki siyasi mahkum statüsü tartışılmalıdır. Ülkedeki siyasi mahkum kavramının, evrensel hukuk kuralları ile ilişkilendirildiği zaman, tutarlı olmadığı görülür.

Geçmiş Olsun Eşber Abi

HALİL İBRAHİM ÖZCAN

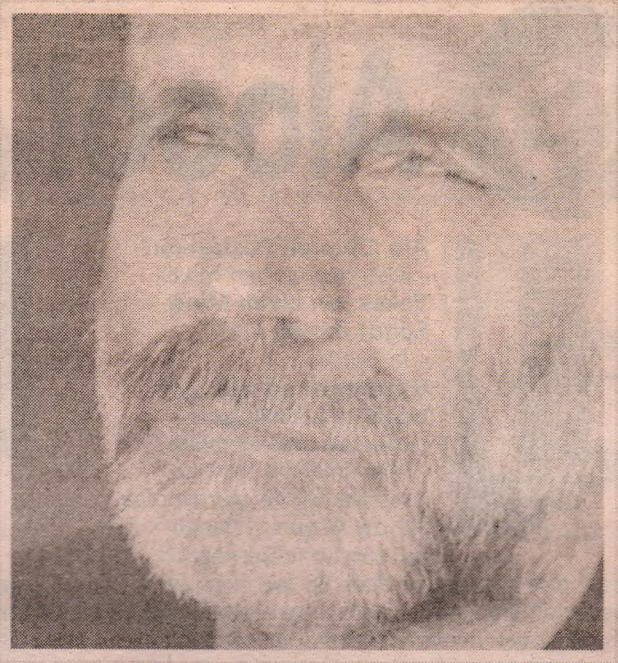

Eşber Abi, geçmiş olsun, tahliye kararınızı sürpriz olarak mı değerlendiriyorsunuz?

- Bu beklenebilir bir şeydi ama Türkiye'nin son aylarda yaşadığı konjonktür itibariyle olmaya da bilirdi. 1999'da basın yoluyla işlenen suçların ertelenmesine ilişkin bir yasa çıktı. Bu yasa kapsamına, benim gibi panelde, mitingde, sempozyumda konuşanlar dahil değildi. Bu yasa Anayasa mahkemesine gitti, Anayasa mahkemesi bozdu bunu. Ve hükümet bu Anayasa Mahkemesi'nin bozma kararı çerçevesinde yasanın birinci maddesindeki kapsamı genişletmek durumunda kaldı. Ve genişletmeye ilişkin maddeyi de af yasasının içine koydu. Yani bu hukuk tekniği bakımından doğru bir şey değildi. Ayrı bir yasa olarak yapması lazımdı. Dolayısıyla da af kanunuyla birlikte ben de o yasadan faydalandım. DGM üç yıl ertelenmesine karar verdi cezanın. Tabii suç işlersem akıbetine yine DGM karar verecek.

Ölüm oruçlarını "içeriden" değerlendirebilir misiniz?

- Türkiye'de hiç yoktan bir F tipi cezaevi problemi yaratıldı. Yani Türkiye'de cezaevleri probleminin kesin çözümüne yönelmek yerine, yeni bir cezaevi tipiyle farklı bir uygulama getirildi. Elbetteki problemi temelden çözme şansına sahip değildi bu yaklaşım. Bütün yaşanan bu acı olaylar işte bu yanlışın üzerinde temellendi. Şimdi bu yanlışlık ne? Şu; bakıyorsunuz hiçbir demokratik ülkede 10 bin siyasi mahkum yok. Yani cezaevinde bulunan insanların 4'te biri, 5'te biri siyasi mahkum statüsündeyse, o ülkede ciddi hukuki problemler var demektir. Ya da bu ülkedeki siyasi mahkum statüsü tartışılmalıdır. Ülkedeki siyasi mahkum kavramının, evrensel hukuk kuralları ile ilişkilendirildiği zaman, tutarlı olmadığı görülür. Şimdi şöyle bakalım, Türkiye'de siyasi mahkum olarak cezaevine konulan insanların hukuki durumlarına baktığımız zaman, bu ne Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ne de buna kaynaklık eden hukuki uygulamalara uyar. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına göre bu insanlar değil siyasi mahkum, herhangi bir suç işlemiş bile sayılmıyorlar. Yani evrensel hukuk, bunu suç saymıyor. Suç saymadığı şey nedir, düşünce suçudur. Mesela duvara yazı yazanın, bir pankartın ucundan tutanın 10-15 yıl cezalandırılması gereken bir suç kavramı ve ceza türü uluslararası hukukta yok. Şimdi böyle olmadığı için de, Türkiye'de 10 bin civarında 12 bin civarında siyasi mahkum var. Devlet burada problemi evrensel hukuk çerçevesinde çözmek yerine, kendi reel ihtiyaçları açısından çözmeye çalışıyor. O zaman da yıllardır cezaevi tipleriyle oynuyorlar. E tipi, L tipi , T tipi, F tipi... yani bunlar resmi literatürde yer alan cezaevi tipleri. Şimdi bu yanlış politikaya karşı, F tipleri uygulamasına karşı ister istemez cezaevlerinde bir tepki oluştu ve ölüm oruçları tarzında ortaya çıktı. Burda bana göre tam problem çözülme noktasına geldiği zaman, ki Adalet Bakanlığı açıklamalarında, hükümetin açıklamalarında F tiplerini, kamuoyunda yeterli desteğinin bulunmadığını, uluslararası standartlara uygun olmadığını ve F tiplerine insanları koyabilmek için hem mimari yapısında değişikliğe gidilmesi gerektiğini hem de aynı zamanda da hukuki çerçeveler hazırlamakta olduğunu söylemek suretiyle hükümet görüşünü açıkladı ve bu noktada da taleplerle bir çakışma, bir örtüşme vardı. Ve problem çözülecek gibiydi. Ben bitecek gibi düşünüyordum. Ama birdenbire bir baktık ki bu problemi başka türlü çözmek isteyenler var ve onların eğilimleri ağır bastı ve bir gece otururken geldiler, operasyon yaptılar. Ve sonuçta adına "hayata dönüş" dediler ama 50'ye yakın insan öldü, ölüm oruçları hâlâ sürüyor, ölüm noktasına gelmiş insanlar var.

Eşber Abi, bu açıklamaları Bakan ya da diğer yetkililer yaptığı zaman içeride nasıl bir tepki verdi insanlar?..

- Herhalde mesele çözülecek gibi geliyordu. Çünkü hükümet, Adalet Bakanı'nın ağzından bir takım açıklamalar yapıyordu. Ve burada taleplerle de örtüşüyordu. O halde problem bitmiş gibi gözüküyordu.

Eşber Abi siz daha önce de böyle operasyonlar gördünüz, bu sonuncusu ile bir karşılaştırma yapabilir misin?

- Şiddet anlamında bu daha yoğun, daha planlıydı. Aynı saatte 20 cezaevinde, daha önce maketler üzerinde çalışılmış tarzda bir operasyon düzenleniyor. Yani 12 Eylül'de münferitti, tek tek, mesela Mamak Cezaevi başka, Metris de başka türlüydü. Diyarbakır böyleyse, Aydın da başka türlüydü. Farklı yerlerde farklı uygulamalar vardı. Yani bu sonuncusu stratejik anlamda hedefleri belli, net ve bütün alanı kapsar tarzda bir operasyondu.

Mahkumların ölüm orucunu bırakmamaları kamuoyunda sanki operasyonun zorunlu bir hal aldığı izlenimini uyandırdı...

- Burada iki şey var; birincisi, ölüm oruçları süresinde olaylar belli bir noktaya kadar geldi. Bakıyorsunuz binlerce insan her gün gösteri yapıyor Kızılay'da, meydanlarda. İdare edilemiyorlar, İstanbul'da kitlesel açlık grevleri oluyordu ve toplumdan belli bir destek geldi. Ve benim anladığım kadarıyla Bakan sözünde samimiydi. Ama bir taraftan da olup bitenleri genel politikayla ilişkilendirmek lazım. Genel politikada şöyle bir şey var; şimdi bir taraftan Avrupa Birliği ilişkileri gelişiyor ve Türkiye eninde sonunda Avrupa Birliği konusunda bir uzlaşmaya varmak zorunda. Bu gidişat çerçevesinde Avrupa Birliği yönünde mesafe almanın hukuki siyasi dönüşümleri var buna bağlı olarak. Şimdi bu noktada Türkiye'de siyaset oluşturma hakkına sahip olanlar bakımından, kendi anlayışları açısından da rahatsızlık veren bir durumun olduğu ortaya çıkmış gibi gözüküyor. Yani Avrupa Birliğine bir an önce ortaya konan şartlar çerçevesinde dahil olmakla bu süreci biraz daha uzatmak isteyenler var. Şimdi bu süreci uzatmak isteyenlerin de ellerinde bazı araçlar var. Birincisi; söyledikleri yani muhalif odakları bertaraf ettikten sonra Avrupa Birliği'ne gitmek. Onun için de Türkiye'de hem günlük politikayı hem de uzun vadeli politikaları programlarlarken, bu hedefi gözönünde tutanlar var. Şimdi cezaevleri Türkiye'de demokratikleşmeyi doğrudan doğruya istemeyenlerin kullandıkları, kendi varlıklarını hissettirdikleri alanlardan biri. Cezaevleri konusunda da ben Adalet Bakanı'nın açıklamalarını samimi görüyorum. Ama Adalet Bakanı'nın ve arabulucuların ve ölüm oruçlarını sürdürenlerin iradelerinin kesiştiği bir noktada bir sonuca varılacağı anda, başka taraftan hazırlanmış bir planın doğal sonucu olarak bu operasyon gerçekleştirdi. Ve F tipleri gündeme girdi.

Dışarıdaki insanlar çırpındılar operasyon olmasın diye..

- Kamuoyunda geçmişe oranla daha güçlü bir tepki ve destek oluştu. Bu onun göstergesidir. Ondan sonra medyanın operasyonları gerçekten bir hayata dönüş gibi lanse etmesiyle, daha önce destek sunanların destek sunamaz hale gelmesi de sağlandı.

Eşber Abi, bundan sonra neler yapacaksınız?..

- Şu ana kadar yazdığım oyunlar, senaryolar birçok yabancı dile çevrildi. Önümüzdeki sezon New York'ta, Berlin'de ve başka yerlerde sahnelenecek. Pasaport alabilirsem onların galalarına gideceğim. Esas itibariyle yazmayı düşündüğüm yeni oyunlar var. Bu yıl onları tamamlamaya çalışacağım.

Akşamsefası

Alooo! Öküz'den Arıyoruz?!

> *Başkalarının görüşlerini alıp satıyordu. Felsefe profesörü'ydü!*
>
> ***G.C. Lichtenberg***

Alo Cihangir Postası mı?
- Evet, buyrun ben Mine.
Yoksa sen bizim Mine Söğüt müsün kız?
- Ta kendisi.
Gazetenizi gördük, çok beğendik, hazırlanış safhasını anlatır mısın?
- Tabii anlatırım. Bir gün Asmalıkahve'de oturuyorduk. Tuncay Akgün, Cihangir Güzelleştirme Derneği bir gazete niye çıkartmıyor dedi. Bu fikir hepimizi heyecanlandırdı. Yapar mıyız yaparız dedik. Tuncay ilk birkaç sayıyı Leman'ın basacağını vaat edince hemen kolları sıvadık. Necile Deliceoğlu, Şengün Kılıç ve ben ilk sayıyı hazırladık. İkinci sayıda bir orduyla çalışmayı düşlüyoruz.
İçeriğinde neler olacak?
- Genelde Cihangir'le ilgili haberler, özellikle derneğin el attığı sorunlar ve en önemlisi semtimizde yaşayan farklı insanların portreleri olacak. Tabii ki diğer semtlerden haberler de.
Parasız dağıtıyorsunuz, nasıl olacak bu işler.
- Dediğim gibi ilk birkaç sayı için Leman'ın vaadi var. Bu arada reklam almak için epey çalışmamız gerekecek. Ayakta durmak için sponsora hep ihtiyacımız olacak.
Periyodunuz ve eklemek istedikleriniz?
- Aylık çıkacağız. Cihangir'le ilgili bir şeyler yazmak isteyen herkese gazetemiz açık.
Kolay gelsin.
- Kolaysa başınıza gelsin.

Alo Öküz'den arıyoruz, Simurg mu?
- Evet ben İbrahim Yılmaz.
Simurg "kitap kokusu" ne zamandır çıkıyor?
- Simurg "kitap kokusu" 6 aylık bir dergi, ikinci sayısı çıktı ve 6 ayda bir devam edecek.
Simurg "kitap kokusu"nun çıkma amacı ile ilgili bir şeyler söylemek ister misiniz?
- Evet. Daha çok kitap koleksiyoncularına yönelik içinde kitap tutkusu olan herkes ediniyor.
Zannediyorum derginiz araştırmaya yönelik belgesel bir içerikle hazırlanıyor.
- Simurg "kitap kokusu" sahaf bölümünün birikiminin dergisi. Sahaf bölümü içinden gelip giden kitapların birikimi. Bu dergide yazan insanlar genellikle kitap koleksiyoncusu ve kitap kurtlarından oluşan bir dergi. Genellikle belgesel nitelik taşıyan yazılardan oluşuyor.
Bu derginize kaynak kitaplar kılavuzu diyebilir miyiz?
- Evet. Dergide tanıtılan kitapların çoğu nadir kitaplardan oluşuyor. Örneğin eski bir dergi koleksiyoncusunun kaç sayı çıktığını, içindeki yazarların makalelerinin listesini, hiç bulunmayan risalelerinin tıpkı basımını bulabilirsiniz. Yeni yayınlanmış araştırmacılara yönelik kitapların yeni listesini bulabilirsiniz.
Kaç adet basılıyor?
- Bin adet basılıyor. Beş yüz abonesi var. Beş yüzü de diğer müşterilere satılıyor. Birinci sayısı bitti. Baskısından kağıdına kadar özenle hazırlanıyor dergi. Kaybolan ve unutulan eski değerlerimizi, belgelerle ortaya koyarak dökümünü hatasız ve noksansız yapmaya çalışıyoruz.
İbrahim Bey bu ilginç ve zor bir çalışma. Sizinle daha kapsamlı sohbet etmek isteriz. Size kolay gelsin. Açıklamalarınız için size teşekkür ederiz.
- Teşekkürler.

Alo José Bové ile mi görüşüyoruz?
- Evet ben José...
Merhaba, İstanbul'dan Öküz Dergisi'nden arıyoruz. Nasılsınız?
- Sağolun iyiyim. Bu sizin derginin adı bizim alanımızı da doğrudan ilgilendiriyor... Siz nasılsınız?
İyiyiz diyelim, iyi olalım. Öküz dergisi, tarım, köylüler ve sendika dahil hayatın her alanıyla, muhalif ve gırgır açıdan ilgileniyor... Biraz zamanınız varsa birkaç soru soracaktım?
- Buyrun, yoldayım...
Lille'de son eyleminizde yine gözaltına almışlar sizi. Tam olarak nasıl oldu?
- Küçük tarım işletmecilerini desteklemek amacıyla iktidardaki Sosyalist Parti'ye yönelik bir gösteri yapıyorduk. Aylardır köylülere adam başı 15 bin franklık bir yardım talebimiz vardı. Bu talebi 200 bin köylü adına savunuyorduk. Sosyalist Partili milletvekilleri hakkımız olan bu yardım konusunda hiçbir girişimde bulunmadı, biz de Köylü Konfederasyonu olarak Sosyalist Parti'nin Lille'deki binasını sembolik olarak işgal etme kararı aldık. Amacımız milletvekillerinin en zayıfları korumak üzere Meclis'e seçilmiş olduklarını hatırlatmaktı. Binaya barışçı bir şekilde girdik, yanımızda domuz yavrucukları, saman filan vardı. İçeri girdikten sadece 3 dakika sonra toplum polisi uyarı filan yapmadan çok sert bir şekilde müdahale etti. Aldılar bizi, bileklerimize kelepçe geçirip karakola götürdüler. Orada da anadan doğma soydular bizi, üzerimizi aradılar, bize gangster muamelesi yaptılar. 9 saat boyunca bir hücrede gözaltında kaldık ve gece serbest bıraktılar. Dışarı çıkınca polisin, doğal bir sendika eylemine karşı yönelttiği bu saldırıyı kınadık. Anlamsız bir saldırıydı yani bu...
Basında izleyebildiğimiz kadar Sosyalist Parti sizin bu sembolik işgal eyleminize karşı şikayette bulunmamış. Doğru mu?
- Evet doğru. Zaten olaydan 3 gün sonra Sosyalist Parti Birinci Sekreteri Holland, beni telefonla arayıp geçmiş olsun mesajını iletti ayrıca başımıza gelenlerden üzüldüğünü söyledi. Bu telefon görüşmesinde yakında konuyu ayrıntılı ve derinlemesine, karşılıklı bir şekilde ele almak için bir randevu saptadık.
25-30 Ocak tarihleri arasında Brezilya'nın Porto Allegre kentindeki küreselleşme karşıtlarının zirve toplantısı hazırlıkları nasıl gidiyor?
- Gayet iyi gidiyor. Dünyanın dört bir yanından heyetler gelecek. Tartışma temaları zaten saptanmıştı, yazılı belgeler de artık hazır. Sabahları belirlenen konular hakkında herkesin katılımıyla genel tartışmalar yapacağız. Öğleden sonraları da her hareket her örgüt sahneye çıkıp kendi eylemlerini, stratejilerini anlatacak. Çok zengin bir toplantı olacak. Sivil toplum örgüt ve temsilcilerinin yanı sıra çok sayıda devletin sözcüleri de toplantıya katılacaklarını açıkladı. Hem yurttaş hareketlerinin taleplerini dinleyecekler, hem de kendi görüşlerini açıklayacak bu resmi sözcüler.
İstanbul'dan döndüğünüzden bu yana Türkiye ile ilgili temaslarınız, çalışmalarınız oldu mu?
- Türkiye'de yaptığım temasları, katıldığım etkinlikleri burada ayrıntılı bir şekilde hem kendi Konfederasyonumuz içinde hem de aynı alanda mücadele eden kesimlere aktardım. Bu arada Türkiye, en çok tarım politikaları ve Ankara-Brüksel ilişkileri çerçevesinde gündeme geldi. Biz AB'nin genişlemesi sorununa tamamen farklı bir şekilde bakıyoruz. AB'nin sadece eski Doğu Avrupa ülkelerini de içerecek bir şekilde genişlemesinden çok ve sadece liberal piyasa ekonomisinin mantığıyla genişlemesinden çok, herkesin yararına genişlemesi gerektiğine inaniyoruz.
Teşekkür ederiz. Görüşmek dileğiyle...
- Bergamalı köylüler Brezilya'ya geliyor mu?
Bu konuda bildiğimiz kadar çalışmalar sürüyor henüz kesin bir yanıt verecek durumda değiliz.
- Bekliyoruz onları da...
İstanbul'daki dostlara çok selam.
Tamam, tekrar teşekkürler.

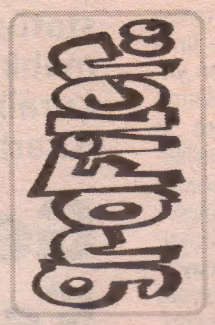

Alo Öküz'den arıyoruz? Fatoş'la mı görüşüyoruz?
- Evet buyrun ben Fatoş.
Grafiler Sergisi açmışsın, sen kendini ne sanıyorsun?
- İsteyerek olmadı valla... Bu üçüncü... Açmışken devam edeyim dedim. Ama kızdıysanız hemen kapatırım.
Kızmadık da nedir bu Grafiler; nerden, nasıl, niye çıktı?
- Grafitti değil, grafik değil onlar birer plastik. Üniversite diploma projesiydi Grafiler. Ben Seramik okudum. O zaman seramik yaptım. Ne güzel günlerdi. Şimdi bilgisayarım var, bilgisayarda pişiriyorum grafileri.
Grafiler nasıl oldular?
- Grafiler kendi çocukluk fotoğrafıma bakarken doğdular. Çocukken üç ya da dört yaşlarında uykudan yeni uyanmışken bir fotoğrafım çekilmiş, kendimi çok güzel buldum ve stilize ettim. İlk gözlerini çizdim 'ay parçası' dediğim gözler. Küçük bir kızdı, sonra bir aile ve dünya oldu. Grafilerin dünyası.
Grafilerle ilgili daha neler olacak?
- Onları dünyaya yaymak istiyorum. Elimden geldiğince savaşmak istiyorum. Yedi yıldır İstanbul'da uğraşıyorum, pek çok insan tanıdı. Dünyada da tanınsınlar istiyorum. En çok Jamaika'da tanınsın istiyorum. Ama niye bilmiyorum.
Sergi tekniği nedir?
- Karışık teknik, akrilik, digital baskı. Ayrıca iki boyutlu çizgi animasyon bilgisayarda yapılmış. En çok da onları seviyorum. Çünkü konuşuyorlar, canlılık... Bu konuda uzun bir film yapmayı düşünüyorum.
Sergideki grafiler satılıyor mu?
- Evet. Bence doğrusu da bu. İnsanların evlerinde olmalı. Bir şeyi ulaşılmaz yapmamak gerekiyor. Sanat eserini sanat eseri yapan günlük hayatın içinde yaşaması. Bir dergi gibi alınabilir olmalı.
Eklemek istedikleriniz?
- Sergim Şubat 15'e kadar devam edecek. Herkes gelsin, ben grafilere bakan yüzlerle de tanışmak onlarla konuşmak istiyorum.
Teşekkür ederiz.
- Bilmukabele efendim. Saygılar. Ben de Öküz'ü beğenerek okuyorum.

Alo Öküz'den arıyoruz. Mum Tiyatrosu mu?
- Hayır.. A.. şey evet... Ben Uğur Çavuşoğlu..
Tiyatronuzdan bahseder misiniz?
- Benerci Kendini Niçin Öldürdü bizim ilk oyunumuz. Ben otuz üç yıl yaşadım ve bunun on yılını bu oyuna verdim. Yıllardır bu oyun üzerinde çalışıyordum. Nazım Hikmet'in kaleme aldığı şiirsel metinden yola çıkarak uzun bir çalışma sonucunda oyunu sahneye koyduk. Zor bir oyundu. Çok emek verilmesi gerekiyordu. Ben de arkadaşlarımla üstesinden geldiğimize inanıyorum. Artık gerisi izleyicilerin beğenisine kalmış... Kemancı Kültür'de oyunumuzu sergiliyoruz...
Kemancı Kültür'ün dışında oynamayı düşünmüyor musunuz?
- Evet... Bütün dünyada... Bu oyunu İngilizce de oynamak istiyorum.
Oyunda yabancı oyuncuyla çalışıyorsunuz.
- Evet... Öyle oldu... Hem öyle çok yabancı biri de değil "eşim" Macar prensesi Judit Komaromi.
Son olarak niçin bu oyun?
- Evrensel bir hikayeden bahsediyor... Ayrıca bu oyunu yaptığımda bir "çocuğumun" olacağını hissettiğim için...
Başarılar diliyoruz...
-Ben de size başarılar diliyorum. Ve oyuna davet ediyorum. Sevgiler.

Akşamsefası

Alo Açık Şehir mi?
- Evet, Ben Arslan Eroğlu!
- Açık Şehir'den biraz bahseder misin?
- Açık Şehir bir ressamın projesi. Görsel sanatlar üzerine. Resim, müzik, sinema ve grafik sanatların tüm disiplinleriyle basılı görsel dökümanlarıyla ilgili.
Nasıl oluştu bu proje?
- Nostalji yapmaya gerek yok! Görsel dokümanın yazıdan daha büyük gücü var. Dönemsel davranış biçimlerine bile yol açabiliyor. Dönem ideolojisi bir posterde kendini gösterebiliyor. Bu siyasi anlamda bir ideoloji değil yalnızca. Türkan Şoray'ın gülümseyişi, Yılmaz Güney'in yürüyüşü hepsinin dönemsel bir ifadesi var. Günlük hayatta poster olarak kullandığımız bir sürü doküman bir süre sonra önemli bir belge niteliğine geliyor. Burası bu tür dokümanları sadece satan değil, arşivleyen sosyolojik sergiler yapan bir iletişim bürosu. İsmiyle de amacı bu yüzden örtüşüyor.
Mekanı anlatır mısınız biraz?
- Mekanın görsel tasarımını bu amaçla gerçekleştirdik. Mimari anlamın ötesinde daha resme yakın. İki katlı.
Bütün bu dökümanları nasıl elde ettiniz?
- Ressam olduğum için bütün görsel dokümanları biriktirdim. Avantür filmlerin, politik filmlerin afişleri bir dönem onların benimle olan ilişkisiyle ilgili. Mesela Koca Yusuf, 50'li yıllarda Türk gibi kuvvetli imajının yansıması. Her poster, resim bir dönemsel prototip. Gripin mesela 50 yıllık ilk yerli ilacımızdır. Yerliliği yerli davranışımızla ilgili. Toplum olarak da 50 yıldır hep bizim bir yerlerimiz ağrıyor. Türkiye'deki tüm sanat galerilerinin portföyünü de oluşturmak. Sanatçının ürettiği her şey bir belge niteliği de taşıyor. Sadece sanatçıyı değil herkesi ilgilendirir. Geçmişteki galerilerin artshop'u da olmak niyetimiz.
Üniversitelerde bu konuda görsel sanatlarla, grafikle ilgili tezler yazmış yayınlanmamış insanlar var. Biz bunların kopyalarını da yayınlamak istiyoruz. Ayrıca mekanı ihtiyacı olan herkes kullanabilir.
Eklemek istedikleriniz!
- Burası bir dükkan değil. Bir iletişim bürosu. İstiklal Caddesi. Elhamra Pasajı No: 258/14 Beyoğlu/İst. Tel: 244 18 11, e-mail: arslan@acikşehir.com.

Alo SED mi?
- Evet Merhaba. Burası Sosyal Ekolojist Dönüşüm, ben Ozan.
Nedir SED?
- Sosyal Ekolojist Dönüşüm, ekolojik felaketlerin temelinde yatan nedenleri ortaya çıkarmaya çalışan ve bunlara karşı bir sosyal devrim mücadelesini örgütleyen bir harekettir. Küresel kapitalizmin günümüzdeki saldırılarının her boyutuyla yaşandığı nefes alınamaz bir süreçte, biz kendi özgürlük ütopyalarımızı gerçekleştirmek istiyoruz.
Bunu nasıl örgütlemeyi düşünüyorsunuz?
- Bizim örgütlenme anlayışımız şu ana kadar insanların alıştığı tahakküm yapılarından farklıdır. Biz insanların kendilerini rahatlıkla ifade edebileceği, özgürlükle aralarına herhangi bir aracı kurum almadıkları, doğrudan demokrasi ilkesinin her an gerçekleştirildiği organik (yani canlı, kıpır kıpır ve karşılıklı tamamlayıcılığın olduğu) bir örgütlenmeyi gerçekleştiriyoruz. Şefsiz, patronsuz, efendisiz bir örgütlenme.
Ne tür faaliyetler gerçekleştiriyorsunuz?
- Her türden. Salon içi söyleşilerden sokaklarda yaptığımız eylemlere kadar çok geniş bir yelpaze sözkonusu. Her ay düzenlediğimiz söyleşi ve film gösterilerinin yanında, bugüne kadar belli bir elitin uğraştığı ekoloji mücadelesini sokakta yaratmak gibi bir derdimiz var. Ayrıca Karatoprak Gazetesi'ni düzenli çıkarmaya çalışıyoruz.
Eklemek istedikleriniz...
- Biz bu gezegeni küresel milyarderlerin eline bırakmayacağız. Bırakmak istemeyen insanlarla omuz omuza gelmeye hazırız. Adresimiz: Asmalımescit Mah. Meşrutiyet Cad. No: 249 D.3 Beyoğlu/İst. Telefon: 0 212 293 21 29 - 249 05 34 Sosyalekoloji@hotmail.com Sosyalekoloji.cjb.net
Peki size kolay gelsin.
- Hepimize kolay gelsin.

Alo Öküz'den arıyoruz, Öteki-siz dergisi mi?
- Evet, Öteki-siz şiir derdi'nden Salih Aydemir.
Hemen soralım; neden "ben" ya da "sen" değil de Öteki-siz?
- Çevremiz kaybolan ve yeniden doğanlarla genişliyor. Zamanı tersine, günü inkara ve yasak sözcüklerin ilanını yapmaya ve kışkırtmaya aday "ben"ler ve "sen"ler toplamı olduğunu düşündüğümüz için Öteki-siz, dedik.
Bunca dergi varken neden bir tane daha?
- Küreselleşmeyle yeniden başlayan kimliksizliğe karşı duruşu bir kez daha anımsatmak için.
Öteki-siz nereye gidiyor?
- Aylık periyoduyla "derdi" olan "siz"e geliyor.
Dağıtım sorununu nasıl çözümlediniz?
- Pentimento ve kişisel ilişkilerimizle. Şu an Türkiye'nin üçte ikisine ulaştık. Dostlar sağ olsun.
Yayın politikanızı açıklar mısınız?
- İçimizdeki boşlukları daha da genişleten, hayatın boşluklarını da doldurmaya çalışan şiirin derdini politikamız olarak görüyoruz.
İleriye dönük projeleriniz var mı?
- Düş kurduğumuz sürece projelerimiz de olacak. Yayınevine dönüşmek Öteki-siz'den sonra ikinci düşümüz.
Eklemek istedikleriniz...
- İncinin istiridye için önemi neyse, kaybolan ve yeni doğanların Öteki-siz için önemi odur.
Kolay gelsin, iyi yayınlar...
Derya Önder ve Öteki-siz yazar ve şairleri adına biz de Öküz'e teşekkür ediyor, size de iyi yayınlar diliyoruz.

Aloo Öküz'den arıyoruz, Haber-İş sendikası mı?
- Evet buyrun.
TELEKOM özelleştiriliyor, bunun faturası siz işçilere nasıl çıkacak? Bu aralar canınız sıkkın galiba?
- Evet, sizin de söylediğiniz gibi Telekom'un yüzde 33.5'unun yabancı tekellere satılması işçilerin canını çok sıkıyor.
Peki, bu satış size nasıl yansıyacak?
- Bu bize farklı şekillerde yansıyacak. Toplu sözleşme pazarlıklarında ücretlerin düşmesi, işçi kıyımlarının yaşanması ve zorunlu emeklilik olarak yansıyacak. Öte yandan Türkiye'nin en değerli kurumlarından bir tanesi olan TELEKOM'un başına gelecek kişinin yabancı tekeller tarafından belirlenmesi oldukça vahim.
Peki Genel Merkez ne diyor bu işe?
- Genel Merkez özelleştirme olsun diyor. Kurumu satın alacak kişinin yabancı ya da yerli olması farketmez bizim için önemli olan iş güvencesi diyor!
Bunlara karşılık Emek Platformu neler yapıyor?
- Emek Platformu tespitleri iyi yapan ama iş yapmayan bir kuruluş.
İşçi sınıfının geleceğine yönelik neler söyleyeceksiniz?
- Şimdi bir IMF programı var. Bütün kesimlerin haklarına yönelik saldırılar bu program çerçevesinde uygulanıyor. IMF Programına karşı bir emekçi program çıkarmak için yeterli mücadele göstermek gerekir.
Peki bunun için neler planlıyorsunuz?
- Aslında, 1 Aralık'ta Türkiye çapında yapılan genel grev umut vericiydi. Emek Platformu'nun gerçekleştirdiği bu eylem oldukça başarılı geçti. IMF programı karşısında güçlerin birleşmesiyle birlikte neler yapılabileceğini de göstermiş oldu emekçiler. Şimdi bizlerin burdan somut bir çağrısı var. IMF programı karşısında bütün güçler bir araya gelip bu programa karşı bir program hazırlamalı diyoruz.
Peki, biz de size kolay gelsin diyoruz, çok teşekkürler.
- Biz size teşekkür ederiz..

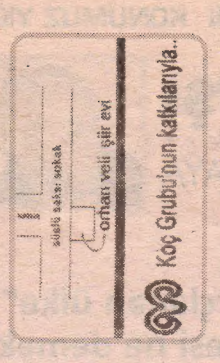

Alo, iyi günler, Öküz'den arıyoruz. Orhan Veli Şiir Evi'nden Şeref Özsoy Bey'le görüşmek istiyoruz.
- Buyrun ben Şeref Özsoy.
Ben Öküz Dergisi'nden Timur Danış, sizinle Yaprak Dergisi, Orhan Veli ve Radikal'de çıkan röportajınız ile ilgili konuşmak istiyoruz.
-10 Dakika sonra arar mısınız?
Elbette.
(10 DAKİKA SONRA)
Kaldığımız yerden devam edebilir miyiz?
Orhan Veli Şiir Evi'nde neler yapıyorsunuz?
- Film, dia gösterileri, Orhan Veli arşivi, karikatürler, plaklar, el yazmaları, söyleşiler var. Ayrıca çay, kurabiye, börek, ayçöreği...
Çay kaç para?
- 300-500 bin lira.
Kurabiye kaça?
- 500 bin lira.
Ya Ayçöreği..
- 750 bin lira.
Şunu sormak istiyorum. Orhan Veli edebiyatımıza fakir halkı, teri, nasırı soktu. Bunun için uğraşı verdi. Zenginlerden tepki gördü. Radikal'de Orhan Veli Şiir Evi'nin sponsorluğunu Koç'un yaptığını okudum. Şimdi fakir Orhan Veli, zengin Koç ile bağdaşıyor mu?
- Ömer Koç'un Türk Edebiyatı'na özel bir ilgisi var. Orhan Veli'ye de özel bir ilgi duyuyor. İlk baskılarına iyi paralar verip almış. Orhan Veli Şiir Evi'nin onarımına katkı yapmış.
Yaprak'da Koç Amblemi vardı..
- Orhan Veli Şiir Evi'nin broşüründe Yaprak'da yer aldı. Evin açılışı sırasında hazırlanan broşürde katkıları nedeni ile Koç'un da yer almasını uygun buldum.
Ömer Bey'den böyle bir istek geldi mi?
- Yok. "Açılışta bir plaket koyarsan memnun olurum" dedi.
Bi daha sorayım. Sizce, zengin ile fakir, Orhan Veli ile Ömer Koç, bağdaşıyor mu?
- Orhan Veli, Yapı Kredi'nin Aile Dergisi'ne şiirini vermişti. Doğan Kardeş'de çalıştı. Hatta Aile'de çıkan bir şiirini sansür ettiler.
İyi ya adamcağız şiir vermiş, sansür etmişler. Bu da Orhan Veli'ye yapılan haksızlıklara bir örnek.
-Orhan Veli insanlara ulaşmak zorundaydı, bunun için insanları kullanmak zorundaydı.
Bunlar iyi örneklemeler değil.
- Siz Kız Kulesi'nin şu anki halini beğeniyor musunuz?
Bunun konumuzla ilgisi yok.
- Fakirlik, zenginlik ayrımını burada yapacak olursak, Radikal'de bir hikaye anlattım. O hikayede "Askı kahve" var. Buraya gelen her insanın askıda bir kahvesi var.
Teşekkürler ama ben ikna olmadım.
- Bir gün sizi de bekleriz..

Alo Oğuz Özdem Bey mi?
- Evet, buyrun benim.
20 yıldır şiir yazıyorsunuz. İyi bir şiiriniz olmasına karşın pek gündemde değilsiniz. Fakat son kitabınız Uzak, Altay Öktem'in tanıtım yazısından yola çıkarak, Ertuğrul Özkök'ün, şiirinizi köşesine taşıması üzerine ilgi çekti. Bu konudaki görüşünüz nedir?
- Kendimi şair acemisi olarak gördüm. Şiirin değil, şairliğin peşinden koşulmalıymış, geç öğrendim. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "kendini mütevazı gösterme, gerçek sanırlar" sözü çok geçerliymiş. Özkök'ün şiir duyarlılığı bendeki, 'ilişkilerin yoksa şiirin görünmez' kanısını biraz da zayıflattı.
Yeni çalışmalarınız var mı?
- Şiir yazma süreci devam ediyor. İki dosya hazır, zamanı belirlemedim. Dosyalarımdan biri kuramsal çalışmalardan oluşuyor. Özellikle metafizik şiirin felsefe temellerini araştırıyorum.
Şiir dışında sahafçılıkla da uğraşıyorsunuz...
- Sahaflık, kitap tutkusuyla başladı. Esprisi de öğretmen maaşıyla kitap alamayacağıma göre, öğretmenliği bırakıp sahafçılığa başlayayım dedim.
Kolay gelsin, teşekkür ederiz...
- Ben de Öküz'e çok teşekkür ederim.

Akşamsefası

Akıntıya Karşı

FİKRET BAŞKAYA

Bir ülkenin "en iyi borçlanan ülke" ödülüne layık görülmesi ne demektir? Emperyalist tefeciler o kadar çok ve kolay yağmalıyorlar ki, iş edinip borçlusuna bir de ödül veriyor. Tefeci neden borçlusuna ödül verir? Borçlarını düzenli ödüyor diye ve daha çok borçlansın diye... Aslında ikiyüzlülüğü sevmeyen biri buna "en iyi borçlanan ülke" ödülü yerine, "en iyi soyulan ülke ödülü" derdi...

Türkiye'ye Üç Ödül

Üçüncü Dünya'yı borçlandırma, sadece bu ülkeleri talan etmenin değil, aynı zamanda 'yeniden sömürgeleştirmenin' veya 'Yeniden kompradorlaştırmanın' da bir aracıydı. Kapitalizmin 1974-1975'te krize girmesiyle 'değerlenme' sorunuyla karşı karşıya kalan emperyalist sermaye için yoksul ülkelerin borçlandırılması, etkin bir araçtı... IMF ve Dünya Bankası da 'eski işlevlerinin' uzağına savrularak, bir çeşit **haciz memuru** durumuna getirildiler... Yoksul ülkeler borçlarını ödeyemez duruma geldiklerinde müdahale ederek (Dışa açık model, yapısal uyum ve istikrar programları, vb. önererek) çokuluslu ticari bankaları, dolayısıyla dünya finans sitemini korumayı ve kurtarmayı başardılar... Üçüncü Dünya ülkelerinin borcu 1970 yılında 100 milyar dolar civarındaydı.1998'de Eski Sovyet Bloku ülkeleri dahil dış borç stoğu 2465 milyar dolara yükseldi. Sadece 1990-1998 aralığında ödenen borç 1947 milyar dolardı. Bu arada borçlar da 1473 milyar dolardan 2465 milyar dolara yükseldi... Dikkat edelirse 9 yılda 1947 milyar dolar borç ödendiği halde toplam borç stoğu da 992 milyar dolar artıyor... Bu rakamlar borçlu ülkelerin geniş emekçi kesimleri için, işsizlik, açlık, sefalet, zaten güdük olan sağlık, eğitim, sosyal alt-yapı yatırımlarının daha çok budanması, derinleşen ekolojik tahribat anlamına geliyor. Ülkelerin varı-yoğu zengin ülkelere transfer ediliyor...

IMF yirmi şart koşarak Türkiye'ye 370 milyon dolar kredi açtığında, bu gazete manşetlerine "IMF'den 370 milyon dolar yardım" biçiminde geçiyor. Oysa, sözkonusu olan borçtur ve yüksek faiziyle birlikte geri ödenmesi gereken bir borç. Aynı gazeteler, "Türkiye 2000 yılında 25 milyar 53 milyon dolar dış borç ödedi" diye bir manşet yapmadı... Bir yılda 25 milyar doların üstünde dış borç ödemek ne demektir... 2000 yılında Türkiye'nin dışborcu 107 milyar dolardı. Önümüzdeki beş yılda 87 milyar dolar dış borç ödeneceği tahmin ediliyor... Ama, hepsi bu kadar değil; bu zaman zarfında hiç yeni borç yapılmamak koşuluyla; üstelik bu son derecede iyimser bir tahmindir... Zira, borçlar ödendikçe artar... Bu borçlanmanın ve borçlandırmanın kuralıdır.

9 Ocak 2000 tarihli gazetelerde "**International Finance Rewiew**'nin (Uluslararası Finans Dergisi) Türkiye'yi üç ödüle birden layık gördüğü, **Türkiye yılın 'En İyi Borçlanan Ülkesi',** çıkarılan 30 yıl vadeli tahvil ile 'Yılın Tahvili' ve Yılın 'Gelişmekte Olan Piyasalar Tahvili' olmak üzere üç dalda büyük ödüle layık gördü" deniyordu. "Ödüllerin de 11 Ocak'ta Londra'da Kraliçe Elisabeth'in torunu Prenses Ann'ın katılacağı bir törenle verileceği" de yazılmıştı... Ödülün soylu bir kişinin de katıldığı bir törenle verildiğine bakarak, soylulukla soygun arasında yakın bir ilişki olduğu sonucuna da varılabilir...

Bir ülkenin **"en iyi borçlanan ülke"** ödülüne layık görülmesi ne demektir? Emperyalist tefeciler o kadar çok ve kolay yağmalıyorlar ki, iş edinip borçlusuna bir de ödül veriyor. Tefeci neden borçlusuna ödül verir? Borçlarını düzenli ödüyor diye ve daha çok borçlansın diye... Aslında ikiyüzlülüğü sevmeyen biri buna en iyi borçlanan ülke ödülü yerine, **"en iyi soyulan ülke ödülü"** derdi... Her seferinde borçlu, borç verene daha bağımlı hale gelir ve belirli bir eşikten sonra da artık tefecinin rehinidir... Bugün Türkiye çoktan emperyalist tefecilerin her dediğini yapar duruma gelmiştir. Yakın bir tarihte **"yerli yöneticilere"** artık aracıya ihtiyacımız yok, deyip direksiyona geçmeleri asla sürpriz olmayacak... Zaten şimdiden ekonominin yönetimi emperyalist merkezlere (Washington, Brüksel, vb.) taşınmış durumda. Emperyalist ülkelerde ortalama faiz oranı %3,5 ile %6 arasında değişiyor. Oysa Üçüncü Dünya Ülkelerini ortalama %9 ile %12 faiz oranıyla borçlandırıyorlar. Bir de borç servisini (faiz ve anapara ödemesi) aksatmıyorsanız adamlar neden sizi ödüllendirmesinler...

Bu kepazelik neden sorgulanmıyor? Sebebi şu: Borcu yapanlarla ödeyenler aynı kesimler değil. Borcu yapıp keseye indirenler ülkenin egemenleri, yiyicileri, hortumcuları, "devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün bekçileri", "Hür Teşebbüsün" yüksekleri, vb... Ödeyenler ve ödedikçe yoksullaşanlar da ülkenin emekçileri... Bu ülkenin tüm zenginliğini üretenler. Kamuoyunu oluşturan, kafaları bulandıranlar da hortumcuların medyası veya yalan, manipülasyon, dezenformasyon aracı, linç makinası... Elbette Türkiye sadece dış borç ödemeleriyle kan kaybetmiyor, en az onun kadar, belki ondan daha da önemli bir de iç borç belası var. Hemen tamamı bir yılda geri ödenmesi gereken iç-borç da yaklaşık 50 milyar dolar... İç ve dış borç toplamı 157 milyar dolar... Böyle bir ekonomi sürdürülebilir midir? Bunun anlamı ülke kaynaklarının iç ve dış rantiyeler tarafından hortumlanmasıdır. **Bu yüzden Türkiye'de en yoksul kesimle en zengin kesim arasında 234 kat fark var...** Türkiye "en iyi borçlanan ülke" ödüllerini almaya devam ettikçe bu fark daha da açılacaktır. Ama daha ne zamana kadar? İnsanlar bu saldırı karşısında sürekli sessiz ve tepkisiz kalamazlar, kalmayacaklardır. Aksi halde bu eşyanın tabiatine aykırı olurdu... Dalga birgün mutlaka dönecektir. Başka yolu yok...

Rakamlar için bkz: Arnaud Zacharie ve Eric Tossaint, Le Bateau Ivre de la mondialisation.

Yoğun bir şekilde canımın sıkıldığı zamanlar bazı şehirlerin burnumda tüttüğünü hissediyorum.

Ora'da Bir Zaman

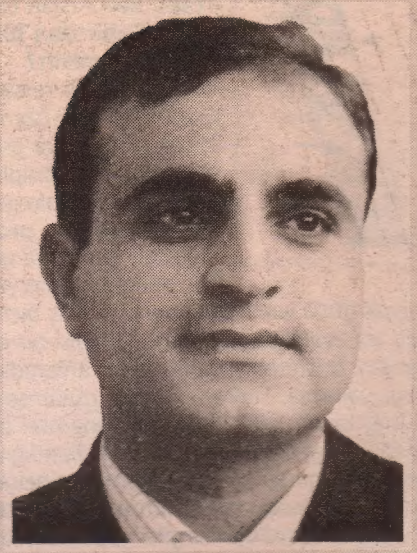

KEMAL VAROL

I-
Yaklaşık bir haftadır aralıksız bir halde yağmur yağıyor. Bu hafta **Proust, Bülent Somay, Tuğrul Tanyol** ve **"Gözünüze yaş düşerim"** diyen **Metin Altıok**'la geçiyor yağmur gecelerim. Küçücük evimin sevimli balkonunda ıslanmak için dışarı çıkıyorum. Suya sırrını vermiş bir çocuğun sesi geliyor karşı evlerin pencerelerinden:
-**"Örtmenim yaş olacaksın bu yağmurda!"**

II-
Ramazan ayı nedeniyle sık sık mevlütlere çağrılıyorum. Gitmek zorundayım. Gitmezsem hakaret olarak algılanacak yaptığım... Yaşım dikkate alınmadan onca yaşlının içinde başköşede bana ayrılan yere oturmak zorunda kalıyorum. Yemekler yendikten sonra akşam namazını kılmaya başlıyor köylüler. Köyden olmayan, yabancı birinin diğer köylülere oranla çok uzun bir süre namaz kılması dikkatimi çekiyor. Bu durumu, pek bilmediğim mezhep farklılıklarına yormak gibi bir gaflete düşüyorum. Köyün yaşlılarından biri, adam namazına devam ederken, kısık bir sesle yanlışımı düzeltiyor:
- **"Yıllar önce, kan davası nedeniyle birini öldürmüştü. Öldürdüğü adamın namazını da kılıyor!"**

III-
Uzun yağmurlar bu sabah dindi nihayet. Köy çamur içinde. Ayakkabı ve pantolon paçalarımı temizlemekten vazgeçtim artık. Yağmur dindi ama geriye çamur ve soğuklar kaldı. Sobayı yakmak neredeyse yarım saatimizi alıyor her gün. Çocuklar verdiğim ödevleri yaparken biraz ötedeki tarlalara bakıyorum. Sürülmemiş tarlalar da yeşermiş yağmurdan sonra... Köylülere sorunca öğreniyorum. Hasat sırasında toprağa dökülen buğday tanelerinin yeşerdiğini söylüyorlar.
- **"O taneler kuşların rızkıdır"** diyor köyün en yaşlısı.

IV-
Yoğun bir şekilde canımın sıkıldığı zamanlar bazı şehirlerin burnumda tüttüğünü hissediyorum. Oysa Diyarbakır, bugünlerde anne ve babamı görmek, posta kutuma bakmak ve alışveriş yapmak için gittiğim bir kent yalnızca... İçimde derin bir "gitmek" isteği... Kısa bir süre öncesine kadar hiç düşünmediğim bu yerde olmamın muhasebesini yapıyorken, çocuklardan birinin sesiyle irkiliyorum:
- **"Örtmenim niye bakıyorsun öyle uzaklara?"**

V-
Çocuklar nereden duymuşlarsa "sayıklamak" kelimesinin anlamını soruyorlar bana. Uzun uzun açıklıyorum kelimenin anlamını. Pekiştirmek için cümle içinde kullandırıyorum.
- **"Adımı sayıkladım."** diye bir cümle kuruyor küçük bir öğrencim. Asıl cümlenin ne olduğu belirsiz ama ben de bir cümlemle kurmalıyım varoluşumla ilgili:
- **Adım kime sayıklama?**

VI-
O enfes yazılarını çok uzaklardan severek okuduğum **Nurdan Gürbilek** ve küçük kızının ikinci defa gönderdiği yeni kitapları daha önce kitap alamamış öğrencilere dağıttıktan sonra son hazırlıklarımı yapıp şehre gitmek için yola koyuluyorum. Ana yola çıkıp araba beklerken sessiz ve küçük bir yağmur başlıyor... Koskoca yolda kimsecikler yok. Bir tek nereden geldiğini anlamadığım çok güzel bir kuş sesi... Dakikalarca gözlerimi kapatıp, kollarımı sonuna kadar açarak, eski bir soruyu yanıtlıyorum belki de:
- **Çocuğum, ten ketene vardıkça riya, yağmur gövdeye vardıkça yaştım zaten!**

Kasım-Aralık 2000

Akşamsefası

"Hayata Dönüş Operasyonu"nda insanlar soğuk sayılara, saatlere indirgendi.. Geriye kalanlar cesetler, kırık kollar, yarılan kafalar, kurşunlu bacaklar, yanık bedenler... İnsanların hayatlarının "Bakanlıktan gelecek yazılara" bağlı olduğu saatler.. Oysa, o sayıların arkasında umutlarıyla, düşleriyle genç insanların hikayeleri var... Bunlardan biri de, Orhan Dağdelen'in "takma göz" öyküsü. İlk kez, Cumhuriyet Yazarı Oral Çalışlar sayesinde ortaya çıkan bu olayın izini sürdük.. Atılan bombayla kör olan gözün ameliyat hikayesini ağabey Ufuk Dağdelen anlattı.

"Orhaan, Gözünün Rengi Tutmuyor!"

AYLA ÖNDER

Operasyonun başladığı günden itibaren acı haberler beklemeye başladım. 30 yaşındaki kardeşim Orhan, siyasi tutukluydu ve Ümraniye Cezaevi'nde yatıyordu. Siz de basından izlemişsinizdir, Ümraniye'deki operasyon çok uzamıştı. Onun için çok endişeleniyor ve gittikçe daha büyük kaygılar yaşıyordum. Kardeşimin sağ olabileceğini düşünmüyordum aslında. Çünkü, artık tavanları delip, yukarıdan bombalar atmaya başlamışlardı.

O dönem İHD'yi sürekli arıyor ve kardeşimin akıbeti hakkında bilgi almaya çalışıyordum. Ve haber geldi. Orhan ölmemişti, Kandıra F Tipi Cezaevi'ndeydi. Benim kardeşimle ilk görüşmem, bu cezaevinde, bayramın ilk günü oldu. Ailecek gitmiştik onu görmeye. Görüş yerinde beklemeye başladık, iki görevli koluna girip getirdi. Hem açlık grevine devam ediyordu hem de yaralaydı, perişan vaziyetteydi. Çok yakından görmemize imkan vermiyorlardı. Arada tel örgüler vardı ve onunla sadece telefonla konuşabildik. Kardeşimin arkasında iki tane jandarma, iki tane gardiyan duruyordu. Bizim de arkamızda gardiyanlar bekliyordu. Bir de telefonla görüşüyorsunuz. Onu da dinliyorlardı.

O gün, hepimiz çok kısa aralıklarla görüştük kardeşimle. Askerler yanında olduğu halde bana, **"Ağabey bu şerefsizler benim gözümü kör ettiler, benim mutlaka hastaneye gitmem lazım"** dedi. O görüşmede, çok kısıtlı koşullarda operasyonu, nasıl yaralandığını falan anlattı. 19 Aralık gecesi koğuşta nöbetçiymiş Orhan. Atılan ilk bomba ona isabet ediyor. Şarapnel parçaları ayağına ve gözüne geliyor ve çocuk yıkılıyor. O an öldüğünü düşünmüş zaten. O atılan ne bombası bilmiyorum, o da bilmiyor. El bombası olabilir. Kardeşim bana, büyük acılar çektiğini anlattı.

Üç yıldır tutuklu olan bu çocuk, şimdiye kadar bir kez bile "Bana şunu yapar mısın?" dememişti. Para bile istemedi şimdiye kadar içerdeyken. İlk kez o gün benden bir şey istedi. **"Abi, senden bir şey rica ediyorum, gözüm çok kötü, benim ameliyat olmam lazım"** dedi. Bir gözü gitmiş, öteki gözünü de kaybetmek üzere ve kafasında şarapnel parçaları var, ağrıdan duramıyor. Düşünsenize, olayların ilk gününden itibaren yaralı çocuk.

Operasyondan sonra onu, Kocaeli Üniversitesi'ne götürüyorlar. Orada kardeşimi muayene eden doktor, hemen Haydarpaşa Numune'ye sevkini çıkartıyor. Oraya o gece kardeşimi getiriyor jandarmalar. Fakat Haydarpaşa Numune'nin Göz Kliniği'nin şefi yok. Tutukluların kaldığı bölümde yer de olmadığı için, Orhan'ı Ümraniye Cezaevi'ne geri götürmeye karar veriyorlar. O gece, jandarma çocuğu epey hırpalamış orada, sabaha kadar çırılçıplak dövmüşler. Sonra da Kandıra F Tipi'ne sevk etmişler o haldeyken. İşte biz ziyarete gittiğimizde o vaziyetteydi. Biz durumun ciddiyetini gördükten sonra Kandıra'daki Cezaevi Müdürüyle konuştuk. O da mutlaka hastaneye yatırılması gerektiğini söylüyordu. Ama bize **"Bakanlıktan yazı gelmediği sürece, hiçbir şey yapamam"** diyordu. Orhan'ın kafasında şarapnel parçaları olduğunu Kandıra'daki müdür söyledi bize. **"Gözünün çevresinde, üç ayrı yerde parçalar var"** dedi. Ben de bunun üzerine **Oral Çalışlar**'ı aradım. Oral Bey'e gelişmeleri anlattım. O hemen gerekli yerleri aradı. Kandıra F Tipi'ne telefon etti ama yetkililerle görüşemedi. Not bıraktı defalarca, onlar Oral Bey'i aramayınca, o da bunları haber yaptı. Haberin etkisi oldu ve kardeşimin sevkini yapacaklarını söylediler. Ama durum vahimdi ve buna rağmen ameliyata alınması uzuyordu. Oral Bey, bu kez kardeşim hakkındaki yazıyı köşesinde yazdı. Ve nihayet, aradan 20 gün geçtikten sonra, Orhan'ı Haydarpaşa Numune'ye getirdiler.

Düşünsenize, yaralı bir insanın tedavisine 20 gün sonra başlanıyor. Biz de hastanedeydik o zaman. Hemen Haydarpaşa'daki klinik şefi Ahmet Bey'le görüştük. O gün bizim için şanslı bir gündü. Çünkü **Time Dergisi**'nden **Andrew Linkle** de hastanedeydi ve bizimle röportaj yapmak istiyordu. Time muhabirinin orada olması da etkili oldu. Klinik Şefi bayağı bir ilgi gösterdi. Doktor durumun çok acil olduğunu anlatıyor ve göz tomografisinin çekilmesi gerektiğini söylüyordu. O gün bunlar yapıldı, göz tansiyonu ölçüldü. Ben doktora, **"Kardeşimin yaralı gözü nasıl, görüyor mu?"** diye sordum. **"Şu an görme olayı yok, çünkü aradan 20 gün geçmiş"** dedi. **"Hastanın göz tansiyonu çok yüksek, normali 16-18, onunkisi ise 32. Tansiyonun bu kadar yüksek olması diğer gözünü de etkileyebilir, tamamen kör olabilir"** dedi.

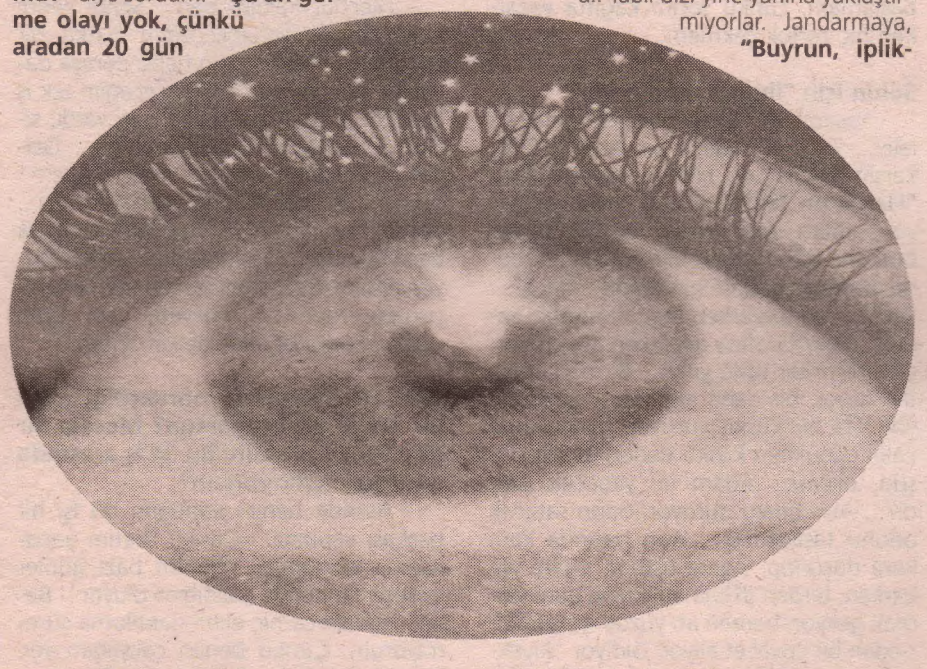

"Biri açık biri koyu, istersen değiştirelim." O da oradan bize, "Göz önemli değil abi, benim iki gözümü de alsalar, beynimi asla alamayacaklar" diye bağırdı.

Ertesi gün lazerle tedavi yapacaklardı fakat lazer aleti bozukmuş! Onun üzerine Orhan'ı Bayrampaşa Cezaevi Hastanesi'ne götürdüler. Oradan da Çapa'ya ameliyat için sevk ettiler. Hastaneye biz de gittik. Orada, tutuklu bir hastanın yanına yakınlarını kesinlikle yaklaştırmıyorlar. Tutukluların yattığı odaya, ancak çok uzaktan bakıp, onlara el sallamamıza izin veriyorlar. Ayakları ve kolları zincirlerle bağlı üstelik.

Orada doktor beni çağırdı. "Kardeşinize takma göz takacağız, göz protezini ve göz dikiş ipliğini siz alacaksınız" dedi. Elime bir reçete tutuşturdu. Artık yapacak bir şey kalmamıştı, kardeşimin tek gözü gitmişti. Protezlerin satıldığı o dükkana gittim. Dükkanın sahibi elimdeki reçeteye baktı. **"Reçetede 'koyu kahverengi' yazıyor. Emin misiniz?"** dedi. Sonra benim gözlerimin içine baktı. **"Abi, bu çocuk size benzer mi?"** dedi. Ben de **"Tabii ki kardeşiz, bana benzemesi lazım"** dedim. İnanın o ana kadar kardeşimin göz renginin tonlarını bilmem gerektiğini hiç düşünmemiştim. **"Benim gözüme benzer ama biraz daha koyudur onunkisi"** dedim. O zaman, **"Abi sizin göz renginizin bir koyusunu vereyim"** dedi ve paket halinde bize verdi protezi. Paketteki yazıyı okuyunca tüylerimiz diken diken oldu. **"Güle güle kullanın!"** diye yazıyordu!

Neyse, o ruh haliyle hastaneye geldik. Bir baktık kardeşim odada yok. sedyeyle 4. kata ameliyathaneye çıkarmışlar. Hemen asansöre bindik ve çıktık yukarı. Baktık Orhan'a, sedyede yatıyordu, ameliyat önlüğü giydirilmiş, içeri girmek üzereydi. Tabii bizi yine yanına yaklaştırmıyorlar. Jandarmaya, **"Buyrun, iplikle gözü aldım"** dedim. Bu arada kardeşime uzaktan bağırdım. Moral vermeye çalıştım. **"Benim kardeşim aslandır, cesurdur, yüreklidir"** dedim. O da bana moral vermek istiyordu: **"Abi bunlar nedir ki, biz ne badireler atlattık"** dedi. Jandarma, takma gözü doktora verdi. Uzaktan doktora bağırdık; **"Doktor Bey, rengi tutuyor mu?"** Doktor paketten gözü çıkarıp baktı. **"Tutmuyor, biri daha açık"** dedi. Oradan eşim Meral kardeşime seslendi; **"Orhaaan, gözünün rengini tutturamadık. Biri açık biri koyu, istersen değiştirelim."** O da oradan bize, **"Göz önemli değil abi, benim iki gözümü de alsalar, beynimi asla alamayacaklar"** diye bağırdı. Biz o an, çok duygulu anlar yaşıyorduk. Orhan'ı daha yakından görmek istedik. Narkoz iğnesi yapılacak, zaten çocuk iyi değil, ne olur ne olmaz, bir kez yakından göreyim, elini tutayım, cesaret vereyim diye düşündüm. Yaklaştırmadılar bile. Ayakları ve kolları zincirle bağlıydı ve bu haliyle ameliyata girecekti. Biz bütün bunları gördükçe çok kötü oluyorduk. Jandarmalardan son kez rica ettik. **"Biz şimdiye kadar sizi zor duruma sokmadık. Ama en azından bir kere yakından göreyim, bir kere konuşayım bir isteği var mı sorayım"** dedim. Açıkça, ameliyat masasında kalabilir diye korkum vardı. Çünkü çocuk kalbinden de rahatsızdı. Aslında, **"son isteği nedir?"** onu öğrenmek istemiştim. Ona bile izin vermediler. Kolları, ayakları bağlı içeri soktular.

O sırada bir hemşire ameliyathaneye girip çıkıyordu. Biz de endişeyle bekliyorduk. Birden hemşirenin öfkeli sesini duyduk: **"Yaa bu kadar da kadar da olmaz. Hastayı bayıltmışsınız, bu zincirler ne? Ameliyethanede bunun olmaması gerekir"** diye bağırıyordu. Tek kolundan ve ayağından zincirliydi, yanında 8 tane jandarma vardı, baygındı, buna rağmen **"tehlikeliydi"**. Bütün bunlardan eşim çok etkilendi ağlamaya başladı.

Ameliyat 3 saat sürdü. O üç saat içinde, dışarda eşimle ben hiç iyi durumda değildik. Ameliyathanenin kapısında beklemek işkence gibiydi. Acaba ameliyat nasıl geçecek, narkoz kardeşimi nasıl etkileyecek, hep bunları düşünüyorduk. Ve üç saat sonra doktor çıktı dışarı. Ben hemen yanına gittim, **"Doktor Bey, ameliyat nasıl geçti?"** dedim. Doktor da son derece soğuk bir ses tonuyla, **"Ney, nasıl geçti"** dedi. Ben de tekrarladım: **"Kardeşimin göz ameliyatı nasıl geçti, göz tansiyonu nasıl?"** dedim. Doktor yine o soğuk ifadeyle, **"Ne kaldı ki, neyin tansiyonu, göz mü kaldı da tansiyonu kalsın"** dedi. O sırada jandarma araya girdi; **"Gözünü aldılar, ben de seyrettim zaten"** dedi. O, "seyrettim" deyince, biz çok kötü olduk eşimle. Jandarma yüzümüze yine baktı. **"Oraya bir tane plastik taktılar"** dedi. Eşimle benim yine tüylerimiz diken diken oldu. Sonra içerden kardeşimi baygın çıkardılar. Tekrar tutuklu odasına götürdüler. Serviste yatan bütün hastalar şaşkındı. Herkesin gözü onun odasındaydı ve herkes çok üzülüyordu. Ameliyattan sonra yanına gidip, **"geçmiş olsun"** demek istedik ama o da olmadı. Çok uzaktan yine bağırdık: **"Orhaaan, senin yanındayız, geçmiş olsun!"**

Bir de şunu anlatmak istiyorum; eğer **Oral Çalışlar** yazmasaydı kardeşim bugün hiç görmüyor olacaktı. İkincisi, çocuğun gözünü çıkartan devlet, fakat o gözün parasını ödeyen biziz! Haydarpaşa'daki o doktor, **"Hastaneye hemen gelseydi gözü kurtulurdu"** demişti çünkü. Time dergisinden Andrew de öyle söylemişti. Ne oldu, o gece **"geç oldu"** diye çocuğu götürüp hücreye attılar. Bence, o F tiplerine o tutukluları değil, asıl toplumu sokuyorlar.

Not: *Bu olayı Ufuk Dağdelen bize 20 Ocak'ta anlattı. Kardeşi Orhan, o gün ameliyattan yeni çıkmıştı.*

aylaonder@hotmail.com

Akşamsefası

Şafağın söküşüyle birlikte, Ankara'nın "en berbat üne sahip" genelev semti Bentderesi'ne inen minibüsler, dolmuşlar, sıcacık kol böreği satıcısı Şaban Usta'nın müşterilerini taşır... OSTİM'den Mobilyacılar Sitesi'ne, Rüzgarlı'dan Sanayi sitelerine işe giden erkenci işçiler, karınlarını doyurdukları kol böreklerini satan Şaban Usta'yla dile gelmemiş derin bir güven duygusuyla selamlaşırlar her sabah... Ve her sabah üç tekerlekli bisiklet üzerine monte ettiği küçük seyyar tezgahıyla işe çıkan Şaban Usta'nın bilinmeyen bir yanı var; yazar olması... Şaban Altay, okuma yazmayı askerde Ali Okulu'nda öğrenmiş, imla kurallarından muzdarip... Hani o bilse de, bin güçlükle hurdacıdan aldığı kırık daktilosunda "-" ve ";" gibi bir çok tuş yok zaten... Hemen her konuda eleştirel öyküleri olan; Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz ve Yaşar Kemal hastası Şaban Altay, kendi öyküsünü de Öküz'e anlattı...

"Börekçilik Zor Zenaat, Ama Yazmak 'İş' Değil!.."

ÖMER LEVENTOĞLU

Şaban amca bu yazı işine ne zaman bulaştın?

- 1986'dan beri daktiloyla yazıyorum; ondan önce karakalem yazıyordum... El yazısıyla pek beceremedim; yazıda noktalama işaretlerini bilemediğim için sorun çıkıyordu; yayınevleri de zaten pek sıcak bakmadılar...

Gül gibi börekçilik yaparken ve durup dururken yazmak da nereden çıktı?

- İşin doğrusu, çocukluğumdan bu yana böyle bir tutkum var zaten... Yani ama bir şeye "ha!" deyince başlanılmıyor... Gerçi bir şeyi kafaya koymak da başlamak oluyor ama, tam başlamak bayağı bir vakit alıyor; öyle oldu işte; derken 1986'da hurdacıdan bir daktilo bulduk, öyle başladık devam etti...

Okuma-yazmayı nasıl öğrendin?

- Hiç okula gitmedim; gördüğüm tek okul, askerdeki 4 aylık "Ali Okulu" oldu... Askere gittiğimde artık kendi kendime uğraşarak okumayı sökmüştüm; ama yazmam yoktu o zamana kadar... Gerçi vardı da kendi yazdığımı kendimden başka kimse okuyamazdı; aradan bir zaman geçse ben de okuyamıyordum yani...

Seni yazmaya iten ya da çeken nedenler neydi peki? Yani bu yazma tutkusu nereden kaynaklanıyordu?

- Yaşadığımız olaylar işte... Aslına bakarsan eli kalem tutan herkesin bir şeyler yazması ilazım... Başka türlü nasıl kurtulacağız ki; yaşadığımız topluma karşı bir sorumluluğumuz var... Bak mesela dünya bir sürü evrimden geçti... Bir zamanlar insanlar kazığa oturtuluyordu; sonra kılıçla kesilmeye başlandı; yağlı iplere geldi; çok şükür işte şimdi onlar yok ama beter işkenceler var... Bizim de duyarlı olmamız ilazım ki daha iyi bir dünya kurabilelim... Bu daha iyi dünyada yaşıyalım; bu bizim elimizde olan bir şey.

Neler yazıyorsun?

- İlginç bulduğum her hikayeyi yazarım; önce kafamda yazarım; kafamda yazıyı tamamlamadan kağıtta yazmaya başlamam; çünkü sonra kağıtta yazarken hiç zorluk çekmem...

Senin için "ilginç" olan nedir?

- Yaşadığımız toplumda çektiğimiz çileler... Tabii ki sadece bir benim değil, karşımdakinin de çilesi... Mesela sana **"Haluk'un Talihi"**nden bir öykü anlatayım; adam geçinemiyor köylük yerde; borcuna bir at alıyor. Gidiyor dağa odunu kesiyor, getirip kasabada satacak... Fakat yükü başlarken atın bir tarafını sarıyor, diğer tarafına geçerken at yörüyor; saramıyor bir türlü yükü... Bir daha baştan alıyor, bir daha aynı şey... Sinirleniyor; ata bir küskü vuruyor, (bizim orda kalın çubuklara küskü derler) at küt düşüp, ölüyor... Adam ne yapacak şimdi?... Atın borcu duruyor; odun satacak odunu taşıyamadı... Atın başında kara kara düşünüp, sigara üstüne sigara yakarken, birden aklına atı yüzüp etini satmak geliyor; hemen atı yüzüp iyi taraflarından bir çuval et alıyor. Gidiyor "kıyakçı"ların oturduğu kahveye... Kahveciye diyor ki; "Ya benim bir danam öldü; bunu bana satıver. Sana da ayrıca yüreğini böbreğini getirdim." Kahveci, "getür bakalım" diyor. Hemen kahveci yüreği kızartıyor... "Gel beraber yiyelim" diyor... Yemese olmaz, oturup atın böbreğini yiyorlar güzelcene... Sonra satıştan bir at parası çıkıyor, odun parasını da çıkartıyor tabii... Hemen gidip bir at daha alıyor... Bir müddet sonra para kazanınca onu da kesiyor... Böyle devam edip gidiyor... Mesela bu gerçek bir olay ve sadece o adamın başına gelen bir şey değil ki, bu toplumda herkesin başına geliyor bu tür olaylar... Ee sonra ben kendime soruyorum; "Ben neyim? Bu toplumun kaçıncı sınıfından nasıl bir vatandaşım" diye... Çünkü "iş ver" diyorum; "yok!" Ee diyorum ki "sokaklarda bir şey satayım." Buna da "yok, satamazsın" deniyor... Bu yaşadığımız gerçekler üzerine hep düşünüyorum; benim malzemem de bu...

Börekçilik işine girmen nasıl oldu?

- Mecbur kaldım ben... Şimdi kendi imkanlarımla yapabileceğim başka bir şey yoktu... Öbürlerinin hepsi paraya dayanan işler. Parasız çevirebileceğim tek iş buydu... Baştan kasabada işim vardı; siyasi nedenlerden bozdular işimi... Geldim Ankara'ya; başta "simit satayım" dedim... Bu işin sürümü geçindirmedi... Sonra "kır pidesi"ne başladım onu da beceremedim... En iyisi börek yapıp satayım dedim. İşçi takımı için de hem en doyurucu; hem de maliyeti, yani fiyatı ucuz... Sonra börekle devam ettim...

Yazı çalışmalarıyla börekçiliği nasıl bir arada yürütüyorsun? Mesela bir gün içinde mesaini bu iki iş arasında nasıl paylaştırıyorsun?

- Aslında benim yaptığım bu işi bir başkası yapmaz... Çünkü üretim yapacağına inanamaz... Benim bazı günler sadece bir cümle yazdığım oluyor... Bazen haftalarca hiç elimi daktiloma süremiyorum. Çünkü benim çalıştığım yer, böreği pişirdiğim kulübe gibi bir yer... Gece saat 12'de başlıyorum çalışmaya; fırını yakıyorum... Kışın, börek tavalarını fırına atmadan önce fırının kapağı açık kalıyor; onun verdiği sıcakta biraz yazıya verebiliyorum kendimi... Bir de son tavayı attıktan sonra 10-15 dakika ne vakit kalırsa bu arada bir şeyler karalıyorum. Bazen kışın çok soğuk olduğunda oturamıyorum orada... Zaten yazın da fırın yandığında kavuruyor içeriyi... Ben de kendime göre yazı için zaman ayarlamaya çalışıyorum...

Kitapların neden yayınlanmadı?

- Şimdi yayınevleri, nokta, virgüle bakıyor; bu hataları gördüğünde bir çoğu daha öyküleri okumadan bırakıyor bir kenara... Mesela bir yayınevi bana, "eser değil bize isim lazım" dedi... Sonuçta oradan vazgeçtim; yayınevinin biri "bastım, basacam" diye çok oyaladı beni... Hatta bir yayınevi telifini de ödedi bana; sonra bekletti uzun süre, ben de sıkıldım gittim geri aldım dosyalarımı.

Bu telif ne oldu peki?

- O zamanın parası 20 milyondu işte; istemediler de zaten... Daha sonra benden öykülerimi isteyen yayınevi de kendi sorunları yüzünden dosyamı parça parça kaybettiler; bir kısmı editörde bir kısmı yayınevi sahibinde kaldı... Hepten soğudum ben de... Yanlız son olarak **Dost Kitabevi** istedi, ben de bu kadar şeyden sonra henüz oraya da götürmedim, götürmeyi düşünüyorum...

İşe dönelim yeniden, günde ne kadar börek satıyorsun?

- Ortalama 4 tava börek pişiriyorum günde... Bunlar da şimdi 10 milyon civarında tutuyor... İşte bunun yarısı maliyet olursa yarıya yakını da bize kalıyor... Aslında ben esnaflık yapıyordum; Özal döneminde bir çok insan köşeyi döndü ya, benim gibi insanların da ekmeğine sebep olundu... İşlerim bozulunca buraya gelmek zorunda kaldım...

Bentderesi'nde çalışıyorsun; buranın esnafıyla ilişkilerin nasıl?

- Esnaflarla pek fazla kaynaştığım yok; ama hemen hemen çoğu müşterimdir... Şimdi Bentderesi, isim olarak Türkiye'nin en kötü yeri... Ama sabahları buradan Türkiye'nin en temiz insanları geçer. Benim işim de zaten sabahları... Saat 9-10 civarı benim işim biter. Ben İzmit'te, Ilgaz'da da çalıştım ama, Bentderesi'nin insanını hiç bir yerde bulamadım. Mesela burada para sorulmaz, paranın üstü sayılmaz, dolmuş parası yoksa adamın dolmuş parası karşılanır...

Ankara'da neden başka bir yerde değil de Bentderesi'nde börek satıyorsun?

- Çünkü Ankara'nın işçi takımı buradan geçiyor. OSTİM'e gidenler, Siteler'e gidenler, çevredeki işlerde çalışanlar hep

Akşamsefası

Bentderesi'nden geçer... Şimdi benim tezgahım genelevin önünde ama, genelevle hemen hemen hiçbir bağlantım olmuyor aslında... Çünkü orası sabah açılana kadar zaten ben böreklerimi satıp bitirmiş oluyorum, saat 10 civarında tezgahımı alıp geliyorum eve...

Bentderesi'nde seni tanıyan insanlar yazar olduğunu biliyorlar mı?

- Çok az insan biliyor. Çünkü benim müşterilerim çok iyi insanlar, ama çok da vefasız insanlar... Neden vefasız dersen; çünkü bir işçi müşteriyle diyaloğum, böreğini alana kadardır; ondan sonra nereye gitti, ne yaptı bilemem... Dolmuştan iniyor, böreğini alıyor, diğer dolmuşa ya da servise koşuyor... Ne ismini bilirim, ne kim olduğunu; onlar da beni bu yönümle bilmez tabii... Ama sadece bu kadarlık ilişkimiz olan insanların hepsine de güvenirim, hepsiyle yıllar yılı oluşturduğumuz tılsımlı bir dostluğumuz vardır... onların da bana güvendiklerini bilirim aynı zamanda.

Aile ve akrabalarının sana yaklaşımları nasıl, bir yazar olarak?..

- Evde çocuklarım hiçbir şey demezler; karışmazlar bana... Kardeşlerim de bir kısmı İstanbul'da bir kısmı Eskişehir'de; onların benimle pek ilgisi olmaz. Yalnız bir kardeşimin başlarda bazı tedirginlikleri, tereddütleri oldu; "Sen bu yazı işlerinden başına bela alırsın" dedi. Ben de "Bir şey olmaz" dedim... Öylece de kaldı. Zaten bir şey yapıyorsan, yaptığın şey ne kadar pasif bir şey de olsa bir gün başına bir iş gelebilir; korkuyla da bunu engelleyemezsin zaten...

Bundan sonrasına ilişkin projeler var mı? Yazılarını ve börekçilik işlerini geliştirecek misin?

- Şimdi börekçilik işini, istesem de istemesem de geliştiremem. Bunun imkanı yok; çünkü zaten bu tezgahla kazandığım 5-10 kuruşla ancak eve ekmek getirebiliyorum. Yazı işlerine gelince devam edecek... Yayınlansın yayınlanmasın, hiç durmadan yazmaya devam edeceğim... Çünkü ben çevreciyim; herkesin kardeşce yaşadığı iyi bir dünyadan yanayım... Elimden gelse tüm sınırları kaldırırım; bu dünya görüşümü ifade ettiğim şey yazılarım... Bu yüzden yazmak bir iş değil; yaşamımın bir parçası ve yaşam devam ettiği müddetçe yazma uğraşılarım da devam edecek...

Yazma işinin aynı zamanda okuma işi olduğu söylenir. Sen kendini nasıl besliyorsun yazmak için?

- Bu konuda kendimi her zaman zayıf görüyorum. Maddi imkanlarım çok sınırlı bir kere... Ama yine de elime geçen her şeyi okurum eskiden beri; daha çok **Cumhuriyet**, **Akbaba**, **Gırgır**... Şimdilerde de gazete ve dergi alabildiğim kadar alıyorum; bazı gazeteler, bahşiş olarak kitaplar verdiler; yabancı klasikler verdiler, onları aldım işte... Mesela elde edebildiğim kadarıyla Aziz Nesin'i büyük heyecanla okurdum... Ama Rıfat Ilgaz'ın ve Yaşar Kemal'in bütün yazdıkları her şeyi okumak istiyorum da alamıyorum işte... Okuma özlemim çok büyük yani... Şunu da söyleyim; Türkiye'de hikaye veren yazar yok gibi artık... Çünkü televizyonlardaki bu diziler, filmlerden artık gına geliyor... Hep tekrar... Temcit pilavı gibi ısıtıp ısıtıp önümüze getiriyorlar. Bu benim kafama takılıyor; yani diyorum acaba Türkiye'de yazar mı yok, hikaye mi yok; yoksa gerçekten de yaşanan, canlı yaşanan gerçeklere filmciler yasak mı koyuyor...

Peki bir yazar olarak bugünkü Türkiye'nin en temel sorununun ne olduğunu düşünüyorsun?

- Türkiye'nin halledilmiş bir sorunu yok ki... Bir kere halkla bütünleşmiş köklü bir partisi, reformcu bir parti lideri yok. Her şeyin başında bu gelir...

Türkiye, Avrupa Birliği'ne giriyor ama...

- Avrupa kapılarında utanç verici bir durumdayız; dolanıp duruyoruz, "bizi içeri alın, içeri alın" diyoruz. Tabii eğer medeniyet Avrupa'daysa tamam girelim ama buna da kim karar verecek? Şimdi Avrupa bizi neden almıyor? Biz de hiçbir şey yok ki... Biz daha uygar olmalıyız ki... Yani işkenceler bir kere bitmeli; kardeşlik kültürü oluşması lazım; hoşgörüyü her şeye, her yere yaymak lazım bir kere...

Eklemek istediğin bir şey var mı?

- Evet. Şimdi geçenlerde, dilencilere sokaklarda çok kötü davranarak topladılar onları... "Dilenciler iyi duygularımızı sömürüyor" diye toplayıp götürüyorlar, ellerinden paraları alınıyor... Ee siyasetçiler de bizim iyi duygularımızı sömürüyorlar; onlara bu açıdan ne tür cezalar kesiliyor? Onları da toplayıp toplumdan uzak tutmak mı lazım bilmiyorum ama, yani bunların bizim iyi duygularımızı sömürmelerine bakılınca dilencilerle kıyaslanamayacak kadar zararlı sonuçlar doğuruyorlar; ama onlara bir şey yapılmıyor... Adam çıkıyor tok bir sesle, köylüye, esnafa, öğretmene, çalışana iyi vaadler veriyor. "Benim savaşım sizler için" diyor... Oysa bakıyorsun adam kiminle savaşıyor; sokaklara bakınca görüyorsun... İyi duygularımızı sömürmekle de kalmıyorlar tabii... Ne yapmak lazım dersen, hani toplayıp götürmek kolay olmasa da bizim duygularımızı sömüren sözlerine en azından sınır koymak lazım. ■

Börekçi **Şaban Altay** Abinin öyküleri gelecek aydan itibaren Öküz'de yayınlanmaya başlanacak...

Panter Emel Köşesi

EMEL YILDIZ

Şimdi böyle bir yangını cehaletle adlandırabilir miyiz? Cehalet, böyle bir vahşetin mazereti olabilir mi? Bir canlının yanmasının sonuçlarını bilmemek, elbette mümkün olamaz.

Yakılanlar

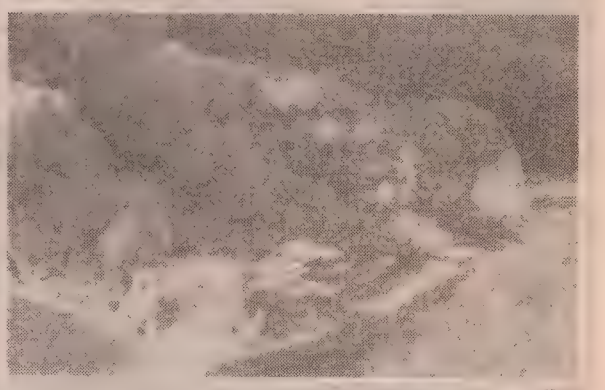

Erzurum'un köylerinde büyükbaş hayvanları parazitlerden temizlemek için, tüm vücutlarına gaz döküp birkaç dakika yakıyorlar. Hayvanlar, sadece tüyleri ile üst derileri yandığı için telef olmuyorlar. Bu yüzden pire, kene ilacı kullanmak yerine böyle ucuz bir yöntem bulmuşlar. Hayvan kalın bir zincirle önce ağaca bağlanıyor ardından üzerine gaz sürülüyor, ateşe veriliyor. Hayvanların ateşten ne kadar da çok korktukları bilinen bir gerçektir. Can acısının yanısıra yaşadığı korkuyu tanımlamak çok güç.

Şimdi böyle bir yangını cehaletle adlandırabilir miyiz? Cehalet böyle bir vahşetin mazereti olabilir mi?

Bir canlının yanmasının sonuçlarını bilmemek, elbette mümkün olamaz. Hayvanlar dahi ateşin ne olduğunu iç güdüleriyle anlayabiliyorken, bu adamların hangi türe dahil olduğunu söylemeye bile gerek yok. Kısacası insan ya da hayvan, canlıları yakmak için mutlaka bir gerekçe bulunuyor.

İnsan türü, bunun tek sorumlusu, sonuçlarına da katlanacak, 'bana dokunmayan yılan'ın muhatapları, sessizliğinin bedelini kanserle, virüsle kıvranarak ödeyecek, ödemeli.

Kıyametin Gelsin

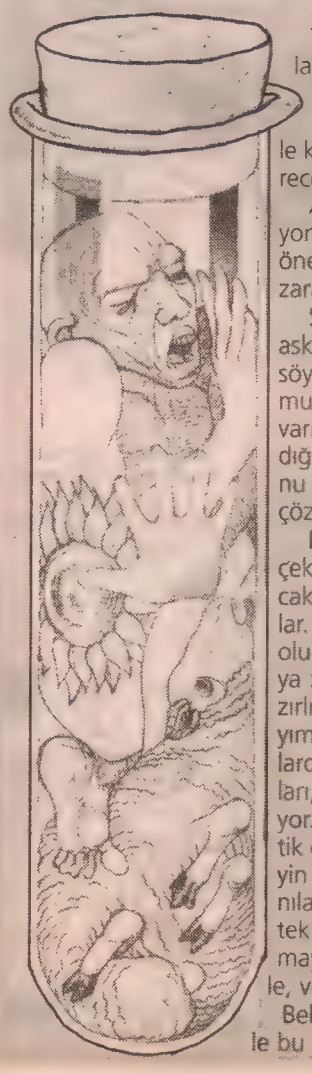

TBMM'nin Bilgi Teknolojileri Komisyonu baz istasyonlarıyla cep telefonlarının zararlarının tartışıldığı bir toplantı yapmış. Burada konuşan Prof. Dr. Ayhan Altıntaş "Baz istasyonlarının sayısı artarsa çocuk kreşlerine bile kurulabilirler. Çünkü ne kadar çok olurlarsa çevreye verecekleri zarar azalacaktır" demiş.

Aslına bakılırsa bu Prof. zat, söyledikleriyle baz istasyonlarının zararını kabul ediyor ve azaltmanın yolunu öneriyor. Lafı nereden dolaştırırlarsa dolaştırsınlar baz'ın zararını söyleyi veriyorlar, ağızdan kaçıyor yani.

Sulandırılmış uranyum faciası da ortaya çıktı. Sadece askerler değil bölge halkının da tehlikeye maruz kaldığı söyleniyor. Eğer bu kadarı söyleniyorsa, sulu uranmuyumun nerelere dek yayıldığını, yani anlatılmayan kısmını varın siz düşünün. Irak savaşı sırasında da bolca kullanıldığı, askerlerin de Irak halkının da kanser içinde olduğunu öğrendik. Öğrenemediklerimizi de hayal gücümüzle çözeceğiz artık.

Bilim adamları, fareleri kısırlaştırmaya uğraşırken, çiçek hastalığı virüsüyle birleşirse insanlığın kıyameti olacak, bağışıklık sistemini imha eden IL-4 genini kudurttular. Şimdi deniyor ki, bu yöntemi çılgının biri kullanacak olursa insanlık yok olabilir. Ah keşke, keşke olsa da dünya zarar verici türden kurtulsa. Zaten "insan" bunu hazırlıyor; baz istasyonlarıyla, hayvanlara karşı giriştiği kıyımlarla, genetik yap bozlarıyla, kimyasal silahlarıyla yıllardır dünyanın çivisini çıkarmaya uğraşıyor. Bilim adamları, akıl almaz bir sorumsuzlukla kıyım teknolojileri üretiyor. Baz istasyonlarından sulandırılmış uranyuma, genetik çalışmalarıyla ürettikleri kıyamet virüslerine dek herşeyin altından sorumsuz bilim adamları çıkıyor. Artık yaşanılamaz bir dünyada debeleniyoruz. İnsan türü, bunun tek sorumlusu, sonuçlarına da katlanacak, 'bana dokunmayan yılan'ın muhatapları, sessizliğinin bedelini kanserle, virüsle kıvranarak ödeyecek, ödemeli de.

Belki insan türü ortadan kalkınca, hayvanlar ve bitkileriyle bu gezegen rahat bir soluk alabilir. ■

100 Soruda Hayatın Anlamı

REWHAT

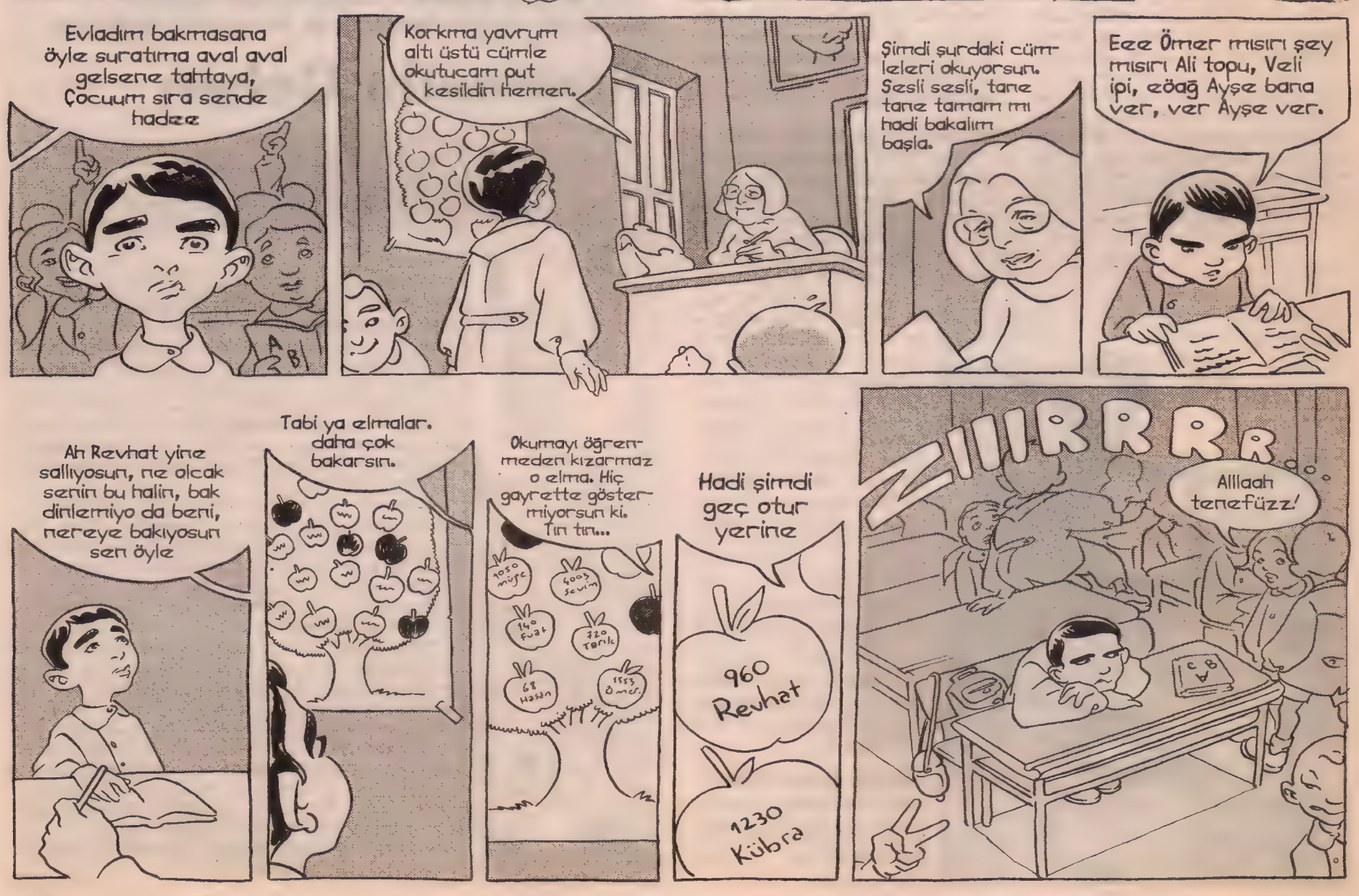

Oğlum var ya örtmen görürse oyar yemin ederim seni

Bişey olmaz olm.. Elmasını kızartıyo.

Benimkini de boya lan Revhat.

Tamam lan teker teker

Benimkini de benimkini de benimkini de.. Benimkini de..

60 evhat

Aaaa çok güzel oldu be, örtmene söylemek yok ha

AMAN TANRIM, NAAPTINIZ SİİZZ?!

Söyleyin hangi aptal yaptı bunu?

Örtmenim olayı izah edebilir miyim?

Revhat yaptı örtmenim

Evet örtmenim Revhat yaptı

Evladım sen maniyak mısın? Niye yapıyosun böyle şeyler... Söyle hadi.. Neden yaptın evladım, konuşsana... Bakmasana öyle aval aval yüzüme. Konuş diyorum sana!..

Ay bakmasana suratıma öyle aval aval, hem çağırıyorsun beni buluşalım diyorsun hem de konuşmuyosun.

Neden beni aramadın, herkesi aramışsın bir tek beni aramadın neden?

Ayyy... yine mi aynı muhabbet ya. Neden beni aramadın neden beni aramadın bozuk plak gibisin ya.

Başka birşeyin yok mu.. çok canımı sıkıyosun, lanet olsun ben gidiyorum.

Hayatın, doldurulmayı bekleyen bir elma olduğunu ve içini doldurmak için sihirli sözcükler söylemek gerektiğini anladığımda ilkokuldaydım.

O zaman bu sihirli sözcükler, bir ders kitabı kadar yakındı bana. Ve ali topu tuttuğunda, Ömer mısırı sevdiğinde Çoktan dolmuştu elmam.

Ama şimdi üstünde ismim yazan daha büyük bir elmam var biliyorum Gittiğim her yerde,

...yaşadığım her anda Sihirli sözcükler arıyorum.. Ve bıkmadan, usanmadan içini doldu-racağım zamanı bekliyorum.

İsmi Turhan Feyizoğlu... Uzun zamandır tüm vaktini yakın dönem siyasi tarihi hakkında kitaplar yazmaya vakfetmiş... Günlerce, aylarca, yıllarca araştırmalar yapıyor, dönemin yaşayan tanıklarıyla konuşuyor ve en kısası 450 sayfa olan tuğla gibi kitaplar hazırlıyor.. Kimileri onu yaşlı başlı bir adam, kimileri eski ve ünlü bir politikacı, kimileri de böyle bir insanın olmadığını ve bu adamın kurmaca bir adam olduğunu sanıyor... Öküz, Turhan Feyizoğlu'nu buldu ve konuşturdu...

Kendi Halinde Bir Yakın Dönem Tarihçisi:

Turhan Feyizoğlu

1958'de doğdum, çocukluğum Erzurum, Rize ve İspir'de geçti. İlkokul, ortaokul ve liseyi buralarda okudum. Daha sonra yüksekokul için İstanbul'a geldim. Üniversite sınavlarına girip, İstanbul Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu'nu kazandım. Erzurum'da olduğum süre içerisinde, yerel bir gazetede çalıştım. Benim orada yerel haberlerim falan yayınlanıyordu. İstanbul'a geldiğim'de de devam ettim. Bu işi profesyonel olarak değil de, sevmiş olduğum bir iş, bir uğraş olarak yürütüyordum. Çünkü liseden ya da daha öncelerden bunun bir alt yapısı falan da vardı. Edebiyat, kültür anlamında birikimlerim vardı... İstanbul'da o zaman **Yarın Dergisi** çıkıyordu. Sanat ve edebiyat dergisi. Ben onun İstanbul bürosunda uzunca süre çalıştım. Takma isimle ve isimsiz olarak röportajlarım çıktı. Daha sonra işte bu, kitap yazmaya dönüştü.

Aslında her insanın kendine özgü bir çalışma yöntemi falan var. Benim yöntemim, yazmış olduğum kitaplarda daha çok belgesel dökümanları insanlara aktarmak. O nedenle de kitaplar biraz kalın oluyor. Asıl yaptığım belge, bilgi aktarma. Türkiye'de biliyorsunuz arşiv, kütüphane, dökümantasyon çalışmaları çok zayıf. Bu işin değeri yeni yeni anlaşılmaya başladı. Bu tür kitapları hazırlarken, gerçekten bir belge veya bilgi için 3-4 sene peşinden koştuğum insanlar oldu. Çünkü neyin, kimde ve nerde olduğunu bilmiyorsunuz. Yani el yordamıyla buluyorsunuz. Bilseniz mesela **'şu insanlarda şu belgeler var'** diye.. İş kolay ama onu bilmiyorsunuz. Yani bir zincirin halkası gibi, birisine gidiyorsunuz, o size başka birisini tavsiye ediyor. Konuşa, konuşa bir şekilde belgeleri topluyorsunuz. Bir de tabii ki benim çalışma alanım yakın dönem (1961-1972) olduğu için, sadece belgelere dayanmıyor, yani canlı tanıkları falan var. Onlar sayesinde, ister istemez olayın içinde ismi geçen diğer insanlara da ulaşabiliyorsunuz. Onlarınki tabii günün koşullarına göre aktarmak istedikleri şeyler. Onların tanıklıklarına da başvurabiliyorsunuz. Böylece elinizde hem canlı tanıklıklar, hem de yazılı belgelerle bir döküman çıkıyor. Onları oturuyorsunuz, karşılaştırarak en doğru biçimde aktarmaya çalışıyorsunuz. Mesela bir yığın hatalar yanlışlar falan da oluyor. O hataları en aza indirerek o kitapları hazırlıyorum. Bu çalışmalar da kısa sürmüyor açıkçası.

Ekip falan yok, bu işi tek başıma yapıyorum. Açıkçası gönül işi. Ne denir bir arkeoloğun kazı yapması gibi. Beni en çok sevindiren şey, yeni bir belge bulup, onun arkasından gitmek, bunu insanlara aktarmak. Yoksa siz de biliyorsunuz, Türkiye'de kitaplardan para kazanmak gibi bir şey sözkonusu değil. Eğer ek işiniz yoksa. Tabii ki bu belgeleri varolan devlet kütüphanelerinde bulabiliyoruz. Fakat büyük çoğunluğunu da özel arşivlerden elde edebiliyoruz. O özel arşive sahip bulunan insan, sizi ne kadar o belgelerden yararlandırabiliyorsa, siz ancak o kadarını kullanabiliyorsunuz. Burada bir güven unsuru da devreye giriyor. Tabii zorlandığım kişiler oluyor açıkça söylemek gerekirse. Mesela **Oktay Etiman**'da epey zorlandım. Yapmış olduğum ilk çalışma en azından insanlara bir fikir veriyor. Ben sadece bir çalışma yapmayı düşünmüştüm ilk başta. Ama insanlar yapmış olduğunuz çalışmanın doğru olduğunu görünce, diğer çalışmaların da benim tarafımdan yapılabileceğini söylediler. Öneri ve tavsiye üzerine o güven oluştu. Mesela gidiyorsunuz **Oktay Etiman**'a. Değişik çevrelerden ona, **'Konuş, bu doğrusunu aktarır'** diyorlar. O da güvenle konuşuyor. Bir de benim çalışma yöntemim şu; ilk önce gidip yapıyorum o röportajı. Ya da sorular hazırlıyorum, yanıtları bana geliyor. Hemen bir röportaj ya da konuşma ile bu iş olmuyor. O konuşmayı yazılı bir metne dönüştürüyorsunuz, sonra ona gönderiyorsunuz. O metne tekrar kendisi çekidüzen veriyor, bu da artı bir güven unsuru daha oluşturuyor. Yani olduğu gibi kullanmıyorsunuz, onun denetiminden bir daha geçiyor.

Bu yazmış olduğum kitaplardaki insanlar, mesela **Deniz** benim çocukluk dönemimin kahramanlarından birisiydi. Bir efsaneydi açıkça söylemek gerekirse. Biz onu Türkiye'de yaşayan bir **Köroğlu** gibi, ya da yabancı kahramanlar gibi görüyorduk, 8-10 yaşındayken. İnsan daha sonra merak ediyor aslında, kimdi bu Deniz Gezmiş, ne yapmak istemişti. Tabii bunun bir alt yapısı falan da var. Durduk yerde 'Deniz' çocukluk kahramanı olmuyor. Aile itibarıyla biz sol kökenden geliyoruz. Dedemizden, babamızdan kaynaklanan bir yapı var... Örgütlü çalışmaların izinde de bulunmuş bu insanlar. Cefasını, çilesini falan da çekmişler. Biz bu geleneği şimdi kitaplarla sürdüren nesiliz.

Devrimin, yani nitel bir sıçramanın olabilmesi için o dönemin toplumsal koşullarının da çok uygun olması gerekir. Bir iradi zorlamayla bu tür şeyler olmuyor tabii. Şimdi o dönemde genel olarak Türkiye'deki sol tarihi açısından bakarsak, 68 dönemi sol için iktidara en yakın olabilecek bir dönemdi. Daha sonraki dönemlerde bu gücü, bu potansiyeli pek fazla göremiyoruz açıkçası. Mutlaka hatalar falan vardır. Ama o dönemin toplumsal psikolojisini de çok iyi bilmek lazım. Çünkü sadece o gençler değil bütün toplum olarak yanlış yaptık, açıkça söylemek gerekirse. Mesela **Celil Gürkan**'ın kitabında şu vardı, **"12 Mart'a 5 Kala"** kitabında bir hazırlık falan vardı, **"9 Mart Darbesi"** dediğimiz bir olay. Şimdi Denizler yapmasaydı belki de onlar yapacaktı. Eğer biraz cesaretli ve erken davranmış olsalardı. Yani hepsi bir iktidara oynuyorlardı açıkça söylemek gerekirse. Burada sağ kazandı. Şimdi böyle olmadığı için net bir şey söyleyemiyoruz tabii.

Benim kitaplarımda, açıkça söylemek gerekirse benim hiçbir yorumum, hiçbir katkım yok. Olduğu gibi belgelere ve canlı tanıklara dayalı. Tabii ki 50 kişiyle kalkıp da devrim yapmak, biraz zor gibime geliyor. Karşınızda en az yaklaşık olarak söyleyeyim 800 bin kişilik bir kuvvet var. Tankıyla, silahıyla bir gücün karşısında olup, 50 kişi ile bu işin olabileceğini sanmak, insana bir yanlışlık gibi geliyor, yanlış olduğu da ortaya çıkıyor. Mesela orada bir iki tane olay var. Sadece bu Deniz'le, Mahir'le ilgili şeyler değil, mesela dört kişi bunlar. Kalkıyorlar gerilla mücadelesi yapmak için, eşyalarını falan alıyorlar. İki tanesi ODTÜ öğrencisi, Teknik'ten bir tanesi, biri de Gazi Eğitim Enstitüsü'nden yanılmıyorsam. Gidiyorlar işte Tokat'ın bir köyüne. Akrabaları ihbar ediyor bunları, jandarmalar yakalıyor. Siz bir amaç uğruna köylere çıkıyorsunuz. Hem de en yakın akrabalarınız yakalatıyor sizi. Aynı şey **Talat Aydemir** olaylarına karışmış insanlar için de söylenebilir. **Zihni Çetiner** ve 4 arkadaşı. Şimdi bir tanesi öğretim görevlisi. **Yılmaz Güney**'in otomobili ile **Taşkın Tanman** bunları alıp götürüyor işte. Kahramanmaraş'ın bir köyüne bırakıyor. Bunlar da gerilla mücadelesi yapacaklar. Bunlar daha önce kıra çıkmış insanlar açıkça söylemek gerekirse. Fakat 3-4 gün sonra da köylülerin ihbarıyla yakalanıyorlar. Hatta burada çok ilginç bir olay oluyor. Arkadaşlarından bir tanesine para veriyorlar, git bir tane hayvan al da getir, işte bunları biz kendimiz taşımayalım, hayvana taşıtırız falan diyorlar. Bu da gidip bir tane eşek alıp geliyor. İşte o kadar tecrübesiz ki, eşek alırken semersiz alıp getiriyor. Bunların hepsi şehirli, şehir çocuğu. Bir tanesi subay işte, Talat Aydemir'in yakın arkadaşlarından birisi işte. Darbe yapmışlar 63 yılında. Oradan tasviye etmiş birisi. Fakat işte eşeğe semer olmayınca eşeğe ip vuramıyorlar. Bu yüzden salıveriyorlar eşeği. Yani böyle bir yığın

Cemil Gezmiş ile...

Oktay Etiman ile...

Ertuğrul Kürkçü ile...

İdris Erdinç ve Mehmet Bozışık ile..

Özkan Mert ile...

ilginç şeyler. Romantizm çok fazla tabii. O dönemi etkileyen unsurlar, kurtuluş mücadeleleri falan var, **Che Guevara**, Vietnam mücadelesi falan var. İşte Latin Amerika mücadelesi, Küba Devrimi onlar için örnek. Filistin Kurtuluş Mücadelesi falan var. Filisten'e gidip gelen, eğitim alıp gelen bir yığın insan sözkonusu. Hemen hemen o dönemdeki üniversite öğrencilerinin belki de yüzde 70'i Filistin'e gidip de gerilla taktiği öğrenen, savaş verip gelen insanlar.

Şimdi açıkça söylemek gerekirse incelediğimizde, o dönemde dünyadaki sol literatür Türkiye'de ilk kez yayınlanıyor. 1961 Anayasası'nın sağlamış olduğu olanaklar çok geniş. Daha sonra biliyorsunuz **'61 Anayasası Türkiye için lüks'** deyip değiştirdiler. Fakat bu dönemdeki insanlar çok okuyan insanlardı. Yeni çıktığı için bütün kitapları alıp okuyorlardı. Marks'ın, Engels'in, Lenin'in, Mao'nun... Sanat edebiyat konusunda da mesela bu insanlar çok duyarlıydı. Hepsi şiir bilen insanlardı, edebiyat konusunda da öyle. Birçok dergi falan var o dönemde alıp okudukları, gazeteler falan var. İlk dönemler için bunları söyleyebiliriz, tabii bu oran daha sonra gittikçe düşüyor. Sıcak çatışmalar işin içerisine girince, 71'e doğru okuma oranı da biraz azalıyor. Ya da daha farklı okumalar gündeme geliyor. Kendi düşüncelerine, stratejilerine uygun kitaplar gündeme geliyor. Fakat ilk başlarda söylediğim gibi, sanat edebiyat kitapları, ya da daha doğrusu toplumsal anlayışa, felsefeye uygun yayınlanmış bütün kitapları alıp okuyorlar. Mesela **Sadun Aren**'in bir söyleşisini izlemiştim. Samimi olduğuna inanıyorum. Lenin'in **"Ne yapmalı"**sını, 68 döneminde biz o gençlerle birlikte okuduk demişti. Çok ilginçtir.

Onların önünde çok önemli bir deneyim sözkonusu. 27 Mayıs deneyimi. 27 Mayıs'ı tamamlamak üzere yola çıkıyorlar. Esas amaç o. Biliyorsunuz , gençlerin toplumdaki ağırlığı da çok fazla o dönemde, saygınlığı çok fazla. O dönemde sağ cephe, sol cephenin karşısında çok zayıf, güçsüz açıkça söylemek gerekirse. Yani büyük bir potansiyeli falan var solun. Gençlikten çok büyük şeyler bekliyorlar. Toplumun her kesimi ama. Mesela 27 Mayıs'ın iktidar ortağı olarak görüyorlar gençleri. Yani 27 Mayıs'ı yapan subayların, gençlerle ittifakları falan var açıkça söylemek gerekirse. Daha sonraki dönemlerde 1969, '70'lerde. Yani bir 27 Mayıs gibi bir şey, bir düşünce var kafalarında, onu da kısa sürede yapacakları konusunda eminler. Biraz da Kemalist geleneğe çok bağlı, onlardan çok fazla etkilenmiş gençler bunlar. Biz gençler babında söylüyoruz bunları yoksa toplumun diğer dinamikleri de çok aktif. Köylüler olsun, öğretmenler olsun, memurlar olsun, polisler olsun. O dönemde Polis Eğitim Enstitüsü öğrencileri uzunca bir süre greve gîdiyorlar. Yani bunu da parantez içerisinde belirtmek lazım. Yani kısa zamanda iktidara gelebilme konusunda kendilerinde düşünce, bir inanç sözkonusu. Bunun da temeli 27 Mayıs'a dayanıyor. 27 Mayıs İhtilali'ne dayanıyor.

1961-1971 dönemini çok çeşitli boyutlarıyla değerlendirebiliriz. Şimdi şöyle de değerlendirilebilir. Şimdi bu insanların söylediği gibi önlerinde bir 27 Mayıs geleneği var ama bir de okuyorlar öğreniyorlar, bir yığın çeviri falan var. Mesela Çin'de Mao devrim yapmış. Önlerinde işte, kafalarındaki sosyalist iktidar perspektifi olduğu için, işte kendilerine örnek alıyorlar. Hemen arkalarındaki Küba örneğini alıyorlar, Çin Devrimi'ni, Sovyet Devrimi'ni örnek alıyorlar, ona uygun örgütlenmelere, çabalara girişiyorlar. Bunların yaş ortalamaları da açıkça söylemek gerekirse 20 ile 25 arasında. Yani çok da tecrübeli, deneyimli değiller. Gençler ve çok iyi niyetliler, gerçekten bunu vurgulamak lazım. Yani o dönemdeki gençlerin hepsi kendi bireysel çıkarlarını toplumsal çıkarların geri planında tutmuşlar. Ve o amaca uygun hareket ettiler, yoksa hepsi mesela okullarını bitirmiş olsaydılar bugün çok değişik kesimlerde, üst düzeyde bürokrat olabilirlerdi belki. **Mesut Yılmaz** mesela.. O dönemin Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencisi Mesut Yılmaz başbakan olduktan sonra, ya da Dışişleri Bakanı olduktan sonra bir Deniz, bir Mahir başkaları da başka şekillerde olabilirdi yani. Mesela **Cengiz Çandar** o dönemin SBF öğrencilerinden, **Celal Doğan** var, bugün Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı, **Mehmet Cavit Kavak** var İstanbul Hukuk Fakültesi talebe temsilcisiydi. ANAP'ın üst düzey, önde gelen yöneticisi oldu.

Kitaplarımdan bir tanesi toplatıldı, hakkımda da dava açıldı. Türkiye'nin toplumsal tarihi hakkında yeterli yardımcı kitap yok, inceleme araştırma kitabı yok. Kendi yorumlarım yok o kitaplarda, yorumu okuyucuya bırakıyorum. Buna rağmen çok olumlu tepkiler de alıyorum. Olumsuz tepkiler de geliyor, ne bileyim dövmek, işte saldırmak, yaralamak, öldürmek falan gibi. Hatta bu toplumsal siyasal muhalefetin dışında resmi tepkiler falan da var. İşte en son yazmış olduğum kitaptan da dava açıldı DGM tarafından. O kitap nedeniyle de şimdi yargılanıyoruz. Sorun değil, bir olayın doğru aktarılabilmesi önemli olan, işte biz ne kadar aktarabiliyorsak, yani bulabildiğimiz belge ve tanıklarla...

Türkiye'deki sol, çok değişik örgütlenmeler arasında bölünmüş durumda. Yani her siyasi örgütlenmede, toplumsal gerçekliğin bir parçasını da alıyorsunuz ve yanlışlarını da alıyorsunuz. Türkiye'deki siyasal örgütlenmelerin şöyle bir yanlışlığı sözkonusu. Yani benim kendi kişisel görüşüm bu. Kendi siyasal gerçekliklerini toplumsal gerçekliğin ön planına koydukları için sürekli yanlışlar yapılıyor. Özellikle bunu sol açısından söyleyebilirim. Halbuki toplumsal gerçekliği kendi siyasal gerçekliğinin önüne koysalar çok daha olumlu görevler, işlevler yerine getirirler. Ne yazık ki yapamıyorlar işte, durum da onu gösteriyor. Alınan oylar, solun içinde bulunmuş olduğu durum, zaten açıkça sergiliyor bunu.

Yerel, toplumsal gerçekliğe uygun hareket eden siyasal yapılanmalar da söz konusu. Siyasal ya da sosyal gerçekliği her örgütte görebiliyorsunuz, eksiklikleri de görebiliyorsunuz, bütünü yakalamak mümkün değil açıkça söylemek gerekirse. Bir örgütün içerisinde **"işte bu tam doğrudur"** diye bir şey sözkonusu olamıyor ne yazık ki. TİP'in birinci dönemdeki durumu buna en güzel örneklerden birisi. Mesela Yön Hareketini bu konuda söyleyebiliriz. **Doğan Avcıoğlu** çevresi, bir ölçüde belki başka etkilenmeler de sözkonusu. 27 Mayıs'ın etkilenmeleri de sözkonusu ama gerçekten de yerel, toplumsal gerçekliğe uygun hareket eden, buna uygun teoriler üreten bir yığın örgütlenmeler de var. Fakat bunların da ömrü ne yazık ki, uzun olmadı ya önüne başka engeller çıktı, yasaklandı ya da kendi kendilerini fesh ettiler. Böyle dağınıklıkla işte bugünkü duruma kadar gelindi.

61-71 dönemindeki örgütleri isim olarak söyleyebilirim ama tam hatırımda değil. **Fikir Kulüpleri Federasyonu** var, **Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu** var, **Sosyalist Gençlik Örgütü** var. **Kıvılcımlı** çevresi var, **Mihri Belli** çevresi var. **Devrimci Demokratik Kültür Ocakları** çevresi var, **Doğu Perinçek** çevresi var. Daha sonra bu **Çağatay Anadol**'ların oluşturmuş olduğu **Sosyalist Parti** çevresi var, 71 başlarında, **TKP** çevresi var. **İsmail Bilen**'in başını çekmiş olduğu. İşte **Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu** var işte **CHP** çevresi var. TKP çevresi diyebileceğiniz daha sonra TKP'nin de bünyesini oluşturabilecek partizan çevresi var, daha sonra TKP çevresini oluşturacak **Veysi Sarısözen, Güray Tekiner, Sıtkı Coşkun**'ların da içinde bulunduğu insanların 70 yılında çıkartmış olduğu **Partizan Dergisi** çevresi var. Onlar daha sonra TKP'ye katılıyorlar. Onun dışında **Ant** çevresi var, **Doğan Özgülen** çevresi var, bunlar da ayrı bir çevre. **Üçüncü Yol** çevresi var. İşte **Behice Boran, Sadun Aren** çevresi var. **Mehmet Ali Aybar**'ın başını çekmiş olduğu ayrı bir grup sözkonusu. Daha da ayrıntılandırabiliriz, aklıma gelenler şimdilik bu kadar. Çok geniş. Bir de bunun sağ tarafı var. Onlar da işte **Ülkü Ocakları**, İslamcı kesimden **Aykut Edibali**'nin başkanlığında bulunan **Yeniden Milli Mücadele** çevresi sözkonusu. Adalet Partililer var. Zaten bunlara sadece gençlik hareketi de diyemeyiz, açıkça söylemek gerekirse, siyasi hareket bunlar. Ayrıca bu politik ayrıntıların içerisinde hem geçmişimizde, hem günümüzde sadece politik ayrılıklar değil kişisel kırgınlıklar da rol oynuyor.

Kitapların dışında başka hiçbir yerden geliri olmayan bir insanım. Bir de en büyük sorunum korsan kitapçılık. Yasal baskıların dışında bütün kitaplarım hemen hemen korsan basıldı. O korsan baskılar yasal baskılardan daha ucuz ve daha fazla satıyorlar. Ondan mustaribim ama çok satan kitapların hepsi korsan basılıp satılıyor. Yani buna çözüm yolu bir engel olması için ben okuyucuyu korsan kitap almamaya davet ediyorum. Ne kadar pahalı olursa olsun. Çünkü korsan kitapların sadece kağıt ve matbaa masrafı var. Diğerinde vergisi işte yazarın telif ücreti, kapak masrafları, dizgi masrafları hepsi giriyor işin içerisine, bunlar maliyeti yükseltiyor. Bu arada bazı yayınevleri de kendi korsan baskılarını kendileri yapıyor.

En çok baskı yapan kitabım Deniz kitabı. Şimdi 17. baskıda. Mahir, 5. baskıda. Bunlar şimdi 2 bin 2 bin basılıyor. Daha önce 99 yılına kadar 3 bin 3 bin basılırdı, şimdi 2 bin basıyor. Ben aslında açıkça söylemek gerekirse imza günlerine, söyleşilere katılmıyorum. Benim için önemli olan kendimin tanıtılması değil, kitaplarımın okunması, kitaplarımın tanıtılması. Yurt içinden, yurt dışından, radyolardan televizyonlardan çok değişik davetler gelir, teklifler gelir. Yani çok kıramayacağım derecede bir şey olursa ancak böyle katılıyorum, zorlamayla.

Ben daha çok yaptığım işle tanınmak istiyorum açıkça söylemek gerekirse. Yöntem konusunda kimseden herhangi bir katkı olmadı. **Yalçın Küçük**'le hiç karşılaşmadım ama çok sevmiş olduğum bir yazardır. Bütün kitaplarını okurum, çok da beğenirim. Yani diliyle, üslubuyla, yaratıcılığıyla, entellektüel yönüyle çok severim. Belki katılmadığım yönleri de olabilir ama yazar olarak, düşünce adamı olarak çok sevmiş olduğum bir insandır.

Rasih Nuri İleri bana epey konuda destek olmuştur, yardımcı olmuştur, teşvik etmiştir. **Bedia İleri** hanımefendiyi de misafirperverliğinden ötürü unutmam mümkün değil. **Abdurrahman Atalay** diye bir abimiz vardır, çok yardımı ve desteği olmuştur. Benim kitap yazmama sebep olan Abdurrahman Atalay'dır. Telif ücreti ile yaşamak olası değil.

Yeni kitap çalışmalarım var. Bir tanesi **Yılmaz Güney**'in biyografisi. **Fikir Kulüpleri Federasyonu** üzerine de bir kitap çalışmam var. Üçüncü olarak **Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu** hakkında bir kitap çalışmam var. Bir de **9 Mart Darbesi** hakkında bir dosya hazırlıyorum. Şu anda 6 tane kitabım var ve en ince kitabım 450 sayfa.

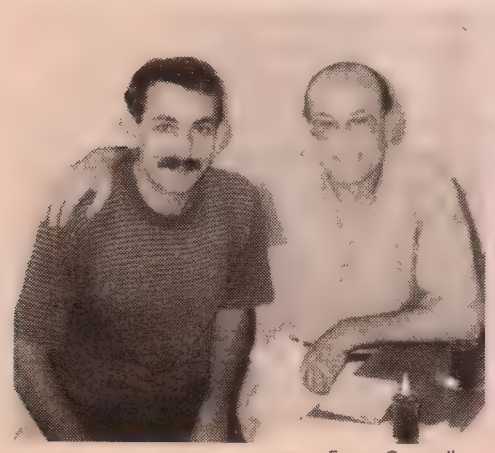

Enver Çayan ile...

Veysi Sarısözen ile...

Münir Ramazan Aktolga ile..

Sorun, kalemin güçlü bir silah olduğunu düşmanın, kalem sahibinden daha iyi bilmesiydi. O yüzden önce silahları satın aldı sonra savaşı başlattı. Tüm bunlar yanardöner ahlak anlayışının kabul görmesinden dolayı oldu bitti. Eğer biz gazetecilerin gözleri boyaya dayanıklı olsaydı, bünyesi zehri reddetseydi, bugün kendi kazdığımız mezarların içinde çırpınıyor olmazdık.

Bir Gün "Kötü Adamlar" Basın Adasını Ele Geçirdiler Ve...

Ahlak, yeryüzünde göreceliği kendine en çok yakıştıran kavramların başında gelir. Zamana göre değişir, inanca göre, alışkanlıklara ve önemlisi **"duruma"** göre değişir. Diğerlerine bir şey denemez belki ama **"duruma"** göre değişmelere gelince orada bir durmak gerekir. Duruma göre değişen ahlak anlayışları bu değişimi öylesine ustalıkla gerçekleştirir ki kimse kolay kolay sorgulamaya kalkamaz yanar döner ahlakları.

İnançlara bağlı ahlakların dokunulmazlığı vardır. Ama ortak nokta, en keskin ahlak kılıcının üstünde genelde kadınların yürümek zorunda kalmasıdır. Serbest çağrışım denizinde ahlak denince, dünyanın neresinde olursa olsun, hangi inançtan olursa olsun insanın aklına hemen **namus** kelimesi gelir. Sonra da kadın. Ama ondan sonra yollar çatallaşır. Örneğin Hintli bir kadının ahlaklısı, omuzlarını dirseklerine kadar örten bir giysi giymek ve bacaklarını gözlerden saklamak zorundadır. Bunun yanı sıra derin göğüs dekoltesi ya da göğüs altına kadar açık olan beli göbeği, namus sınırlarının içinde kalır. Müslüman kadına gelince, durum malum; parmak ucundan saç teline kadar karalar içine saklanması gerekeni de vardır, edep yerlerini örtmekle yetineni de. Görecelilik bu noktada hoşgörü salıncağında sallanan bir çocuktur.

Toplumsal ahlak deseniz, ahlakların en nahifidir. Genelde her toplumda ortak ahlak damarları atar. Yaşlılara saygı, dürüstlük, sorumlulukları yerine getirme gibi bir dizi ahlak kuralı hemen hemen her toplumun ortak geçmişi ve geleceğidir.

Zaman, ahlak belirlemesinde en güçlü yargıçtır. Mesela bir zamanlar Yunan ve Roma'dan Osmanlı'ya kadar birçok eski toplumun gündelik yaşamında pek afili bir yeri olan oğlancılık, bugün pornografik bir unsur olarak tutulup **ahlakdışılık** penceresinden dışarı atılmıştır. İlkel toplumlardaki ahlak karmaşasınaysa hiç girmeyelim. Eskiden insanlar eğer iklim gerektirmiyorsa giyinmeyi pek düşünmezlerdi. Ne zaman ki iklimin gerektirdiği yerlerde giyinen ve giyindikçe aklı da örtülen batılı ve kuzeyli beyazlar bu güneyli siyahların topraklarını işgal ettiler, o zaman onlara yanlarında getirdikleri Avrupa kökenli hastalık virüsleriyle birlikte kendilerine ait ahlak anlayışını da bulaştırdılar. Bugün Afrika'da melez bir ahlak anlayışı varsa ve bu melezliğin en çarpıcı unsuru da ahlaki sakatlıksa bunun sorumlusu sakatlığı üzerinde bir hastalık gibi taşıyan siyahlar değil onların yaşamına tecavüz eden beyazlardır.

Ahlakın bu görecelilik panayırında başrolü kapmasının sonuçları kimi zaman katlanılabilir düzeydedir. Ama bazen sıvı gibi girdiği kabın şeklini alan bazen de hava gibi girdiği kabı (materyal uygunsa) şişirip şişirip patlatan ahlakın göreceliliğini hoş görmek imkansızlaşır.

Lafı bu kadar dolaştırıyorsam bunun nedeninin gelmek istediğim noktanın tehlikeli bir köprü olmasıdır. Bir adım daha atılsa sanki çökecek, hatta üzerinde yürüyenin (yani benim, sizin, bizim...) başına yıkıldı yıkılacak köhne bir köprü... Konumuz, aslında bundan yaklaşık 10 yıl önce dünyamıza giren ve sinsiliğinden aldığı gücü, insanların vurdumduymaz gevşekliğiyle daha da arttıran basın ahlaksızlığı.

Basın ahlaksızlığı, gücünü **"duruma göre değişen ahlak"** kategorisine girmekten alıyor. Ve bu kategoride pek yüzsüz bir şekilde varlığını sürdürüyor.

Ölümlerinin üzerinden daha on ya da yirmi yıl bile geçmeden namuslu ve ilkeli gazetecilerin bir efsane gibi anıldığı basın adasında başrolde yaklaşık 10 yıldır **"kötü adamlar"** var. Bu kötü adamlar sanki uzaydan geldiler ve gelişmiş silahlarıyla (kara para, yani bir nevi kimyasal silah!) bir zamanlar ahlak kalesi olarak anılan ve silahı sadece kalem olan basın adasını zorla zaptettiler. Sanki onların yarattığı değişim kimse tarafından kabul görmedi, bu tuhaf giysi biz gazetecilerin üzerine sanki zorla geçirildi.

Oysa itiraf etmek gerekir ki bu değişimi önce biz sevdik. En yeni yetmemizden en kıdemlimize kadar...

Kim sınıf atlamaktan hoşlanmaz ki.

Basının üzerindeki soluk renkli, alçakgönüllü giysiler çıktı ve yerine parlak renkli iddialı tuvaletler geldi. Çalışılan mekanlardan çalışan insanlara kadar her şey sıfırdan ele alınıp yeniden yaratıldı.

İşe, Bab-ı Ali'nin ismini silmekten başladılar. Sonra alışkanlıklar, beklentiler, inançlar, umutlar yenilendi. Biz gazeteciler başlangıçta –en yeni yetmesinden en kıdemlisine kadar- köhne binalardan modern binalara geçtiğimiz için sevindik. O zamana kadar salaşlığı bayrak gibi üzerinde taşıyan kadın ve erkek gazetecilerin ayakları gazete binalarının alt katlarındaki kuaför salonlarına alıştı. Yemekhanelerde çıkan ve lüks lokantalardan gelen mönüler, kafeteryadaki çörekler börekler simit ekmeğin pabucunu hemen dama attı. Daha iyiye, daha kaliteliye layık olduğumuza inandırıldık. **"Kötü adamların"** oyunlarına çabuk kandık.

Sigortasız çalıştırıldığımızı, işe girerken kıdem tazminatımızı gönüllü olarak sıfırlamak zorunda kaldığımızı, bir sendikamız bile olmadığını unuttuk. Asla ödeyemeyeceği yüksek rakamlı senetler imzaladığı için çalıştığı genelevden kaçıp kurtulamayan hayat kadınları gibiydik. Gazete patronları bizim bu halimizden öylesine cesaret aldılar ki, birbirleriyle acımasız hükümdarlar gibi sözlü anlaşmalar imzaladılar. Birinin işten attığını öbürü de işe almayacaktı. Bu sanal giyotin birçok gazetecinin kafasını uçurdu ama hiçbirimizin kılı kıpırdamadı. Sanki olan bitenler çok doğaldı. Biz kuşe kağıtların, fotoğraflı haberlerin sarhoşluğuna kapılmış, daha güzel bir yaşam hayaliyle sokaklara düşen gençler gibi şuursuzca bize dayatılan her şeyi kabul etmiştik. Yapabildiğimiz tek şey, kendi kendimize söylenmekten ve o tuhaf binaların tuvaletlerinde sinir krizleri geçirmekten öteye gidemiyordu.

Şeytanla yapılan anlaşma artık yürürlüğe girmişti. Bundan sonra olacaklardan hiç kimse sorumlu değildi.

Sonunda saat 12 oldu ve araba balkabağına dönüştü. Peri değneğiyle prensler ve prensesler haline gelen gazeteciler yine aynı kötü kalpli perinin değneğiyle kendilerini kimliksiz, işsiz ve onursuz bir şekilde kapı önünde buldular. Hem de en yeni yetmesinden en kıdemlisine kadar. Dengeler öylesine bozulmuştu ki her rüzgarda dönmedolabın bir kasası aşağıya düşüyordu ve ölenin ardından yas bile tutulmuyordu.

Kimimiz bu olan biteni kaldıramadi gazeteciliği bıraktı; kimimiziyse zaten yeni düzen bünyesinde barındırmadı dışarı attı. Kalanlar ya acı içinde kıvrandılar ya da bu zehirli pastanın tadına bakmanın küstah hazzını yaşadılar.

Sorun, kalemin güçlü bir silah olduğunu düşmanın, kalem sahibinden daha iyi bilmesiydi. O yüzden önce silahları satın aldı sonra savaşı başlattı...

Tüm bunlar yanardöner ahlak anlayışının kabul görmesinden dolayı oldu bitti. Eğer biz gazetecilerin gözleri boyaya dayanıklı olsaydı, bünyesi zehri reddetseydi bugün kendi kazdığımız mezarların içinde çırpınıyor olmazdık.

Atı alan Üsküdar'ı geçtikten ve atı alanın ata binmesine üstelik Üsküdar'ı geçmesine bizzat teker teker yardım ettikten sonra oturup da "**basın pek ahlaksız oldu**" demek, basında çalışanlara pek düşmüyor galiba. Ama zararın neresinden dönülse kârdır. İş, dönüş yolunu bulmakta; tabii ki eğer böyle bir yol varsa...

Desen: Bahadır Baruter

MİNE SÖĞÜT
eskiseyler@hotmail.com

GazlıBeZ

ALTAY ÖKTEM

oktemaltay@hotmail.com

Jim Morrison'un iç organlarla pek alıp veremediği yoktu. Ne rahimle, ne de prostatla başı derde girdi. Onu asıl ilgilendiren dış organlardı. Bu ilgisini dinleyicileriyle paylaşmayı ihmal etmeyen Morrison, varoluşa karşı "dik"lenişini sahnede otuzbir çekerek gösterirdi.

Bana Organını Göster, Sana Kim Olduğunu Söyleyeyim

Bunca koşuşturmanın arasında, kendime de zaman ayırmalıyım diye düşünerek iki gün, iki gece evden dışarı çıkmadan **Nirvana** dinledim. İki günün sonunda; kendime zaman mı ayırdım, kendimden zaman mı çaldım, yoksa kendim diye bir şey yok mu... İşin içinden çıkamadım.

Kurt Cobain'in o masum yüzü gözlerimin önündeydi. Aslında hiçbir şey yapmamıştı Cobain, yalnızca yaşamayı denemişti. Denemiş ve başarmıştı.

Courtney ile **Beverly Garland Hotel**'de sevişirken ölü bir kuş bulmuş Cobain. Kuşun üç tüyünü koparmış. Biri kendisini, biri eşini, biri de doğacak çocuklarını simgeleyen bu tüylerin ikisi şimdi yok. Cobain intihar etti, çocuk doğmadı. Geriye Courtney kaldı.

Courtney'i de tüyle bir tutamayız elbette. Tüy gibi ince, narin bir kadın değildi. Tam tersine, yalancı, fahişe, kan emici, para avcısı bir kadındı. Yani müthiş bir kadın.

Hepsi bir yana, otel odasında sevişirken ölü bir kuş bulmak da her babayiğidin harcı değil. Cobain bunu da başarmış.

Cobain öldüğünde paltosunu yıkayan, bunu da **"Öldüğünde giydiği paltoyu, kanlarını temizlemek için yıkadım. Duygulanmadım bile. Diğer paltolarını da yıkarım her zaman"** diye açıklayan Courtney, bekaretini **Joy Division**'ın **"Isolation"**u eşliğinde kaybedecek kadar asil bir kadındı. Cobain'in ölümüne neden olmakla suçlandığı gibi, hamileyken uyuşturucu kullandığı için de gereksiz yere onu suçlayanlar oldu.

Gerçekten kullanıp kullanmadığını bilmiyoruz elbette. Ama suçlanmasının gereksiz olduğu kesin. Çünkü uyuşturucuları yalnızca esrarla, eroinle sınırlandıramayız. Onlardan çok daha zararlı olan toplumsal uyuşturucular var ki, hamileyken bile çok yaygın olarak kullanılıyor. Hamile olanlar da devlet dairelerinde çalışabiliyor, dini kitaplar okuyabiliyorlar. O yüzden de "doğumsal anomali" dediğimiz hastalıklarla çok sık karşılaşıyoruz.

Kurt Cobain **"Rape Me" (Irzıma Geç)** adlı parçada el atıyor hastalıklı konulara: **"Hastalık bir skandaldır, hastalık rezalettir... Hastalık ihtilaldir!"** diyen Cobain **"In Utero"** adlı albümle rahmi zirveye taşımıştı.

Frank Vincent Zappa ise rahimle değil, prostatla uğraştı. Hem de kendi prostatıyla. Amerika'daki zencilerde çok sık görülen bir hastalıktan, prostat kanserinden öldü Zappa. Hayatı boyunca zenci olamadı ama, bir zenci gibi ölmeyi başardı.

Zappa'nın birinci ölüm yıldönümünde, formüllü sıvı içinde saklanan kanserli prostatı muhteşem bir törenle gösterime sunuldu. Harlem'deki bir gece kulübünde düzenlenen törende, bu tarihi prostat çelik ve ahşaptan oluşan bir platform içinde sergilendi. Aradan geçen bunca yıla rağmen açıklığa kavuşamayan bir söylenti var bu konuda. Platformda kullanılan tahtaların **A. Crowley**'in tabutundan söküldüğü yolundaki iddialar henüz kanıtlanamadı. Ama bu iddiaların yalan olduğunu da kanıtlayan çıkmadı bugüne dek.

Zaten her yalan, yalan olduğu kanıtlanana dek doğrudur. Öyleyse o tahtalar Crowley'in tabutundan çalınmıştır, kesinlikle.

Jim Morrison'un ise iç organlarla pek alıp veremediği yoktu. Ne rahimle, ne de prostatla başı derde girdi. Onu asıl ilgilendiren dış organlardı. Bu ilgisini dinleyicileriyle paylaşmayı ihmal etmeyen Morrison, varoluşa karşı "dik"lenişini sahnede otuzbir çekerek gösterirdi.

Son yılların en sert grubu **Korn**'un müziğine ise bütün iç ve dış organlar karışıyor. Ama sağlam bir organ bulmak nerdeyse olanaksız. Yüzler parçalanmış, gözler oyulmuş, içlerinde de hırpani bir melek dolaşıp duruyor, önüne gelen organı bıçaklıyor.

Neyse, şimdi bu yazıyı okumakla zaman kaybetmeyin. Daha ciddi bir şey yapın; iç ve dış ne kadar organınız varsa hepsini kullanarak sevişmeyi deneyin. Başaramazsanız, bir daha deneyin. Yine de başaramazsanız... Canınız cehenneme!

Yani fanzin deyip geçmeyin! Geçecekseniz fanzin demeden geçin. Edebiyatta, müzikte, sinemada, neredeyse akla gelebilecek her alanda farklı bir tarih yazılıyor. Bir çeşit sivil tarih. Bu sivil tarihi oluşturanlar da elleri ceplerinde, ıslıklar çalarak dolaşıyorlar aramızda. Bakışlarına, yürüyüşlerine, konuşma biçimlerine sanatçı imajı vermedikleri için de onları fark edemiyoruz.

Okiş Oykiş Sahiden Yaşadı mı Usta?

Okiş Oykiş'in kim olduğunu hiç merak etmedim. Daha doğrusu böyle birinin var olduğundan haberim yoktu. Okiş Oykiş'den habersiz olmak elbette bir eksiklik değil. Ama fazlalık olmadığı da kesin.

Aslına bakarsanız, **Okiş Oykiş**'in kim olduğunu tam olarak bilen yok. Bir söylentiye göre, on sekizinci yüzyılda o eyalet senin, bu eyalet benim dolaşan, her gittiği yerde ardında yüzlerce boş archers portakal bardağı bırakan gerçek bir Fransız erkeği ve oldukça iyi bir içici. Başka bir söylentiye göre, Hiroşima faciasından simsiyah ve upuzun saçlarıyla kurtulan ve yüz yirmi yıllık ömrünün sonunda bir tek saçı bile beyazlamadan hâlâ tango yapabilen sevimli bir ihtiyar, bir diğer söylentiye göre de Hollanda'daki beş bin dönümlük çiftliğinde yetmiş iki tane ineği seksen iki dakika yirmi yedi saniyede sağan rekortmen bir çiftçi.

Günbatımı Çağanozları adlı fanzin olmasaydı Okiş Oykiş hakkındaki söylentilerden, hatta Okiş Oykiş adından bile haberim olmayacaktı.

Hayatta bazı şeyler tesadüflere bağlıdır. Bazı şeylerse tesadüflere bağlı değilmiş gibi görünme özelliğine sahiptir. **Freud**'un birçok kitabını okuduktan, hatta Freud üzerine yazılanları da hatmettikten sonra, bu aklı belden aşağı çalışan sakallı ihtiyarın **"Evliliğin neden olduğu sinir hastalıklarının şifası, evlilikte sadakatsizliktir"** diye bir laf ettiğini yine bir fanzinden öğrendim. Neredeyse bir asırdır sansür edilen bu söz, sansürün bir işe yaramadığını da kanıtlıyor aslında. Freud'un bu sözü söylediğinin farkında olmasak da gerçekler değişmiyor. 1991 yılında İngiltere ve Fransa'da yapılan istatistiklerde ruh hastalıkları, intihar, boşanma, alkolizm ve karı-koca cinayetlerinin genelde 35-44 yaş grubunda ve birbirine sadık eşler arasında çok sık görüldüğü ortaya çıkmış.

Yani fanzin deyip geçmeyin! Geçecekseniz fanzin demeden geçin... Edebiyatta, müzikte, sinemada, neredeyse akla gelebilecek her alanda farklı bir tarih yazılıyor. Bir çeşit sivil tarih. Bu sivil tarihi oluşturanlar da elleri ceplerinde, ıslıklar çalarak dolaşıyorlar aramızda. Bakışlarına, yürüyüşlerine, konuşma biçimlerine sanatçı imajı vermedikleri için de onları fark edemiyoruz.

Aynı **Hazy Hill**'i, **Headbangers**'i, **Spinners**'i fark edemediğimiz gibi... **Güven Erkin Erkal**'ın hazırladığı **Türk Rock Antolojisi** adlı poster olmasa, bu fark edememe durumu sürüp gidecekti belki de. TRT'de çalan ilk Türk heavy metal topluluğu, yurtdışında konser veren ilk Türk heavy metal topluluğu gibi bir dizi ilk'e imza atan **Hazy Hill**'in yanı sıra, ülkemizde tamamı kızlardan kurulu ilk punk topluluğu olan **Spinners**'le de bu poster sayesinde tanışıyoruz.

İlk punk topluluklarından biri olan **Headbangers** de yer alıyor posterde. Fransa'da çıkan **"Sevdasız Hayat Ölümdür"** adlı split plakta yer alan "Suratına İşemek İstiyorum" adlı parçaları şöyle başlıyor:

"Suratına işemek istiyorum
Sonra seni öpmek istiyorum
Dudaklarından çılgınca
Suratının pis kokmasını
istiyorum"

Elbette yer altı gruplarıyla sınırlı değil bu antoloji. **Erkin Koray, Moğollar, Cem Karaca, İlhan İrem** gibi isimlerden başlayıp **Asım Can Gündüz, Haluk Levent, Yaşar Kurt, Kramp, Kesmeşeker, Hakan Kurşun, Şebnem Ferah**, derken **Pentagram, Radikal Noise, Antisilence, Objektif, Hardal** gibi birbirinden sıkı gruplara kadar ulaşan ciddi bir kaynak. Alternatif müziğin sivil tarihi bir anlamda.

Sıra bu tarihi kitaplaştırmaya geldi.

Çünkü bu sivil tarih tahmin edemeyeceğimiz kadar önemli. Çünkü, çemberin kırıldığı yer burası.

Küçükken babama **"Nereye gidiyoruz"** diye sormuştum. **"Hiçbir yere"** demişti babam. **"Olduğumuz yerde çember çiziyoruz."**

Tesadüfe bakın ki, yıllar sonra **Headbengers** diye bir grup çıktı ve olduğu yerde çember çizmeye çalışanlara gereken cevabı verdi: Suratınıza işemek istiyorum!

altayoktem.hypermart.net

Cottarelli Bana Çıkma Teklif Etti

MERAL ONAT

Sene 1978.. Ankara'da öğrenciyim.. Okuldan dönerken arkamda patır kütür bir ses...

.. EXCUSE ME! EXCUSE ME!...

.. Hah! Huh!. Excuse me.. I beg your pardon!. .. Ben var bir adres sormak size...

Sor hele.. (İngilizcesi)

Adres bahaneymiş!.. Türkiye'ye iş için gelmiş, Ankara Otelinde kalıyormuş. Hint asıllı, Annesi Hindistandaymış kendi Amerikalı..

Konuşma en çok, pratik için bir fırsat.. Kafadan kelimeleri düşüne düşüne, her bir cümlemde bir kilometre yürümüş oluyoruz..

Eee... my.. name .. is .. Meral.. Mr. Brown went to the sea side..

Öğğ Meraal... Ben de Şety ... Dünya Bankası Şefiyim...

demez mi?..
Ne yani ben şimdi bu Dünyanın Bankası'nın şefiyle mi yürüyorum.. Bu herhalde, Ankara'nın bir delisi olmalı... Kendini Napolyon, Atatürk falan değil de, Dünya Bankası şefi sanan neo-liberal bir deli... Ama kartını gösterdi...

Dünya Bankası Şefi ile Kavaklıdere'ye doğru yürüyoruz. Hayat ne garip, Ankara ne müthiş sürprizlerle dolu.. Gece bir gecekonduda pankart çizmiş, sabah Kızılay Meydanı'na asmış, öğlen okulda "Verseremos'u "Hernepeş'i söylemiş, akşama doğru Dünya Bankası şefiyle gezinti yapıyorsun... Arkadaşlar görse ne der...

.. Babam görse ne der!. Radyo elinde bütün 78 babaları gibi devamlı ölüm haberlerini dinleyen babam, onca sendikacılığına, onca asiliğine rağmen yine de "bu işleri" bırakmamı, Dünya Bankası şefinin mahallemize beni istemeye gelmesini arzu ederdi herhalde... Korsan mitinglere gide gele, Kayaş'ın Mamak'ın çamurlarını yiye yiye kalınlaşmış İspanyol paçalarını botlarının içine tıkıştıran; SBF'nin önünde yaralı kurt gibi gezinen "Keskin"li Ahmet'in değil de, Dünya Bankası Şefi'nin damadı olmasını daha çok isterdi sanırım...

.. İngilizce düzeyim adamın ağzının payını vermeye yetmiyordu... Kelime haznem "Go home" demekten öteye gitmiyor, bu yüzden adamı ince ince haşlayamıyordum... Sonunda yekten dedim...

Siz emper-yalistsiniz!! Emperya-listsiniz!.

.. Yarın arkadaşlara söylemeliyim!. Kırk yılda bir çıkar böyle bir imkan!. Koca Dünya Bankası karşına gelmiş, emperyalist olduğunu arkasından değil, direkman yüzüne karşı söylüyorsun. Her kula nasip olmaz..

Kendimi tam BM askeri karşısında Koreli, Vietnamlı bir genç kız gibi sanacaktım ki Eros yetişti imdadıma... Üzerinde ne kadar Dünya Bankası, Trilateral, Dolarlar, Business Around the Table varsa, hepsi akıp gitti, geriye en saf haliyle Raj Kapor kaldı... "Avara mu" melodisi Cinnah Caddesi'ni yalayıp geçti bir an...

O böyle baktıkça sanki Kurtuluş savaşı.. vatanın bütün ipleri elimde.. üç beş sekiz oynuyoruz da bütün kozlar bana gelmiş, sanki ben Nene Hatunum, Teksasım, Tommiksim... Yanıbaşımda Derin Devlet'in abisi bir adam uzay buz tabancasıyla dondurulmuş, o zaman zarfında ben düşünüyorum... Yaa! Onlar "Derin Devlet"se; biz de "Derin Devlet Devrim"! Nihihihi..

Global liderimiz, beni kaldığım yurda bıraktı, bir daha da Kızılırmak sokaktan ayrılmadı...

MERAL ONAT! MERAL ONAT! ZİYARETÇİNİZ VAR, LÜTFEN MÜDÜRİYETE!!!

BİR MASONU ♥ ÇOK SEVDİM

HOOOP KALK, RAJ KAPOR GELMİŞ... MÜDÜRE HANIMLA ORALET İÇİYOLAR!.

Veba oldu deyin.. Öldü deyin.. İstanbul'a döndü deyin..

ANKARA BALI

TANAYASA
ROMA HUKUKU
İKTİSAT
MEDENİ HUKUK

I ♥ MÜMTAZ HOCA

Hükümetle görüşmeleri bırakmış, devamlı müdüremizle görüşüyor..

Yaa.. Eee.. Siz var beğenmek Türkiye'yi..

Hezey, Dünya Bankası gene gelmiş.. Bu sefer heyet halinde... Bütün Ortadoğu Masası gelmiş kızım, yandırı. Ehe ehe ehe

Ay kız yazık!. Arzu'nun sütyeni bu dünyada bomboş yaşamaktansa, kendini asmış!..

.. Sen kendine bak!. Yürürken dizlerine çarptığı zaman beni hatırlarsın!.

Sana da sperm bankası gelmiş, koş!.

TARIK

RAFET

Onları bırakın kızım, hakiki meme burdaa.. Annem küçükken tasla ölçtü!!.

Yurtta mikro düzeyde "olaylar" başladı..

HEY YOU!. GO HOME YANKEE! İMF DIŞARI!.

KAHROLSUN İMF.. İMF DIŞARI!.

Ay kız yazık!. Dünya Bankası da olsa, bi Tanrı misafiri...

MEMEDEFENDİ!. AYOL, MEMEDEFENDİ!.

KAPA ŞU KAPIYI MEMEDEFENDİ!!

Yemeğe çıktık sonunda... Beni süslediler, hani gerçekten de yarışmaya yakınlarının ısrarıyla katılan biri gibiydim...

Ersin;

BEN DE GELİYOM!

dedi... "Hem, seni koruruM!"

Ersin yanımdan ayrılma sakın, oyarım...

TAK

TUK

Tamam abicim!.

Şef beni unutmuştur.. ama Ersin'i ömürboyu unutamayacağına eminim.. Ersin Eczacılıktan, Amerikan Koleji mezunu, saniyede 100 tane İngilizce kelime atış yapabilen bir çeneye sahip, üstelik R lerle S leri söyleyemiyor.. Ersin nefes aldırmıyor...

METAL İT MAY BET FLENT.. DET IT TO Tİ TO TA TA Tİ Tİ.. BAT IT TU Tİ TU TA TA BİT LUK LAK IT VELY MAT.. DET IT VELY DENDILIT... AL YU TUK TU DI...

Hesap kabarık gelsin, Dünya Bankası zarara girsin diye Ersin'le o gece 2-3 milyar kalori aldık...

Please.. don't say no... Arkadaşlığımı kabul et... if... if... Evet dersen... kabul edersen..... Türkiye'nin istediği bütün krediyi vericem...

Bizz bu vatanın anlı, şanlı, şerefli, vatansever evlatları bu çıkma teklifini kabul etmedik... (yeminle..)

.... Ama Ecevit, Demirel, Mesut.. alayı çıkmayı kabul etti..

Ahh ne şeref efendim!. Elbette!. Elbette!. Ne olur kredi verin bize!..

Kabul ediyoruz! Ne isterseniz yaparız... 62 MADDE.. istediğiniz özelleştirme pozisyonu .. o .. bu..

Aa bak, senin ki gitmiş, burda yazıyo...

Hayır gitmemiş.. Ben müdüranımın masasının altında gördüm...

POLİTİKA

Ben de sanki Kafe Maç'ta gördüm, 51 oynuyodu..

Susun be aaa!..

Evet gitmedi o.. gerçekten de gitmedi, hiç gitmediler.. Hep buradalar!..

Nazım Hikmet adının ve anısının yaşatılmaya çalışıldığı bugünlerde onun adını taşıyan İstanbul Nazım Kültürevi mühürlendi....

Öküz 81 / Şubat 2001

Edward Said, Metis'ten yeni yayınlanan "Kış Ruhu" isimli seçkide yer alan bir yazısında, "sürgünü ancak şairlerin algılayabileceğini" belirtiyor. Ömrünün yarısından oldukça fazlasını yurtdışında geçiren Şavkar Altınel, Said'in sözünü ettiği anlamda bir "sürgün" değil. Ama bütün yazdıkları, bilhassa "Kış Güneşi" adı altında topladığı son şiirleri, hep bir "öte yaka" ikliminde geziniyor. "Yeryüzünde Bir Sürgün" olmanın bilinci, belli ki, giderek bilinçaltından belleğine yürüyor Altınel'in. Şavkar'ın, "mütekait bir şair"in sorularına verdiği cevaplar, dönüp aynalara bakmaya çağırıyor hepimizi. Hepimizi?

"Kültür Hayatın Çirkinliğini Saklamak İçin Onun Yüzüne Sürülen Bir Boyadır"

SEFA KAPLAN

Şöyle başlayalım istersen. "Kötü yola nasıl düştün?" Yani şiire, edebiyata ne zaman ve niye bulaştın? Bir eksiklik mi hissediyordun hayatında veya nasıl bir eksiklik hissediyordun ki yazmaya başladın? Muhtevası üzerinde pek fazla düşünülmeden çok sık kullanılan Sait Faik'in o ünlü sözü, "Yazmasam çıldıracaktım!" açıklayıcı bir anlam taşıyor mu senin için?

- Soruyu "Kötü yola nasıl düştün?" şeklinde sormanı sevdim doğrusu. Bir keresinde ben de böyle bir benzetmeden hareket ederek, "Yazanlar hayat kadınları gibidir; bu işi yalnızca para için yaptıklarını söyleyenlerine fazla inanmamak gerekir", demiştim. Evet, iş "para için" (ya da başka bir dünyevi nedenle) yapılmıyor; **psikolojik** olarak doyurucu bir yanı var. Yazmak yaşadıklarımıza belli bir düzen vermeyi, bunların sıradan, rastlantısal, boş, anlamsız olmayıp belli bir anlamı ve "yeri" olduğunu görmeyi ve göstermeyi içeriyor. "Yazmasam çıldıracaktım!" gibi bir söz abartılı kuşkusuz; ama hiçbir şey yazmamış olsaydım kendimi kesinlikle belli bir krizin içinde bulurdum. Her şeyin gerçekten de sıradan, rastlantısal, boş, anlamsız olduğu bir dünyada olurdum. Alem "mana" değil, sözcüğün en katı ve korkunç anlamıyla "madde" olurdu. Nitekim, yazmadığım/yazamadığım zamanlar kendimi adeta yüzüm çamura bastırılmış olarak yaşıyormuşum gibi duyuyorum. Yazdığımda ise kanatlanıp uçuyorum, her şey bir anda anlamla, ışıkla doluyor. Bunu, yani sözcüklerin hayatı anlamlı, güzel, katlanılabilir kıldıklarını benim şahsen ne zaman ve nasıl keşfetmiş olduğum bana çok ilginç ve önemli görünmüyor. Önemli olan bu durumun edebiyat hakkında ne dediği. Dünyayı şu ya da bu şekilde "değiştirmek" isteyenler üzülecek, ama ben edebiyatın bu özelliğinin "devrimci edebiyat" diye bir şey olamayacağını gösterdiğini düşünüyorum. Edebiyat, ne söylüyormuş gibi dursa dursun, içten içe her zaman tutucudur, çünkü bize yaşadığımız bu hayatın sonunda "güzel" olduğunu söyler. İngiltere'de bir zamanlar bir moda vardi; televizyonda bir film gösterilir, ertesi gün de elli kişi gazetelere mektup yazıp **"Bu film şiddeti yüceltiyor"**, diye şikayet ederdi. Ben de, **"Sanatın garip özelliği budur; ele aldığı şeyleri ilginç, dramatik, anlamlı gibi gösterir, dolayısıyla da, istese de, istemese de, 'yüceltmekten' kurtulamaz"**, diye karşılık verirdim. Edebiyatın hayatın bir dokusu, anlamı, biçimi olduğunu söylemesi hayatın bir yerde uyumlu ve güzel olduğunu düşünüp onunla gizliden gizliye barışmamıza yol açar. Edebiyat, hayatlarımızın belki korkunç ama sonunda işte ***güzel***, belki acı ama sonunda işte ***güzel***, belki haksızlıklarla dolu ama sonunda işte ***güzel*** olduğunu söylemekten kurtulamaz. Bu yüzden, hayatla barışmamızı değil, onu değiştirmemizi isteyenlerin edebiyatla niye ilgilendiklerini hiçbir zaman çıkaramamışımdır. Yaşadığı "düzen"i değiştirip yeryüzü cenneti olacak o "Devlet"i kurmak isteyen **Platon** bu nedenle şairlere karşı çıkmıştı. Edebiyat böyle cennetler peşinde olanlar için değil, benim gibi, böyle cennetlerin olabileceğine inanmayanlar içindir.

Aradan geçen yıllar, hem Sait Faik'in sözünün, hem de şiir ve edebiyatın anlamsızlığına ilişkin ne tür kırılmalara sebep oldu sende?

- Bu sorunun cevabı bir anlamda yukarıda dediklerimde var zaten. Bence iki tür edebiyat vardır. Bir tür edebiyat "bir şeyler" söyler ve bunu az çok güzel bir şekilde yapar. Söylenen bu "şeyler" yazarın aklına gelmiştir, ona doğru, ilginç vb. görünmüştür, ama ne kadar karmaşık ve "derin" dursa dursun sonunda yüzeyseldir; çünkü yazar hayatı yaşayıp bunları hayatın anlamı olarak keşfetmek yerine, yalnızca ***zihinsel*** bir şekilde üretmiştir. İkinci tür edebiyatta ise hayat gerçekten yaşanır ve yaşanan bu hayata bir biçim verilir. Eğer birinci tür edebiyatla yetinebiliyorsak, **Scamus Heaney**'nin **"büyük bir şair"**, **Henry James**'in de **"büyük bir romancı"** olduğuna inanır, hatta bu sözünü ettiğim kimselerin birkaç gardrop dolusu gömlek altı şair ve yazarlardan da zevk alır ve hiçbir "kırılma" yaşamadan hayatlarımızın sonuna kadar tutkulu "edebiyatseverler" olarak kalabiliriz. Ama edebiyatın hayatı gerçekten de "yaşayıp" bize de yaşatmasını ve anlamla doldurmasını istiyor ve bekliyorsak sonunda kırılmak kaçınılmazdır, çünkü hayatın korkunçluğunu, boşluğunu, anlamsızlığını bize bir an için bile unutturabilecek kadar güçlü olan edebiyat yapıtlarının sayısı gerçekten de çok azdır. En sevdiğim şiirlerden birinin **Philip Larkin**'in **"...Gidin işinize:/ Bir yığın saçmalıktır kitaplar"** diye biten, **"Okuma Alışkanlıkları"** adlı şiiri olduğunu söyleyebilirim. Kültür çevrelerinin kitaplara büyük bir saygı duyduğu (ama bu saygıyı oturup da kitap okumaya vardırmayacak kadar da ölçülü olduğu) Türkiye'de birçok insan böyle bir sözü "şiddetle kınayacak"tır elbet. Ama bana, edebiyatın ne olduğunu, ne olması gerektiğini bilenlerin böyle kırılmalar yaşamamaları olanaksız gibi geliyor.

Bugüne kadar hep iddialı laflar edildi edebiyata ve şiire dair. Gerçekten de o kadar önemli mi bunlar? Şiir ve edebiyat çekiliverse hayatımızdan, bugüne kadar yazılmış her şey kaybolsa ortadan, ne kaybederiz sence?

- Bu sorunun cevabını da bir bakıma yukarıda verdim. Dediğim gibi, edebiyat bizi hayatla barıştırıp avutur. Bir örnek vereyim. Gençliğim Amerika'da geçti ve Amerika benim için her şeyin yukarıda sözünü ettiğim şekilde sıradan, rastlantısal, anlamsız, boş olduğu bir yerdi. Alem "mana" değil, yalnızca "maddeydi" ve ben gençliğin o büyük can sıkıntısı ve umutsuzluğu içinde "yüzüm çamura bastırılmış" olarak yaşıyordum. Bu Amerika'dan, başka Amerikalara, **Raymond Chandler**'ın Amerika'sına, **Nabokov**'un Amerika'sına, **Kafka**'nın Amerika'sına, hatta eski Hollywood'un Amerika'sına sığınarak kurtuluyordum. Bunlar olmasaydı, belki de, evet, çıldırırdım. Ve tabii sonradan yazdığım şeylerde de kendi Amerika'mı yaratıp Amerika'ya kafamda bir yer ve anlam vermeyi becerdim. Bu tabii çok basit bir örnek; birçok insana oranla ayrıcalıklı bir hayat yaşamakta olan bir genç adamın Amerika'da sıkılması sonunda bir şımarıklık. Ama edebiyat çok daha kötü deneylere de katlanmamıza yardımcı olabiliyor. Daha önce de söylemiştim; hayatımda duyduğum en korkunç sözlerden biri Naziler'in Auschwitz toplama kampına götürdüğü **Primo Levi**'nin bir söyleşide, **"İçimde Auschwitz'e karşı nostalji var: korkunç bir deneydi, ama o da bir deneydi işte"**, demesiydi. Böyle bir sözün bana söylediği iki şey var. Hayat korkunç bir şey olabilir, ama gene de elimizde olan **tek** şey ve dolayısıyla da hayatı kaybetmek, durmadan geçmişe gömülüp gittiğini görmek onu yaşamaktan da daha korkunç. Ama bundan da daha korkunç olan şey Levi'nin Auschwitz'i bile kafasında bir yere oturtabilmiş, böyle bir deneyle bile barışabilmiş olması. Edebiyatın korkunç ve sorumsuz yanı bu işte: bize sonunda Auschwitz'in bile bir yeri ve anlamı olduğunu ve dolayısıyla da -ürpererek, dehşetle söylüyorum- bir bakıma **güzel** olduğunu söylemesi. Bu bir açıdan tabii iyi, çünkü edebiyat bunu yapmasıydı hayata katlanamazdık. Ama bir açıdan da edebiyatın ne kadar korkunç bir yalan olduğunu söylemeye gerek yok. Türkiye'de bilinmeyen bir yazar olan **J.G. Farrell** bir romanında, **"Kültür hayatın çirkinliğini saklamak için onun yüzüne sürülen bir boyadır"**, der. Benim bu boyaya ihtiyacım var, onsuz hayata katlanamıyorum. Ama bir yerde bir yanımla bu boyaya karşı isyan da ediyor ve **"Şunu silip hayatı olduğu gibi, bütün çirkinliğiyle, korkunçluğuyla anlamsızlığıyla görelim, okuyup yazmak gibi kibarca şeyler yapacağımıza daha doğru ve gerçek bir şey yapıp *çıldıralım.* Bir yığın saçmalıktır kitaplar!"** diye haykırıyorum.

Gençlik yıllarından itibaren "dışarı"da yaşıyorsun ve "dışarı"dan bakıyorsun memlekete. Ne gibi yansımaları oldu bunun sende, dünyayı kavrayışını, yazdığın şiiri nasıl etkiledi bu durum?

- Bu kendi başına bir söyleşiyi doldurabilecek kadar karmaşık bir konu. Ayrıntılara girmeden kısaca cevap vereyim. Kırk yedi yaşındayım ve hayatımın yirmi sekiz yılı, yani yarısından oldukça fazlası yabancı ülkelerde geçti. Bunun sonucu olarak bütün yaşama biçimlerinin ve ulusal kültürlerin bir ölçüde dışında olan bir **"yabancı ve yolcu"** oldum. Edebiyatın hayata **bakmak** olduğunu, herhangi bir şeye de ancak dışından bakılabileceğini düşündüğümden, "yabancı" olmanın yazabilmemi sağlayan öğe olduğuna inanıyorum. Senin, Yahya Kemal'in "Süleymaniye'de Bayram Sabahı"nda yalnızca bir "seyyah" olduğunu söyleyen çok güzel bir yazın vardır. Sen bunu bir eleştiri olarak söylüyorsun, ama ben Yahya Kemal'in bir "seyyah" olmasının, anlattığı o kültüre (ve sonunda her şeye) dışarıdan bakmasının tam da onu gerçek ve büyük bir şair kılan şey olduğunu düşünüyorum. Koşullar beni de bir ölçüde bir "seyyah"a dönüştürdüğü için memnunum. Hayatımı baştan yaşayabilecek olsaydım bu açıdan hiçbir şey değiştirmezdim.

Çok sağlam bir edebiyat eğitimine ve birikimine sahipsin. Bu eğitim ve birikim, edebiyatın Misak-ı Milli sınırları dahilindeki seyri hakkında neler düşündürdü sana? "İçeri"de olsaydın, duygu ve düşüncelerin farklı bir biçimde şekillenir miydi acaba?

- Türkiye, **Yahya Kemal, Ahmet Hamdi Tanpınar, Edip Cansever ve Orhan Pamuk** gibi dünya çapında şair ve yazarlar çıkartmış bir ülke. Bu bir gerçek. Bu saydığım adlarla aynı düzeyde olmasa da, okumaya değer başka Türk yazar ve şairlerinin de olduğu bir gerçek. Ama üçüncü bir gerçek de, nasıl olmuşsa olup ortaya çıkmış bir avuç birey bir yana bırakıldığında, Türkiye'deki edebiyat ortamının son derece ilkel bir düzeyde olduğu. Başka bir deyişle, sivrilmiş olan ve sivrilmeyi hak eden bir Türk edebiyatı var, ama belli bir düzeyin altına düşmeyen ortalama bir Türk edebiyatı yok. Benim en iyi bildiğim ülkelerden İngiltere ve Amerika'da en sıradan edebiyat ürünleri bile belli bir düzeyin altına düşmüyor, içlerinde bir derece orijinal, gerçek, çarpıcı bir şeyler oluyor, ya da yazar böyle ölçülere ulaşmayı beceremese bile, bunlara ulaşması gerektiğini biliyor ve ulaşmak için çabalıyor. Türkiye'de ise çoğu yazar böyle ölçülere ulaşamadığı gibi, ulaşması gerektiğini de zaten işin başından bilmiyor. Yazar olmak için dünyaya kendi gözüyle bakıp bize kendi yaşadığı hayatı anlatması yerine, moda olan neyse, kabul gören neyse onu taklit etmesi gerektiğini sanıyor, taklit etmeyi de çok başarısız, kaba saba bir biçimde yapıyor ve böylelikle de klişelerle dolu, elden düşme, yaşamayan bir "edebiyat" ürüyor. Bu durumun köklerinin, bireyler olarak değil de, bir "cemaat" olarak yaşama geleneğimizde olduğuna kuşku yok. Dünyaya bakan, onu ölçüp tartan, kendine bir hayat yaratmaya çalışan ve dolayısıyla da yaratıcılığa değer veren birey Batı'da kapitalizmin gelişme döneminde ortaya çıkmış bir insan tipi. Kapitalizmi bu birey kurmuş, ama kapitalizm bir kez kurulup yerine oturdu mu, bu sosyo-ekonomik düzen geliştirilmeden de böyle bir birey tipi başka ülkelerde benimsenip uygulanabiliyor. Dolayısıyla, ben, kapitalizmin olduğu kadar gerçek bir kültür hayatının da temeli olan bu bireyin Türkiye'de artık yaygın bir tip olarak ortaya çıkabileceğine pek inanmıyorum. Bir gün Türkiye de Japonya gibi Batı ülkelerinden çok daha "ileri ve gelişmiş" bir ülke olursa şaşmam, ama Batı ülkelerindeki gibi bir "kültür hayatı" olursa şaşarım doğrusu.

Kökü "edeb" olan edebiyat, köküyle ilgisini çoktan kopartmış gibi görünüyor. Bir yandan da, edebiyatçının fazla "terbiyeli" olduğuna dair şikayetler var. Sen nasıl değerlendiriyorsun bu tartışmaları?

- Edebiyatın fazla "terbiyeli" olduğundan şikayet edenler günümüzde yazılanların yeterince "siyasi" olmadığını söylemek istiyorlar. Yani bu tür şikayetler dünyayı değiştirmek isteyenlerden geliyor. Edebiyatın onları her zaman düşkırıklığına uğratacağını yukarıda zaten söylemiştim.

Bir avuç insan şiirle uğraşır gibi görünüyor ama esasen birbiriyle uğraşıyor. Birbirinin şiirini okuyan olmadığı gibi, "usta" dediklerinin şiirlerinden de bihaberler. Neye bağlıyorsun bunu ve böyle bir olguya dışarıda rastladın mı?

- Dediğim gibi, yazıp okumak, yazıp okumaya ihtiyaç duymak hayatı ölçüp tartma alışkanlığında olan bireylere özgü şeyler, böyle bireyler de Türk toplumunda fazla değil. Bir eleştirmenin dediğine göre Türkiye'de bugün 45 tane "çok iyi şair" varmış. Sözkonusu eleştirmenden, adlarını vererek tek tek saydığı bu şairlerden birer de şiir adı vermesi istense becerebileceğini hiç sanmıyorum. Dahası, (aralarında benim de bulunduğum) 45 adlık bu listeyle yetinmeyip "Tabii unuttuklarım da olabilir", diye ekliyor ve bu da, şiirin durumu ne olursa olsun, mizahın Türkiye'de hâlâ yaşamakta olduğunu kanıtlıyor. Ben şairlerin *unutulmaz* olmayı becererek "çok iyi şair" olduklarını sanıyordum. Türk şiirinin bu kadar cılız ve yoksul olduğu bir dönemde ülkede 45 tane (ve hatta "unutulanları" da sayacak olursak daha fazla) "çok iyi şair" olduğunu söyleyebilmek için okumamak, okuduklarını anlamamak, dahası okuduklarını anlamanın ne olduğunu bile anlamamak gerek. Ama Türkiye'de birçok insan böyle sözler ediyor ve başkalarının ettiği bu tür sözleri tekrarlıyor. Başka ülkeleri bilmem, ama en azından İngiltere ve Amerika'da durum böyle değil.

Kitapların çok satılıp az okunduğu bir memleket Türkiye. Moda olan her şey hızla tüketiliyor ve netice itibariyle edebiyat da böyle bir şeye dönüştü. Nedir bu sence, postmodernizmin doğal bir uzantısı mı, yoksa bizim memleketteki kültürel kaosla ilgili bir şey mi?

- Türkiye'de kitapların çok sattığı ne yazık ki doğru değil. Ama son yıllarda eskiden görülmeyen bir şey oldu, bazı kitaplar gerçekten de çok sattı. Bu kitapların "az" okunduğunu söyleyebilir miyiz? İki yüz elli-üç yüz bin satan bir kitabı alan herkesin peşinden gidip okuyup okumadığını kontrol etmek olanaklı mı? Türkiye "kültür" denilen şeyin çok küçük bir zümrenin tekelinde olduğu ve bu zümrenin de garip komplekslerin pençesinde kıvrandığı bir ülke. Paraları yok, siyasi güçleri yok, yalnız "kültürlü" olmakla övünebiliyorlar (ama dediğim gibi, işi dozunda bırakıyor, kendilerini gerçekten de kültüre verecek kadar ileri gitmiyorlar). Kültür ürünlerine ilgi artsa, aslında bu "kültürlü" zümrenin saygınlığı da artacak; ama onlar kültürün yaygınlaşmasını ayrıcalıklarının elinden gitmesi gibi görüp paniğe kapılıyorlar. Çok satan kitapların "az okunduğu" düşüncesi de bence ("Bugün beni kimse okumuyor, ama üç yüz yıl sonra dillerden düşmeyeceğim" düşüncesi gibi) bu zümrenin avuntularından biri. Ben edebiyatın ilgi uyandırmasını, çok satmasını iyi bir şey olarak görüyorum. Üç yüz bin tane satan bir kitabın okunma şansı nedir, bilemem, ama herhalde üç yüz tane satan bir kitabınkinden daha fazladır.

"Bilgeliğin gölgesine yaslanıp dinlenmek" varken, "Neler oluyor orada?" diye merak ettiğin birtakım şeyler var mı?

- Türkiye'de neler olup bittiğini Türkiye'yi dolaşıp kendi gözlerimle ayrıntılı olarak görebilmeyi isterdim. Birkaç yıl önce ***Güneydeki Ülke: Avustralya'da Bir Yolculuk*** adlı bir gezi kitabı yayınladım. O aşamada bunu, biri de Türkiye'yle ilgili olacak bir dizi başka gezi kitabının izlemesini istiyordum. Parasızlık ve zamansızlık bu geniş kapsamlı gezme/yazma projesini engelledi; ama gene de ölmeden Türkiye'de uzun bir yolculuğa çıkıp gördüklerimi yazmak istiyorum. ▩

Beni aralarına oturttuğu bayanların adları solumdaki Türkan, sağımdaki Fatma'ymış. Yazılarındaki, kitaplarındaki "Sokak Mobilyaları"nın arasında olduğumu fark ettim.

Sokak Mobilyaları Arasında Bir Gece

EFLATUN NURİ

İçimde bir sıkıntı vardı. Haberlerde iyi ki Reha Muhtar'ı dinlemişim, bir rahatladım bir rahatladım sormayın. Evden bir bazuka mermisi gibi fırladım nerede patlayacağım belli değildi. Memleketin hali, benim halimden daha kötüydü. Nereye gidiyorduk? Ben de almış başımı gidiyordum. Bu ara karnım gurulduyordu; birşey yemeye vaktim yoktu. Bir simit alırım diye aklımdan geçirirken vazgeçtim; simitin bile yanına varılmıyordu, ne günlere kalmıştık. İnsanların arası iyice açılmış; her an bir kavga çıkabilir! Memleket haramilerin eline düşmüş. Bankaları şerefsiz ve namussuz insanlar hortumlamış, namusunu parayla temizlemeye çalışıyor; öte yanda namusuna, şerefine, haysiyetine değer veren çoğunluk, açlık sınırını geçmiş aç, sefil, çaresiz ve perişandı. Sanki insanlar, zorla ölüm orucuna itilmiş. İlgililer ilgisiz, laf aramızda, bu durumlar kimsenin şeyinde değildi. Geçen gün en aşağı otuz yıl evvel Yusuf Ziya Ortaç'ın Akbaba mizah dergisinde kapak olarak çıkmış bir karikatürüm elime geçti. Karikatürün esprisi şöyle salaş bir gazino sahnesinde (Sokak Mobilyaları gibi) Demirel kadın kılığında şarkı söylüyor. Şarkı da "Titrerim mücrim gibi, baktıkça istikbalime", buyrun burdan yakın! Oktay Güzeloğlu'nun işi zor; bu gidişle herkes "Sokak Mobilyaları" olacak!.. Dertler derin, hava serin, sulu kar atıştırıyor. Yollar karanlık, içkili yerlerin kapıları aralık, su birikintilerinin pırıltılarını, ıslak asfaltın ısıması diye, küçük gölcüklerin, tam göleğine basa çıka yürüyordum. Ah! Şimdi bittim, bu görüntü beni bir çivi gibi yere çaktı. Bir kedi gördüm, ağzı kanıyordu; çenesinden süzülen kan, bembeyaz göğsünde bir gül gibi şekillenmişti. Köşedeki poğçacıdan iki kıymalı poğça aldım, poğçaların sarıldığı kağıda ufak ufak doğradım.

O ağzının acısına aldırmadan, pençelerini poğaçalara geçirdi. Yanıma kimseyi sokmuyordu. Sevmek için uzattığım elime attığı pençenin tırnaklarını zor çıkarttı. Bu ara kulağıma, tanıdık bir ses geldi, bana: "Gel, Eflatun ağbi" diye bağırıyordu. Baktım sürekli takıldığı "Mini Meyhane"nin kapısında kollarını bir kartalın kanatları gibi açmış duran, genç arkadaşım Oktay'dı, sarıldık öpüştük. Masasında oturan dostlarıyla beni tanıştırdı. Beni aralarına oturttuğu bayanların adları solumdaki Türkan, sağımdaki Fatma'ymış. Yazılarındaki, kitaplarındaki "Sokak Mobilyaları"nın arasında olduğumu fark ettim. Şimdi doludizgin başka bir aleme girdiğimi anladım. Kahpe felek onlara, kahpelik yapmış; ama Oktay'ın sayesinde hiç olmazsa, felekten bir gece çalmanın, keyfini çıkarıyorlardı. Onlarla, sıcak, sevgi dolu sohbete daldık. Gözucuyla Oktay'ı fotoğraf makinesini karıştırırken gördüm. İzin isteyip ayrıldı, "Garanti film almaya gitti" diye düşündüm. Ben de olsam böyle bir ortamı görüntülemek isterdim. Yanılmamışım, muhabbetin en tatlı yerinde, sağlı sollu öpücüklere Oktay'ın flaşları patladı ve benimde onlarında sıcak öpücükleri, kalıcı oldu. O gece "Sokak Mobilyaları"ndan zor kurtuldum. Oktay'la ben, yağan sulu kara aldırmadan bir sokağa daldık. İçimden "Ulan şimdi de acaba hangi mobilyalara doğru gidiyoruz" diye düşündüm, içimden güldüm. ▩

Ruh Hali

CÜNEYT ÖZDEMİR

Televizyon koca bir dünyayı evinize getiriyor. Arkası bok dolu bir kamyon gibi üzerinize döküyor. Bombardımana maruz kalmış halk kitlelerinin bir neferi olarak hiç şu soruyu kendinize soruyor musunuz "SEBEP?" peki, "SEBEP?"

Sebep?

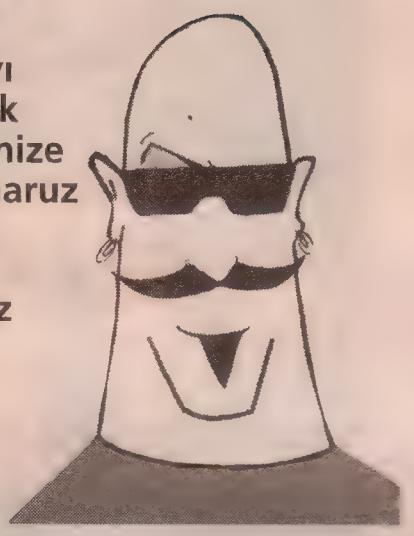

Adam hayatında ilk kez gördüğü televizyonu almış eve getirmiş, uzun uzun bakıyor. Karısı geliyor **"nedir o?"** diyor. Adam **"Bu vizontele artık dünyayı evimize getirecek"** diyor

Kadın soruyor **"sebep?"**

Yılmaz Erdoğan'ın yazdığı **Ömer Faruk Sorak** ile çektiği **Vizontele**'nin en etkileyici, düşündürücü sahnesi bu herhalde. Bir de eski bir dosta rastlar gibi bir anda karşımıza çıkan **Cem Yılmaz**.

Cem Yılmaz hâlâ askerde, uzun dönem askerlik yapıyor. Ve görünen o ki biz millet olarak Cem Yılmaz'ı fena halde özlemişiz. Sinema salonlarında daha fragmanlar da gözükmesi ile sinemanın gülmeye başlaması bir oluyor. Herkes ama herkes gülüyor. Belki televoleler yapamadı ama Cem Yılmaz espri anlayışı ile Türkiye'nin tüm katmanlarını birleştirdi. Televoleleri her daim yerlere vuran bir arkadaşım ile sinemanın koltuklarında bu duruma şaşkın bir şekilde bakarken dayanamayıp kulağıma eğiliyor; **"Yahu bu adamın televolelerde yaptığı esprileri bile özledim"** diyor.

Anlayacağınız herkes mahalle arkadaşını bekler gibi asker yolu bekliyor.

Çünkü gülmenin başka yolu yok gözüküyor. Şöyle doya doya gülmek için espri de zeka pırıltısını, sözünü esirgememeyi bekliyor. Ve son günlerde ardı ardına gelen operasyonlar, açlık grevleri ve geçim derdi ile iyiden iyiye bunalmış durumdayız. Artık **Levent Kırca**'nın **Aşkın Nur Yengi** şarkıları arasına sıkıştırılmış parodileri ya da **Kandemir Konduk** mesajjj kaygılı espri patlatmaları kesmiyor halkımızı. Televoleler bile kesmiyor. Cem Yılmaz'ı farklı kılan neydi peki? Belki gerçek oluşu. Bizden birinin sözünü esirgemeden, ummadık anda dobra bir espriyi dan diye patlatması, kahvedeki okey arkadaşının espri yapması ya da sokak çocuğunun porche'a binip patinaj atarken babasını kafaya alması, hatta reklamcıların o -hadi hafif deyimi ile iyi tahlili diyelim- babasının bile oğlunu ti ye aldırdığı reklamı gibi... Ama olmuyor işte Cem Yılmaz'ın yeri bir türlü dolmuyor. Onca Stand-up'çı çıktı, tiyatro oyunları, televizyonda medya maymunu gerzeklikleri... Bir türlü Cem Yılmaz olmuyor...

Oysa bu memleketin iyi yazarı, iyi işadamı, politikacısı gazetecisi kadar Cem Yılmaz'lara da ihtiyacı var. Acaba diyorum, **"yılbaşı gecesi Taksim meydanındaki o kalabalığın karşısına Cem Yılmaz çıkıp 1,5 saatlik gösteri yapsaydı ne olurdu?"** yine The Marmara taşlanır mıydı?

İnsanın sinirleri bozulunca bir şekilde boşalması gerekiyor. Ve öyle bir anda kahkahayı patlatmakla, öfkeyi patlatmak arasında pek de fark kalmıyor gibi. Madem her şey bu kadar altüst olmuş, dengeler üzerimize yıkılmış, verdiğimiz her kuruş vergi yolsuzluklarla hortumlanmış, gülelim bari ağlanacak halimize. Birisi çıksın da adam gibi güldürsün. Bari... Ama olmuyor işte. Olmayınca eller taşa, copa, silaha uzanıyor... Madem eziliyoruz, ölüyoruz bari gülerek ölelim.

Erozyon bir kez başladı mı hiçbir taş yerinde durmuyor. Giden taşın yerine de yenisi gelmiyor. Bu yüzden koca bir millete asker yolu beklemek düşüyor.

Başa dönersek. Hepimizin evinde televizyon var. Onca haber, onca dizi, onca görüntü, türkü, komik adamlar kadınlar? Televizyon koca bir dünyayı evinize getiriyor. Arkası bok dolu bir kamyon gibi üzerinize döküyor. Bombardımana maruz kalmış halk kitlelerinin bir neferi olarak hiç şu soruyu kendinize soruyor musunuz

"SEBEP?" peki, "SEBEP?"

Önünüzde bir manzara vardır. İyi ya da kötü. Ama bahanedir sonuçta. En büyük manzara karşınızdakinin gözlerinin içinde gizlidir. Kontağı kapatmazsınız hava soğuktur, kalorifer açık. Radyonun sesini hafifçe açarsınız ve bakarsınız gözlerine doya doya... Doyamazsınız bakmaya. Camlara hafif bir buğu düşmeye başlamıştır, aldırmazsınız.

Buğuludur Camlar

Her şehrin böyle uzak, gözlerden ırak bir düzlüğü bir köşebaşı bir tepesi vardır. İstanbul'da yaşıyorsanız, mesela Boğaz boyu pek çok park yeri sizi karşılar. Ankara'da Gölbaşı'nın bozkır tepeleri vardır. İzmir'de Kordon mesela... İki kişisinizdir. Gözleriniz pırıl pırıldır. Ortasınıf bir arabanın içinde yağmurlu bir günde yalnızca onunla başbaşa kalmak istemişsinizdir.

...ve gidecek hiçbir yeriniz yoktur. Ya ailenizle yaşıyorsunuzdur ya da eve gitmek yanlış anlaşılabilir korkusunu içinizde taşıyorsunuzdur.

Gözönünde olmak istemiyorsunuzdur. Konuşacağınız özel bir şeyler vardır. Yarım kalmış cümleler ya da konuşmadan öyle durulan uzun anlar... Eliniz vitesin üzerindeyken onun eli ürkek bir şekilde elinizin üzerine gelivermiştir.

Sessizce kabul etmişsinizdir... Önünüzdeki yoldadır gözünüz, bakmak istersiniz oysa ona. Bakmak, sadece bakmak, uzun uzun bakmak...

Sessizliğinizi taşıyan dört teker ağır ağır yaklaşır iki duran arabanın ortasına. Önünüzde bir manzara vardır. İyi ya da kötü. Ama bahanedir sonuçta. En büyük manzara karşınızdakinin gözlerinin içinde gizlidir. Kontağı kapatmazsınız hava soğuktur, kalorifer açık.

Radyonun sesini hafifçe açarsınız ve bakarsınız gözlerine doya doya... Doyamazsınız bakmaya.

Camlara hafif bir buğu düşmeye başlamıştır, aldırmazsınız.

Konuşacak çok konu vardır. Muhtemelen yeni taşınılmıştır ama henüz tanınmamıştır.

Etraftaki arabalarda da aynı ruh hali hakimdir. Bilinir. Kimse kimsenin yanı başında duran arabaya gözatmaz bile. Ama yine de bir suç potansiyelinin sinyalleri vardır. Tedirginlikle dikiz aynalarına bakarsınız, gelen var mı? diye. Buğuludur camlar göremezsiniz. Konuşursunuz, konuşur o da...

TAK TAK TAK...

Sertçe arabanın sizin oturduğunuz tarafta camı vurulur. Tedirgin bir şekilde yerinizden sıçrar, karşınızdakinin gözlerini terk edersiniz. **"Çay içer misin abi"** diyen biri vardır, her yerde.

"İçmem" diyemezsiniz. **"İki açık çay"** istersiniz. Demli gelecektir bilirsiniz. Camı kapatıp onun gözlerinin içine dalarsınız. Söz sözü açar, bir an ortada bir sessizlik çınlar gözler gözlere daha bir yakınlaşmıştır, kaçamak bir öpücük için karşılıklı birbirinize yakınlaşmışsınızdır.

TAK TAK TAK... cama vurulur. Çaylar gelmiştir. Mecburen buğulu camlar aralanır çaylar içeri alınır. Demlidir ve içilecektir.

Yağmur damlaları iyiden iyiye camların üzerinde bir nehir oluşturmuştur. Camlar buğulanmaya başlarken siz de bir kez daha hamle edeceksinizdir. Elini tutacak, gözlerini gözlerinin içine gömecek, sessizce seni seviyorum diyeceksinizdir.

Kaçamak bir buse konduracaksınızdır hayatınızı feda edeceğiniz dudağına... Ama aranızda vites kolu vardır uzanamazsınız.

O uzanır, neyse ki...

Titrek bir öpücük, o kadar.

Camlarda buğu vardır. Dönüp buğunun ardındaki manzaraya gözatarsınız utangaçca.

Karşılıklı, yan yana....

Sonra gözleriniz camın dışındaki yağmur damlalarının süzülüşünü izler bir süre, derken yine buğuya takılır.

Elinizi uzatıp onun adını yazarsınız.

TAK TAK TAK...

Bardakları ve paraları almaya gelmiştir çaycı. Uzatırsınız.

Vitesi geriye takıp çıkarsınız geriye doğru.

Önce onu eve bırakacaksınızdır.

Silecekleri çalıştırırsınız.

Yağmur damlaları silkelenerek savrulur sağa sola.

Radyonun sesini biraz daha açarsınız.

Hiçbir isim buğulu bir camda sonsuza kadar kalmayacaktır, bir gözyaşı tanesi gibi süzüldüğünü görürsünüz, onun isminin de...

Buğular açılmaya başlamıştır yavaş, yavaş, yavaş, yavaş...

deepnot.com

İKİ ŞUBAT DÜNYA ÖPÜŞME GÜNÜ
(Iyıkı doğdun Aptül)

Long Play

BULUTSUZLUK ÖZLEMİ
5 Şubat 2001 Pazartesi saat 21:00
Beşiktaş Kültür Merkezi

DENİZ DURUKAN • dendur66@hotmail.com

SAYI:16

GÜVEN ERKİN ERKAL • kertenkele@hotmail.com

Bulutsuzluk Özlemi'nde Birşeyler Oluyor

Geçtiğimiz ay Bulutsuzluk Özlemi'nde beklenmedik değişiklikler yaşandı. Bir süre önce topluluğun gitaristi olan Akın Eldes, bacağından geçirdiği ameliyat sonrası bir moral çöküntüsü yaşamıştı. Bunun üstüne topluluk arkadaşlarıyla olan (ama çevreye belli edilmeyen) müzikal uyuşmazlıklar ekleninca, hazırlıklarına başlanan yeni albümün de tehlikeye girdiği ortaya çıktı. Aynı anda toplulukta yeni bir eleman olan bas-çıları Oya Erkaya da Bulutsuzluk Özlemi'yle fazla uzağa gidemedi. Gelişmelerin büyük bir hızla yaşandığı toplulukta yeni kararlar hemen alındı. Toplulukta yer alan iki yeni isim, Ankara müzik çevrelerinde 80'lerden beri çalışmalarını sürdürmekteydi. Gitarda eski Gang ve Blues Express elemanı Süleyman Bağcıoğlu, Bas gitarda eski After Glow ve Ragg Dolls üyesi Burak Güven enstrümanlarını artık Bulutsuzluk Özlemi için çalacak. Yeni kadro 8 Ocak 2001 tarihinde Beyoğlu, Renk Stüdyosunda yaptığı ilk provanın ardından birlikte devam kararı alıp el sıkıştı. Bulutsuzluk Özlemi bu kadroyla İstanbul'daki ilk konserini 5 Şubat Pazartesi Saat 21.00'de Beşiktaş Kültür Merkezi'nde verecek. Bu arada Akın Eldes takipçilerine de güzel bir haber. Ülkemizin sayılı ustalarından Akın, bir solo albüm çalışması içinde.

Pentagram'ın Albüm İşi Bu Yaz Tamam

Geçtiğimiz yıl çıkması beklenen albümünü Noise Records'la yaptığı anlaşmadan sonra çöpe atan topluluk, her şey için sil baştan demişti. Aldığı bu kararın ardından geçtiğimiz Aralık ayının ortasında Yunanistan'da Sierra Stüdyoları'nda kayda girdi. Dönüşte topluluğun kadroya eklenen isimleri de açıklandı. 90'ların ilk yarısında fusion ve blues çalışmalarıyla adından söz ettiren Mr. Cat'in gitaristi Onur, artık tam bir Pentagram üyesi. Toplulukta artık ikinci bir Mr. Cat üyesi daha yer alıyor. Erdem Tarabuş klavyesini bundan böyle Pentagram için çalacak. Ve bundan sonra topluluğun konserlerinde ve kayıtlarında yer alacak bir başka isim İlhan Babaoğlu. Mor ve Ötesi, Cold house ve İstanbul Blues Kumpanyası'nın albümlerinde konuk olarak yer alan sanatçının adı Pentagram'ın "Popçular Dışarı" adlı albümünde de geçiyor.

İşleri Büyüttük

Yerimiz azdı ve yazacak çok şey vardı... Yerimiz azdı derken Öküz Dergisi içinde en fazla alanı kaplayan ve renkli olma ayrıcalığını taşıyan sayfaları işgal ettiğimizin farkındayız. Öküz'e borcumuzu ödeyemeyiz. Ancak üzerinde durduğumuz konu, piyasada başlı başına bir dergi boşluğu olarak dururken yerimiz hâlâ az. Tanıttığımız topluluk ve fanzin yayıncılarından bazıları kendilerine, sayfalarımızda yayınlanan e-mail ve web adreslerinden ulaşıldığını belirtti. Sevindik. Rock, punk, avangard, heavy metal ve alt kollarının sadece büyük şehirlerde değil Van, Siirt ve Diyarbakır'a dek uzandığını öğrendik, diğer okuyucularımıza da buradan iletiyoruz. Kentleşme sadece demir ve betonla olmuyor. Kentli düşünce alt yapısına şarkıların ve konserlerin katacağı çok şey olduğuna inanıyoruz. İşte tam burada büyük şehir dışındaki üniversitelerin müzik kolları ve rock kulüplerinin etkin olmasını diliyoruz. Düzenleyebilecekleri panel ve konser organizasyonlarına orada öğrenci olan büyükşehirliler kadar oralı gençlerin de ihtiyacı var. Aslında oralarda yaşayanların çok şeye ihtiyacı var. Bizim olayımız müzik ve "yan etkileri". Kendi kapımızın önünü temiz tutalım, gerisi gelir.

Self Prodüksiyon

Artık CD basım olanaklarının evlere kadar girmesiyle, underground topluluk ve solistler dinleyicisine daha kalıcı kayıtlar bırakma şansını yakaladı. Bu gelişme beraberinde yeni pazarlama yöntemlerini de getiriyor. 1999'da ilk örnekleri görülen "promo CD" kopyaların şimdiden satış amacını taşıyan 20'ye yakın örneği, aralarında Siirt'in de bulunduğu birçok ilimizde görülmeye başlandı. Artık topluluklar arasında "Kontratak Production" ve "Zoo Müzik" gibi adlarla kurulan ufak çaplı ama bağımsız firmalar var. Eskiden "Demo"lar vardı, genellikle fotokopi kapaklı ve evlerde sayıları 50 ile 500 arası çoğaltılan demolar. "Müzik yapımcılarına albüm öncesi fikir vermek için yapılan ön kayıt" anlamını taşıyan "demo" 80'lerin sonunda bu anlamın dışına taşarak, dinleyiciye ulaşmak için müzik yapımcılarına alternatif bir yol olmuştu. Zen'in 1989'da "Uzay 1989" adlı demo albümünün ardından 90'larla birlikte Spinners, Hazy Hill ve Dark Phase gibi birçok topluluk kendi dinleyicisine ulaşmak için bu yöntemi seçmişti. Ama artık elimizin altında yükselen kayıt ve çoğaltım teknolojisine bir de internet destekli yeni pazarlama olanakları eklenince, "demo" ortaya çıkan ürünleri tanımlamakta yetersiz kalıyor. Böylece müzik literatürüne yeni bir kavram katılıyor; Self Prodüksiyon. Bu kavram yeni ama yöntem tanıdık. 1986'da Aqua topluluğunun kendi olanaklarıyla kaydedip çoğalttığı "Güneşte Dolaşmak" adlı albüm için ilk "self prodüksiyon" diyebiliriz. (İkinci baskı ART tarafından gerçekleşmişti). GEE

Metalciler Aptal Mı?

Geçtiğimiz yıldan bu yıla devreden sorulardan birisi olarak karşımızda duruyordu. Sorunun ortaya çıkmasına neden olan Taner Öngür'den bir basın açıklaması geldi. Virgülüne bile dokunmak haddimize değil. Aynen yayınlıyoruz.

11 aralık 2000 tarihli Hürriyet gazetesinde yayınlanan, Yener Süsoy'un Moğollar röportajından sonra gelen protesto postalarına cevabımdır.

1. Röportajın yapısı hakkında:
Yener Süsoy yaptığı röportajı işine geldiği gibi çarpıtmıştır. Örneğin 1. sayfadaki başlık, röportajın grup elemanları ile ilgili başlıkları ise daha korkunç Engin Yörükoğlu: "Viskiyle masa yaktım" Cahit Berkay: "Japon sevgili istiyorum" Taner Öngür: "Metal aptal müziğidir" Serhat Ersöz: "Fenerbahçe terör örgütü kuracağım". Zaten gazetenin tümündeki başlıklara baktığınızda aynı çarpıtma, ikiyüzlülük ve fırsatçılığı görebilirsiniz. Şimdi diyeceksinizki siz bunları söylemediniz mi? Tabii ki söyledik. Fakat söylemeden söylemeye fark var. Böyle olacağını tahmin etseydim, röportajın tümünü Yener Süsoy'un soruları ile birlikte kaydedip yayınlardım. İşte benim en büyük aptallığım, yanlış bir gazeteye ve yanlış bir yazara her zaman inandığım şeyleri bütün içtenliğimle söylememdir. Ve bu söylediklerim yüzlerce cümleden sadece bir tanesidir. Böyle anlamsız bir tartışma yaratmaya da hiç niyetim yoktu açıkçası. Fakat madem başladı, herhalde bir açıklama yapma hakkım vardır.

2. Heavy metal hakkındaki fikirlerim: Yukarıdaki yazdıklarım, bir özür dileme anlamını taşımıyor yanlış anlaşılmasın. Benim heavy metal hakkındaki söyledıklerim yeni bir şey değil. Belki siz yeni duydunuz. Benim yaşadıklarıma ve görüşlerime göre, heavy metal 70'lerin ikinci yarısında birtakım uyanık plak prodüktörlerinin, uyguladıkları ve sonraları müzik endüstrisinin sahip çıktığı pazarlama stratejisi ile ortaya çıkarılmıştır. 70'lerin ikinci yarısında, progresive rock'ın fazla sofistike bir hal kazanması, varoşlardaki gençlerin holligan ve futbol fan tipindeki eğilimlerini rahatlatma konusunda bir boşluk yaratmıştı. Heavy metal bu boşluğu doldurup bu geniş müşteri potansiyelinden yararlanmak için pazarlandı. Aslında Progressive Rock'ın kitlelerden kopmasına en doğru tepki punk rock ile geldi. Çünkü punk rock endüstri tarafından planlanmış bir şey değildi ve doğal bir tepki idi. Bütün bunları o yıllarda yakından takip ettiğimden ve bunun mücadelesine katıldığımdan dolayı, çıkış biçimi yukarıda anlattığım gibi olduğuna inandığım bir müzik türüne sizin beklediğiniz fanatik saygıyı göstermemeye hakkım olduğuna inanıyorum. Fakat son senelerde, özellikle ülkemizde heavy metal kökenli hayranlık duyduğum gruplar var. "Nekropsi", "Nurses Care", "Replikas" gibi. Onlar müziğin sadece heavy metal takıntısı olmadığını anlayıp kendilerine özgü şeyler yapabilen kişiler.

3. Saldırılara cevaplar:
Gelen tepkiler arasında katılmadığım çok şey olduğunu söylemem gerekiyor. En önemlisi heavy metalin rock'ın doğal uzantısı olduğu yanılgısı. Buna kesinlikle katılmıyorum, buna inananların rock olayını hiç anlamamış olduğunu düşünüyorum. (birçok arkadaş da benim heavy metal hakkında hiçbir şey bilmediğimi söylüyor) Bana heavy metal'in rock'ın uzantısı olduğunu ispatlamaya çalışan arkadaşlar, örnek olarak 70'li yıllarda hiç mi Black Sabbath, Led Zeppelin dinlemediniz demişler. Tabii ki dinledim, Led Zeppelin tamam ama kusura bakmayın Black Sabbath o yılların en kiro gruplarından biri idi. Tamam da sizin o yıllardan bildiğiniz sadece bunlarsa çok yazık. Frank Zappa, Yes, King Crimson, Emerson Lake and Palmer, Mountain, Jimi Hendrix, John Lennon ve daha yüzlercesi nerede. Bir arkadaş da benim medya maymunu olduğumu söylemiş. Bu herhalde benimle uzak yakın hiç ilgisi olmayan bir kavram. Farkettiğim önemli bir nokta ise; tepkilerin bir tarikat veya bir örgüt bağlılığı veya fanatikliği özelliği göstermesi. Böyle bir tavrı şiddetle protesto ediyorum. Rock düşüncesinin en önemli özelliği kişisel özgürlüktür. Ben kendimi hiçbir kültür grubuna, hiçbir düşünceye, hiçbir müzik türüne körü körüne bağlı hissetmiyorum. Sürekli her şeyi tartıp eleştirip, sürekli değişen evreni ve hayatı anlamaya çalışıyorum. Kolay bir yol değil ama başka bir yol aldatıcı olmaktan öteye gidemiyor. Bir muzık türüne, bir düşünceye, bir dine, bir örgüte, bir tarikata art olma hissi sadece uyanık olma tembellerine ve aptallara mahsustur. Eğer yukarıdaki aptal kelimesini kendi üstünüze alırsanız o artık sizin bileceğiniz bir şey. Bana cevap vermek isterseniz, lütfen yaşayan bir insan olarak cevap verin, bir heavy metal taraftarı olarak yazarsanız sizi muhatap kabul etmeyeceğim. İnandığınız değerlerin eleştirilmesinden korkmayın, hatta bunu siz kendiniz yapmaya çalışın. Ayrıca Aziz Nesin'in söylediği Türk toplumunun %70'i aptaldır sözünü hatırlayalım, pardon ama kim kendinin geri kalan %30'da olduğunu iddia edebilir ki. Aslında en büyük aptallığı ben yanlış bir gazetede yanlış bir yazara bunları söyleyerek yaptım. Çenemi tutmasını hiç öğrenemedim ve aslında bunu hiçbir zaman da istemedim. Sonuçları ne olursa olsun. Hoşçakalın.

Taner Öngür

İnsanların fazla dışa vurduğu fizikselliğin aslında kişilik bozukluğundan kaynaklandığını düşünüyorum. Dışavurum bir şekilde ayna olduğu için, müzik camiasından herhangi birine baktığın zaman arayışları, kişilik bozukluklarını, depresif durumları net şekilde görebiliyorsun. Benim çok sapkın şeylerim olmadı. Ama kafamın içi karmakarışık.

Fazla Mutluluk İnsanı Yorar

Murat Yılmaz Yıldırım'la yelken, deniz, hüzün ve düşler üzerine konuştuk.

Kırık Yelken, sizin çıkmamış "Aşk-ı Alem" adlı albümünüzü saymazsak ikinci solo çalışmanız. Bu albüm bir aşığa göndermelerden oluşuyor. Aşk ruhunuzu temizliyor ve zenginleştiriyor. Aşka gönül vermiş biri olarak görünüyorsunuz.

- Bu albüm bir aşığa göndermelerden oluşuyor. İnsanın gözünü açtığı andan itibaren dünyaya ne şekilde baktığı, ne aldığı önemlidir. Ben hep arayış içersinde oldum. Belki tanımsız olan bir şeyi arıyorum. O tanımsız şey belki de aşktır. Tanrıya olan aşk, sevgiliye, doğaya duyulan aşk. Hepsinden önce, insanın kendini sevmesi gerekir. Yaşadığım o içsel çatışmalar şarkılarıma yansıyor. Hiçbir zaman sevincin, çok neşeli şarkılar yapmanın dünyayı temizleyeceğini düşünmedim. O zaman her şey çok güllük gülistanlık olurdu. Bu benim hayata çok karamsar baktığım anlamına da gelmiyor. İnsanlar aşkı tasvir ederken her şey çok hoşmuş, içinde hiç acı yokmuş gibi bir kıyafet giydirirler. Aşka bir giysi giydirdiğin zaman, aşk olmaktan çıkıyor. Aşk kavramının içinde acı, sonuna kadar vardır.

Hasan Hüseyin'in "acıyı bal eyledik" diye bir dizesi var. Acı sizin şarkılarınızda bu dizeye çok yakın duruyor. Hüzün, biraz önce bahsettiğiniz gibi çok yoğun. Ama bu hüzün siyah bir hüzün de değil. Sizi geliştiren, sevindiren bir hüzün. Kısacası hüzün balatları bunlar.

- Teşekkür ederim, çok doğru söylediklerin. Kendimi zor anlatan bırıyım. Şarkılarımdaki hüznün karakteri şekillidir, tek bir kapıya çıkmaz. Hüznün tek bır kapısı yoktur zaten. Yüzlerce kapı açabilirim oradan. Ama o kadar hüznün içinde de mutlaka gördüğüm bir ışık vardır. Hiçbir zaman on tane sevinç, bir tane hüzün değildir. Mutlaka dokuz tane acı vardır. Hayata hep sevinçli yanından bakarsam, o zaman o neşenın, mutluluğun da bir anlamı kalmaz. Çok fazla mutluluk insanı yorar. Çok fazla acı da aynı şekilde sıkar. Acılar ve sevinçler niye ortak. Yarı yarıya... Mutlaka biri ağır basmak zorunda. Ben de hüzün hep ağır basmıştır.

O hüzün, müzik dışında yaşamınızda ne kadar yer kaplıyor?

- Hüzün birebir şekilde yakın bana. Her şeyden hüzun çıkarabilirim ama, hayata çok bağlıyımdır. Normal bir vatandaşım. Gerçi görünümüm farklı ama, bunu rockçı olduğum için yapmıyorum. Saçlarım uzun, çocukluğumdan beri böyle. Uzun saçı sevmemişim, annem de kestırmezmış. Okul zamanı kesilmiş. Uzun saçı çok sevdiğimi için uzatıyorum. Ama hıçbır zaman rockçı kıyafetleri giymedim. Çızmeler, deri ceketler, deri pantolonlar giymedim. Zincir falan takmadım. İnsanların fazla dışa vurduğu fizikselliğin aslında kişilik bozukluğundan kaynaklandığını düşünüyorum. Dışavurum bir şekilde ayna olduğu için, muzik camiasından herhangi bırıne baktığın zaman arayışları, kışılık bozukluklarını, depresif durumları net şekılde görebilıyorsun. Benim çok sapkın şeylerim olmadı. Ama kafamın ıçı karmakarışık.

Kırık Yelken ve Yelkenin Gözyaşları adlı solo albümlerinizin ikisi de yelken imgesi üzerine kurulu. Bunun elbette özel bir anlamı vardır. Ama yelken denizdeki yolculuğun dışında, sizin düşsel yolculuğunuzu da betimliyor. O zaman düş ve yolculuk.

- Ben deniz aşığıyım. Çocukluğum denizle iç içe geçti. Akdenizliyim. Çocukluğumda denize baktığım zaman düş kurardım. Yelken de bu düşü paylaşırdı. Denizin üstünde giden bir yelkenliyi seyrederdim. O ufka doğru yok olduğu zaman hüzünlenirdim. Şekilsel olarak yelkenin bana ifade ettiği buydu. Hiçbir zaman sevincim baskın değildi, mutlaka yelken gidecekti ve ben göremeyecektim. İkinci neden eşimin soyadı "Yelkenci", oradan gelen bir şey. Üçüncüsü ise, benim asıl tasvir etmek istediğim şey, yani düş. Nesnel bir yelken, bir de soyut anlamda fantastık, ütopık haller var. Düş beyazdır ya, denizin lacivertıyle bütünleşiyor. Bir de yelken benim için köpüğü ifade ediyor. Belki de her köpük bir yelkendir.

Konservatuardan düşleriniz yüzünden ayrılmışsınız. Düşlerin kötü yanları da var sanırım.

Tabıı ki var. Hiçbir şey göründüğü kadar güzel değil. Hayatta da öyle. Doğaya baktığında, ne kadar güzel dersin, ama doğa seni öldürebilir de. Her güzelliğin içinde mutlaka kötülük de, çirkinlik de vardır.

Yelkenle sizin ruh haliniz bütünleşmiş gibi. Hüzünleri ve sevinçleri ona yüklemişsiniz. Kimlik gibi...

Ona benzer başka sembollerim de var. Bir sözcük üzerinde sürekli yoğunlaşacak kadar katı değilim aslında. Mesela, dünya, mavi, kuş, ölum, uyku, düş çok geçer şarkılarımda. Ama ben hayatın gerçek kimliği altındaki realitelerden çok hoşlanmam. Zaten reel olan yaşanıyor demektır. Yaşanmış şeyle de çok fazla ilgilenip, kurcalamanın anlamı yok gıb. geliyor. Genelde dünyada olsun, Türkiye'de olsun bazı besteciler yaşanmış bir olayı alır, malzeme olarak kullanırlar. Bu bana hazırcılık gibi gelıyor. Bır sürü insan özgün müzık altında şairlerin şıırını alıp, beste yapıyor. Ben böyle bır şey yapmak ıstemedım. Nazım'ın şiirlerini besteleyerek yaptığım parçalar var. On beş sene önce. Ama bunları albümlerimde kullanmadım. Bir takım çıkarlar için şairler kullanılıyor. Bu tam bir arabesktır. Özellikle ölmüş şairlerin şiirleri alınıyor. Bu, kişinin hayatına saldırıdır. Tecavüz etmektir. Çünkü ızın alınmamıştır.

O zaman yapılan beste de yarım mı kalıyor? Lirikler sonuçta müzisyenin ruhunu da yansıtıyor. Yani ikisi bir bütün.

- Müzik hem sözle, hem melodiyle var olan bir şeydir. Bunlardan bir tanesi olmazsa o insan müzisyen değildir. Yorumcudur o kadar.

Şarkılarınızda çok belirgin olmasa da, Uzakdoğu, mistizm ve biraz da Hint müziği tınıları var. Ruhunuz da bu felsefeyi yansıtıyor...

- Doğru, müziğimde var. Bir zamanlar yaşantımı Budizm felsefesi doğrultusunda geçirdiğimi de söyleyebilirim. Bir süre Buda'nın kendisi gibi yaşadım. Yemek yemekten tutun da, giyime kadar her şeyime yansımıştı. Bu dönem 1982- 1986 yılları arasına rastlar. O yıllarda herkese garip geliyordu ve gariptim de. Hiçbir şey yemiyordum. İnanılmaz şekilde kilo verdim. Otuz beş kilo kadar. Iş artık ölüm pozisyonuna geldi. Doktor kontrolüne girdim, bir süre sonra eski halimi aldım. Gençlikte insanlar çok saçma şeyler yapıyorlar. Ama bu yapmış olduğun saçmalık, o felsefeyi çürütmez. Uygulamada yanlışlar vardır. Bu bütün düşünceler için geçerli. Önemli olan hayata geçirirken yanlış yapmamaktır. Ben bu hatayı yaptım zamanında. Çünkü bedensel açıdan zarar verdim kendime. Beden beslenmeyince, beyin de beslenmiyor. Tasavvuf benim için önemlidir, Hint felsefesi de benim için özeldir. Müziğime de bır şekilde yansımıştır.

Sizi aynı zamanda Düş Sokağı Sakinleri grubundan tanıyoruz. Hem grup olarak, hem de Murat Yılmazyıldırım olarak bir tarzınız oluşmuş. Bu tarz veya yakaladığınız bu ses belli bir süre sonra kendini tekrar edebilir mi?

- Benim bınbır suratım vardır. Çeşıtlı karakterlere gırebilirim. Özü beni yansıtıyorsa, üretim açısından çok şeyler deneyebilirim. Düş Sokağı Sakinleri'ne ve kendi solo albümlerime baktığınızda deneysel çalışmalar görebilirsiniz. Yurtdışında yapmış olduğum sekız tane projem var. Bir buçuk sene önce Ada'yla anlaştık, ama bir türlü çıkmadı. O çok uçuk, tamamen farklı bir çalışma. Tanrının bana bahşetmiş olduğu garip bir lisanım var. On yıl önce kendi kendime keşfettiğim ve söylemeye başladığım bir dil. Dolayısıyla kendimi tekrar ettiğimi sanmıyorum. Her albüm yeni bir şey getirecektir.

Düş Sokağı Sakinleri'nden Murat Çelik'le siz ayrı ayrı solo albümler çıkardınız. O ara grup dağılır gibi oldu. Sonra baktınız ayrı olmuyor, tekrar bir araya geldiniz. Böyle bir söylenti duydum.

- İnsanların arasında birtakım itilaflar olabilir. İki farklı insanız. Tartışmaların yaşandığı dönemler oldu. Bunun sonucunda ayrılma noktasına geldik. Ama benim Nazan Öncel'le yaptığım ve çıkmayan o solo albüme girmemin nedeni, Murat Çelik'le diyalogumun bozulması değil. Murat Çelik askerdeydi ve benim de böyle bir çalışma içine girdiğimi biliyordu. Sonra o albüm çıkmadı. Albümün produktörü Nazan Öncel'le aramızda itilaflar oldu, o sırada Murat askerden döndü, tekrar beraber olmaya karar verdik. Şu anda bir sorun yok.

Son arzun...

- Yelkene binmek.

DD

Küflü Kitaplar

JANIS JOPLIN
Lütfen Beni Sevin

4 Ekim 1970 tarihine kadar Landmark Oteli'nin 105 numaralı odası, hiçbir özelliği olmayan, sıradan bir otel odasıydı. 4 Ekim'de bir rock efsanesinin, Janis Joplin'in cansız bedenini on sekiz saat konuk ederek, basit bir oda olmanın ötesine geçti.

Port Arthur'da doğan Janis'in hayatında bu kasabanın önemi büyük. Her zaman kurtulmaya çalıştığı, kaçtığı, öfkesini kustuğu, tekrar döndüğü bir kasaba. Port Arthur'dakiler için de Janis aynı şeyi ifade ediyordu. Janis'i hiç sevmediler. O da bir kez bile sahne almadı Port Arthur'da.

Janis'in öfkesi doğduğu kasabayla sınırlı değildi, o bütün dünyaya karşı öfke duyuyordu. Dik başlıydı, akıllıydı, insanlarla, hayatla oynamayı seviyordu. Bazen de insanların kendisiyle oynamasına izin veriyordu. Çocukluktan başlayıp, ergenlik yıllarına bakıldığında Janis hırçınlığını, nefretini sakınmadan kusmaya başlamıştı. Ondan nefret eden insanların, aslında kendine olan nefretinin izdüşümü olduğunu ve kendi imha etmekten aldığı zevkin ortalığı harekete geçirdiğini söylüyordu yakın arkadaşı Karleen Bennett.

Sistemle hiç uyuşmadı, öğretmenlerine göre okulun en tehlikeli genciydi. Eylemci, ama eylemlerine tek başına yapardı.

Janis resim yapmaya, yazmaya başlar. Umut özürlü, öfkeli şiirler yazar. Aşk üstüne, yoksulluk, öksüzlük üstüne... Şarkı sözlerinde fuhuşa, uyuşturucuya, kışkırtıcı yayınlara, çılgın plaj partilerine ve evden kaçan bakirelere değinir.

Beyaz olmayı istemeyen, siyahların kültürünün karşı konulmaz bir histeri potansiyeline sahip olduğunu düşünen Janis, "beyazlar sadece evlenme yasaklı" der.

Bu arada alkol ve uyuşturucu beynini ve vücudunu ele geçirmiştir. Sürekli kendini yok etmeye çalışır. Hastanelerde, kulüplerde, kimi zaman iyi, kimi zaman sefil mekanlar arasında dolaşır durur.

Şarkı söylemeye ilk başladığı yıllarda güçlü gırtlağı, harika blues yorumuyla herkesin dikkatini çeker. Powel St. John," Blues'u onun gibi yorumlayan bir beyaz gırtlak daha yoktur" yorumunu yapar. Ama yine de bir çok eleştirmen tarafından müzisyenliği ve kullandığı yöntem, yıllarca tartışılır. Saldırıların odak noktası olur. Çünkü o, ortalığı harekete geçiren yüksek kavrayış gücü, inançsızlığı ve alaycılığıyla hareket ediyordu. Her şeyden önce yaşamı ve müziği üzerine dürüsttü.

Janis Joplin'in alkol ve uyuşturucuyla geçen kısa ama fırtınalı hayatını, biseksüel ilişkilerini, müziğini, albümlerini, aykırılığını, içinde taşıdığı öfkeyi anlatan "Janis Joplin" adlı kitap 1993'de Altıkırkbeş yayınları tarafından piyasaya verilmişti. Uzun zamandır tozlu raflarda duran bu kitap, Janis'in konserlerinde söylediği gibi "lütfen beni sevin" diyor.

DD

Ayın En Güzel Onlusu

1 **Radical Noise / Bazen**
Plan-B / Hammer Müzik

2 **Pentagram / Gündüz Gece**
Popçular Dışarı (Konser) / Tempo Müzik

3 **Objektif / Dağlarda**
Künye / TMC Müzik

4 **Kramp / Tek Başına**
İstanbul Sokakları / Ada Müzik

5 **Kargo / Yıllar Sonra**
Şen Bir Meleksin / Universal

6 **Duman / Bebek**
Eski Köprünün Altında / NR1 Müzik

7 **Murat Yılmazyıldırım / Çekilin Karanlıklar**
Kırık Yelken / EMI Kent

8 **Barış Manço / Little Darling**
Barıs Mancho / Sony Müzik

9 **Tayga / 12 Mart**
Tayga / Sis Müzik

10 **Mor ve Ötesi / Boşver**
Bırak Zaman Aksın / Ada Müzik

Listeler her pazar saat 21.00 - 23.00 arasi 104.0 Radyo D Maximum Rock programında belirlenmektedir.

KÖSTEBEK MÜZİK SHOP ve ROCK ART açıldı

Artık yeraltı müzik piyasasını takip edebileceğiniz noktalar hızla çoğalıyor. İlgilendiğiniz ama ürünlerini ortalıkta pek bulamadığınız müzik türleri üzerine iki ayrı mekan daha açıldı. Fanzin ve Demo albüm üretenleri meraklılarıyla buluşturacak olan mekanlardan birisi İstiklal Caddesi Aznavur Pasajı'nda Köstebek Müzik Shop adı altında açıldı. Mekan, Karga Müzik'ten aşina olduğumuz dostlar tarafından açıldı. Diğeri de 80'li yıllarda Kadıköy'de ilk metal shopun açıldığı yerde, Moda Sineması Pasajı'nda yer alıyor; Rock Art adını 1986 yılında tek sayı çıkan bir müzik ve sanat dergisi olarak hatırlıyoruz. Yine o günlerde Moda Sineması'nda Rock Art adı altında düzenlenmiş iki karma sergi gerçekleşmişti.

ROCK ANTOLOJİSİ'ne İzmir'de imza günü

10 Şubat Cumartesi günü İzmir, Alsancak'ta Excalibur Shop'da saat 14.00 – 17.00 arası buluşuyoruz. Özellikle iki yıl önceki buluşmalarımıza gelen tüm dostları orada görmek isterim. Oradan da bir şeyler içmeye gider sararan fotografları tazeleriz. Excalibur Shop Kıbrıs Şehitleri Caddesi 1447. Sokak No:4

Raflarda Bu Ay

GEE

Self Prodüksiyon ve demo albüm satış noktaları:
Beşiktaş; Pena Müzik, Kadıköy; Akmar Pasajı, Bahariye; Rock Art, Bakırköy; Cafe Inn, Beyoğlu; Köstebek, Atlas Pasajı, Anabala Pasajı

Cenk Taner /İzin Vermedi Yalnızlık
Ada Müzik

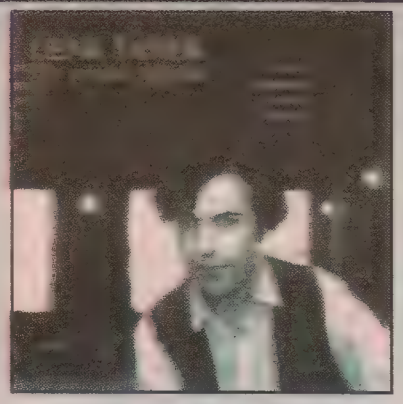

Yarı şaka yarı ciddi yıllar önce ortaya atılan "Kadıköy Sound"un sahiplerinden birisi Cenk. Ve bu soundun başyapıtlarından birisi olacak ilk solo albümünü ortaya atıyor. Vokal, akustik gitar ve elektro gitarda Cenk Taner yer alıyor. Kesmeşeker'den tanıdığımız Tansu Kızılırmak ve Tayfun Çağlar geri vokallerde konuk olmuşlar. Albüm yasal olmasına rağmen en az aşağıda tanıtılan demo albümler kadar underground. Piyasaya çıkalı bir ayı geçti ama hâlâ bulunamıyor.

Murat Yılmazyıldırım / Kırık Yelken
EMI Kent

Kapak tasarımı, ortada albümler adanan bir kadının varlığını kanıtlıyorken neredeyse tüm şarkı sözleri dinleyene "her an öle bilinir" şeklinde bir hatırlatma yapıyor. Ama açıkta kalan sorular var; Kadından önce mi, sonra mı... Kadına rağmen mi yoksa kadın için mi? Murat, karanlığı ve ölümü kutsayan heavy metal ve türevlerinden hoşlanmaz. Ama bu albüm içinize, aşağıda tanıttığımız black metal topluluğu Sagu'nun albümünden daha fazla ürperti salacak.

Sagu / Sagu
Self Prodüksiyon

1992'de kurulan Sagu, bir black metal topluluğunun sahip olabileceği tüm özellik ve anılara sahip. Kayıtları 1998'de gerçekleşen albüm, askerlik ve uygun firma arama gibi nedenlerden ötürü bu yıla kadar bekledi. Intro ve outro dışında 6 parçadan oluşan albüm, bir vampirin efendisiyle olan mücadelesi ve kendisini vampire dönüştüren kadına karşı duyduğu aşkı anlatıyor. Mutlu son yok. İnsanlığına ve aşkına dönemeyecek olan vampir kurtuluşu ölümde bulur.

Neo Nurcanlı / Gothic Gymnastic Culture
Self Prodüksiyon

"Yalan bir çoğumuzun nüfus kağıdında başlar, cenazesinde biter" diyerek açılan bir albüme ihtiyacınız varsa bu albümü alın. Ama alsanız da almasanız da son parmağı yiyeceksiniz zaten. Kapak ve kayıt ilk bakışta "Bir Neo Plast çalışması" diye düşündürebilir. Değil; besteler, icra, kayıt, miksaj ve kapak Hakan'a ait. Yani bu albüm tam anlamıyla bir self prodüksiyon. Endüstriyel ve gotik doom sularında 14 dakikalık bir trip.

Cemiyette Pişiyorum / Konser Kayıtları
Self Prodüksiyon

Topluluğun 6 Ocak 2001 tarihinde Lay Lay Lom'da gerçekleşen konserinin kayıtlarının 30 dakikalık görüntülü bir bölümü "handycam"le siyah beyaz (sepya ton) tek plan çekilmiş. Montaj kurgu falan yok. Allah ne verdiyse. Konser öncesi kapı önünü dolduran seyirciler ve arabaların dikiz aynasını kullanarak makyaj yapan topluluk elemanları da unutulmamış. Gerçek bir punk belgeseli. Satılmıyor ama Anabala'nın alt katında elemanları bulup bir ısrar edin bakalım.

Suspect / The New Beggining
Kontratak Records / Self Prodüksiyon

Bursa'nın bir zamanlar "Rock City" olduğuna tanık olan topluluk, üç demo ve bir yasal albümle 10 yılı geride bıraktı. Bu kayıtları da yasal albüm olarak çıkartmak için çok çalıştılar. Sonunda CD basım teknolojisi evlere kadar girince dinleyicilerine kendi olanaklarıyla ulaşma yolunu seçtiler. Suspect dörtlüsünün yanısıra Serdar Öztop efekt, synth ve mixajıyla topluluğun beşinci elemanı gibi. Kanalları açık bir thrash topluluğu, endüstriyel, death ve core renkleri taşıyorlar.

Suicide ve Cidesphere / Split Albüm
Zoo Music / Self Prodüksiyon

Sayılı split albümlerimizden birisi daha. Ankaralı death topluluğu Suicide "Spiritual Mass" adlı bölümde iki çalışmayla yer alıyor. "Dying In Confusion" adlı bölümde üç çalışması olan Cidesphere geçen yıl Primitive adıyla kurulan yine Ankaralı bir topluluk. Topluluğun davulcusu Bülent, Suicide'ın Cem D. Dursun'la (Enred Dergisi yazarı) yer değiştiren eski davulcusu. Suicide'ın vokal ve gitaristi Erkan Tatoğlu'nun ortağı olduğu Zoo Music, yeni bir bağımsız müzik firması.

Rebel Moves / In House Sessions
Self Prodüksiyon

Bu albüm için eski topluluklarımızdan The China Band'in yeni adıyla ortaya koyduğu bir çalışma diyebilir miyiz? Demeyelim... belki de Ömer ve Hakan'ın Cingle House stüdyosunda büyük bir dilimini aldıkları reklam müziği piyasası dışına çıkma çabasıdır. Ne olursa olsun eski bir "china" olan bascıları Cem ve gitarda Oğuz'un yer aldığı bu çalışmanın 399'dan fazla dinleyicisinin var olduğu mutlak. Ama albüm şimdilik bu kadar basılmış.

Tarihi Gürültüler: AKBABA

Long Play sayfalarını hazırlamaya başladığımızda "Tarihi Bir Gürültü" başlıklı bir yazı hazırlamış ve 80'li yılların topluluklarından SPEED'i anlatmıştık. 80'lerin karanlık bölgesine arşivimiz ve anılarımız el verdiğince gideceğiz. Dönüşte ne bulduysak artık.

Akbaba'nın 1985 – 1989 dönemi kadrosu; Haydar, Orkan, Tamer, Aykut ve Serhat

1984 yılı sonlarında İstanbul, Kadıköy'de Vulture adıyla kuruldu. Topluluğun kurucu elemanları olan Can Orkan Özülkü ve Serhat Çiftdal, Vulture'ın kuruluşundan kısa bir süre önce aynı yıl Medusa adlı bir başka toplulukta bir araya geldi. Serhat ve Orkan'ın beklentisi, tüm amacı eğlenmek ve 60'lı yılların rock'n roll şarkılarını seslendirmek olan Medusa'dan daha fazlaydı. Medusa'nın kuruluşundan bir kaç hafta sonra dağılmasıyla Vulture'ın temeli atılmış oldu.

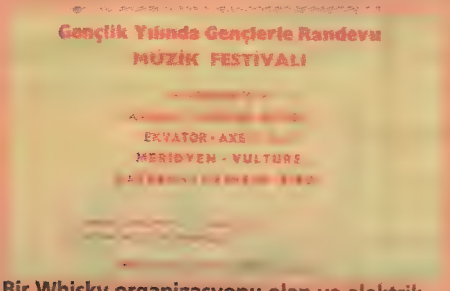

Bir Whisky organizasyonu olan ve elektriklerin kesilmesiyle "Merter Faciası"na dönüşen konserin el ilanı

Can'ın, Alan Persons Project'in albümü "Vultre Culture"a olan hayranlığı dolayısıyla önce yeni topluluğun adı belirlendi. Vulture'ın Türkçe ve İngilizce sözlü rock'n roll ve hard rock besteler üretmek üzere kurulan ilk kalabalık kadrosu şu şekilde sıralanıyordu; **Can Orkan Özülkü** (vokal), **Serhat Çiftdal** (gitar), **Tuncay Gündüz** (klavye), **Taylan Ersavaş** (trompet), **Aykut Demirel** (saksafon) ve soyadlarını hatırlayamadığımız **Hakan** (bas) ve **Barış** (davul). 1985 yılında ilk konserlerini Yalova'da Devil'in ön topluluğu olarak verdiler. Vulture'ın o günlerde yaşadığı tatsız bir anısı da var; Bu kadroyla 12 Mayıs 1985 tarihinde Merter'de, **Whisky** ve **Kramp** gibi topluluklarla çıkacakları ilk büyük konser organizasyonu elektriklerin kesilmesiyle iptal olmuştu.

İlk vokalistleri Orkan'la yer aldıkları toplama albüm Hey Boys

Orkan ve Serhat dışında tüm elemanların değiştiği bir süreçten sonra 1986 yılında topluluğun oturmuş kadrosu şu şekilde oluştu; **Can Orkan Özülkü** (vokal), **Serhat Çiftdal** (gitar), **Tamer Turna** (gitar), **Haydar Tacettin** (bas), **Aykut Sabak** (davul). O yıl topluluk adını, **Hey Dergisi**'nde röportaj yapılacak vadiyle Türkçe karşılığı olan Akbaba'yla değiştirdi. Hard rock ve rock and roll tarzı çalışmalar yapan topluluk, konserlerinde seslendirdiği İngilizce ve Türkçe besteleriyle tanındı. Akbaba, 21 Temmuz 1986 tarihinde **Kolon**, **Mavi Sakal** ve **Mu** topluluklarıyla yer aldığı **1. Bursa Rock Festivali**'nde büyük bir çıkış yaparak adından söz ettirdi.

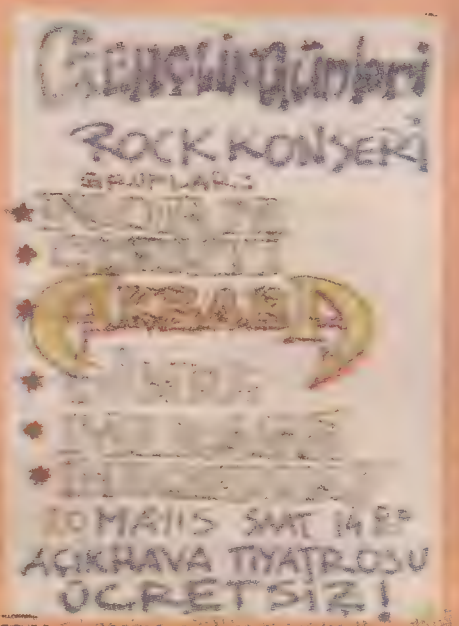

20 Mayıs 1987'de Muhsin Ertuğrul Tiyatrosu Gençlik Günleri kapsamında gerçekleşen bu konserin organizatörü Murathan Mungan'dı.

1989 yılında bir çok başarılı konser veren Akbaba, zamanın gençlik ve müzik dergisi Hey'in hazırladığı **"Hey Boys"** adlı toplama bir albümde, **"Moonlight"** adlı çalışmasıyla yer aldı. **"Hey Boys"** ülkemizde **"Değişim Rüzgarları"** adlı albümden sonra yayınlanan ikinci toplama (compilation) olmuş ve Yankı Müzik tarafından çıkartılmıştır. Akbaba ilk yıllarında distortion yüklü bir üslupla aşk ve sevgiden söz etmekteydi. 20'li yaşlarla birlikte sözler gittikçe sivriliyor ve protest tavırları öne çıkmaya başlıyordu. Bu değişimdeki en büyük pay sahibi gitaristleri **Tamer Turna**'ydı.

O dönemin konser kayıtlarında kalan çalışmalarından birisinin sözleri şöyle;

KAN İÇİNDE

Herkes yolunda gidiyor
Engel olanı eziyor
Oysa yolun sonunda
Vahşet bizi bekliyor

Kan içinde bir dünya,
dehşet ve korkuyla

Biz anladık diyenler
Birleşmeyi önerenler
Sevgi barış isteyenler
Hepsi lafta kalıyor

Gerçekler saklanıyor
Güzellikler ölüyor
Duvarlar örülüyor
Sevgi yok oluyor

Kan içinde bir dünya,
dehşet ve korkuyla

Derken günlerden birgün
Amerika Birleşik Devletleri
birinci atom bombasını attı,
milyonlarca ölü vardı...
Hemen ardından bu kez bir ikincisi
Nagazaki'yi yerle bir etti...
O topraklarda hâlâ bitki yeşermiyor..
Kamboçya... Kore... Vietnam...

Ruslar Afganistan'a asker çıkardılar,
yüzlerce Afgan Rus tanklarının
paletleri altında kalarak öldü...

Ve günümüzdeyiz
Tarih 5 Ocak 1988 Salı (*)
Serin bir akşam üstü
Dünya terörle kaynıyor
Sonuç;
Masum insanlar ölüyor

Kan içinde bir dünya,
dehşet ve korkuyla
Kan içinde bir dünya,
dehşet ve korkuyla
Kan

** (Sözler, Yıldız Ünv. konser kayıdından çözülmüştür)*

Bu albümün ardından vokalde Orkan'ın yerine **Emre Özgen**'in geçmesiyle Akbaba'da yeni bir dönem başladı. 1992 yılına dek süren bu ikinci dönem başarılı bir albüm ve konserler dizisiyle geçti. Ülkemize Almanya'dan gelen ilk yabancı thrash topluluğu **Grinder**'a **Pentagram**'la birlikte ön topluluk olmuş ve **Boom Müzik Dergisi**'nin Fame City'le birlikte düzenlediği **"Fame Star 90"** yarışmada birinci seçilmişlerdi. 22 aralık 1990 tarihinde bu sonucu aldıklarında **Pentagram, Kramp, Fethi Taner** ve **Ten On Richter** gibi isimleri geride bırakmışlardır. Bu yarışmada kendilerine 7 kişiden oluşan yaylı, nefesli ve geri vokal ekibi eşlik etmekteydi. 13 Nisan 1992'de Yıldız Üniversitesi'ndeki son konserlerinde ise bu orkestrayı iyice güçlendirmiş ve sahneye 20 kişi çıkmışlardı. Konserde Akbaba'ya 4 keman, 2 viyola, 1 çello, 2 trompet, 1 alto saksafon, 1 tenor saksafon, 1 trombon, 1 keyboard ve 2 geri vokal eşlik etti.

İlk ve tek albümleri olan "Moonlight" Uzelli tarafından 1991 yılında **İsmail Uzelli** ve **Tuncay Özkınay** prodüksiyonu olarak yayınlanmıştır. 110 saat süren bu albümün kayıtları SKS Stüdyosu'nda **Doruk Onatkut** ve **Yücel Altınbaş** (Sadaks) tarafından gerçekleştirilmişti.

Meraklısına not; Akbaba kayıtlarından örnekleri dinlemek isteyenler 11 Şubat 2001 Pazar akşamı saat 21.00 – 23.00 arası **Radyo D, Maximum Rock** programını kaçırmasın. "Bizim burada Radyo D çekmiyor ki" diyenler için son şans **www.studyoimge.com** sitesinde..

GEE

Akbaba'da ikinci dönem: 1889 – 1992 yılları arasında mikrofon Emre'nin elindeydi...

Nihat Ziyalan

Yanmışım

anam göndermiş ağıtını
kadasını aldığım
melhem olsun

babam sordu
he dedim
el tutuşamadan
he dedim
bakışımızın içinde kucaklaştık

ranzasında ürperdi arkadaşım
ceketimi örttüm
bozulmasın orucu

ayakkabımın bağlarını
düğmelerini
çözdüm
mendilimin beyazı
ulaşsın sevdiğime

dumansız yanıyorum
güldüm
körüklesin
güldüm
çığılığımla güldüm

anam göndermiş ağıtını
kadasını aldığım
melhem olsun

ruhum sordu
yurduna mı gömüleceksin
külümle
he dedim

19-20 Aralık 2000 / Sydney

Renaud, kime saldırılması gerektiğini biliyor. Bas bas bağıra bağıra küçük, hırçın bir şarkı yazmış, söylüyor. Bruce de inatçı, direniyor hala kan kardeşleriyle birlikte.

İki Şarkı

RAGIP DURAN

'Her şeyden önce müzik' demiş **Verlaine**. Geri yanan ve yakılan gençlerin haykırışlarından ve ölüme duyarsızlığın kara sessizliğinden müzik pek duyulmaz oldu ama yine de... **'Şarkı sözü, müziğin altına yerleştirilen bir kızak gibidir. Böylelikle ezgi daha kolay ve daha güzel ulaşır dinleyenlerin kulağına'** demişti **Leo Ferre**.1989'u ve 1968'i olmayan toplumlarda başkaldırı da çelimsiz. Ayrıca başkaldırmak için önce baş lazım... Neyse ki **Şeyh Bedrettinler, Pir Sultanlar, Nazım Hikmetler, Enver Gökçeler, Ahmet Arifler** de yetişmiş burada. Bu ay yurtdışından iki konuğumuz var.Fransa'dan **Renaud**, Amerika'dan **Bruce Springsteen**. İkisi de çeyrek asır önce söylemiş:

Bruce Springsteen:
Geri Çekilmiyoruz Yavrum
Teslim de Olmayacağız!

Okulu kırdık çünkü çekip gitmemiz gerekiyordu
bu zırdelilerin arasından
Sınıfta bütün öğrendiklerimizden
çok daha fazlasını öğrendik üç dakikalık plaktan
Bu akşam komşunun çaldığı bateriyi duyuyorum
Ve hissediyorum yüreğimin gümbür gümbür
çarpmaya başladığını
Söz verdik, yemin ettik, hiç unutmayacağız dedik
Geri çekilmiyoruz yavrum teslim de olmayacağız
Kış gecesi sözünde duran askerler gibi
Geri çekilmiyoruz yavrum teslim de olmayacağız

Şimdiki gençlerin cemali üzgün ve yaşlı,
yüreklerinin ateşi de soğuk
Rüzgara karşı durup kan kardeşi olmuştuk
Bugün ben hazırım yeniden genç olmaya
Ve bizi bahçeden eve çağıran ablanın
sesini duymak isterim
Biz aslında bu davul ve gitarlarla kendimize
bir yer yapabilirdik

Söz verdik, yemin ettik, hiç unutmayacağız dedik
Geri çekilmiyoruz yavrum teslim de olmayacağız
Yaz gecesi sözünde duran kan kardeşleri gibi
Geri çekilmiyoruz yavrum teslim de olmayacağız

Bu gece sokak lambaları loş
Odamın duvarları giderek daralıyor
Ama senin gülecen cemalini görmek güzel
Ve senini bir kez daha duyabilmek
Artık şafak sökerken uyuyabiliriz
Irmağın yatağında
Yüreklerimizde apaçık bir ülke
Ve kafalarımızda o romantik düşler

Söz verdik, yemin ettik, hiç unutmayacağız dedik
Geri çekilmiyoruz yavrum teslim de olmayacağız
Yaz gecesi sözünde duran kan kardeşleri gibi
Geri çekilmiyoruz yavrum teslim de olmayacağız
Geri çekilmiyoruz yavrum teslim de olmayacağız

Bruce Springsteen & E Street Band, Live albümünden Not retreat baby no surrender, 1975-85, CBS

Renaud:
Ey Toplum, Vah Toplum!

Benden önce Antoine vardı
Ondan önce de Dylan
Ya benden sonra
Bitmeyecek benden de sonra
Antoine'la Dylan'ı düşürdüler
Ama beni yenemiyecekler
Önce ben ateş etcem
Ve doğru yere hedef alcam

On kez yüz kez söyledim
Aylarca gürledim
Dağlara taşlara bildirdim
Senin hakkında ne düşündüğümü
Ey toplum, vah toplum yenemiceksin beni

Az mı yol teptim
Köyler kasabalar gördüm
Her yerde sonu bekliyorlar
Benim kentimi işgal ettiler
Üniformalı hıyarlar
Aslında hiç de mert diildiler
Ama kendilerine erkek süsü verdiler

On kez yüz kez söyledim
Aylarca gürledim
Dağlara taşlara bildirdim
Senin hakkında ne düşündüğümü
Ey toplum, vah toplum yenemiceksin beni
Barikatlar gördüm, çiçek gibi açtı
Arkadaşlarımı gördüm, ağlıyorlardı
Şafak vakti patlayan el bombalarını duydum
Senin için yaşayan halka neler yaptığını gördüm
Ahlakının ve kanunlarının saçmalığını gördüm

On kez yüz kez söyledim
Aylarca gürledim
Dağlara taşlara bildirdim
Senin hakkında ne düşündüğümü
Ey toplum, vah toplum yenemiceksin beni

Ne vurabilirsin beni ne de
Satın alabilirsin paranla
Çünkü gerçek galip gelecek
Ve Komün yeniden filizlenecek
O zamana kadar da
Tükürüyorum yüzüne
Bu küçük hırçın şarkıyı
Koltuğuna kurulup dinlediğin şarkıyı

'Renaud' albümünden, 'Societe tu m'auras pas!' 1975, Paris, Polydor 825 347-4

Tiren

Öküz 81 / Şubat 2001

Git Dergisi Minyatür kale Fitbol turnuvası. Katılmak isteyip, bir geleneği yaşatmak isterseniz. **0 212 245 58 28'den Timur Danış'ı** arayınız.

Beyaz Enerji, Fezleke, Rüşvet

TİMUR DANIŞ

Beyaz bir toplum için Akkuyulular eylem yapmıştı.

1992 yılında Türkiye yeniden nükleer bir maceraya başlamıştı. Mersin Akkuyu'da bir atom santrali yapmak için, yabancı şirketlerle çalışmalara başlandı. İlerleyen zaman içinde iş ciddileşti, altı yıl sürecek bir ihale sürecine girildi. Neticede de ihalenin süresini doldurması resmi gerekçesi ile nükleer santral yapmaktan vazgeçildi.

Benim de içlerinde yer aldığım, bir avuç insan ilk günden itibaren Akkuyu Nükleer Santrali'ne karşı çıktık. Hemen bölgeye gidip, köylülerle konuştuk, Silifke'de düzenlenen Atom Karşıtı Mitinge, salon toplantılarına katıldık. Bu karşı çıkışlarımız, çok renkli biçimde, şiddet içermeyen eylemler, toplantılar, söyleşiler nükleer santralden vazgeçilene kadar sürdü.

Bu çalışmalarımız sırasında Prof. Dr. Tolga Yarman, düzenlenen tartışma toplantılarının vazgeçilmezlerinden biriydi. Kategorik olarak nükleer santrallere karşı olmayan Yarman Akkuyu'da kurulacak santrale karşıydı. Tolga Yarman'ın başından beri, her toplantıda söylediği bir söz vardı. Yarman, enerji bürokratlarının yaptığı enerji talep tahminlerine inanmıyor ve dolayısı ile santrali gereksiz buluyordu. Ona göre nükleer santral yapılmak istenmesinin ardında, nükleerci firmaların dağıtacağı "Komisyon" vardı. Bu komisyon da Yarman'ın hesabına göre 5 Milyon Dolardı.

Biz bu iddiayı; kendi çapımızda, nükleer tartışmalarda dile getirirdik. Nükleer yanlıları da ispatlayın der, bizimle, sizi Tolga hoca kandırıyor diye dalga geçerlerdi.

Aradan zaman geçti Türkiye nükleer santral yapmaktan vazgeçti. Nükleer santralde iş bulmayı uman, atom mühendisleri, nükleer tartışmalarına, birazda kendilerini didikleyerek devam ettiler. Bugünlerde internette bol bol mektuplaşıyorlar. Birbirlerini didikledikçe de kirli çamaşırlar ortaya çıkıyor. **Ağaçkakan Dergisi**, son sayısında, internetten aldığı mektupları bir araya getirip yayınladı ve nükleercilerin düştüğü durumu sergiledi.

Son günlerin en önemli gündem maddesi, Beyaz Enerji Operasyonu." Bu operasyon nükleer karşıtlarının rüşvet iddiasını güçlendirecek bazı iddiaların da resmi tutanaklara geçmesini sağladı. Star Televizyonu'nda **Uğur Dündar** jandarmanın hazırlayıp DGM'ye gönderdiği fezlekeyi yayınladı. Gözaltına alınan insanların ifadelerinin basında yer almasının sakıncalarını bilen ve buna karşı çıkan biri olarak Star'ın yayını doğru bulmuyorum.

Fakat öbür yandan televizyonda ve internette yayınlanan fezleke metnine gözatmaktan da geri duramıyorum. Okuduklarım, Tolga hocamızın yıllardır söylediği rüşvet iddialarını anlaşılır yapıyor. İddialar elbetteki mahkemede kanıtlanana, hakim hükmünü verene kadar ispatlanmış sayılmıyor. Bu yüzden ben Star'ın yayınladığı Fezlekeden alıntı yapmıyor, sadece, nükleerci mühendislerle, onların da kolayca ulaşabilecekleri bu iddiaları tartışmak istiyorum.

Yabancı Sermayenin Sorunları ve Siyanüre Karşı İmece

Bergamalılar Bülent Ecevit'e seslerini duyurmak için Ankara'ya kadar gelmişlerdi. Bülent Bey onların sesini duymadı. Bunun yerine Davos'da yabancı yatırımcıların sesini duymayı tercih etti.

Türkiye'de post'uyla, klasiği, moderni, neo-klasiği ile bütün darbe biçimlerinin uygulandığı, dört duvar arasında sıkıştıralan insanların yakıldığı, kurşunlandığı sıcak günlerin ardından, toplum televizyon ekranlarından izlediği vahşetin şokundan ve uzun tatilin mahmurluğundan sıyrılmaya çalışıyorlardı. Toplumun bütün kesimleri şiddetin kendilerinden götürdüklerini anlamaya çalışırken, Bergamalılar, şiddetin içine gizlenmiş gerçeği Başbakan Bülent Ecevit'in ağzından duyuyorlardı; Bakanlar Kurulu toplanmış ve Yabancı Sermayenin Türkiye'deki sorunları masaya yatırılmıştı. Tarif edilen sorunların giderilmesi için de birtakım tedbirler uygulamaya koyulacaktı. Ecevit için konunun hikayesi şöyleydi; Davos'da, Türkiye'de iş yapan yabancı yatırımcılar başbakan'ı bir odaya çekmişler ve sorunlarını anlatmışlardı. Ecevit de onlara sorunlarını çözme sözü vermişti.

Türkiye'de yaptığı yatırımı halk istemedi diye çalıştıramayan kim var; benim bildiğim bir Eurogold var. Eurogold Bergama'da halkın istememesine, mahkemelerin izin vermemesine rağmen altın çıkarmakta ısrarlı. Şimdiki atakları da, Türkiye'nin kana bulandığı, şiddetin bütün biçimleri ile toplumu sindirdiği bir zamanda Bergama'ya siyanürü damlatmak.

Bunu başaracaklar mı? Toplumsal yılgınlığın, suskunluğun her yana sindiği bir zamanda Bergama'ya kulak vermekte yarar var. Bu yazının yazıldığı saatlerde, Bergama Köylüleri, İzmir'den gelen Siyanür Karşıtları ile "İmece" usulüyle zeytin topluyorlardı. Bergama'da ve tüm ülkede barış umudu İmece'de.

Yabancı Sermaye sorunlarını çözmek için uğraşırken Bergamalılar da kendi yaralarını sarmakla meşguldüler. Pınarköylü Ali İhsan Akkaya ve yine Pınarköylü Bayram Kuzu'yu yitirdik. Oktay Konyar, trafik kazasında ölümden döndü. Kaybettiğimiz büyüklerimiz Ali İhsan Amca'nın ve Bayram Kuzu'nun ailesinin acısını paylaşıyor, Oktay Abiye geçmiş olsun dileklerimizi iletiyoruz.

Nihat Genç'e Teşekkürlerimle

Nihat Genç geçtiğimiz günlerden birinde Leman'da "Kolaj Yazar"lıktan bahsetti ve kolajcılara örnekler verdi. Uzun bir zamandır iki yazar için, ben de bir tanımlama, bir sıfat arıyor, çok düşünmeme rağmen bulamıyor bu yüzden de sıkıntı çekiyordum. Şimdi, Nihat Genç'den "Kolaj Yazar" "sıfatını" öğrenince çok mutlu oldum, üstümden yükler kalktı.

Benim, Nihat Genç'e destek verirken ortaya getireceğim yazarlarımdan biri Nasuh Mahruki, diğeri ise kolajcılığın profesörlüğü olsa ordinaryusluğu daha şimdiden hak etmiş olan Orhan Kural.

Sırayla gidelim; Nasuh Mahruki'yi herkes tanıyor. Artık yarışma programlarında sorulan soruların, üç şıklı yanıtlarından biri içinde onun adı da sık sık yer alıyor. Mahruki, dağcılığı, kurtarmacılığı, doğa adamlığının yanında kitapları ve Hürriyet Gazetesi'nde pazar günleri yazdığı yazıları ile de tanınıyor. Özellikle bu yazılarında Mahruki, kitaplardan, ansiklopedilerden, gazetelerden, dergilerden felsefe metinlerinden altını çizdiği satırları, bol miktarda haftalık yazılarını yazdığı sütunlarına taşıyor. Çok gezdiğini bildiğimiz yazarımızın dört tane de kitabı var. Çok okuyan ve çok gezenin en çok bildiğini kanıtlar gibi bir havası olan yazarımızın kitapları ise gene başkalarının yazıları, düşünceleri ile dolu. Yani, sanki, birisi dünyayı gezip gelmiş, sonra eve oturup, gezdiği yerlerle ilgili önceden yazılmış ne kadar yazı varsa toplamış, alt alta dizmiş, sonra da bütün bu yazılanlar doğru demiş. Gezginden ışıması gereken ne bir acı, ne bir sevinç, ne bir şaşkınlık, ne bir hayranlık ne bir aşk ne bir merak, bunların hiçbiri yazılan onca kitapta, onca yazıda yok.

İz bırakmamak, kaybolmak Mahruki'ye göre kötü bişey. Ama daha kötüsü, iz bırakmak için yazıp da kaybolup gidecek olmak.

İkinci kolajcımız ise Orhan Kural. Gerçekten hakkını vermek lazım Kural hoca kolajcılığı küçük sanayi sitesi atölyesi gerektirecek kadar kapsamlı. Kendisinin kolaj çalışmaları, yani gazetelerden, dergilerden, kitaplardan kesip biçtikleri ile yaptığı kitaplar bir tez konusu oldu. Bu tez çalışması iki gün süre ile Sabah Gazetesi'nde yayınlandı.

Orhan Kural'ın son gerçek kolaj çalışması ise 49 yazarın yazılarını bir araya getirip oluşturduğu "Sefername" kitabı.

Aslan Yürekli Bir Avukat Arıyorum. Geçen ay ki yazımın başlığı bu idi. Ankara'dan bir avukat bana bir mektup yazdı. Hem yardım etmek istiyor; hem de beni anladığını söylüyordu mektubunda. Demek ki Ankara'nın avukatları daha namuslu okullarda okumuşlar. Ankara'yı zaten severim, orada da çalıştım. 1 sene kadar Bent Deresi'nde. Oranın insanları İstanbul'dakilerden farklı.

Hırsız Bir Ülke

MEHTAP KANDEMİR

Geçen ay televizyonda **Mesut Yılmaz**'ı dinledim. Bir gazete o günlerde **"Ordu başa geliyor"** diyerekten başlık atmış. Mesut haberlerde çok sinirli konuştu. Gazetenin bu başlığına kızgındı. **"Karanlıkta kalacaksınız"** diyor halka. Bizler zaten karanlıktayız, aydınlık görmedik ki. Çünkü ordu gelince onlar biraz karanlıkta kalacaklar. Ordu hiç olmazsa güven veriyor. İş adamları çok eski iş yerlerini kendileri yakıyor, devletten sigortadan para alsınlar diye. Zaten bu memleketin düzenini bozan işadamları bence. Bizi devlet yönetmiyor ki işadamları yönetiyor. Çetelik onlarda, banka soymak onlarda, milletvekilleri de haram yemekte göbeklerini büyütüyorlar.

Ben orduya çok güveniyorum. Polise de güveniyorum, fakat onların başındaki büyüklerine güvenmiyorum. Çünkü işadamlarını korur onlar, milletvekillerini korur. Bize gelince bizi kimse korumaz. Ben o kadar tehditler yedim, komiserler, emniyet müdürleri, valiler neredeydi o zaman?

Geçen ay yine haberlerde gördüm. Bağdat Caddesi'nde içkili bir restoranda çalışan kadınları aynı bizim gibi zührevi hastalıklar hastanesine göndermişler. İçkili yerde bir garsona fuhuş işinde çalışanlara yapılan muamele yapılamaz. Diğer devlet hastaneleri var, oraya sevk etsin. Herkese fahişe diyemezsiniz bu ülkede. Özgür bir ülkede insanları karalamak, aşağılamak kötü bir şey. Ama büyüklerin içi nasırlaşmış, yosunlaşmış. Kötülüklerini halka da bulaştırıyorlar. Kimse kimsenin işini yapamaz, herkesin işi kendine. Herkese fahişe diyemezsiniz ya, asarlar adamı. İşte ben bu yüzden orduyu istiyorum.

Orduyu istiyorum diyorum, Mesut Yılmaz'a kızıyorum, milletvekillerine kızıyorum, çetelere yolsuzluklara sinirleniyorum ama şu memleket bu haldeyken yansa pencerenin kenarına oturur, elime viskimi alırım, sigaramı yakarım, yangın bana ulaşıncaya kadar seyrederim. Ama **İsa** korur beni, o yangın bana gelmez. Çünkü **İsa** Allah tarafından dünyaya geldiği için beni korur.

Dergiye gelirken gördüğüm insanlara veba mikrobuymuş gibi bakıyorum. Kötülük perdesi kapatmış gözlerini. Çünkü tohumları bozuk tarlaya iyi tohum ekersen canlı olur meyveler. Bu kadar çok doğuma da karşıyım. Koyun sürüsü gibi, ne bu böyle! Eğitim yok.

Aslan Yürekli Bir Avukat Arıyorum. Geçen ay ki yazımın başlığı bu idi. Ankara'dan bir avukat bana bir mektup yazdı. Hem yardım etmek istiyor; hem de beni anladığını söylüyordu mektubunda. Demek ki Ankara'nın avukatları daha namuslu okullarda okumuşlar. Ankara'yı zaten severim, orada da çalıştım. 1 sene kadar Bentderesi'nde. Oranın insanları İstanbul'dakilerden farklı.

Beyoğlu'nda yürürken bir açma aldım. Baktım ki adım başı simitçi. Tabii millet aç. Açlıktan yürüyemiyorlar bile, takatları kalmamış. Kimi maaşını alamıyor, alsa da 110 milyon alır, onunla da simit bile alamaz. Aç insan ne yapar, hırsızlık yapar. 300 milyonluk şampanya ile barda banyo yapan o dansözler hiç utanmıyorlar mı?

Devlet bunlara nasıl gözyumuyor. Ben Avrupa'da da yaşadım. Onlar bardağı yalarlar, bir damla bile boşa gitmez. Burası nasıl memleket, ben anlamıyorum. Bunlar Avrupa'yı da mı örnek almıyorlar. Bunlara birinin dur demesi lazım artık. O kişi de **Saddam Hüseyin** gibi bir kişi olması gerekir.

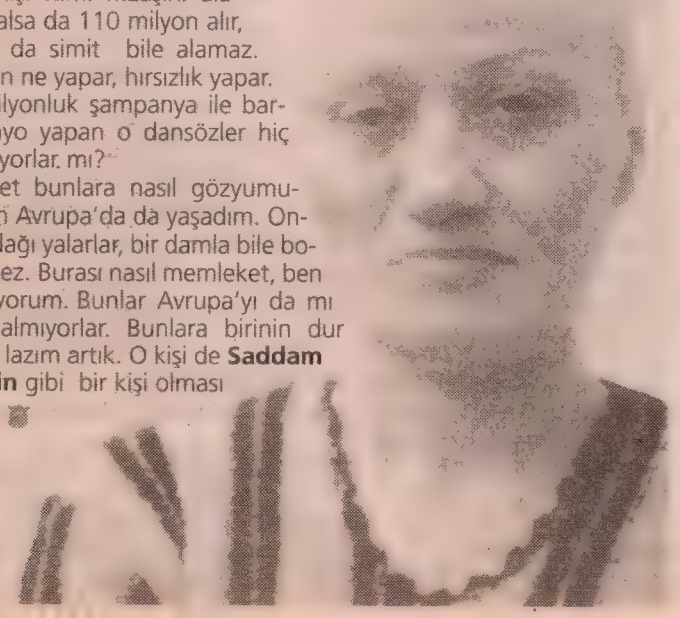

Kağıt Gemi

SUNAY AKIN

Tiryaki Mehmet Paşa, atına öylesine kızmış, nefret etmiş ki, onu bir kürek mahkumu gibi cezalandırarak "Horos"a, yani at değirmenine bağlattırmıştır. İstanbul'da biri Fatih, diğeri Üsküdar olmak üzere iki tane at pazarı vardı. II. Mahmut'un padişah dışında halkın da faytona binmesine izin vermesinin ardından atlar, İstanbul sokaklarında yalnız kupaları değil, toplu taşımacılığın ilk örneği olan tramvayları bile çekmişlerdir.

At Geçmez Sokağı

İstanbul ve at denilince akıllara ilk gelen surlardır elbette. Ne gariptir ki, 1453 yılında **Fatih Sultan Mehmet**'in bir at sırtında İstanbul'a ilk adımı attığı yer olan surlar, kaçak et uğruna nice atın katledildiği bir mekana dönüşür.

Hayvanlar dünyasının en soylusu ve insana en yakını olarak kabul edilen at, kentin birçok doğal ve tarihi değeri gibi İstanbul sokaklarında verdiği kavgayı kaybeder. Rüzgar, silmek için arar durur nal izlerini. Ama boşunadır arayışı. Çünkü, bir at geçmiş olsa da, nal izini göstermeyen asfaltla kaplıdır sokaklar.

Oysa, yıllar öncesinde, İstanbul'un tüm sokakları ve hatta meydanları atın egemenliğindeydi. Atın geçmediği bir sokak öylesine yadırganırdı ki, Fener'deki bir sokağa **"At Geçmez Sokağı"** adı konmuştur. Bizans döneminde at yarışlarının yapıldığı Hipodrum'un bulunduğu alana Osmanlı'nın **"At Meydanı"** demesi de bu hayvana karşı duyulan saygıdandır.

At Meydanı'ndaki imparator locasının önünde dört at heykeli bulunuyordu. **Heykeltraş Lizip** tarafından yapılan heykellerin üçü günümüzde kayıptır. Bilinen tek heykel ise, dört atın bir arada göründüğü ve Venedik'teki Saint Mark Kilisesi'ni süsleyen heykeldir. Yalnızca at değil, heykeli bile değerbilmezlik sonucu İstanbul'u terk ederken, ata kolay binilmesi için sokak başlarına konulan binek taşları da, her seçim öncesi oy kazanma telaşındaki politikacıların döktükleri asfalt katmanları arasında kaybolup gitmiştir.

Ata binmek, at sırtında görünme, gücün simgesidir. **Kanuni Sultan Süleyman** son seferine çıkarken hastaydı. Ama, güçsüz bir padişahın, askerlerin moralini bozacağını bildiğinden, saraydan at üstünde çıkar. İstanbul sokaklarından at sırtında geçerek halka moral veren **Kanuni**, Davutpaşa'ya geldiğinde gücü tükenir ve arabaya binmek zorunda kalır.

Osmanlı padişahlarının ata en fazla tutkun olanı **IV. Murat**'ın 400 binek atı, 50 yarış atı ve kendine özel 9 atı vardı. En sevdiği atlarının adları **"Tayyar"**, **"Dağdelisi"** ve **"Celali Beyazı"** olan IV. Murat'ın ölmesinin ardından, bu üç at, eyerleri sırtlarına ters olarak konularak cenazeye katılmıştır.

Genç Osman'ın çok sevdiği atı **"Sisli Kır"** ölünce, Üsküdar Sarayı'nın çevresine gömülür. Selimiye kışlası ve camii yapılırken atın mezarı açıkta kalır. Böylelikle, İstanbul'daki hasta atların şifa bulmaları için getirildiği **"At Evliyası"** inancı da doğmuş olur.

13 Aralık 1754'te, **I. Mahmut**, rahatsız olduğundan dolayı, cuma selamlığı için saraya yakın olan Ağa Camii'ne gitmeyi tercih eder. Namaz dönüşü Demirkapı'dan geçerken atının üstüne yığılır kalır. Bu durumu gören Rikab Ağaları'nın, padişahı kucaklayıp yere indirmelerinin ardından, I. Mahmut'un at sırtındayken ölmüş olduğu anlaşılır. Bahçekapı'daki türbeye gömülen I. Mahmut'un, at sırtındayken baygınlık geçirdiği, ölü sanılarak gömüldüğü, başucunda Kur'an okuyan hafızların mezarından boğuk sesler duyarak kaçıştıkları uzun zaman İstanbulluların dilinden düşmez.

Hep at sevgisinden bahsettik; peki ya atı sevmeyen var mıydı? Olmaz olur mu? Tiryaki Mehmet Paşa, atına öylesine kızmış, nefret etmiş ki, onu bir kürek mahkumu gibi cezalandırarak **"Horos"**a, yani at değirmenine bağlattırmıştır.

İstanbul'da biri Fatih, diğeri Üsküdar olmak üzere iki tane at pazarı vardı. **II. Mahmut**'un padişah dışında halkın da faytona binmesine izin vermesinin ardından atlar, İstanbul sokaklarında yalnız kupaları değil, toplu taşımacılığın ilk örneği olan tramvayları bile çekmişlerdir. Atlı tramvayların seslerinin kaybolduğu günümüz İstanbul'unda **"at"** ve **"tramvay"** sözcükleri çok uzaktır birbirlerinden Tramvay, İstiklal Caddesi'nde bir tek penceresinden olsun deniz görünmeden gezinirken, atlar denizin ortasındaki adalarda fayton çekerek Robinson hayatı yaşarlar. Otomobillerin işgal ettiği İstanbul sokaklarında bir at görmek olanaksızdır artık.

Amerika'yı işgal eden İspanyol askerleri, beraberlerinde getirdikleri atların bir grubunu ellerinden kaçırırlar. Kızılderililerin doğada kendi başlarına otlayıp, vahşi yaşamı öğrenmişlerken ellerine geçirdikleri bu atlara **"Mustang"** adı verilir. İstanbul sokaklarında "Mustang" denilen bir otomobil bir süre gezinmiş olsa da, bu furya da sonradan ortadan kalkmıştır. Çöpleri karıştırmak için İstanbul sokaklarında gezinen Romenlerin atlarına otoban kenarlarında otlarlarken rastlayabilirsiniz. İstanbul'da atın büyüsünü kaybetmediği yer hiç şüphesiz ki lunaparktır. Çocukların atlıkarıncaya olan sevgileri akıp giden yıllar içinde azalmak yerine çoğalmıştır. Öyle ki, atlıkarıncanın ilk adı **"Atlıkaraca"** idi. Her sırada bir at ve bir karaca vardı. At erkek çocuklara ayrılırken, karacaya kızların binmesi düşünülmüştü. Gel gör ki, kız çocuklar da ata binmek isteyince, karacalar yerini ata bırakmıştır.

Fatih Sultan Mehmet'i İstanbul'a taşıyan at, günün birinde çocukların neşe kaynağı olacağını elbette bilemezdi!..

"Cinayet meselesi bir tatmin meselesi aslında. Bir öldürümden, yok etme eyleminden çok bir tatmin meselesi. Bir şeyi bitirme meselesi. Bir şeyi tüketerek yok ediyorsun. Yok ederken de hakkını vermelisin. Tüketme hakkını kendinde görüyorsan, onu sömürerek yok ediyorsan, hakkını da vermelisin." diyen Turgay Kantürk'le kötülük, iyilik, şiir ve son kitabı "Tuzak" hakkında konuştuk...

Kayıt Dışı Ekonominin Kayıt İçi Şiddete Dönüştüğü Bir Ülkede Yaşıyoruz

DENİZ DURUKAN

Fotoğraf İsmail Taşbiçen

Yeni çıkan "Tuzak Kitap"ın ilk bölümü olan "Gördüğüm; Kördüğüm!"de kötülük ve iyilik kavramları sorgulanıyor. Gerçekten görmenin tek yolu kötülüğe yakın durmak mı? Aslolan kötülük mü?

- Tuzak Kitap'ın ilk bölümünde kötülüğü anlamaya çalıştım, ama dili kullanım biçimi sanki kötülüğe övgü, methiye gibi algılanmasına yol açtı. Bu da çok çekinilecek bir şey değil. Iyiliğin aptalca ve anlamsız bir şey olduğunu düşünüyorum. Her iki kavram birlikte olduğu sürece bir anlam ifade ediyor. Iyilik ve kötülük birbirini tamamlayan şeyler. Fakat iyiliğin renksizliği, içinde bir enerjinin ve kaynamanın olmayışı sıradanlık getiriyor. O karanlığın içersinde bir şeyin yeşermesi anlam taşıyor. Şiddetten bir şeyler doğabiliyor. Dünya üzerinde iyiler ve kötüler eşit şekilde varlar zaten. Tarihe, dinlere, sosyolojik olaylara baktığımızda kötüler ve iyiler aynı anda varlar. Ama kötüler daha karizmatik.

Çünkü kötülük için kafa yoruyorlar...

- Evet, kötülüğün akılla bir ilişkisi olduğu doğru. Zeki insanların bile kötülük yapmak için düşünsel bir etkinliğe gereksinimleri var. Iyilerin düşündüğünü sanmıyorum. Iyiler, iyiliği sadece bir varoluş biçimi olarak algılıyor ve öyle davranıyorlar. Örneğin, iyilik üzerine felsefe yapan insanlar var. Sevgi, dostluk, insanlık gibi artık içi boşalmış sözcük ve kavramların ardına takılarak felsefi düşüncesini bu temele dayandıran öğretiler, düşünürler var. Onlarda kışkırtıcı, yaratıcı hiçbir yan görmüyorum. Ama kötülüğe yakın duran, mesela **Foucault** gibi bir düşünürün hayatın anlamını hapishanede, cinsellikte, şiddetin içerisinde aramasının çok anlamlı olduğunu düşünüyorum. **"Gördüğüm; Kördüğüm!"** o eğilimle ortaya çıkarılmış, o düşünürlerle yakınlık kurarak hayatı anlamaya çalışan bir metin. Şiirsel bir metin. Şiir demek zordu. Düzyazıyı araç olarak kullanıyordum çünkü, ama şiirin tüm elemanların içinde barındırmaya özen gösteren, dizeyi de hiçlemeyen metinler bunlar.

İyilik ve kötülük kavramları kendi hayatına nasıl yansıyor? Bunlar senin için salt kavram mı, yoksa pratikte kötülüğe yakın mısın? İyi gibi duruyorsun...

- Benim fazla iyi olduğumu söyleyenler çoğunluktadır. Birileri gibi şarkıdaki gibi "fazla iyiyim". Bunun bir meziyet olmadığını biliyorum. Çünkü iyilik bir meziyet olsaydı yazmazdım, yaşardım. Kırk yaşına geldim, davranış biçimimi değiştirmem çok zor. Ruhum çoğu şeyi edinmiş; iyiliği de. Ama saf iyiliğin de olmadığını düşünüyorum.

Hiçkimsenin çok da temiz olmadığını düşünüyorum. Herkesin kirli bir yanı vardır mutlaka. O anlamda saf iyilik de havada kalıyor. Yani bir anlam da "iyilik geçicidir"...

- Evet, iyilik de mutluluk gibidir. Geçicidir. Kalıcı şeylerin peşine düşmek gerek bu fani diyarda. **"İyilik bir gün sizi de terkedebilir"** gibilerinden bir dizem olduğunu da hatırlatıyorum.

İlk bakışta kendine yönelik bir şiir yazıyorsun duygusuna kapılıyor insan, ama derinlemesine okunduğunda, toplumsal olayları sorguluyorsun. Sisteme, dine ve diğer toplumsal olaylara karşı tavrın var. Özellikle din çok sorgulanmış.

- Bu metin için, toplumsal hayatla ilgili kötülük ve şiddet araştırması diyebilirim. Gençlikten yetişkinliğe, orta yaşa doğru giden dönemimi, içinde yaşadığım son yirmi yılı hem siyasi, hem toplumsal olarak daha iyi anladığımı düşünüyorum. Özellikle son darbeden başlayarak, Özal sonrası dinci akımların gelişmesi gibi toplumsal, siyasi pratikler Türkiye'nin içinde bulunduğu erime, hatta çürüme sürecini işaret eden imgeler de doğrudan bu metnin içinde kendine yer buldu. Son yirmi yılın, Türkiye'nin siyasi hayatında, ister sağda olsun, ister solda şiddete varan bir kötülüğe yakın durduğunu, hatta bizzat öyle yapılandırıldığını düşünüyorum. O anlamda benim metnimin amacı, toplumsal bir algılayış biçimini öne sürmekten çok, var olan dinamik içindeki kötülüğün araştırmasını yapmak, onun şiirsel söze nasıl dönüşeceğini bulmaktı. Buna kaynaklık eden bir resim oldu aslında. **Ressam Yavuz Tanyeli'nin "Saat Dokuzu Üç Geçe"** adlı büyük boyutlu bir resminden yola çıkarak bu metni kurdum. Şiddet o resimde yoğun olarak vardı. Metnin koyuluğunu, sesini, rengini o resmin hali de belirledi biraz. Gözümün önündeki o imge, şimdiye kadarki şiir serüvenimde daha bireysel gibi görünen, daha kapalı, daha hermetik görünen şiirin biraz daha açılmasına yol açtı. İmgeyi tekrar sese dönüştürme sırasında, benim şiirimde zaten var olan modern insanın, yaşamın trajedisine ilişkin eleştirel anlayış, bu metinde daha açık ortaya çıktı. Her ne kadar kapalı dense de, şiirimin açık olduğunu düşünüyorum. Samimi olan bazı şeylerin şiirde kötü durmasından yana değilim. Ben sanatta samimiyete inanmıyorum. Hayatta samimiyete inanıyorum. Bir arkadaşının omzuna başını koyup ağlayabilirsin, başını omzuna koyup şiir söyleyemezsin. Şiir kağıdın üzerine yazılan bir şeydir, kim ne derse desin. Şiir sonuçta soyut bir gerçek. Matematik gibi. Bu gerçeğe yaklaşabilmek için, şiirimde samimi ve gerçekçi olabilecek şeyler yerine, şiirin ezgisel duruşuna önem verdim. Kapalılık dedikleri bu olsa gerek. Tabii ki başkalarına göre daha kapalı, bireyin doğayla toplum arasındaki ilişkisine çok yakın duran ve bunu sorgulayan bir şiir yazdığımın farkındayım. Ama felsefi derinliği olan bir şiire doğru gittiğimi ve şeylerin gerçekliğiyle daha çok ilgilendiğimi görüyorum, yazdıkça.

Biraz önce samimiyetten bahsettin. Şairlerin pek de samimi olduklarına inanmıyorum. Kelimelerle oynadıklarından, gerçeğe yaklaşmak için yalan söylemek durumunda da kalabiliyorlar...

- Bir şairin insani bir iş yapıyor olması, matematikçiden farklı olduğu anlamına gelmez. Bir matematikçi ne kadar samimiyse, bir şair de o kadar samimi olmak zorundadır. Şairin malzemesi insani duygular olduğu için, salya sümük ağlayan adam olmak durumunda değil. Ama ortalık böyle adamlardan geçilmiyor; ağlayan, kusan, şikayet eden bir şair kalabalığı var ortada.

Şiirde eskiye oranla kötülük, şiddet, öfke gibi kavramların artması, yaşadığımız çağla da ilgili. Kötülüğün, şiddettin dozu arttıkça, sanattaki şiddet unsurları da artıyor. Hepimiz bir anlamda şiddete yakın duruyoruz.

- Dünya üzerindeki şiddetin azalması gibi bir görüntü de var aslında. Savaşların eskiye oranla daha az kayıpla, fiziksel kayıpla kapandığı savaşlardan söz edebiliriz. Daha yaygın bir iletişim ağının buna neden olduğunu söyleyebiliriz. Bu şiddetti azaltan unsur gibi görünüyor ama...

Gizli bir şiddet de söz konusu...

- Evet, görünen ve görünmeyen çok ciddi şiddetler söz konusu dünyada. Bizdeyse tam tersi bir durum var. Görünen şiddet çok hızla tırmanıyor. Geri kalmış toplumun oturmamış siyasi yapısının, ekonomik yapısının getirdiği, görünen, çok açık bir şiddet var. Yoksulluk, cinsiyet ayrımcılığı, tinerci çocuklar, cezaevleri, Doğu sorunu, medyatik kültürün dayatmaları gibi sıcak şiddete açık olan durumlar var. Yaygın iletişim ağıyla da odamıza kadar gelen, her dakika bizi bu şiddetle yüzleştiren bir gerilimle de karşı karşıyayız. Kayıt dışı ekonominin kayıt içi şiddete dönüştüğü bir ülkede yaşıyoruz. Günümüzde yazılan şiire bakarsak, gül, arka bahçe, anne, yalnızlık şiirlerinin devam ettiğini görürüz. Bu şiddete zaman zaman yaklaşıp, geri dönen şairler de oluyor. Ben de öyleyim, ama bu metin kötülük ve şiddet ağırlıklı olduğu için, yakınlığım daha bir görünür oldu.

"Zarif cinayetler"den bahsediyorsun, "aşk cinayetleri iyidir" diyorsun. Zaten her aşk insanın kendisine yönelmiş bir cinayet değil mi? Ayrıca senin " zarif cinayet" dediğin de tamamen kendine yönelik bir cinayeti vurguluyor.

- Cinayet meselesi bir tatmin meselesi aslında. Bir öldürümden, yok etme eyleminden çok bir tatmin meselesi. Bir şeyi bitirme meselesi. Bir şeyi tüketerek yok ediyorsun. Yok ederken de hakkını vermelisin. Tüketme hakkını kendinde görüyorsan, onu sömürerek yok ediyorsan, hakkını da vermelisin. Onun içindir ki cinayetlerin zarif olması gerektiğine inanıyorum. Aşk da öyle. Tükenen bir şey, her şey gibi. **"Cehennem başkalarıdır"** sözünün aslında yanlış olduğunu ben çok geç anladım. Cehennem insanın kendisi, başkası falan değil. Cehennem insanın kendisi olduğu sürece, o kaynayan ateş ölüme, şiddete, cinayete, tüm bu metaforlara yakınlık doğuran bir şey. Ama kendi içimizde yaşadığımız şeylerin daha şiddetli olduğuna inanıyorum. İki insanın birbirini sevmesi duygusundan çok, tek tek insanların birbirini sevmesinde bir hayat belirtisi var. Onun için cinayet gerekli; yeni yaşamlar için.

Aşk zaten faşizan bir duygu değil mi?

- Fazlasıyla. Çünkü yaptırımı var. Sevmekle hak elde ettiğini söylemek, bunda ısrar etmek tabii ki faşizan bir tutum.. Eğer tutkuluysan, böyle bir ilişkide daha

da faşizan eğilimler gösteriyorsun.

Sen ne kadar tutkulusun. Ya da aşkta kötü biri misin?

- Bunu sevgililerime sorman daha doğru olurdu. Ama ne yazık ki yaşamıyorlar. Zarif cinayetlere kurban gittiler çünkü. Bir tek sonuncusu yaşıyor. O da şikayetçi sanırım. Geçenlerde bir dostum severken yok eden biri olduğumu söyledi. Öylece baktım. Severken kendi içimde erittiğimden, yok ettiğimden, hatta öldürdüğümden söz etti uzun uzun. Galiba aşkta kötüyüm. Bilmiyorum. Ama bildiğim tek şey ikisi içinde zarif planlarımın olduğu. Ne yazık ki ikisini de seviyorum!

Bu kitap da dahil olmak üzere gerçeğe yaklaşmak için yaşadığımız her şey ustaca bir tuzak. Sen de bize bu kitapla tehlikelerle dolu bir tuzak kurmuşsun. Hepimiz tutsak mıyız tuzak dolu bu hayatta...

- Haklısın. Bir yerden bir yere gidiyorsak, hayat da gitmenin yoluysa, gidilen bir yolsa tuzaklarla dolu olması hiç şaşırtıcı değil. Yol aslında düşüncenin kendisi, gitmek felsefenin temeli aslında. Giderken olan şeydir felsefe. Onun için yolun sonu da yok aslında. Olmayan bir yolu gidiyoruz ve giderken her şeyle karşılaşmak olası. Çukurları kimse doldurmaz. Kendi kurduğumuz tuzaklara yakalanarak da bu hayatı sürdürebilme yetisine sahip oluyoruz bir süre sonra. Deneyim böyle bir şey. Bu oyundan da zevk alıyoruz. Şiir yazmak da öyle. Kendin için kurduğun tuzağı çözdükten sonra, kurtulmayı öğrendikten sonra, bir başkasının o tuzaktan kurtulmasını öğrenmesi için o şiiri ortaya çıkarıyorsun. O anlamda her şiir, her kitap bir tuzak diyebiliriz.

Tuzak kitabın ikinci bölümü "Düş ve Uyku Tuzakları"ndan oluşuyor. Düşle uyku aynı şey mi? Birbirine dönüşür mü?

- Çok iç içe kavramlar, anlam olarak zaten öyleler. Fiziki olarak uyunur ve düş görülür diye düşünürüz ya...

Düş bazen uyumadan da görülür...

- Oraya geleceğim, uyumadan da düş görmek olası. Ama bir nevi uyanık olma haliyle iç içe. Uyku, düş ve uyanıklık. Üçü çok iç içeler. Bir de dördüncüsü var, üçünün arası olan bir şey. Uyuyor musun, uyanık mısın, düş mü görüyorsun? Ya da dördüncü hal.

Nedir o dördüncü hal?

- Adını benim de koyamadığım, çözemediğim bir hal bu. Üçünün dışındaki bir an. Belki de bu metnin yazılış sürecinde öyle bir arayışa doğru gidildi diye düşünüyorum. Bu metinlerde ressam **Neşe Erdok**'un düşle uyku arasında gidip gelen kompozisyonları vardı. O resimlerden yola çıktım.Yazının, sanatların bütünüyle düşçüler tarafından üretildiğini düşünüyorum.

Başkasının düşünü görmek...

- Hayatı güzelleştiren şeylerden biridir başkasının düşünü görmek. Başkasının yerine düşünebilmek gibi bir şey bu. yaşamı kolaylaştıran bir şey. Bir yolda iki arabanın çarpışmadan yarışarak gitmesi gibi... kaza yapmamak için başkasının düşünü görmek gerekir; korkmak değil. **"Kurduğu düşü göremeyen öldürür"** diye yazmışım kitabın bir yerinde. Düşünü gerçekleştirememiş insanlar, başkalarının düş kurmalarına izin vermezler. Bu kötülük değil. Alçaklık.

Son arzun...

- "İlk kötülüğüm son iyiliğim gibiydi" demeden gitmemek buralardan. ■

Şiir, edebiyat bir "karşı şiddet" oluşturmadığı sürece işlevsiz kalacak. Şeytan Aletleri'nde bu "karşı şiddet"i oluşturmaya çalışanların öyküsünü anlattım. Çünkü hepimiz aynı sokaklardan geliyoruz ve sokakların asıl sahibi onlar.

Çiçeği Düşebilen Ama Solmayan İnsanların Arasında Yaşadım Hep

OYLUM GÖLBAŞI

Altay Öktem, neden Şeytan Aletleri?

- Şeytan Aletleri'ni yazmama neden olan şey, içinde bulunduğum "ruh hali"ydi. Aslında hiçbir alt kültürden gelmiyorum. Üst kültürden de gelmiyorum. Çoğu insan gibi iki arada bir derede yaşayıp gidiyorum. Ama alt kültürlere yakınlık duyuyorum, seviyorum. Zaten temelde sevgi olmadan böyle kapsamlı bir çalışmanın üstesinden gelemez insan. Fotokopi fanzinlerin, metal, punk, hardcore gibi müzik türlerinin filizlendiği toprak beni fazlasıyla ilgilendiriyor. Çünkü tamamen doğal bir toprak bu. O yüzden de yabani, ama doğal ürünler veriyorlar. Bu alt kültür ürünlerini saksıda yetiştiremezsiniz. Saksıda yalnızca pop kültür yetişir.

Şeytan Aletleri sözünde bir ironi var. Gerçek şeytan aletleri aslında bu kitapta bahsetmedikleriniz...

- Hayata hangi açıdan baktığınız önemli. Sistem açısından bakarsanız, fanzinlerin, demoların, afişlerin hepsi birer şeytan aletidir. Diğer yandan, sistemin sürmesi için gerekli olan araçlar; yani kredi kartları, cep telefonları, baz istasyonları, nükleer santraller... birer şeytan aletidir. Önemli olan şeytanı doğru yerde aramak. Yoksa şeytanda alet çok...

Bahsettiğiniz insanlar gerçekten underground bir yaşam mı sürüyor?

- Elbette değil. Türkiye'de gelişmiş bir yeraltı kültürü de yok. Alt kültürler de henüz kendilerini tanımlayabilecek ve kültürlerine sahip çıkabilecek olgunlukta değiller. Önemli olan alternatif bir üretim tarzının gelişmesi ve bu doğrultuda ürünler verilmesi. Bunun önemsenmesi ve desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bunları yerüstüne çıkarmak doğru mu? Hiç tepki aldınız mı?

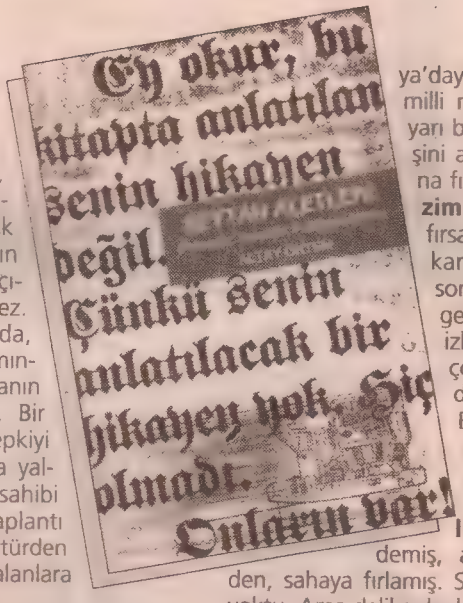

- Şeytan Aletleri bir inceleme kitabı. Fotokopi fanzinler çoğaltılıp piyasaya dağıtılmışsa, demolar çoğaltılıp dağıtılmışsa bunları ele almak ve incelemek yeraltının ürünlerini yerüstüne çıkarmak anlamına gelmez. Sosyolojik anlamda da, müzik ve edebiyat anlamında da böyle bir çalışmanın yapılması gayet doğal. Bir tek tepki geldi. O tepkiyi gösteren de, bu alanda yalnızca kendisinin söz sahibi olabileceği gibi bir saplantı içinde. Beni de alt kültürden gelmediğim halde bu alanlara el attığım için suçluyor.

Yaşamınızla yazdıklarınız arasında nasıl bir bağ var. Ne kadar yakınsınız bu insanlara ve ne kadar uzaksınız?

- Hangi konuları, neleri yazacağın tamamen nereden beslendiğine bağlı. Eğer genetik kopyaların değil, gerçek insanların arasından geliyorsan, ister istemez o bakış açısıyla yazıyorsun. Yalnızca Şeytan Aletleri için söylemiyorum bunu. Şiire şiddet yakışmaz diyenler, şiirde sokaklardan söz etmeme tepki duyanlar da oldu. Genelde, şiirin güzellikleri, umudu, doğayı, aşkı anlatması gerektiği gibi yaygın bir kanı var. Ben de onları anlatıyorum aslında. Ama gerçek ilgilendiriyor beni. Aşk kanatıyor. Sevişirken yaralanabiliyor insan. Bunları gizlemiyorum, o kadar. Doğayı da severim. Ama çalılıkları, yaban çiçeklerini severim. **"Şiir yüce duyguları yansıtır,"** diyerek saksı çiçeklerinden söz etmek kaypaklık gibi geliyor bana. O çiçeklerin sahte zarafeti zerre kadar ilgilendirmiyor beni.

Eğer birikimini yaşadıklarından elde ediyorsan, elbette yazdıklarını bunlar belirleyecek. Kurmaca bir yaşamın içinde olmadım hiç. Çiçeklerden söz ettik ya, yıllarca aynı evi paylaştığım Mahir baba, saksıda esrar yetiştiren nadir insanlardandı. Bir keresinde saksı balkondan aşağı düşmüş. Alt kattaki komşu **"evladım, çiçeğiniz düşmüş"** diye getirdi. Çiçeği düşebilen ama solmayan insanların arasında yaşadım hep.

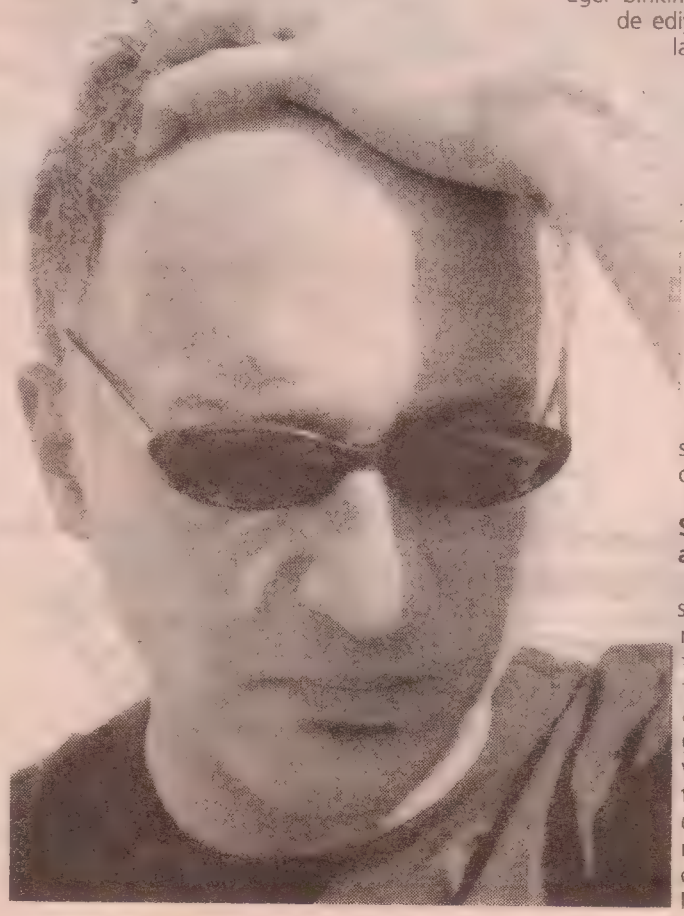

Solmayan başka anılar da var mı?

- Mahir baba, parasız kaldığımızda yatağının altından mühürleri falan çıkartır, pasaportuna basar, vizeleri ayarlar, Yugoslavya'ya giderdi. Oradan aldığı viskileri İstanbul'da toptan fiyatına satınca en az on günlük yemek ve şarap paramız çıkardı. Bir keresinde Mahir baba Yugoslavya'dayken televizyondan milli maçı izliyordum. İri yarı biri, bir örgütün afişini açıp sahanın ortasına fırladı. **"Ulan bu bizim Mahir"** demeye fırsat kalmadan ekranı kararttılar. Üç gün sonra viskileri sırtlanıp geldi. Tribünden maçı izlerken yanındaki iki çocuğun kıpırdanıp durduğunu görmüş. Bakmış, ellerinde bir afiş var. Korktuklarını fark edince **"Hay sizin delikanlılığınıza,"** demiş, afişi almış ellerinden, sahaya fırlamış. Siyasetle falan ilgisi yoktu. Ama delikanlıydı... Bir keresinde de kalacak yer bulamayan bir telekızı getirdi eve. Yedi sekiz ay birlikte yaşadık. Kalacak yeri yoktu, benim odama yerleşti. Çok iyi bir dostluğumuz vardı. Dışardan neşeli, şen şakrak görünürdü ama, içinde müthiş bir hüzün vardı. Kimi gün dayak yer, kimi gün garip fantezilere karışırdı. Eve gelir gelmez kucağıma yatar, saatlerce ağlardı. Günün birinde **"ya, seninle bu kadar içli dışlı olduk ama, sormak hiç aklıma gelmedi... senin hiç canın istemiyor mu?"** diye sordu. Onunla yatmak için aramızdaki büyünün bozulmasına izin veremezdim. Dostum olarak kaldı. Bir zamanların en tanınmış ve en güzel dolandırıcısı olan sahte gazeteci **Lian Mit** ile de sokaklarda tanışmıştım. Bu tanışıklığı eve taşıdık tabii. **Nokta** dergisine kapak olmadan önce beni de dolandırmıştı. Ama asla unutamayacağım birkaç gün yaşamıştık birlikte. Böyle onlarca kişi daha sayabilirim. Zaman zaman, neden hayatıma sürekli böyle insanlar giriyor diye düşünüyorum. Neden girmesin ki? Bu insanlar tamamen gerçek. Çok da sıradanlar aslında.

Gerçek olmayan karakterler kimler?

- Plazalarla alışveriş merkezleri arasındaki doğrusal yollardan başka hiçbir yere sapmayan, fanus içinde yetişmiş, steril, kendine biçilmiş kalıpların dışına çıkmayı aklının ucuna bile getirmeyen, böyle yaşarsa arabasının modelini değiştirebileceğine ikna edilmiş ve bu ulvi amaç için deli gibi çalışan insanlar bunlar. Bu insanlarla yollarımız kesişmiyor.

Şeytan Aletleri'nde tepkini okura da yönelterek, "Bu kitapta anlatılan senin hikayen değil. Çünkü senin anlatılacak bir hikayen yok" diyorsun. Burada da yolunun kesişmediği insanları mı kastediyorsun?

- Kuşe kapaklı dergiler, şık kitaplar varken nerden çıkardın bu fanzinleri diyenler, şiir doğanın güzelliğinden, aşkın yüceliğinden söz eder diye düşünenler, içinde bulunduğumuz şiddet çağını körükleyenlerdir aslında. Kendi iç dünyamıza dönüp, evimizin huzurlu ortamında rubailer okuyalım çağrısını yapanlar sokakların işgal edildiğinin farkında değiller. Şiir, edebiyat bir **"karşı şiddet"** oluşturmadığı sürece işlevsiz kalacak. Şeytan Aletleri'nde bu "karşı şiddet"i oluşturmaya çalışanların öyküsünü anlattım. Çünkü hepimiz aynı sokaklardan geliyoruz ve sokakların asıl sahibi onlar. ■

Yasak, Elmanın Tadını Bozmaz

GÜLAY BATUR

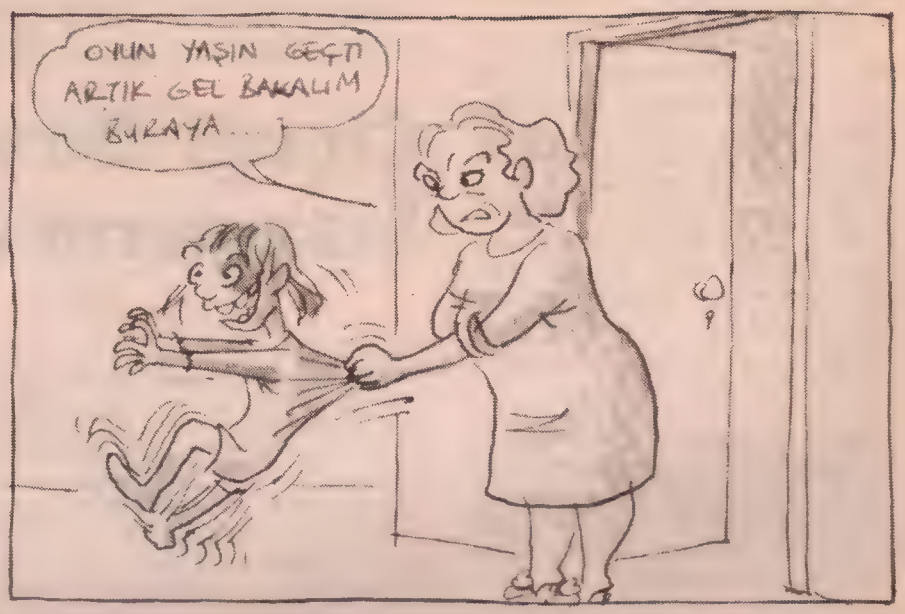

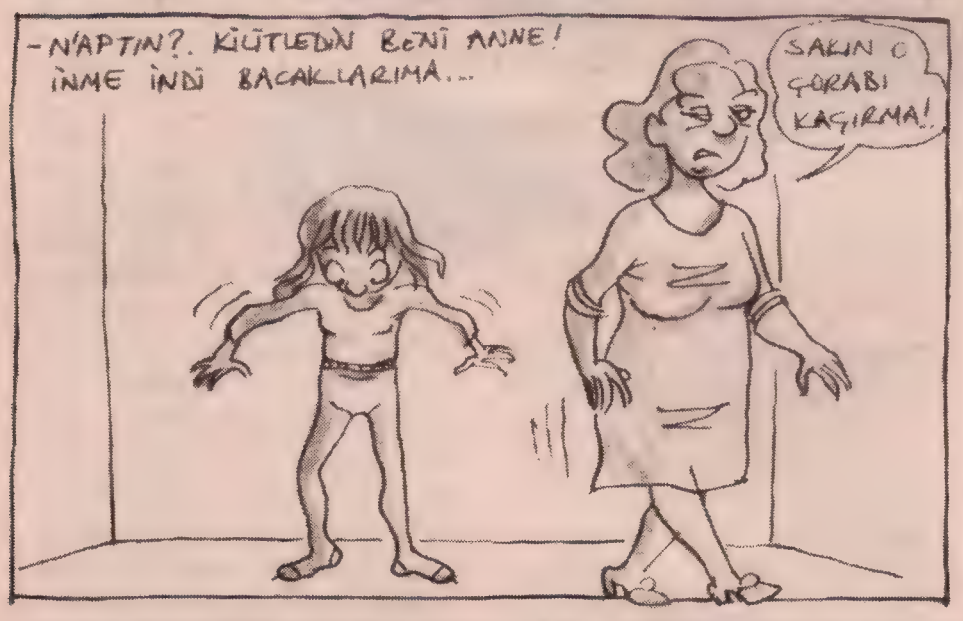

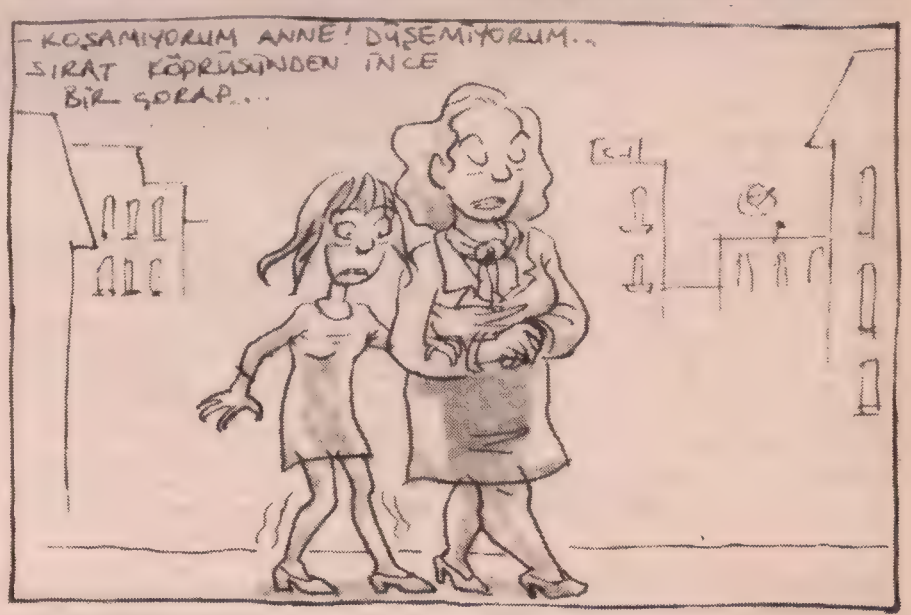

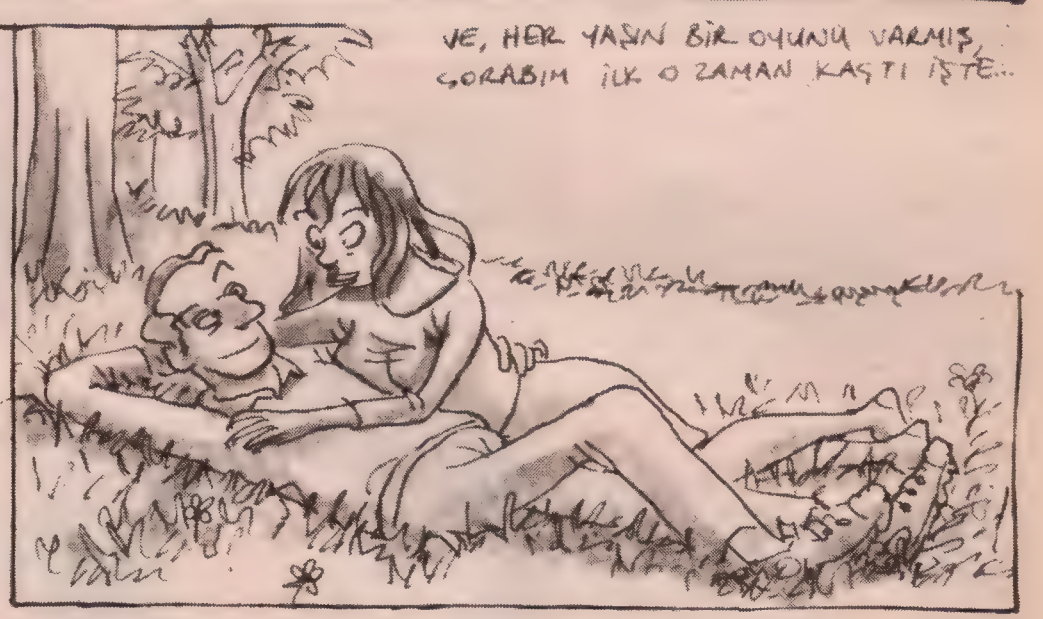

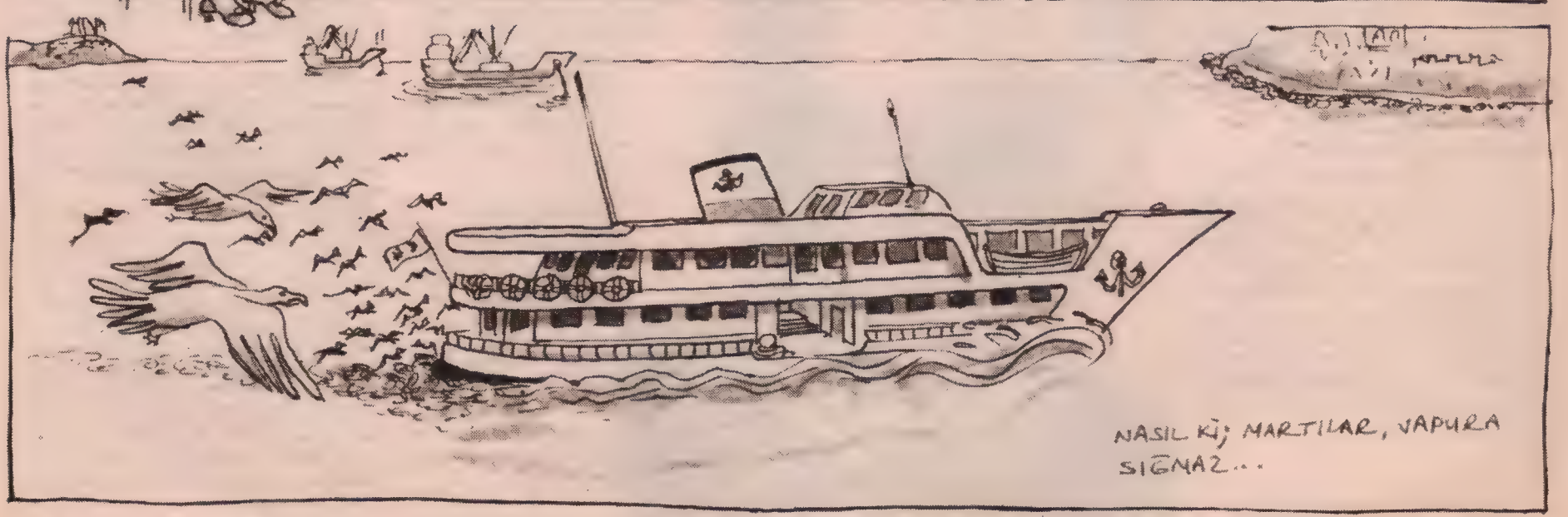

HİÇ BİR STATÜ, ANARŞİSTLERİ DURDURMAZ,

AFLAR, SUÇSUZLARI AKLAMAZ,

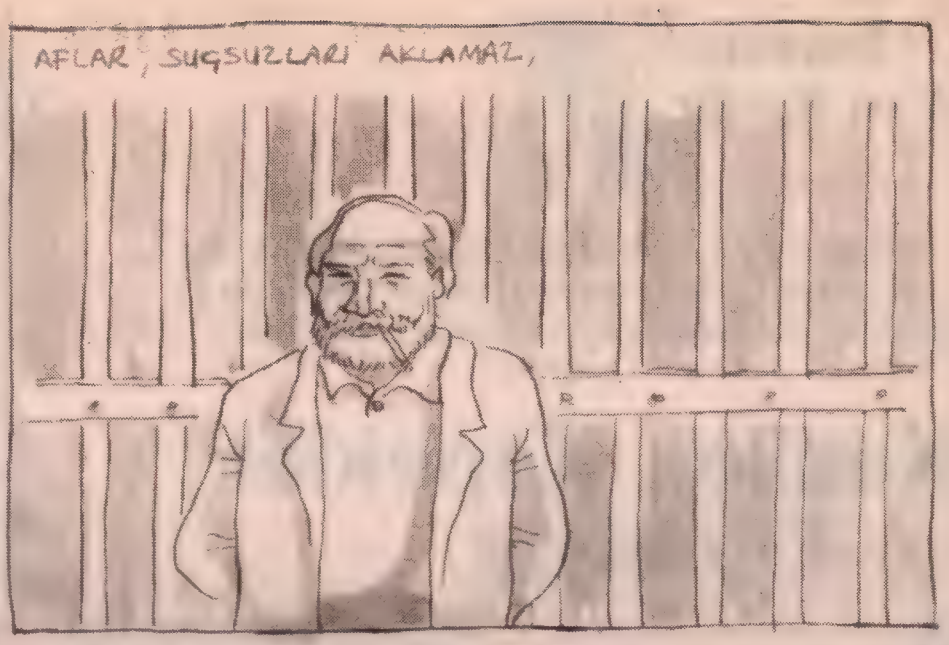

HİÇ BİR TEKME, BİR ÖFKEYİ BASTIRMAZ,

ATEŞ BİR KİTABI YAKAMAZ,

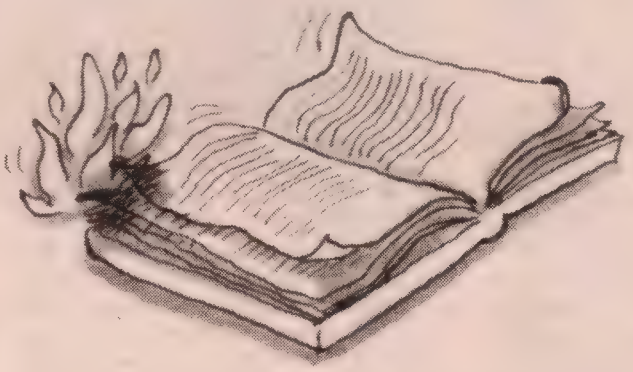

FAŞİZMİN F'SİYLE, CEZAEVİ YAZILMAZ,

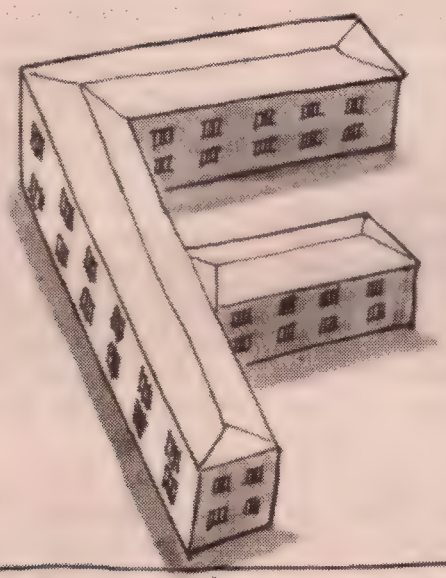

ÖLÜMÜNE TUTULAN ORUÇLARIN GÜNAHI, ANALARA SIĞMAZ,

VATANSIZ BIRAKMAK, ŞAİRLERİ UNUTTURMAZ SA...

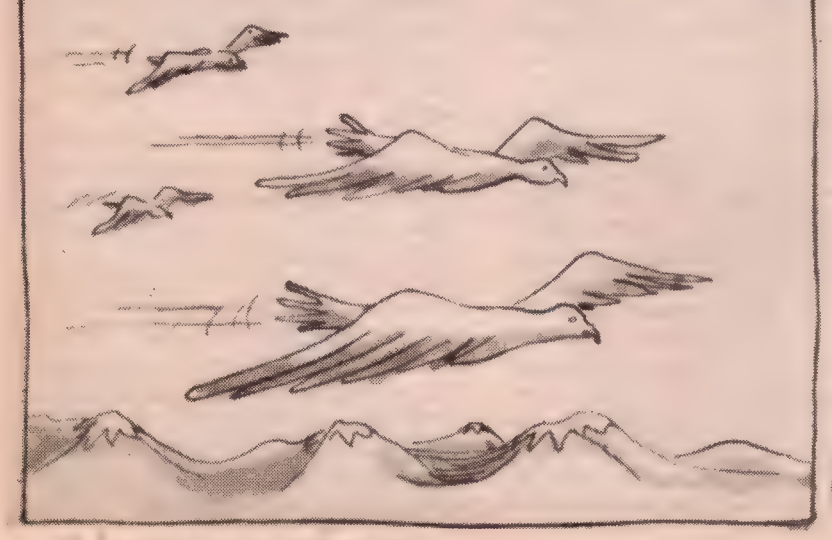

DÜŞÜ OLAN KIZLARIN YÜREĞİ, KORALARLA DURULMAZ..

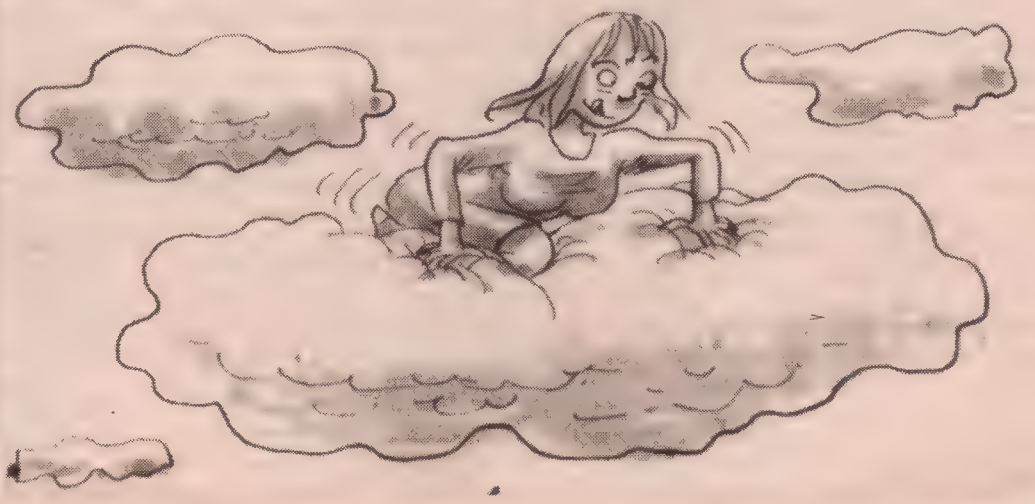

İnsanlar 2'ye Ayrılır

AYFER TUNÇ

Kedilere hayranım, ama köpekleri daha çok seviyorum. Kedi haddini biliyor, başrolde değilse rol çalmak için zahmete girmiyor. O kendi aleminde yaşıyor.

Kediler, Köpekler ve Edebiyat

Bir köpeksever olarak edebiyata kedilerin daha çok yakıştığını düşünmek beni üzüyor demiştim. Köpeğime bakıp bunu düşünüyorum bazen, neden ben bir hikâyeye başladığımda köpeklere yer bulamıyorum? Neden çok sevdiğim bu yaratıkları konu mankeni olarak bile, sıradan bir öge olarak bile, bir mekân tanımının parçası olarak bile kullanamıyorum? Niye bu kadar çok sevdiğim halde çok az yer alabiliyor köpekler benim yazdıklarımda?

Oysa kediler edebiyatta öyle çok ki... Sanırım akla kara kadar farklı yaratıklar oldukları için. Kedi istenirse hoş bir figür, istenirse bir karakter olarak yazının içinde "iyi" duruyor. Kedi sessiz, kedi izleyici, kedi bağımsız, kedi özgürlüğüne düşkün. Kediye tasma takılamıyor, bir şey öğretilemiyor, -öğrense de öğrendiğini her istendiğinde göstermiyor- insanlara hizmet etmiyor. Kedi birlikte yaşadığı insanlardan bağımsız olarak kendi zamanında ve kendi âleminde yaşıyor. Kedinin sevgisi, duygularını dışa vurması köpeğe göre daha ölçülü. Bu yüzden kedi bağımsız bir varlık olarak yaşıyor aramızda.

Oysa köpek her şeyden önce sesli. Havlıyor, ağlıyor, zaman zaman tuhaf sesler çıkartıyor. Kedi de miyavlıyor, mırıldıyor ama köpeğin durumuyla aynı değil. Köpek sabit, durgun bir figür değil, olamıyor. Tasmayla bağlı olduğu için "sabit" olduğunu gördüğümüz anlarda bile, bu "bağlılık"tan duyduğu acı yüzüne öyle yansıyor ki, çevre önemini kaybediyor, göz –yani benim gözüm- köpeğin üstünde kalıyor.

Köpek duygularını çok belli ediyor. Kızıyor, küsüyor, ağlıyor, mahzunlaşıyor, sevgi dileniyor. Bir sahip istiyor çoğunlukla. Sahibine bağımlı, sadık. Öğrenmeyi seviyor, öğrendiğini göstermeyi daha çok seviyor. Köpek aslında doğaya ait. Koşmak, uzun uzun koşmak istiyor. Kediye göre daha dominant bir karakter, bulunduğu yerde kendini belli ediyor, dikkatleri üzerine topluyor. Biraz sevgi görmek için her türlü şaklabanlığı yapmaya hazır ve yapıyor da.

İşte köpeklere yazıda yer bulamayışımın bir nedeni bu. Köpek yan karakter, konu mankeni olarak kalamıyor, öne çıkıyor, rol çalıyor. Köpek yazıya çoğunlukla ana karakter olarak giriyor. Köpeklerin hele bir tarafı var ki, yazının dengesini tümüyle bozuyor: Sevme duygusunu azdırıyorlar. Köpeği seven biri giderek daha çok sever oluyor. Başka bir şeye dönüşmeden artabilen –azalabilen de- en temel duygu olduğuna inandığım sevgi, köpekte abartılı bir karşılık buluyor. Biz köpeğimizi sevdikçe, o bizi daha çok seviyor; köpeğimiz bizi daha çok sevdikçe, biz de onu daha çok sever oluyoruz.

Ama bu karşılıksız ve aslında çok da tuhaf olan sevgi bende şiddetli bir acıma duygusu da uyandırıyor. Sanırım aslında karşılıksız ve giderek daha çok sevebildikleri, hak etmeyenleri bile sevebildikleri için köpeklere acıyorum, acıdığım için daha çok seviyorum. Üzerimde yarattığı duygular bu kadar karmaşıkken, köpekleri yazının içine nasıl alabilirim?

Oysa kediler "karakterli" yaratıklar. Üstelik güzeller de. Köpekler de güzel yaratıklar ama, bazıları çirkin olabilirken, kediler büyük çoğunlukla, kavgadan çıkmış bile olsalar güzeller. Onların kendi varlıklarını, doğanın kendilerine bahşettiği bir karakter özelliği –bağımsızlık duygusu- nedeniyle koruyabilmeleri bende hayranlık uyandırıyor.

Kedilere hayranım, ama köpekleri daha çok seviyorum. Kedi haddini biliyor, başrolde değilse rol çalmak için zahmete girmiyor. O kendi aleminde yaşıyor. Birçok öyküde, romanda bir figür olarak, yazıyı renklendiren bir unsur olarak kedi var. Şiire kimi zaman dekoratif bir malzeme olarak bile girdiği oluyor. Minderinde yatan kedi uysal ve evcil bir imaj yaratırken; neşeyle havlayan ve kuyruk sallayan köpek doğaya ilişkin bir manzara canlandırıyor gözümüzde. Kedi içsel bir tablonun, köpek sosyal bir tablonun parçaları sanki. (Ya da bana öyle geliyor.)

Sonra köpeklerde çocuksu bir taraf var. Gülmedikleri iddia edilse de, bence gülüyorlar, (çok neşelendiklerinde örneğin, dillerini yandan sarkıtıyorlar) güldükleri zaman sanki öksüz bir çocuk mutlu olmuş gibi bir his yaratıyorlar. Gerçi hak yemeyelim, bir yumak parçasıyla, ya da bir üzüm tanesiyle oynayan kedi de doğanın en güzel görüntülerinden biri. Ama köpeklerde sanki oynamak ve neşelenmek hakları değilmiş gibi abartılı bir sevinç görülüyor.

Sokak köpekleri ise daha feci. Onlar kimi zaman doğrudan acıklı bir resmin ana parçaları oluyorlar. Ama çaresizliği paylaştığı bir insanla birlikte, yine sosyal bir tablonun tamamlayıcı unsuru olduklarında, iki kat acı verici oluyorlar. Sokak köpekleri sokak çocuklarının en yakın arkadaşları. Bir sokak köpeğine sarılmış bir sokak çocuğu "yepyeni" yüzyılımızın bence en acıklı resimlerinden biri.

Köpeklerin ana karakter olduğu öyküler yazılmış elbette. **Dino Buzzati**'nin **"Tanrıyı Gören Köpek"** adlı öyküsü bunlardan biri. Kasaba halkının Ermiş olarak nitelendirdiği bir adam olan **Silvestro**'nun köpeği **Galeone**, her gün üçkağıtçı bir fırıncı olan Sapori'nin fırınından bir ekmek çalar ve dokunmadan, sahibi Ermişe götürür. Köpeğinin her gün getirdiği ekmekle yaşayan Silvestro ekmeğin küçük bir parçasını köpeğine verir, kalanını kendi yer. Şaşırtıcı bir kurgusu olan bu uzun öykü zaman zaman neşeli ve komik, çoğu zaman acıklıdır. Hele ermişin öldüğünü anlatan satırlarda köpeği Galeone hem öykünün ana kahramanı olur, hem de okuyucunun içini burkar:

"Beş kişi Silvestro'yu karlara uzanmış buldular, kolları haç gibi yana açılmış, gözkapakları kapalı, tam bir Ermiş duruşu içindeydi; yanı başında da köpek Galeone oturmuş ağlıyordu. Ceset tabuta yerleştirildi (...) gömüldü. Geri döndüler, köpeği mezarın üstünde debelenirken bıraktılar."

Dışarıdaki hayatımızın elemanı olan köpekler bir öyküye girmişlerse ya kendilerine eziyet ediliyordur, ya sahiplerini hayvansallığı aşacak ölçüde seviyorlardır ve sahipleri için güçlerinin üstünde bir şey yapıyorlardır. Her iki durum da acıklıdır. Acıklı bir unsuru veya bakışı beraberinde öyküye taşıyan köpekler, yazar hiç istemediği halde, öyküde acınası bir durum yaratabiliyorlar. Köpek taşıdığı bu acıklı hal yüzünden öykünün dramatik dengesini bozabilecek bir unsur.

Çocukken, yazarını ne yazık ki uzun yıllar hatırlamadığım, sonra **Yarısı Roman** adlı kitabını okurken birdenbire "O" olduğunu anladığım ve müthiş sevindiğim **İsmet Kür**'ün **Mavi'nin Hikâyesi** adlı romanını okumuştum. Mavi kitabın ana kahramanı olan bir köpeğin adıydı. Birçok kez sokağa atılıyor, evden eve gidiyor, sokaklarda kalıyor, eziyet görüyor ve tam iyi bir eve yerleşip mutlu olmaya başlamışken yeniden sokaklara düşüyordu. Bu yeteri kadar acıklı bir durumdu. Ama durumu asıl acıklı kılan, Mavi'nin her sahibini sevmesi ve sokağa atıldığı zaman çok kırılmasıydı.

Köpeklerin "kötü karakter" olarak çizildiği bir öykü ya da roman vardır muhakkak, ama ben hatırlamıyorum. Oysa kedilerin kötü karakter olarak çizildiği öyküler hatta romanlar var. Kedinin sevgisi köpeğe göre daha marazi. Köpek sevmeyi paylaşabilirken, kedi galiba paylaşmıyor. **Colette**'in **Kediler** adlı kitabında, marazi bir tutkunun sahibi olan bir kedi anlatılır. Kedi romanın baş karakteridir, ama köpekten farklı olarak, kendinden beklenmeyen bir unsurun taşıyıcısıdır: Tutkulu sevgi ve bağlılık. Hatırladığım kadarıyla kedi ölümcül bir bağlılık duyar sahibine.

George Simenon'un filme de çekilmiş olan ve başrollerinde **Simon Signoret** ile **Jean Gabin**'in oynadığı **Kedi** adlı romanında, birbirinden nefret eden yaşlı bir karı-koca vardır. Kadının bağlı olduğu kediyi öldürebilmek kocanın hedefleri arasındadır. Hatta adam öylesine nefret etmektedir ki karısından, filmdeki sahne gözümün önüne geliyor, kediyi bir gün bir çantaya koyup evden götürür, bir süpermarkette bırakıp döner. Ama kedi eve dönmeyi başarır. Simenon kedi ve kedinin sahibi kadın arasında öyle müthiş bir örtüşme kurar ki, kediye acıyamayız. Çünkü kedi romanda özne değil, nesnedir ve kediyi canlı, duygulu bir varlık olarak görmekte güçlük çekeriz. Kocanın karısına acı çektirmek için kediyi kullanması bizi sadece ürpertir.

Köpek sevgisini anlamakta güçlük çekenler bence **François Nourissier**'in **Köpeğime Mektup** adlı anlatısını mutlaka okumalılar. Köpeğine hitaben yazdığı satırlarda Nourissier köpekle insan arasında kurulan ve köpeği olanların çok daha iyi ve kolaylıkla anlayacakları o tuhaf, açıklanması zor ve zaman zaman marazi olabilen ilişkiyi başından başlayarak anlatıyor. "(...) Neredeyse evinde çocuk ya da köpek istemeyen kimselere katlanamaz olmuştum. Saflık işte! Karşılıksız sevgi, oyun eğilimi, aşağıdan yalvaran bakışlarla bir şey isteyen, neşeli gözler... Kadınlarla da durum aynıydı. Hayvanları içtenlikle sevmeyen ya da (bu da aynı şey demektir) çocuksu bir yanı olmayanlarını sevemiyordum. Aynı zamanda da, giderek daha sıklıkla, arkadaş evlerinde ya da kahvede sohbete dalmışken, kendimi farkında olmadan köpekleri okşarken yakalıyordum. Ama yalnız köpekleri. (Kedileri ise hep mıncıklarım.) Yakında dokuz yıl olacak, senin sahibin oldum. (...) Seni sevmek öyle hafife alınacak bir serüven değil."

"Eğer sevgi kavramının senin için de bir anlamı varsa, iki insan arasındaki sevgide, insanı yer bitirir kuşku. Senin bana olan sevgine duyduğum kuşkunun ise anımsamak istediğim bir çekiciliği var." Nourissier 1974 yılında yazdığı bu kitapta İngiltere'nin en çok evcil hayvan beslenen ülke iken, üstünlüğün son yıllarda Fransa'ya geçtiğini söylüyor.

Bizim toplumumuzda "mutlu aile" imajını bütünleyen ya da bu imaja katkıda bulunan unsurlardan biri kedidir. Dinsel ve sosyal nedenlerle evimizin dışında yer verdiğimiz köpek, "evin dışına ait" olduğu ve "mutlu aile" ancak evin içinde resmedilebildiği için, mutlu aile resimlerine giremez. Ev içi hayat anlayışı değiştiği ve artık şehirlerde köpeklere evin dışında değil, evin içinde de yer verilmeye başlandığı için, "yeni hayatımızın" mutlu ailelerinden söz ederken "bahçeli bir evleri, iki çocukları ve bir köpekleri var", "çatı katında, iki köpekleri ve bir kedileriyle oturuyorlar, henüz çocukları yok" gibi tanımlar yapılabiliyor. Köpekler avcılık yapmak, bahçeyi beklemek, sürüyü korumak gibi herhangi bir görevleri olmaksızın artık hayatımıza girebiliyorlar, bu da başlı başına bir varlık olarak algılanma ihtimallerini yükseltiyor.

Yine bu ihtimal onların edebiyata da bir varlık olarak girme şanslarını artırıyor. Köpeklerin edebiyata girebilmeleri bu kadar önemli mi diye sorulabilir. Bence önemli. Çünkü edebiyat bütünüyle hayatı kapsar, köpek edebiyata dramatik bir boyut taşımadan girebiliyorsa, hayatımıza da öyle giriyor denebilir. Sevimlilikleri, sevecenlikleri ve hovardaca sundukları sevgileriyle. Ben henüz o dramatik travmadan kurtulamadım. Sokak köpekleri ile sokak çocuklarının sarmaş dolaş uyuduklarını gördüğüm sürece kurtulabileceğimi sanmam.

BOYNUZU TERLEYENLER

1980 İstanbul'da doğdum. Muğla Üniversitesi İktisat Bölümündeyim. Yazılarımı, şiirlerimi başlıksız yazıyorum. Çünkü başlık düşündüğümde birçok kavram buluyorum ve seçim yapamıyorum

Kübra Seren / Muğla

•••

Bilmediğim bir zaman
yorulmuşum
Uyumuşum açmışım
yelkenlerimi
Rüya patikalarına
Hangi zaman
Yer nere
Hangi bölümü ömrümün
Bilememişim

•••

Hediyem bir kalem.
Tavan, duvar ve ben
Bir bütünüz burada
Kapıyla dost
Pencereyle sevgili
Kitaplarla aşk
Bir başkadır burada
Masaların elini öperim
Her bayramda

•••

Oltaya takılmayı bekleyen
Bir balık misali
Bekliyoruz zehirli kancaları
Ökseye tutulmuş kuşlar misali
Ayağımız, elimiz kapılıyor
uzaklara
Kendini kurtaramamacasına

Yuvarlak, mor bir halka
Halkanın içinde sen
Yuvalanmış bekliyorsun
Umudum, haykırışımın sesi
Her şey sende
Yaklaşıyorum
Al beni
Düşümün en yalını
Daracık sokaklarımın
Dirençsiz umutlarımın
Dipsiz dalgınlıklarımın
En bildik yalanı
Al beni
Cezalandırılmış bir tanrı
Hamile bir bakire hırçınlığıyla
Al beni
Fırlat itilmiş yalnızlıklara

1972 Çanakkale doğumluyum. Özel bir TV kanalında kameramanım. Şiirlerimde hayatı düzülen insanları yazıyorum. İmkansızlıklar bir kitap çıkarmama izin vermedi.

Erol Uçar/Balıkesir

bir fıçı hüzün

gebermek için
elimden geleni yapıyorum
akşamdan kalıp
sabahı zor buluyorum
deyyus biraneci
şaşıyor bana
nasıl bu kadar
içiyorum diye

sabahın dokuzunda
kim içer bira
hem de buz gibi
kulplu bardakla
bir sele üzüm gibi
ya da bir fıçı hüzün

rahim

canımı sıkıyor
bu dünya
parmağımı sokacak delik
arıyorum
midemi bulandırıyor
bu dünya
kusacak bir rahim arıyorum

gün

gün,
tanrının sükunetidir
insanlarınsa devasa coşkusu
karanlıkla birlikte düşer tanrı
uykusuz, evsiz,
ve sevişen insanların üstüne

yüzsüzler şehri

kayıp yüzler şehrindeyim
vücudum ceset
dilim açılış kurdelesi
kesecek bir bakan bekleyen

kayıp yüzler şehrindeyim
dokununca patlayan
serseri mayın gibi kızları
parçalarından birer sahte
yüz oluveren

1970 yılında İskenderun'da doğdum. Ünv. yıllarıma kadar pek hayatta neler oluyorla ilgilenmezdim. Şiir benim için bir yaşam. Hayattaki amaçlarımdan biri: şiir gibi yaşamak.

Şule Tüzül/Ankara

Tüm Kelimeler Kedere Ait

Kederliyken
Beynimde
Birbiri ardına
uçuşan kelimeler
Şimdi yoklar
Oysa ne çok isterdim
Şu anı ifade edebilmeyi
Mutluluğu da anlatabilmeyi
Nedeni olmayan mutluluğu.
Sanki mutluluğun
kelimeleri yok
Tüm kelimeler kedere ait.

Tomurcuk

yıldızlardan düşmüşüm
otların arasına
minicik bir tomurcuk kaldım
yılların coşkusunda
çelişki dediler
söylediğim her söze
ama bilmezler ki
yaz gelsin diye çırpınırken
yaza inanmamanın
çelişkisi
savurur beni
balçıkla deniz arasında
düşünür dururum
başka yolu yok mudur
bir tomurcuğun
dikenli otlara
yem olmadan açmasının
kaç tomurcuğu açamadan
savurdu bu dünya
azgın otlar
bürümüş her yanı
yine de çırpınırım
yaz gelsin diye
çelişkime şaşanlara inat
dikenli otlara inat
küçük dünyalara inat
biraz da utanırım
eski tomurcuklardan
açmadan yok oldular
bir yazı görelim diye

1972 Malatya doğumluyum. İki sayı çıkarabildiğim "katırtırnağı" adlı şiir dergisini tekrar çıkarmayı düşünüyorum. Ve biliyorum dünyayı şiir kurtaracak.

Erol Özyiğit/İstanbul

ben

hayıra yorulacak rüyalarım
olmadı
postalların içinde
çiçek yetiştiren
askerdim ben
silahımı
cephede bırakıp
evime kaçtığım için
adımı korkak takan
mahallelinin
attığı taşlardan
kurtaramadım
uykumu

hayıra yorulacak rüyalarım
olmadı
köprünün altındaki
uykusuna
yağmur düşen
şarapçıydım ben
on karışlık sakalım
ve çıplak ayaklarımla
bekçiliğini yaptım
ateşböceklerinin

hayıra yorulacak rüyalarım
olmadı
her ayak tıkırtısında
kanlısının geldiğini
zannedip
uykusundan sıçrayan
mahkumdum ben
yaşamak isterken delice
kaç kere yalayıp geçti
yüzümü
ölüm korkusu

hayıra yorulacak rüyalarım
olmadı
her şafak
uykusuzluğunu
pencerenin önüne
taşıyan anneydim ben
oğlumun idamı
kesinleşse de
kapatmadım perdesini
umudumun

Not: *Bu köşeye erkek arkadaşlardan şiir yağıyor, ancak kız arkadaşlardan tık yok, hayırdır, nooluyo kızlar? Hem sonra şiir yazmazsanız "kadından şair olmaz" tezini nasıl çürütürüz.. Haydi pamuk eller kalem-kağıda... Ayrıcana da kısa kısa öykülerinizi de gönderin ki,* ***"Öyküsü Terleyenler"*** *köşesi yapalım... Adres künyede, künye 47. sayfada..*

O bir şeyh torunu.
O bir konak çocuğu.
O bir çevirmen.
O bir radyocu.
O bir dede.
O bir beyefendi.
O bir yaşayan tarih.
Ve ve ve o bir yılların ve Öküz'deki 'Büyüklere Kuşlu Mektuplar' köşesinin şairi...
2001 Cemal Süreya Şiir Ödülü'nü "Seğiren" adlı dosyasıyla kazanan Güngör Tekçe ile etraflı bir muhabbet ettik. İşte Güngör Abi'nin Öküz'e anlattıkları...

Dede, Cemal Süreya Şiir Ödülü Kaç Para?

Şan Sineması'nın sırasında Vakıflar'a ait apartmanlar vardı. Babam da Vakıflar Müdürlüğü'nde çalışıyordu. Sonra o caddedeki apartmanlar tümüyle yıkıldı. İşte onlardan birinde 1937'de doğdum. **İkinci Dünya Savaşı**'nda beş altı yaşlarımdaydım, uçakların seslerini, karartmayı çok iyi hatırlıyorum. Koştura koştura bodrum kata inerdik. Tek çocuğum ben. Tek çocuk olmanın avantajları da vardır, dezavantajları da. Belki fazlaca el üstünde büyütüldüğünüzden hayata karşı donanımlı, hazırlıklı olamayabilirsiniz. İlkokulu bitirdikten sonra babam St. Michel'e verdi beni, özel bir okuldu bilirsiniz, orada dört yıl okudum ama başarısızdım, çünkü biz kırk kişilik sınıfta altı Türk çocuğuyduk, diğerleri hep azınlıkların çocuklarıydı ve onlar az da olsa Fransızca'yı bilerek başlıyorlardı. Her hafta karne verilirdi, biz o altı Türk çocuğu alt sıralarda kendi aramızda yarışırdık. Dördüncü yılda bir akşam babam eve dönmedi. Kalp krizi geçirerek 52 yaşında vefat etti. Ben on dört yaşındaydım. Annem de hem tüberküloz hem şeker hastasıydı. Bir de halam vardı evde, o da üç dört yaşlarından itibaren iki gözü görmeyen bir hanımdı. Biz üçümüz kaldık hayatta. Hiçbir gelir yok, tabii bir devlet memuru emekli bile olamadan ölürse ne olur? Sonra annemin dedesinin Beşiktaş'taki konağına göçmek zorunda kaldık. Orada iki oda verdiler bize. Ve benim yatılı olmam gerekti. Çünkü nihayetinde kötüydü durumumuz. Galatasaray Lisesi'ne yatılı olarak girdim. Beş yıl sonra da annem öldü. Zaten benim o beş yılım da Heybeliada'ya Senatoryuma taşınmakla geçti. Evde gözü görmeyen bir halayla kaldım. Tabii konakta birçok insan vardı ama hepsi annemin akrabalarıydı. Evdeki insanlar bana sahip çıkmak istedilerse de tek çocuk olmanın dezavantajı burada çıktı ortaya. Şımartılmaya alışmış bir çocuk 'saray devamı' bir evde mutlu olamazdı. 'Saray devamı' demek şu; o evdeki insanların her dediğine evet demek zorundasınız, buna karşılık her tür olanağı sağlarlar size. Ancak kişiliğiniz zaman içinde silinebilir de.

Konaktan bahsedeyim biraz. Barbaros Bulvarı'nı çıkarken sağda Nobel ve hemen yanında ışıklandırılmış bir türbe vardır. O türbe büyükdedemin türbesi. Şeyh Muhammed Zafir türbesi. Hemen yanındaki konak da aileye ait bahsettiğim konaktır. Şimdi tarihi sayılıyor. Annemin babasının babası Şeyh Muhammed Zafir, Şazeli tarikatının lideriydi. Kendisi Libya; Trablusgarp'tan gelmiş buraya. Libya'da iki aile var, Zafirler ve Sunusiler. Abdülhamit, Zafir ailesini çoluğuyla çocuğuyla buraya getirtiyor, iki konak yaptırıyor. Büyükdedem sarayın resmi din hocası aynı zamanda. Yani bu konak Abdülhamit'in her hafta ziyaret ettiği konak, şeyhini ziyarete geliyor. Mutfak falan yok, sonradan eklenmiş mutfaklar, saraydan geliyor yemekler. Böyle bir saltanat yani. Ben de öyle bir eve giriyorum ama çok başka bir havadayım. Çok sevdiğim insanlar vardı orada. İlk asker ressamlardan **Mehmet Ali Laga** vardı. O büyük amcam işte. Asker ama binbaşılığa kadar çıkabiliyor. Çünkü bölüğü çayıra salıyor, paletini boyasını alıyor ve resim yapıyor. Böyle bir adam. Çok ilginç bir havaydı. Keşke bugünkü aklım olsaydı da kafamda belgelendirebilseydim. Mesela bayram sofraları olurdu. Tatlı et, bumbar gibi birtakım Arap yemekleri olurdu. Yıllar önce evden çırak çıkartılmış birtakım hanımlar çocukları torunları ile gelir, o sofrada yine eskisi gibi hanımlarına hizmet ederlerdi. Orada çok insanı tanıdım. **Cemal Reşit Rey**'i orada tanıdım. Ressam **Feyhaman** gelirdi. Daha eski yıllarda **Çallı İbrahim** gelirmiş, **Hasan Ali Yücel** gelirmiş ve başkaları. **Necip Celal** vardı, iki gözü de görmeyen ilk Türk tangocusuydu, her hafta gelir, piyanoda yalnızca kendi eserlerini çalardı. Birtakım bakan hanımları gelirdi. Abdülhamit'in kızı **Ayşe Sultan** gelirdi. **Suna Kan** gelirdi. İşte bu ortamda on dört on beş yaşımdaydım.

Benim konağı terk ettiğim zamanlar oldu. Mesela bir yazı Savaş'ın evinde geçirdim. **Barış Manço**'ların evi yani. Bir yaz tek başıma Galatasaray'da yatılı olarak kaldım. Tek öğrenci bendim o yaz ve özel ricalarla kalabildim. Ailem bana sahip çıkmadı diyemem ama o otoriteye yatkın değildim. Çünkü ben çok daha demokrat, özgür bir ortamdan gelmiştim oraya. Oysa konakta müthiş bir hiyerarşi vardı. O yıllarda benim her hafta sonum mevlütlerde gülsuyu dağıtmakla geçmiştir.

Büyükbabam Arnavutköy'de otururdu. Çok çok uzun yıllar sonra döndü konağa. Şeyh efendinin büyük oğlu. Üç kuşak bir aradaydık. Büyükbabam enteresan bir adamdı. Hukukçuydu, masondu, Kızılay başkanıydı ve anneannemi bırakıp 1900'lü yıllarda bir Ermeni hanımla izdivaç yapmıştı. Bir doksaniki boy, zayıf, zeki, son derece esprili bir adamdı ve tam bir komitacıydı. Arnavutköy'de bir yalıda otururdu. Ölmüş çocuklarından herhangi birinden bahseder gibi bahsederdi. Yüzünde en küçük bir değişiklik olmazdı. Hayatı boyunca büyükbabamı ağlatan bir tek sözcük vardı; **Atatürk**. Atatürk dendiğinde, o doksan yaşındaki adamın gözünden yaşlar boşalırdı. Aşıktı yani. Yetiştiği dönemi düşünün, Abdülhamit döneminden geliyor ve İttihat Terakkici. Hayatının sonuna kadar mason olduğunu sakladı. Birkaç kez yalnız "beni de lütfeder, davet ederlerdi" dedi. Sonradan öğrendim ki önemli bir konumu varmış. 1970'lerde 94 yaşında öldü büyükbabam. Keyfine düşkündü doğrusu. Hanendeler, sazendeler. 86-87 yaşlarındayken bir gün hastalandı, doktorlar, imamlar gelip gidiyor. Bütün aile başına toplandı, ben de oradayım. Bir ara gözlerini açtı. Karısını müslüman yapmıştı, Madam Sofi, Safiye olmuştu, ama Madam Sofi hayatının sonuna kadar kiliseye gitti. Kardeşine dedi ki; **"Safiye sana emanet."** Kardeşi de ondan birkaç yaş küçüktü. **"Allah'a emanet abicim, Allah'a emanet"** dedi. Kime emanet ettiyse, kimse almadı. Ben atıldım **"Büyükbaba sen hiç merak etme, gözün arkada kalmasın, ben varım"** dedim. Bana şöyle bir baktı, herhalde gözü tutmadı ve komadan çıkıp yedi yıl daha yaşadı. Emanet edecek birini bulsaydı herhalde giderdi. Geçenlerde aileden biri anlattı. İki konaktan birisinde bir oda. Ve bütün aile için o oda büyükbabanın karanlık odası, fotoğraf da çekiyor ya. Oraya hiçkimse girmiyor. Yıllarca sürüyor bu yasak. Yıllar sonra orada İttihat Terakki'nin beyannamelerini el makinasıyla bastığı ortaya çıkıyor. Abdülhamit'in her hafta geldiği konak bu. Tam bir komitacıydı yani. Gözünü kırpmadan adam vurabilirdi ama Atatürk dendiği zaman da hüngür hüngür ağlardı. O insanları tanıdım. O insanlar için kardeş, ana, çocuk... hiç önemi yok, dava adamı. Başka bir tür onlar.

Evde sürekli davetler, ziyafetler. Ancak ben o şaşaadan fazla bir şey görmedim. Evdekilerle adamakıllı birbirimize girdiğimiz bir dönemde, bütün konağın ışıkları pırıl pırıl yanarken ben gaz lambasıyla gece üçe kadar şiir yazdığımı biliyorum. Konak ahlakının dışına düştüğünüz anda derhal aforoz edilirsiniz. Yaşadıklarımın çok küçük bir kısmı bu. Şiir işte o yıllarda başladı. Aslında ilkokulda Kore Savaşı'yla ilgili bir şiir yazmıştım. Daha sonra bir gün **Orhan Hançerlioğlu** karısıyla beraber eve geldiler, o zaman kendisinin radyoda bir programı vardı, **Dünya Hikayelerinden Örnekler** diye. Ve programın sonunu bir Türk şairinden şiirle bitirirdi. Evdekiler şiir yazdığımı ve taklit yapabildiğimi biliyordu, beni çağırdılar ve Hançerlioğlu'nun taklidini yapmamı istediler, ben de yaptım, çok hoşuna gitti, sonra şiirlerim olduğunu söylediler. Bir göreyim dedi, getirdim ve beni **Yaşar Nabi**'ye götürdü, daha on yedi yaşındaydım, kısa bir süre sonra **Varlık Dergisi**'nde ilk şiirim ve daha sonra yedi yıl boyunca da pek sık olmamakla birlikte şiir ve çevirilerim yayınlandı. O çevrede **Sabahattin Kudret**'i, **Özdemir Asaf**'ı ve birçok kişiyi tanıdım. Bazıları Yaşar Nabi'nin cimriliğinden bahseder ama Yaşar Nabi bana çok iyi paralar ödemiştir, şiirlerim için değilse de çevirilerim için. Zaten şiir için kimseye ödemezdi, en azından gençlere. 1964 yıllığının arkasında biyografim ve fotoğrafım var. Biyografi bölümündeki herkesle aramda en az on yaş vardı. Benden genç bir tek **Sennur Sezer** vardı. O yıllarda lise bitmişti ve ben sosyolojiye başlamıştım. Ama tabii ekonomik sıkıntılar yine vardı, vakıflara gittim, burs aldım. Bütün bir yaz Kızılay'da çalıştım, bilet kesiyordum, özel ders veriyordum, çok çalışıyordum, çünkü bir tek halam vardı ve gelirimiz yoktu. İçindeyken değil de aradan zaman geçtikten sonra çok çekmişim diyor insan. Ben Türkiye'de altıncı sınıfı üç sene üst üste okuyan tek öğrenciyim herhalde. Saint Michel'de okudum, başarısızdım ikinci defa okudum, babam öldü, Galatasaray Lisesi'ne geçtim, sınava tabi tuttular, gene çaktım ve bir daha okudum. Hâlâ rüyalarımda bir on birden on ikiye geçemem, bir de altıncı sınıfı okurum hep. Galatasaray Lisesi'nde kültür edebiyat kolu başkanıydım. Düzenlediğim edebiyat matinelerinin konukları **Özdemir Asaf, Necati Cumalı, Behçet Necatigil, Haldun Taner, Naim Tirali...**

1964'te radyoya metin yazarı prodüktör olarak girdim. O sene 1000'in üzerinde müraacat oldu ve sekiz aşamalı sınavı geç-

tim. Tabii radyoya girince çok başka dünyaların kapıları açıldı. Radyo bir okuldu ve Türkiye 61 anayasası ile yönetiliyordu. Radyoda yanyana çalıştığımız kadro, **Oktay Arayıcı, Bilgesu Erenus, Nursel Duruel, Ümit Kaftancıoğlu** gibi isimlerdi. Ve radyoda çılgınlar gibi çalışmaya başladık. Çoğumuz henüz üniversite öğrencisiydik ve televizyonun olmadığı bir dönemde Türkiye'nin bütün kanalları bize açılıyordu, ben Beyoğlu'nda yürürken programlarımızdan bahsedildiğini duyardım. **Türkiye'nin Sorunları** programıyla başladım. Sonra **Anadolu Efsaneleri**'ni yaptım. Bunlar birer yıllık programlardı ve her hafta yayınlanıyordu. Hem yazıyor hem de prodüksiyonunu yapıyordum. **Bozkır Rüzgarı**'nı yaptım. Sonra **İnsanlığın Kilometre Taşları** adı altında antik çağdan başlayıp 20. yy. başına kadar felsefe tarihini anlatan bir program yaptım. Yani antik çağ felsefesi, Roma (eklektik), skolastik, modern çağ... O programdan umduğumdan çok şey kazandım, yani manevi anlamda. Pek çok çevreden olumlu tepkiler aldım. O zaman gördüm ki geniş kitlenin dışında tutulduğu için insanların kendini yabancı gördüğü, sokulamadığı, belki de gözlerinde çok büyüttüğü bir alan felsefe. Yani insanların günlük hayatlarına felsefe dahil olabilir, yeter ki onun diliyle anlatılsın. Tabii temel ilkeleri gözardı etmeden ama basit örneklerle birtakım şeyleri anlatabilirsiniz. Daha sonraki yıl da **Mutluluğa Çağrı** adı altında hedonizm yani hazcılık konusunu işledim. En son olarak her hafta **Genco Erkal**'ın seslendirdiği **Değil mi Efendim** programını yaptım. 20 dakikalık bir sohbet programıydı, günlük gazete kupürlerinden yararlanarak hazırlardım. 1973'te İzmir'e tiyatro yayınları müdürü olarak atandım ve 98'e kadar bu işi yaptım. O yıllar içinde diğer bürokratların bana karşı olan sabrını ölçtüm diyebilirim, çünkü hiçbir zaman kravat takamadım ya da boynumu tam sıkamadım, hiçbir zaman saat dokuzda radyoda olamadım, işimde her zaman titizdim ama bürokrat olmama karşın hiçbir kanunu, yönetmeliği diğerleri kadar öğrenemedim. Sonra dilekçe verdim, ben yine prodüktör olmak istiyorum dedim. Şimdi rahatım, şu anda dramaturji çalışması yapıyorum. Çok hoş bir çalışma bu. Yayıncılık hayatımın en rahat dönemini yaşıyorum şimdi.

TRT 1965'ten başlayarak şiirimin aleyhine işleyen bir süreç oldu. O kadar yoğun bir biçimde programa girdim ki, hani yazı yazıyı öldürür diye bir söz vardır ya, çok doğru, programcılık bilgi anlamında zenginleştirdi, ama teknik olarak şiire yönelimimde büyük gedikler açtı. Çünkü şiir başlı başına çalışılması gereken bir konudur. Yetenek bir yere kadar yani. Prodüktörlükte ayrı ayrı pek çok konunun uzmanlarıyla beraber çalışıyorsunuz ve sürekli okuyorsunuz. Bu bir kazanç. Ama şiirde ortaya çıkmamı engelledi. Bir de şu var tabii. O kadar gençsiniz ki, 17-18 yaşlarında Varlık'ta yazmak o kadar doğal geliyor ki size. Sonra radyoya giriyorsunuz, şiir alanındaki beş bin okuyucu yerini milyonlarca dinleyiciye bırakıyor. Yani öyle bir olanak varken, şiir yazsanız beş bin kişi okur diyorsunuz kendi kendinize. Tabii aslında öyle değil. Ama böyle bir yanılgıya düşüyorsunuz, uçucu sesin büyüsüne kapılıyorsunuz.

1991 yılında, yani son şiirimin Varlık'ta yayınlanışından 27 yıl sonra ilk kitabım çıktı. Onun için ben hâlâ İzmir'de de İstanbul'da da "nereden çıktı bu adam?"ı yaşıyorum. E haklılar yani! Gerçi adımı radyolarda duyurdum ama şiir olarak dergilerde yoktum. 91 yılında İzmir Anakent belediyesi kadın konulu bir yarışma açtı. Jüride **Sennur Sezer, Ataol Behramoğlu, Cahit Külebi, Sabahattin Kudret Aksal** ve **Melih Cevdet** vardı. Baktım sağlam bir jüri ve 27 yıl sonra kendimi denemeye karar verdim. Kadın konusunda bir şiir yazdım. Yarışmaya katılma koşulu üç sayfayla sınırlıydı, ama ben 27 yıl beklediğim için dokuz sayfa yazdım. O yarışmada mansiyon aldım. Benim için önemliydi. Ondan sonra 94'te **Sabah mısın** adlı kitabım çıktı. O kitapta 1955'lerden 90'lara kadar yazılmış şiirler vardır. 35 yılda demek bir kitaplık şiir çıkmış.

1995 yıllarında çocuk şiirleri yazmaya başladım. Belki torunumla da ilgilidir. Hayatımda hiç böyle bir şey olmamıştı. Bir yılda seksen şiir yazdım. Sanki bir pencere açıldı, başka bir şey oldu. Çocuk şiirlerini neden yazdığıma gelince... Bir şey ortaya çıkar, sonra düşünmeye başlarım bunu neden yazdım diye. İnanıyorum ki çocuklara ölçülemeyecek kadar hacimli bir borcumuz var. Çünkü dünyada en çok çocuklar çekiyor, sonra kadınlar, sonra da erkekler. Bütün savaşların, bütün kıtlıkların, bütün göçlerin, bütün salgın hastalıkların, cinsel tacizlerin, aile içi sorunların ilk kurbanı her zaman çocuklar oluyor. Çocuklara borcumuzu ödeyemeyiz biz. Gerçekte bir çocuğu dünyaya getirmek o borcu ödemeyi göze almak demektir. Çocuk dilekçe vermiyor ki doğayım diye. İkinci bir neden de çocuklarla büyüklerin iletişiminde çok büyük handikaplar var. Şimdi şöyle basit bir örnek vereyim. Kuş dediğiniz zaman bir kuşbaz için anlamı başkadır, bir avcı için, hapisteki bir adam için, bir çocuk için başka başka anlamları vardır. Çünkü sözcükler yıllar içinde birikimlerle, deneyimlerle anlam kazanmaya başlarlar. Sözcükler hiçbir zaman sözlükte yazıldığı kadar değildir, eğilimlerimize göre anlam kazanırlar aynı zamanda. Ama çocuklar bu deneyimden yoksundur, çünkü yaşamamışlardır ki. İşte ben insanın en yalın halini, en duru olan bu halini yakalamak istiyorum. Eğitim eninde sonunda bir koşullandırmadır. Size birtakım değerler enjekte edilir, belli bir perspektif sunulur ama bu edinilmiş, daha doğrusu insanın doğasındaki öğrenme güdüsüne eklenmiş bir şeydir. Ben eğitimden önceki ilk algıları yakalamak istiyorum. İnsan en çıplak haliyle nasıl algılıyor hayatı, çevresini, insanları, dünyayı... ben onu yakalamak istiyorum. Zaten bu evrenin kendisidir şiir. Çocuk şiirlerini bir anlamda dünyayla uyum sağlamak için de yazdım. Şöyle ki ben durmuş oturmuş, ağırbaşlı şeylerden hoşlanmam, bu da düpedüz bana göre dünyanın tanımıdır. Depremler, yanardağlar, durmadan silkelenen bir dünya çocuk şiirine denk düşer, sanırım sevgili Öküz dergisine de.

1996 yılı başında "Büyüklere Kuşlu Mektuplar" adlı kitabım çıktı ve altı ayda tükendi. İzmir'de ilgiyle karşılandı ve durmadan bir yerlere davet ediliyordum, oysa aynı kitap İstanbul'da fazla fark edilmedi. Altı ay sonra **Kuşlu Mektuplarım Döndü** kitabım basıldı ve hemen bitti. Ama bende de çocuk olayı bitti bu kitaptan sonra. Bu kitapları çocuklar da büyükler de çok sevmişti o yıl. Gittiğim okullarda çocuklar benim için şiir yazmaya başlamışlardı, bacaklarıma sarılıyorlardı, o yıl çok güzeldi her şey.

1997'den 2001'e kadar geçen dört yılda oluşan şiirler Cemal Süreya Ödülü'nde dosya dalında ödül alan şiirlerimdir. Çeyrek yüzyıldan fazla İstanbul'da değildim, onun için **Cemal Süreya**'yı, **Edip Cansever**'i, **Turgut Uyar**'ı yakından tanımadım. Yanyana masalarda oturmuşluğumuz; Edip Cansever'le tanışmışlığımız vardır ama o kadar. Ben bu insanları şiirlerinden tanıyorum. Fakat Cemal Süreya benim gözümde şair olduğu kadar bir entelektüeldir de. Büyük disiplin ve özveri isteyen bürokratik bir yaşamdan gelir. Yıllarca maliye müfettişliği, darphane müdürlüğü yapmıştır, ancak bürokrasinin de kendi içinde bir duruşu vardır, işte Cemal Süreya özel yaşamında karışık, muntazam olmayan bir hayat sürerken kafa yapısı olarak belirli işaret taşlarından sürekli aşamalar yapmış bir insandır. Doğu-Batı sentezini çok doğru oluşturmuştur. Türkiye'de hep şu vardır; yerellik-evrensellik... birinden diğerine geçiş... ama yerellik ile evrenselliğin iç içe olduğunu ben Cemal Süreya'nın şiirinde görüyorum. Çok önemli, çok güçlü bir şair. Benim için şiir anlamında önceliği olan şair Cemal Süreya'dır ama kendime daha yakın gördüğüm bir duyarlılık derseniz, **Turgut Uyar**.

Şiirde humour çok önemlidir. O ince alayın temelinde bana göre kökleşmiş bir acı vardır. Bunu Cemal Süreya'nın şiirinde de görüyoruz. Bu ince alay neşeye bile dönüşebilir, yani hayatında çok büyük acılar yaşamış **Beethoven**'ı düşünün, dokuzuncu senfonideki koral bölümü, Shiller'in 'neşe' şiirini düşünün. Acılar eninde sonunda bir yaşam bilincine dönüşebilir. Gerçekten hayatı kavrayabilir. Bu noktaya vardığı zaman insanın yaratıcılığının önü açılır. Ben hayata hep olumlu bakan bir insanım, ama olumsuzluklar olmasa yaratıcılık diye de bir şey olmaz. Hayatından memnun, işleri tıkır tıkır yürüyen bir adam niye bu işlerle uğraşsın? Zaten böyle işlerin herhangi bir maddi karşılığı yoktur ya da çok azdır, yani hiçbir zaman o çabaya değecek bir karşılık yoktur ortada. Bu anlamda zaten sanatçının kavgası hayatladır aslında. Sanatçı yaşamın kendisiyle karşı karşıyadır. O bakımdan yarışmalar konusunda şunu söylemek isterim. Şairleri birbiriyle yarıştırmak bana çok anlamlı gelmiyor. Yani sanatçının karşısında hayat gibi uçsuz bucaksız bir alan varken, şairlerin yazdıklarının hangisi daha iyi hangisi daha kötü, bunun kararını kim verecek? Olay budur. Gerçek yarış birebirdir ve zamanladır. Sanatçının eninde sonunda amacı bir imdir. Yani hayata bir renk katmaktır. Öldükten sonra da kalacak bir şey yapmaktır. Bir yarışmaya katılmış olmam bu düşüncemi engellemez. Zamana hangimizin kalacağını, zamanın hangimizi yok edeceğini, elli yıl sonra hangimizin bir şiirle hatırlanacağını ne bir jüri üyesi, ne bir eleştirmen, ne de bir yazar bilebilir. Keşke hayatta olmayan şairleri anmak için yarışmalardan başka bir yol bulunsaydı.

Bir zamanlar şairin çok özel bir yeri vardı. Son zamanlarda maalesef bu dünya, hatta bu piyasa diyebilirim, konken mi oynasam, partiye mi gitsem, şiir mi yazsam türünden birtakım insanlar tarafından parsellenmeye başladı. Yapay bir olay bu tabii. Aslında parsellendiği falan yok. Ama neden? Çünkü şiir kolay yazılıyor diye düşünülüyor da ondan. Roman çaba gerektiriyor. Ancak şu biliniyor mu acaba; bazen sekiz on satırlık bir şiir, beş yüz sayfalık bir romanın özetidir.

İkinci Yeni'den sonra adeta bir imge bombardımanı geldi. Hatta Birinci Yeni'den **Orhan Veli**'yi, **Melih Cevdet**'i, **Oktay Rifat**'ı şair kabul etmeyen insanlar çıktı ortaya. İkinci Yeni, Birinci Yeni'ye karşı olmasına rağmen İkinci Yeni'nin hiçbir şairi böyle bir iddiada bulunmadı. Hiçbiri Orhan Veli şair değildi demedi, ben duymadım. Bu imge bombardımanı İkinci Yeni'den farklı olarak nesnesinden adeta kopmuş, havada uçuşan, ayağı toprağa basmayan imgelerdir. İkinci Yeni asla böyle değildir. O şiirlerde hayatın kendisi vardır. Sadece en ilginç sözcükler yanyana gelirse nasıl bir çağrışım yapar acaba diye şiir yazılmaz. Şiirde dava olacak, bir sorun olacak. Bunu ideolojik anlamda söylemiyorum, öyle de olabilir, olmayabilir de, ama bir davan olacak muhakkak. Bir de tabii şiir alanının kendinden menkul bilirkişileri türedi. Başka yerde kolay rastlayamayacağımız bir klikleşme görülüyor şiirimizde. Yani sen, ben, bir de bizim oğlan türünden, iki kişi bir araya gelince klik oluyor. Yani şiirler değil, şairler tutuluyor ya da harcanıyor. Bu abuk subukluktur ve ne edebiyata, en okura, ne de yazara bir şey kazandırır. Ayrıca eski kuşaklar bir duyarlılık birlikteliği içindeydiler, şimdilerdeyse çıkar birlikteliği, en azından dost ahbap yarenliği ağırlıkta. Şiirin toplum katlarında yaygınlaşması en yumuşak anlatımıyla sıradanlığı getirmemeliydi. Tuhaf bir şey bu. Tabii genel bir havadan bahsediyorum, yoksa iyi şairler var elbette. Ustalar var. Umarım gençler onları ve onların ustalarını okuyorlardır.

Şu da var, Türkiye'de akçe her zaman önemliydi ama ardından gelen başka değerler de vardı. Bilim gibi, sanat gibi... Türkiye'de bu değerler özellikle 80'den sonra aşılanan dünya görüşüyle çok yara aldı. Bugün benim torunum için bunlar artık hiçbir şey ifade etmiyor. Biliyor musunuz **Cemal Süreya Ödülü**'nü kazandığımı duyduğunda "Dede, ödül kaç para?" diye sordu. Daha on dört yaşında. İşte bu enjeksiyonun sonuçlarını bugün görüyorsunuz. Bir ülkenin gerçek zenginliğinin fabrikalardan ibaret olmadığı bir gün anlaşılırsa, bilimin, sanatın ne denli değerli olduğu toplumun katmanlarına enjekte edilmeye başlanırsa elbette bakış açısı değişmeye başlayacaktır. Rilke zamanında kurulan fabrikalardan bugün hangisi ayakta ama Rilke ayakta.

Şiir serüvenimde eşim **Güray Tekçe**'nin özel bir yeri var. Kendisi uzun yıllar radyoda özellikle Doğu düşüncesi üzerine programlar yaptı. **Laf Lafı Açar** programıyla beraber pek çok radyo oyunu yazdı. **Can Yayınları**'ndan çevirmenliğini yaptığı iki kitabı çıktı. Bir tane de **Ruh ve Madde Yayınları**'ndan çıktı.

Su benim için çok önemlidir. Karşıdan kara parçası görünen denizi sevmem. İnsanın içindeki sonsuzluk duygusuna göndermedir uzanıp giden su. Toprakla uğraşırsınız ve istediğinizi genellikle alırsınız ama suyla uğraşamazsınız, onu engelleyemezsiniz, dilediğiniz forma sokamazsınız, her zaman bağımsız, her zaman biraz yabancıdır. Gülün kokusu aynıdır, rengini de bir ölçüde belirleyebilirsiniz, ama suyun ne rengi, ne kokusu, ne sesi sizin içindir, size doğrudur. Size değebilir ama umurunda bile değildir. Toprakla belki tek ortak yanı ikisinin de **Yahya Kemal**'in dizesiyle ölüm maceramızı fark etmemesidir. Suya ancak ve yalnızca saygı duyabilirim. Aslında ben kendime şairim diyemem, o benim söyleyebileceğim bir şey değil. Ben okyanusun kıyısında dolaşan bir adamım. O kıyıdan birkaç pırıltılı taş toplayabildimse ne alâ.

Erhan Karadağ, onu atv'nin Kahvaltı Haberleri'nden tanıyoruz.. Kendisi meşakkatli bir yoldan adeta iğneyle kuyu kazarak bugünlere gelmiş.. Karadağ, çaycılıktan haberciliğe geçiş sürecini samimi bir şekilde anlattı ve hatta içini çok sevdiği Öküz'e döktü

Haberleri Hazırla, Ama Çay Ocağını da İhmal Etme!

ÖMER LEVENTOĞLU

Medyaya 1986'da girdim; 15 yaşındayken gazeteci olmak istiyordum. Gazeteci olmak isteyen her çocuk gibi ben de etrafıma karşı ilgiliydim, bir heves içindeydim ama başarılı da bir öğrenci değildim kendi adıma. Üniversite sınavlarını kazanamadım; lise hayatım boyunca da zaten çalışarak geçindim. Nakliyat şirketi, iş takipçiliği, kamyon muavinliği, döküm atölyeleri, çaycılık vs. bir yığın işte çalıştım; bu süre içinde bir yığın insanla tanıştım. Kendi yaşıtlarımdan daha geniş bir çevrem vardı o zamanlar...

Hamal bir arkadaşım vardı; hamal ama uzman hamal, yani öyle sıradan bir hamal değil... Çelik kasalar ve birçok büyük sanayi ürünlerini taşıyan ve işin tekniğine, üst düzeyde hakim bir uzman hamal grubundandı. Bu arkadaşımın babası **Güneş Gazetesi**'nde çay ocağı açmıştı. Bana dedi ki; **"Babam çay ocağı açtı Güneş Gazetesi'nde, Rüzgarlı Sokak'ta, çalışır mısın?"** Bu arada ben de üniversiteye hazırlanıyor, Gazi Müzik bölümünü zorluyorum; müzisyen olmak istiyorum. İşte o zamana kadar da biraz saz biraz ud çalıyor, biraz türkü falan söylüyorum ama, üç kişiden fazla insanın karşısına geçersem elim ayağıma dolaşıyor... Neyse bu koşullarda olur mu olmaz mı derken çay ocağına başlayıverdim bir anda ve eve de haber vermedim bu işle ilgili olarak. Oraya zaten gazeteciliğe geçiş için **"bir fırsat olabilir mi"**yi gözlemek için gitmişim. Bir süre sonra tabii, muhabir olmak istediğimi söyledim. **"Çay ocağını ihmal etmezsen gel başla"** dediler. Çay ocağının ihmali konusundaki uyarılar bir müddet sonra arttı ama ocağı ihmal ettim tabii. Böylece bir yandan da muhabirliğe geçmiş oldum fiilen ama nihayetinde çalıştığım yerde çaycıyım ve bu da gazeteciliğin hamallık süreciydi ki ben 6 ay para almadan, gece muhabirliği yaptım, çay servisi yapıyorum, birilerinin unuttuğu bir çantayı götürüyorum. Neticede orada bir çaycıyım hâlâ ve adam bana sen çaycısın dediğinde kendimi savunamıyordum **"ben muhabir oldum"** diye... Bu beni rahatsız da etmiyordu çünkü zaten 3 ay tamamen çay taşımakla, servis yapmakla geçmiş ve ben böyle bir çıraklık dönemini alasından geçirmeyi göze almıştım. Muhabirlik yapıyordum, gidip fotoğraf çekiyordum, beğenirlerse kullanıyorlardı ama haberi yazmak bir süreç istiyordu, yazdığım şeyi beğenmiyorlardı, yırtıp atıyorlardı, tekrar yazıyordum, tekrar yırtılıyordu falan... Editörler, haber müdürleri gerçekten bana yardımcı olmaya çalışıyorlardı, **"bu çocuk muhabir olsun"** diye ama ben 19 yaşında biri olarak maskot gibi dolaşıyordum ortalarda...

Bir süre geçti ki orada hakikaten gece çalışacak muhabir ihtiyacı doğdu; gece muhabiri yoktu. Gece ben çalışıp, sabaha da bir-iki fotoğraf bıraktığım için, yaptığım iş makbul bir iş haline gelmeye başladı. O zaman siyah beyazdı fotoğraflar. Öğrenci olaylarının zirvede olduğu dönemlerdi 1987 ve Ankara'da öğrencilere polisin müthiş dayak attığı, vahşice saldırdığı fotoğrafları çekmemek mümkün değildi ve yani çok ayan beyandı çünkü... Ben de o dönem fotoğraf çekiyorum; ve gazeteci kimliğim de yok, haber müdürümüz bir beyaz kağıda yazmıştı **"bizim muhabirimizdir"** diye... Bu fotoğrafları çektikten sonra para almaya başladım. Ama tabii bu döneme gelene kadar bir yığın badireden geçtim ve beni mesela TRT'ye gönderiyorlardı. O zaman tek kanal vardı TRT-1 ve TRT-2'de yeni kuruluyordu... TRT'den programlar çıkacak, ne zaman hangi film oynuyor; **Müzik Eğlence**'de kim hangi şarkıyı söyleyecek falan, onları alıyorum, koşarak geliyorum gazeteye veriyorum ve İstanbul'a gönderiliyor bunlar. TRT'ye ünlü bir sanatçı geldiğinde gazeteye diyorum ki, **"evet geldi, Stüdyo Pazar'da şu şarkıyı söyleyecek..."** Bu arada filmlerin içeriklerini yazdırıyorum İstanbul'a. İşte **"Tomy ile Ceyn bir kasabada yaşarlar. Bunların bir çocukları olur; çocuk bir gün okulda bir kavgaya karışır ve aynı gün evlerine esrarengiz bir misafir gelir; olaylar bunun üzerine gelişir"** gibi. Bu gazetecilik nasıl bir şey diye sormaya başlamıştım. Tabii o zaman da magazin muhabirliği yapan abiler, ablalar falan vardı ama onlar bu işi zevk alarak yapıyorlardı ve habercilik yapıyorlardı. Bense orada, git programları al, teksirleri çoğalt, yolla gibi bir iş ve benim hedeflediğim anlamda gazetecilikle bir alakası yok...

Neyse bu arada Yeni Asır ve **Sabah** gazetelerinin Ankara bürosuna bir gece muhabiri lazım olmuş. Onlar da **"Burada böyle bir çocuk varmış, alalım belki işimize yarar"** diye... Zaten bir parça deneyimli adam oldun mu yetiyordu. Sabah gazetesine geçtiğimde, tam bir gece muhabiri olarak ve 212 sayılı iş yasasıyla başladım. Hem fotoğraf çekiyorum, hem karanlık odada çalışıyorum, biri telefonla haber yazdıracak onu alıyorum, bir yerde kokteyl, bir yerde patlama, bir yerde trafik kazası oluyor ben koşup gidiyorum, fotoğrafı çekiyorum, haberi hazırlıyorum, filmi banyo yapıyorum, haberi yazıp faksla İstanbul'a geçiyorum... Çünkü gece muhabiri olarak tekim. Ayrıca sabah geliyorlar, biri diyor ki, **"Ya Erhan şu filmi bir yıka"** diyor o işi yapıyorum...

Bir gün gece bir haber atladım; ve sonra dediler ki, **"Burda gece 1'e kadar kal ve taksiyle git."** Ben de 1'e kadar kaldım bir süre ve daha sonra sabaha kadar kalayım dedim, çünkü zoruma gidiyor taksi parası vermek ve sabaha kadar kalıyordum sabah otobüsle gidiyordum, taksi parasını da harçlık yapıyordum. Böyle bir süre devam etti ve sonra gündüze geçtim. Hem fotoğraf çeken, hem haber yazan, hem film banyosu yapmayı bilen biri gazetecilikte hamal yerine kullanılır genelde ve her yere koşturulur, çok makbuldür; sabah akşam mesaisi yoktur. Çünkü habere hem muhabir ayarlayacaksın hem foto muhabiri ayarlayacaksın; ikisinden birinin mazereti varsa sakat olur; en uyguna bu işi komple yapandır ve ben 5-6 sene böyle devam ettim.

İşte zaman geldi, bir taraftan televizyonların yeni kurulduğu bir dönemin içinden geçiyorduk, bir taraftan da ben gazetecilikten artık herkesin tatmin olduğu kadar tatmin olamıyordum; okumaya fırsatım olmuyor; her zaman haberin içindeyim; Başbakanlığa gidiyorum saatlerce bekliyorum; Çankaya Köşküne gidiyorum sabaha kadar bekliyorum; şoför, araba fazla benzin yakmasın diye kaloriferleri söndürüyor ve battaniyelerle falan gidiyorduk soğuktan korunmak için... Bu arada işte özel televizyonlar birer birer kurulmaya başlayınca, yeni bir durum ortaya çıkmıştı. Star vardı o zaman, kanal 6 vardı, Show kuruldu. Bir de Satel bünyesinde atv kuruluyordu. Derken, bana da dediler ki, **"Ankara haberlerini bilen biri olarak sen de gelir misin, İstanbul'da çalışır mısın?"** Çünkü Ankara'da muhabir olmayacak, görüntü olmayacak, Ankara haberleri AA'dan alınacak, görüntüler de yine elverdiği kadarıyla AA'nın görüntü servisinden alınacak. Televizyonun merkezi'de İstanbul oluyor...

Ben de o dönemin televizyon haberciliği, gazetecilik konusundaki tecrübesiz kadrosu içerisinde, işte gazetecilik tecrübem neyse bilemiyorum, en azından alan ve branş değiştirmek kadar hayata dair bir değişiklik adına İstanbul'a gittim... Ama İstanbul'da bir süre sonra yapamayacağımı anlamıştım ki, o zaman **"Ankara'ya gider misin?"** dediler ve ben de seve seve geldim. Çünkü Ankara'da muhabirlik yapılırdı, ama İstanbul'da daha çok Ankara haberleri masa başında işlenir. Ankara'da da o zaman **Çiğdem Anat, Tayfun Talipoğlu, Gürkan Zengin, Yavuz Orhan**, ben vardık; dar bir kadroydu ama bu dönem, gazetecilik açısından, habercilik açısından hayatımda unutamayacağım güzel bir dönemdi.

Bugüne gelirsek, artık haber yapmıyorsun, işleyip, sunuyorsun ama, habercilik yaparken, "haberi böyle yaptım ama benim vicdanıma da dokunuyor" dediğin örnekler oldu mu?

- Oldu. Şöyle oldu, ama bu arada örneği düşünürken aklıma gelen bir şeyi hemen söyleyeyim. Mesela politikacıların bir çoğunun söylediklerinin yalan olduğunu bilerek onlara mikrofon tutup, onların televizyon aracılığıyla mesaj vermelerine aracı olmaktan hep rahatsız oldum. Ama bir taraftan da bu iş böyle yapılıyor. Yaptığım işi teknik olarak hayata geçirmek, ya da belirlenmiş gündemin arkasından giderken o adamları konuşturmak gerektiği için, mikrofon tutuyorsunuz, soru soruyorsunuz. Sizin sorunuz ne kadar tavırlı olursa olsun, ne kadar sorgulayan bir içerikte olursa olsun, onu yansıtırken, adamın görüşleri yansıyor oraya. Neticede bundan hep rahatsız oldum ama, bu da böyle yapılıyor. Politika haberleri içerisinde, söylediklerine çok güvenilmeyecek, ya da söylediklerinin ertesi gün, ertesi hafta hatta ertesi yıl bile olmayacağını bildiğimiz halde, televizyonda konuşma fırsatı yarattığımız, yaratmak zorunda kaldığımız politikacıları başka bir şekilde eleştirecek kendime ait birer cümle bulup haberlerime koymaya çalıştım. Bazen bir vurguyla, **"O yine her zamanki gibi"** diyerek... Bazen bir iğnelemeyle, **"Yine soru aynıydı, cevap aynıydı, değişen bir şey olmadı"** diyerek falan... Zaten politikacılar da bu tür şeylerden hiçbir zaman incinmediler.

Muhabirlik bazen öyle bir noktaya getirir ki insanı, işiyle, yansıttığı dünya ve gözlemlediği gerçekliğin farklı olduğunu görür, ama gene de bunu bir teknik iş gibi yapar. Sen böyle oldun mu?

- Şöyle söyleyeyim; evet bu oluyor, ama garip bir şekilde bu medyanın olguları nasıl yansıttığını gördükçe, siz, kendi analizlerinizin değerli olmadığını düşünmeye başlıyorsunuz. Ama ben mesela bir taraftan da kendi analizimin doğru olduğunu düşünüyorum. Yer verebildiysem eğer, bunun da çok farkedildiğini düşünmüyorum. Yine de her şeye rağmen, bütün bunların içerisine bir parça sezgi, duygu, izlenim, gözlemlere dayalı doğruyu yerleştirdiğinizde tatmin oluyorsunuz. Bunu yaparken bile, medyanın genel olarak yansıttığı biçimle de çok çelişmeyecek bir kurgu yapmaya çalışıyorsunuz. Yani bir uyumu yakalamaya çalışıyorsunuz.

Cezaevlerinde insanlar yandı ve bu yangını kimin çıkardığı anlaşılamadı. Olayları bizzat izleyen habercinin bunu bilmesi imkansız mıydı?

- Muhabir herhangi bir yangın haberine gittiğinde, burada yangının nasıl çıktığına dair resmi bir rapor çıkmadan, nasıl ki gözlemleriyle bir kanaate ulaşıyor ve bir tahmin yapabiliyorsa, bence cezaevi operasyonları sırasında da muhabirin gözlemini belirtmesi lazımdı. Ama bu süreçte haber alma olanakları, muhabirin etkinliği ve soru - cevap yöntemi çok çalışmadı. Operasyon haberlerde ayrıntılarıyla yer aldı ama bu tam bir göztanıklığıyla değildi. En hareketli olaylarda, birçok tehlikeli patlamalarda, çatışmalarda, deniz-uçak kazalarında veya diğer toplumsal olaylarda canını tehlike-

ye atacak kadar, **"ne gerek var bu kadar yaklaşmaya"** dedirtecek kadar olayların içindeyken birçok muhabir, televizyondan ya da gazete sayfalarından da belirttikleri gibi, bu kez birkaç kilometre ya da birkaç yüz metre uzaktan haber izlediler..

Medya'da "haber olan" şeylerde bir değişim gözlemliyor musun? Neyin "haber" olacağı medya tarafından mı belirleniyor acaba?

- Medyanın haberlerine bakıldığında, halkın sorunları haber oluyor, IMF haber oluyor, hükümet haber oluyor, partiler haber oluyor, sokak haber oluyor, bir gecekondu haber oluyor, bir zengin sofrası haber oluyor, fakir sofrası haber oluyor ama her şey de haber olamıyor. E benim yüreğimde kalan şeyler de var haber olmasını istediğim... mesela daha çok halkın gündemini takip etmek isterdim. Bazı sağduyulu politikacıların bir saptaması var: **"Kardeşim biz burda politika yapmıyoruz; biz burda konuşuyoruz sadece, gevezelik yapıyoruz. Politika asıl köyde yapılıyor, kırda yapılıyor, kasabada yapılıyor; çünkü orda yapılan politika bir asfaltı döşüyor, bir köye su getiriyor, ihtiyacı olan birine iş yaratılıyor, yani gerçek politika direk orda yapılıyor. Ama burda politika yapılmıyor; burda haksızlık yapılıyor, birilerine torpil yapılıyor, laf üretiliyor..."** Dolayısıyla şimdi ben de bunu gözlemliyorum ve bu nedenle politika muhabirliği gazetecilikte iyi bir yer olmasına rağmen ben sokağı özlüyorum.

Habercilikte kritik sorular vardır. Mesela Adalet Bakanı basın toplantısında, "devletin üzerinde şüphe yaratacak sorular" sormamaları konusunda uyardı gazetecileri. Ve demir ranzaların eridiği cezaevi yangınında, maket silahların nasıl çıkartılıp sergilenebildiği sorulamadı. Bu konuda ne düşünüyorsun?

- Bak mesela, Ulucanlar cezaevi operasyonu sonrasında tünel iddiaları vardı ve ben, o zaman toprağın henüz nemli olduğunu; 10 gündür tünelin arandığı söylenmesine rağmen, bunun, koğuşun altında ve avlunun içinde olduğunu; tünel ağzının hemen gözetleme mazgalının altında olduğunu; buna benzer bir kaç gözlemimi yansıtmaya çalıştım. Adalet Bakanı'na bunları sordum ve Bakan, **"Ben oraya gitmedim, o yüzden bilemiyorum"** dedi. Şimdi ben bu haberi yaparken, insanlar ölmeden de devletin bu cezaevinde istediği düzeni kurabileceğini anlatmaya çalıştım.

Şimdi haberler sana geliyor ve sen sunuyorsun. Habere giden muhabirin gözlemci olması için dikkatini çekiyor musun?

- Şöyle bir şey oluyor. Bu tür sorular sözkonusu olduğunda bir otokontrol gelişiyor. Aslında galiba şu anda medyadaki en büyük sorun da bu. Mesela benim çalıştığım kurumda muhabire asla **"şu haberi böyle yapacaksın"** denmiyor. Ama muhabirin psikolojik olarak üzerinde taşıdığı bir çerçeve var.

O halde, muhabirlikte, edilgen olma ve haberi yapan olarak öznellikten çıkma gibi bir evrim mi meydana geldi sence?

- Evet. Galiba. Ama bu televizyon haberciliği için daha çok geçerli. Yani gidiyorsun, alıp getiriyorsun. Bir defa insanların çalıştıkları gazete ya da televizyonlarda bir sürü insan çalışıyor, değişiyor, birileri gidiyor, yenileri geliyor; editörler, haber müdürleri anında yerlerinden olup yenileriyle ikame ediliyor... Dolayısıyla eskisi kadar ortaya bir ilke, bir tavır, muhabiri öne çıkartan tarz göreceli olarak ortadan kalkıyor. Bu editöre bağlı oluyor artık. Editör diyor ki, **"sen git orda anonsunu yap, anlat, haber orda başlasın ve bitsin..."** Bu durum ilk bakışta aslında muhabire inisiyatif veriyor; ama genel olarak baktığında, ekrana çıkıp bir şey söyleyebilmek ve iyi söylemek de bir muhabirlik oluyor artık. Rekabet koşulları, sürat, tekniğin zorlaması vs. bütün bunlar kısıtları oluşturuyor. O nedenle muhabir hemen kameramanla gidiyor, çekiyor, lafını da alıyor, gelip güzelce montajlıyor, en ilginç görüntüler ve altına bir müzik de döşüyor. Zaman dar olduğu için üç gün öncesi, bir hafta sonrasının ne olduğunu sorgulayacak haberci kalmıyor artık. Dolayısıyla muhabirin, muhabir olarak önemi ortadan kalkıyor. Yani rating öyle bir şey ki, seyirciyi ekrandan uzaklaştırmayacak aksiyon olsun, iyi görüntü olsun, iyi ses olsun kaygısının içine doğruları yerleştirmelisiniz; ama önemli olan rating yapabilecek aksiyon, görüntü, ses gibi unsurlar... Mesela bugün yapılan bir haberin kahramanları üç gün sonra ne yapıyorlar bunu çoğu zaman, zamanla yarış nedeniyle göremiyoruz.

Ekonomi muhabirliği uzmanlık isteyen bir alanken, tv'lerde bu alana da Necati Doğru'nun ifadesiyle "güzel kızlar ve yakışıklı oğlanlar" hakim olmaya başlıyor. Haberi aktaranlar olarak bu durum sizi zorluyor mu?

- Bu da rating kaygısının bir sonucu. Zapladığınız zaman karşınıza ekonominin yorumunu yapan bir bürokrat, bir öğretim üyesi, bir Bakan, bir müsteşar çıkıyor. Onlar yorumluyor zaten. Bu durumda, haberi anlatana kalan iş de, sadece kısa bir iki cümleyle malumatı iletmek kalıyor; yani bunu da **"güzel bir yüz"**ün yapması tercih ediliyor. Yetkin ve uzman muhabirliğin önemi de ortadan kalkıyor. Bu süreç hem kadroyu daraltıyor, hem uzmanlık yerine haberin güzel görüntülerle, basit sunumunu mümkün hale getiriyor.. Bu da geçmiş yıllara göre muhabirliği öldürdü tabii. Muhabirliğin korunması gerektiğine inanıyorum ama bu da muhabirliğin muhabirler tarafından yapılmasıyla ancak mümkün. Köşe yazarlarının, üst düzey yöneticilerin özel ilişkilerle muhabirlik yapmadığı zaman korunabilir.

ÇaLıŞıRkEn

- Ulen işten güçten daha Eşber Abi'ye bir hoşgeldin diyemedik iki kalem içemedik ya!
- **Herkes Öküz'e saldırıyo ya, biri düğmeye mi bastı!**
- Postmodern darbe yapalım mı!
- **Büyük icat 'Ginger' gibisin ha, adın var kendin yok!**
- İkinci Bahar niye bitti ya!
- **Altımda mor üniforma var!**
- Dergide de Gelenekçi-Yenilikçi çatışması tadı olsa ya!
- **Canım beni beklerken uyuya kalmışlar!**
- Dallama çay içen var mı!
- **Anlamadık gitti, Çalışırken köşesi Öküz Anket'te en çok sevilen köşe çıkıyor yaa!**
- Edebiyatçı küser mi ya, çocuk oyuncağı mı bu!
- **Eski ekibi topluyoruz, horon tepiceez!**
- Sevgili Ahmet Erhan yaş günün kutlu olsun, seni seviyoruz!
- **Çok yönlü bir macera yaşamak istiyorum!**
- Kuru dereden bal çıkmaz!
- **İnsanlar ikiye ayrılır, ama burada olmaz!**
- İmtiyaz sahibin kim senin?
- **Ragıp abinin pastası da nefismiş!**
- İtinayla canavar yaratılır!
- **Dışarıda arıza kalmasın, herkes girsin dergiye!**
- 1200 beygirlik motordan 4500 beygirlik randıman alamazsın be dost!
- **Her konuda acayip sorun yaratırız!**
- Oy oy eminem, nedir bu rap'çikler!
- **Tüm yazıların yayınlanması için derginin 1448 sayfa olması lazım!**
- Şimdi kimbilir ne sevişmeler oluyordur civar evlerde!
- **Sabaha doğru insan organlarına söz geçiremiyor!**
- Ben de istemez miyim poster olmayı!
- **Eben, akraban değilse küfür edicem!**
- Ben onu daha önce yaptım!
- **Habire tarih yazıyoruz ama tarihin bundan haberi yok!**
- Sigarayı azalttım, günde 38 pakete indirdim!
- **Karaca Oğlan ne güzel yaşamış be!**
- Dergi bitse de ortamlara dalsak ya!
- **Sosyal patlama kim abi ya herkes ondan bahsediyor!**
- Tayvan malı yazar çıkmış!
- **Takvim yöntemiyle çalışalım, kimse kimseye gebe kalmaz!**
- Robert De Niro ne yapıyordur acaba şimdi!
- **Noter okulu var mıdır ki!**
- Hissinizin sesini biraz kısabilir misiniz dost!
- **Üreten biziz, tüketen de biz olursak, ee ne anladım ben bu işten!**
- Olm biraz efendi olun, efendi konuşun, dergide hiç kadın yokmuş sanıyorlar!
- **Ama dergideki kadınlar böyle konuşuyor zaten!**
- Darbuka gibi konuşuyorsun ya!
- **Başımın ağrısına hap mı, bisküvi mi yoksa müzik mi iyi geldi anlamadım!**
- Ya hadi çalışalım, çalışırken zaten kendiliğinden çıkıyor "Çalışırken"!
- **Ne dedin sen şimdi!**
- Dur dur biraz ağır çekim konuş sen bana hakaret ettin di mi!
- **Senin tek yeteneklinin dışarda g.tü donuyor naaber!**
- Bu dergi de bitti hadi Islama Köfteci'ye!

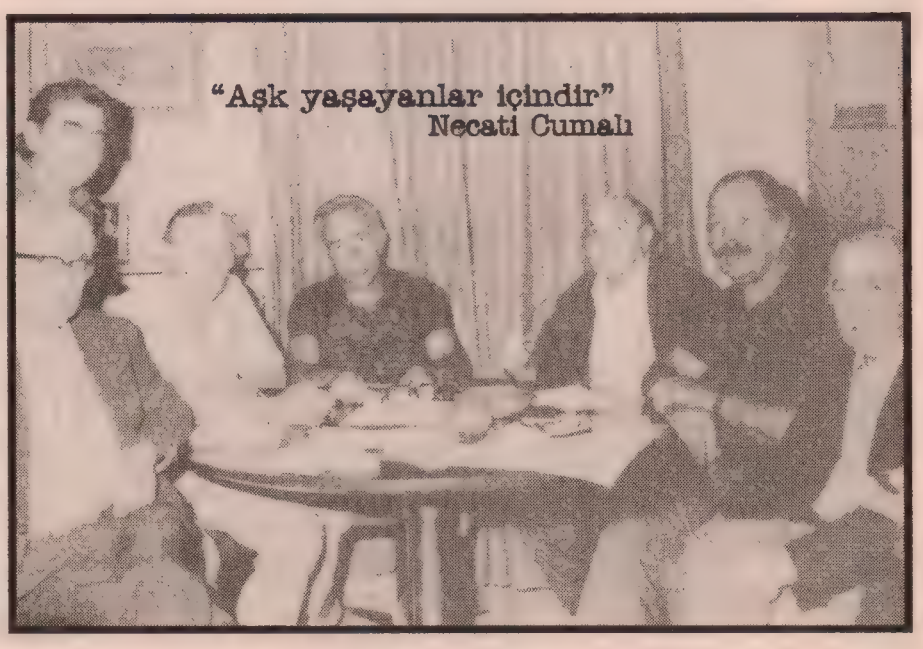

Necati Cumalı; Ahmet Muhid Dranas, Ümit Yaşar Oğuzcan, Oktay Rifat, Fazıl Hüsnü Dağlarca Rauf Mutluay ve Behçet Necatigil ile bir şiir jurisi toplantısında... 1974

ulukışla

TUNCER ERDEM

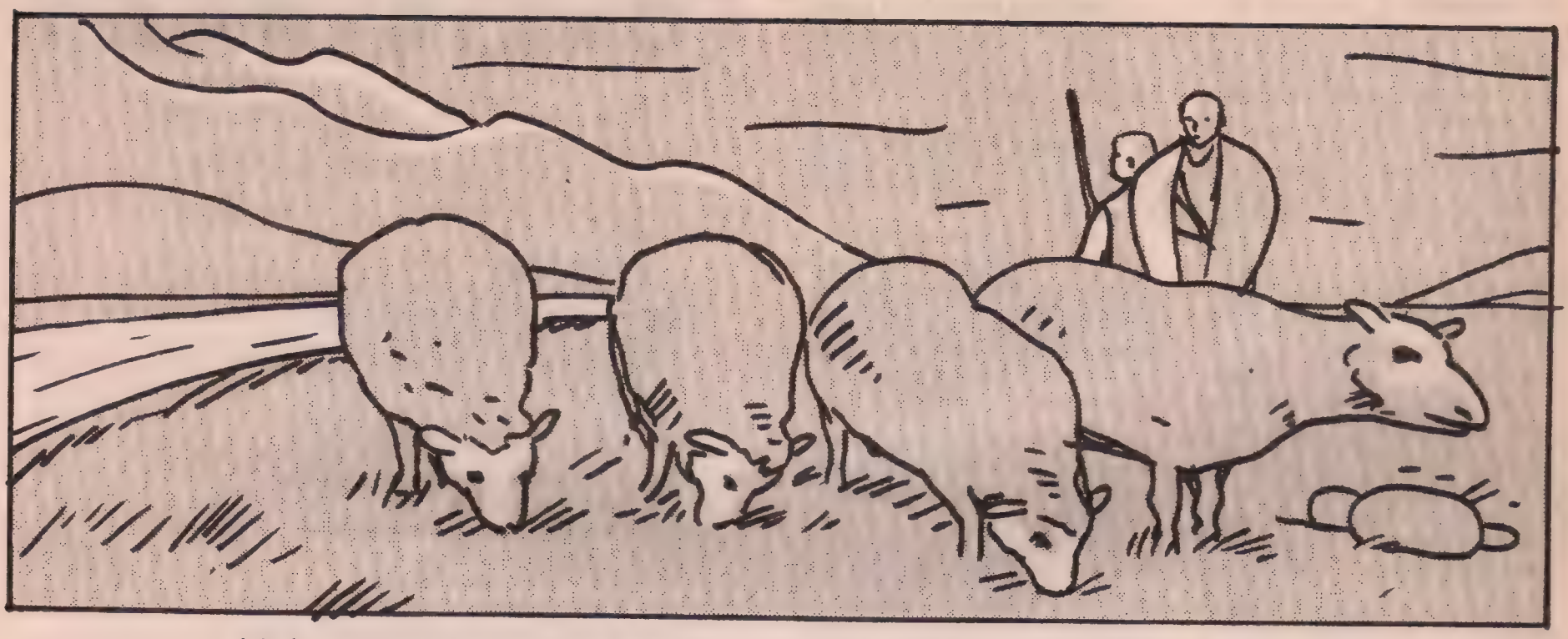

bir huzur tozu serpilmiş toprağa, / üzerinde göçmenlerin ürkek bakışları,

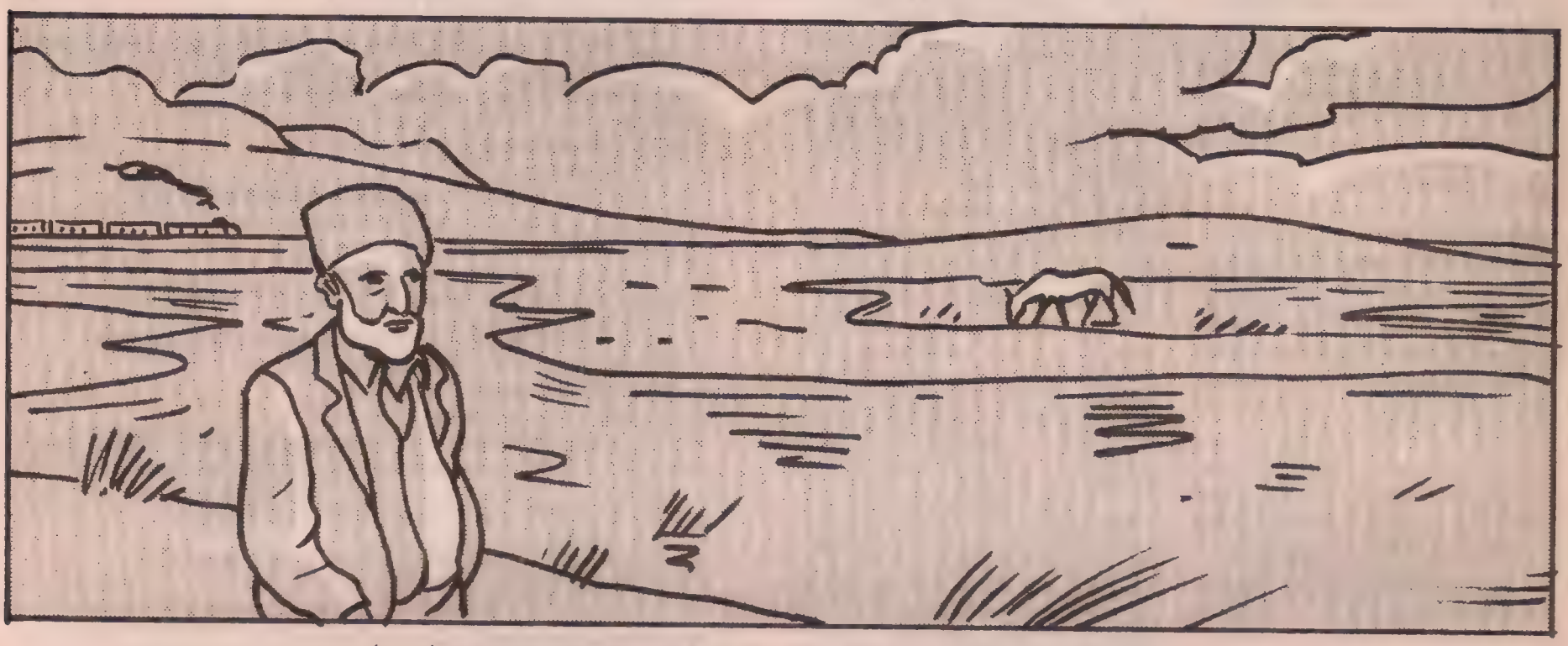

bozkırın en uzun molası bu / eski uygarlıkların mirası.

dağlar arasına gömülmüş bir kasaba / devleti temsilen sarı istasyon binaları...

fırından çıkmış ekmeğin buharı var sokaklarda, / yeni kesilmiş soğanın rayihası.

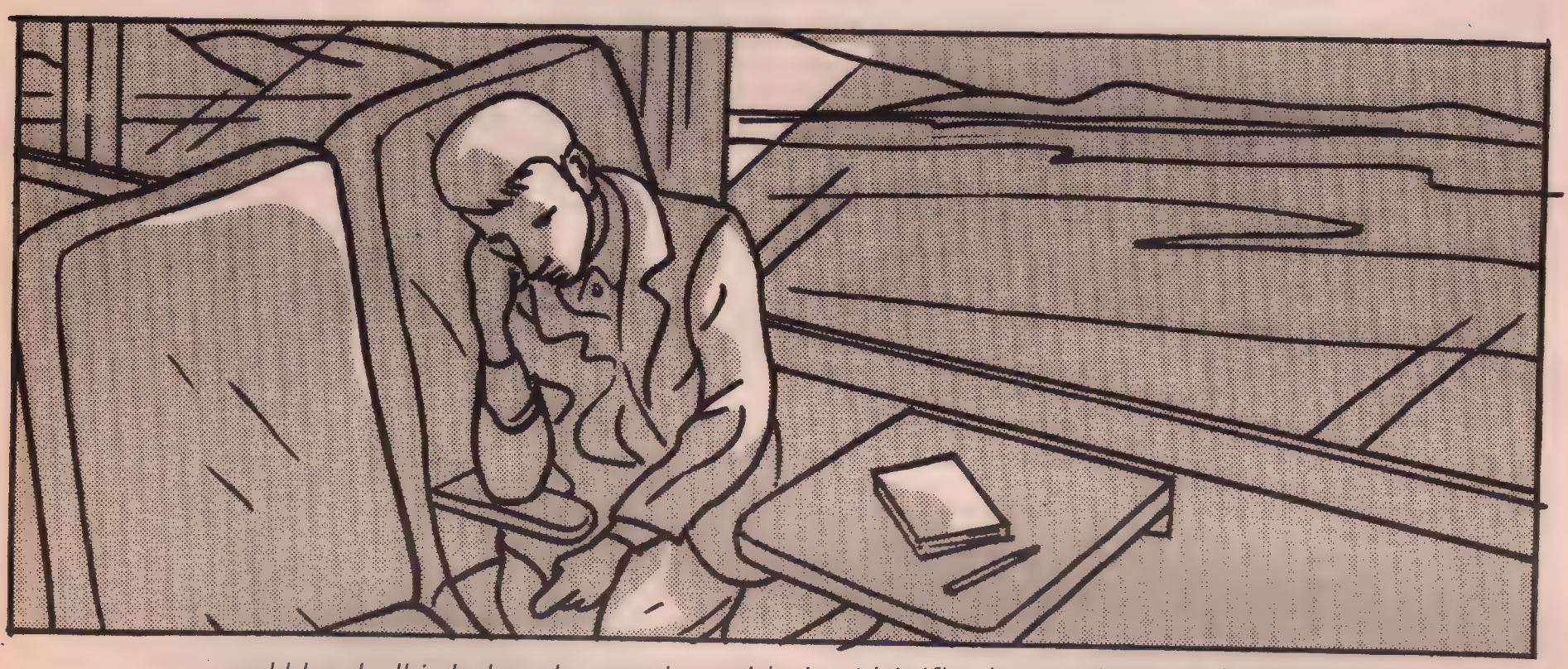

aradıkları belki de buydu gezgin tacirlerin, / kâşifler bunun için aştı kıtaları;

bozkır treninin denizden önceki son molasında; / mutlu olma bilgisi saklı...

Mahallede karşılaşmıştık. Beraber yol boyunca konuşmadan yürüdük. Ayrılacağımız dört yol ağzına geldiğimizde başladık konuşmaya. Çünkü orada ayrılmamız gerekiyordu, ama ayrılmak da istemiyor insanın canı. Nasıl da karşılaştık talan derken...

Mahallede Bir Karşılaşma

SÜREYYYA EVREN - RAHMİ G. ÖĞDÜL

- Geçenlerde de Levent Kültür Merkezi'nde **Lars von Trier**'in *Karanlıktaki Dansçı*'sını seyrettikten sonra Melih'le karşılaştım. "N'aber, nasılsın?" diye iki lafladıktan sonra tam ayrılıyorduk ki, **"gene karşılaşalım!"** demesin mi! Ulan gene karşılaşmayı önceden nasıl kararlaştırırız, bu düpedüz buluşma olur!

- Nietzsche'nin de öyle bir lafı vardı, şöyle galiba, rastlantılara hazırlıksız yakalanmak lazım... karşılaşmalara da tabii... nasıldı yahu...

- Neyse onu boş ver de, aslında biz de galiba, genel olarak hazırlıksız yakalanılan her karşılaşmaya terör gözüyle bakılıyor. Komünizm olacaksa onu da biz getiririz hesabı, karşılaşılacaksa onu da biz kararlaştırırız gibi bir şey...

- Zaten acayip paradoksal kavramlar denk geliyor bizim hayatımıza. Mesela eskiden okullarda **"zorunlu seçmeli"** ders diye bir ders tipi vardı. Adı seçmeli ama almak zorundasın.

- Şu yeni F-tipi cezaevlerindeki **"ortak kullanım alanları"**nın kullanıma kapalı olması gibi. Ortak bir yana herhangi bir kullanıma kapalı şu anda. Hiçbir zaman da ortak kullanıma açık olmayacak anlaşılan.

- Bu tip kavramlara ben **"doğal hayat kavramları"** diyorum. Kendiliklerinden genişliyor, yayılıyorlar. Mesela "F-tipi" cezaevi diye bir şey çıktıktan sonra bu adlandırma yavaş yavaş yayılarak bir kavram haline geldi. Her gün şurada burada F-tipi hastane, F-tipi okul, F-tipi sevgili, F-tipi sohbet, F-tipi dergi, **"bizim hayatımız F-tipi oğlum"** gibi bir şeyler duyuyoruz. Hayatımızda zaten hazır bekleyen birtakım gerçekler sanki kavramlarına kavuşunca canavarlaşıyor, yedi başlı bir ejderha gibi ateşli dillerini her yere uzatıyorlar. "Zorunlu seçmeli" ejderhası bütün seçimlerimize ateşli dilini sokuyor. Her tarafta kullanılamayan ortak kullanım alanı ejderhasının izlerini görmemek mümkün değil.

- Ateşli dil deyince... Sen **Banu Alkan**'ın Beyaz'ın ağzına ateşli dilini sokmaya çalıştığı programı görmüş müydün?

- Gördüm evet. Çok ilginç bir kadın. Gittiği her programı beş dakikada kendi şovuna çeviriyor. **Okan Bayülgen, Mehmet Ali Erbil, Beyaz** vs. hepsi anında siliniyorlar ve onlar (**Oğuz Aral**'ın dediği gibi 'çıplak ayaklarıyla') kanaldan kanala dolaşan "Banu Alkan Şov"un konuğu haline geliyorlar.

- Bir ekol oldu gerçekten. Bütün söylemleri etkiledi bir şekilde. Hani şu 'aptal Banu Alkan'ı oynadığı reklam filminde "kendinize niye internet sitesi açmıyor sunuz?" denilince "İstanbul'da yer mi kaldı?" gibi bir şeyler söylemişti ya... Mesela **Adalet bakanı Hikmet Sami Türk** de cezaevi operasyonlarından sonra ona daha önce verdiği ama tutmadığı sözleri hatırlatan gazetecilere "Söz mü kaldı? " deyiverdi...

- Bir ara hayatta ve kamera karşısında Aptal Banu Alkan'ı oynayan Banu Alkan akıllı mı aptal mı tartışması patlamıştı. Sonra sanırım şöyle bir gizli uzlaşma oldu: Aslında Banu Alkan diye biri yok, içimizdeki Banu Alkanlar var. Sürekli yansıtma taktikleriyle konuklarını karşılayışını düşün. Saatlerce beklettiği Oğuz Aral'a çıplak ayakla koşmasının Oğuz Aral karikatürlerindeki **Avni**'nin röntgenlediği çıplak ayaklı banyo yapan kadınlara bir gönderme olduğunu düşündüm doğrusu ben. Beyaz'ı taciz etmek de onu kendi yarattığı imajla tepelemek gibi olmuştu. Banu Alkan'ın olduğu programa çıkmam diyen muhafazakar milletvekilini, şaşırtıcı ve hızlı bir başarıyla, kendisiyle bir olup programın yöneticisi **Nedim Saban**'a karşı savaştırırken de gene aynı şeyi yaptı. Milletvekilinin içindeki banualkanla Nedim Saban'ın içindeki banualkan çarpışmaya başladılar. O kayboldu gitti. Gene **Lars von Trier**'in **İdiots(Aptallar)** filminde aslında aptal olmayan insanların aptalı oynadıkları bir aptallar kulübü vardı. Güzel bir kadınım derken de bunu söylemiş oluyor. İçinizde bir banualkan estetiği var, neresinden beğenirseniz alın, o sizin. İçinizde böyle bir Afrodit var. Banualkan da bir mamul, bir marka gibi, kendini üretiyor, çoğaltıyor. Seri üretim halinde. Ve bir noktadan sonra o kayboluyor ve kolektif bilinçaltı onu üretmeye başlıyor. **Solaris** diye bir bilimkurgu vardı ya, oradaki bakan kişinin zihnini yansıtarak cisimleştiren canlı okyanus gibi.

- Peki sen **Ecevit**'in operasyonlardan sonra **"teröristleri kendi terörlerinden kurtardık"** açıklamasını seyrettin mi?

- Yok, seyretmedim. Gazeteden okudum.

- Off. Müthiş tuhaftı o da. Tam *teröristleri kendi terörlerinden* derken birden dili takıldı, defalarca terör, trrörr falan gibi şeyler söyledi, lafı bir türlü toparlayamadı. Hani Allah söyletiyor derler ya bu sefer de Allah söyletmedi sanki. Yüzü gözü de karıştı, çarpılacak zannettim bir an. Müzikle alakam olsa bu ses kaydını sample olarak kullanmak isterdim mutlaka.

- Ben de operasyonlardan birkaç gün sonra geceyarısı zaplaya zıplaya televizyon seyrediyordum. Bir kanalda baktım fonda kiç bir doğa fotoğrafı, şöyle yazıyor: Bazı İllerimizde Sahur Vakti. Altında da işte Çanakkale 05:46, Bursa 05:51 falan gibi şeyler. Şaşırdım, operasyon saatlerini veriyorlar sanki. Şöyle bir iş yapmak istedim: bir duvarı boydan boya kiç bir doğa fotoğrafıyla kaplayacaksın üzerine de Bazı İllerimizde Ölüm Vakti: İstanbul 05: 48, Çanakkale 05:50 falan diye yazacaksın. Bir dergiye tam sayfa gömerek de olabilir. Daha da garibi, arkada çalan müzik eski TRT'de kurbanlık kesme tekniklerini öğrettikleri programın müziğine benziyordu. Paranoyaya kapıldım birden, acaba bilerek mi koydular bu müziği diye.

- İletişim alanı açısından çarpıcı verilerle doluydu zaten. İktidarın operasyonları sunumu ve medyadaki karışıklıklar üzerine tez yazılır. Bütün o dolaşan **'bir arkadaşımız kendini yaksın'** kaydı hakkındaki sahte mi değil mi tartışmaları, günlerce süren dedikodular, operasyonlardan seçilip medyaya verilen video görüntüleriyle desteklenen anlatılaştırmalar. Dezenformasyon klasikleriyle de karşılaştık.

- Ama bazı dezenformasyonlar yol gösterici de oldu. Mesela tutukluların cezaevi planını değiştirdiği, maketlere göre yapılan müdahale stratejilerini böylece bozduğunu duyduk. Sonra böyle bir şeyin olmadığı ortaya çıktı. Bu da tabii maket gerçekliklerini bozmanın özgürleştirici yanını vurgulayan bir ipucu oldu. Makro-iktidarlar da mikro-iktidarlar da aynı maket mantığıyla çalışıyorlar. Biz de birer mikro-iktidara dönüştüğümüz yerlerde hemen hayata dair maketler hazırlayıp operasyon planları yapmaya başlıyoruz. Bize de bulaşıyor. Kenti bir kez keşfettiğimize karar verdikten sonra o kent maketleşiyor, biz bir kent maketi içinde hareket ediyoruz; bir insanı anladığımıza karar verdiğimizde, anlamını dondurduğumuzda o insan da maketleşiyor; böyle bir eğilim var.

- Bir de kentte insanlar kendi türlerinin temsiline dönüşebiliyor; aşıklar aşık maketi gibi duruyorlar, teenage grupları tam amerikan gençlik filmlerindeki sağlıklı, neşeli örneklere benziyorlar, tam bir teenage grubu maketi... kentte yaşayanlar sosyal hayat müzesinin parçalarına dönüşüyorlar, bu kaçınılmaz bir şey. Hep anlar, konumlar olarak duruyorlar. Belirli anları konumları taklit ediyorlar, ben bunları görmüştüm diyorsun. Sen de kaçınılmaz olarak bu anlardan konumlardan birine denk düşüyorsun.

- Risksiz olduğuna inanılan maket-yaşamları bozuma uğratıp riskli hale getirmek gerekiyor.

- Fakat **"Osmanlı memleketlerinde riskler pek bir şiddetli oluyor"**. Daha önce bahçelerinde tarım zararlısı istemiyorlar demiştik ya, işte o metafor hayata geçmiş. Eskişehir'de tutuklu yakınlarını özel arabasıyla cezaevine taşıyan bir adamı Terörle Mücadele'den olduğunu söyleyen kişiler kaçırıp şehir dışında bir yerde zorla tarım ilacı içirmişler. Adam şans eseri oradan geçmekte olan bir cankurtaran sayesinde kurtulmuş.

- Tarım zararlısı olarak görüyorlar yani tam.

- Tam öyle. Bak bir film vardı, ***Borrowers***. Özel kanallar bunu **"Ödünç**

Alanlar" diye çevirip göstermişlerdi. TRT ise **"Beleşçiler"** adıyla gösterdi. Sanki iki farklı bakış açısı gibi duruyor. Neyse filme dönelim, filmde bir evin yer döşemesi altında yaşayan küçük insanlar var. Bu küçük insanlar geçimlerini evden götürdükleriyle sağlıyorlar. Ve evin sahipleri bunlara tam bir haşere, ev zararlısı muamelesi yapıyor. Tabii evin çocuğu dışında. Çocuk oluş halinde olmasının verdiği avantajla farklı dünyalara daha açık yaklaşıyor.

- Çocuklar oyuncaklarla oynuyor, bazıları da bizim gibi *koyuncaklarla* oynuyor.

- İtiraz eden olursa da **"vay seni gidi tarım zararlısı"** diyen *korkutcaklar* giriyor devreye.

- Sen oyuncaklı-sabunları gördün mü?

- Yo, hiç fark etmedim.

- İçinde hayvan modelleri olan saydam sabunlar var. Böyle bir sabun uzun süre lavaboda kaldı. Daha sık yıkadık ellerimizi deveyi gizlendiği yerden dışarı çıkarmak için. Ellerimizi yıkadıkça deve biraz biraz dışarı çıkıyordu. Önce bir bacağı ardında başı hafifce dışarı çıktı. sabun küçüldükçe deve büyüdü ve sonunda devemize kavuştuk.

- Deve sabunun içinde gizlenmişti. Su sabunu aşındırdı ve gizlenen çölü dışarı çıkardı desene.

- Çölde insan kimliği yitiyormuş zaten.

- Daha sonra bu çöl devesini kum saatinin yanına koyduk. Kum saatinin içinden çöl akıyordu ve deve sadece seyretti bu kapatılmış çölü.

- Yahu ama çok metafor yaptık, farklı katmanlarda kaykay yapan bir etaforlar trafiği sanki...

- Ne etaforu hocam, etobur gibi...

- Aslında metafor, etafor falan değil de, ön kavramlara, hazırlık aşamasındaki kavramlara denk geliyorlar.. Ataforlara, ata'dan yadigar alışkanlık metaforlarına karşı şeyler yani..

- At da zaten atalardan kalma bir metafor bizim için...

- Bir de anafor var aslında, analar da anafor gibi her şeyi kendilerine çekmek istiyorlar, huuup çekiyor. Sadece babalardan değil analardan sıyrılmak gerekiyor.

- Fakat Nietzsche'ye göre anne ve babadan kurtulmak yetersiz, hiç olmamalıydı anne ve baba diyor, gökyüzünden tükürülmüş olmalıydık diyor...

- Sürçe sürçe Nietzsche'ye geldik gene. Tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer gibi oldu...

- Kürkçü dükkanına kapanmamak lazım. Hep aynı kökene, hep aynı metne kapanmak, hep aynı metni yorgan gibi üzerine çekmeye benziyor.

- Tabii böyle olunca ayağını metnine göre uzatmaya çalışıyorsun... yorganının altında bir maket-yaşam sürüyorsun...

- **"Yorganına göre uzat"**, kendi kabında kal gibi, sakın taşma... insan halbuki taştıkça form buluyor, taşmadığı zaman form bulan kap oluyor...

- İçe kapananlardan çok **'karşılaşma kavramları'** yol açıyor insana sanırım... iki insan, iki perspektif, iki hayat karşılaşıyor, kesişiyor.

- Ya da ikiden daha çok...

- Evet. Çoklu kesişmeler, çoklu kapmalar, birlikte yaşamalar... **Blake "Cennet ile Cehennemin evliliği"**ne kadar götürmüştü işi...

- Ah! Ben geç kalıyorum yahu. 'Bir arkadaşımız kendini yaksın' kaydında da dedikleri gibi "görüşürüz hoşçakal."

- Hadi ben de geç kalıyorum "görüşürüz hoşçakal."

- Aslında hep bir geç kalmışlık psikolojisi içinde dolaşıyoruz galiba...

- Başlatma hocam şimdi. Gidemeyeceğiz walla.

- Tamam hadi.

- Hadi.

sureyyyaevren@yahoo.com - rgogdul@yahoo.com

Recve Aslan, sekiz yıl önce bir insanın başına gelebilecek en haksız olaya, en acı şiddete maruz kaldı. Çocuk yaşta tecavüze uğradı. Yaşadığı derin acıları içine gömen ve yaşadıklarını ailesinden saklayan genç kız dayanamadı, en sonunda içini ailesine döktü. Aynı gün, derhal aile fertlerinden birisinin genç kızı "töreler gereği cezalandırması" kararı alındı.

Stephen Hawking'in Çiğnenen Onuru

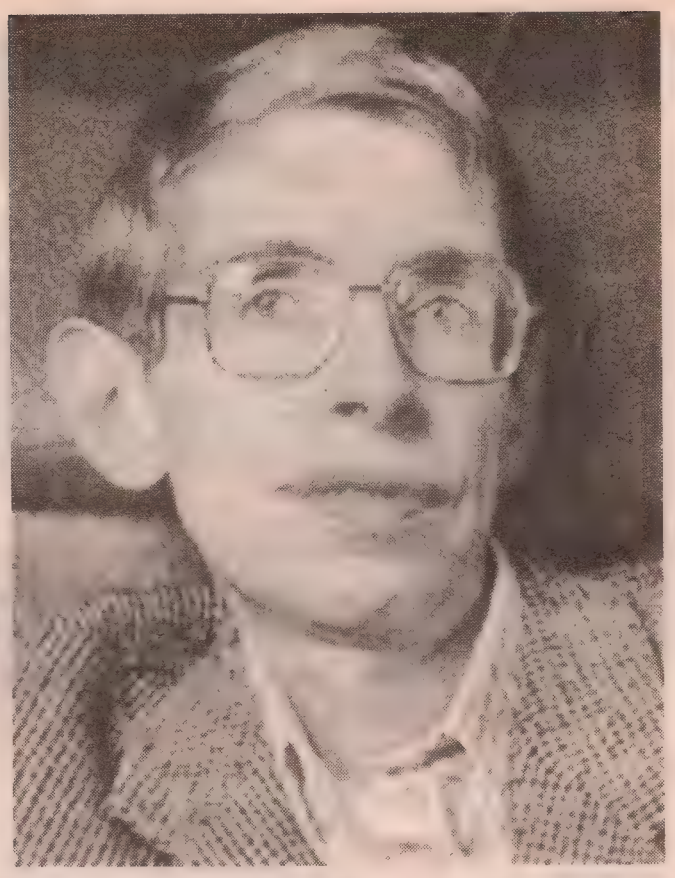

BERFİ DİCLE ÖĞÜT

Zamanın bir okyanusun dalgaları gibi eski milenyumu alıp, yeni bir bin yılı önümüze sürmediği günlerde, o kadar da uzak değil, yaklaşık 1,5 ay kadar önce basında çıkan bir haber ister istemez dikkatimi cezbetmişti. Henüz "hayata dönüş katliamı" pardon "operasyonu"nun gündemde patlamadığı, af yasası gibi eli kanlı katillerin bir anda salıverilip, düşünce suçlularının içeride tutulmadığı, ölüm oruçlarının başlayıp (bitmesini dilerdim ancak hala daha devam ediyor) insanların ölümüyle sonuçlanmadığı, jandarmanın mahkumları diri diri yakmadığı günlerden bir gün; sonbaharın dökülen yaprakları havalarda uçurduğu, nemli ve serin havasını üfleyerek kışa geçişini usul usul izlerken böylesine bir haberi görmezden gelemezdim.

Zira konu **"dayak-şiddet-kurban"** üçgeninden oluşuyordu. "Dayak-şiddet-kurban" üçgeni; **"kadın-erkek-dayak"** çıkmazına girmiş sorunlu bir üçgen olmuştu. Evliliğin kaosumsu ve karşılıklı mutsuzluk sendromlarının yaşandığı ancak bir türlü ayrılamayıp giderek daha da nasırlaşan bir adet **"göbek bağı"** antlaşması olduğuna inanırsak , evlilik içindeki şiddetin varlığını da o derece anlayabiliriz. Göbekbağı ile şiddetin ne alakası var demeyin, yapılan yerel anketler dayak yediği halde evini terk etmeyen ve boşanmayan daha doğrusu boşanamayan kadınların sayısının ne kadar çok olduğuna işaret etmekte. Yani; çiftlerarası kemikleşen dayanıklı-dövüşün bir çeşit karşılıklı mazoşistli-sadizme dönüşümü...

Peki bu saptama **Zamanın Kısa Tarihi** isimli kitabında karadeliklerle ilgili geliştirdiği teorilerle dikkatleri çeken ve **"yüzyılın dahisi"** olarak nitelendirilen ünlü fizikçi **Stephen Hawking** ile ikinci eşi hemşire **Elaine Hawking** için de böyle miydi? İlk eşi için **"kötü kadındı"** demekle yetinen ancak yediği dayaklarla hastanenin müdavimi olduğu halde ikinci eşinden hâlâ daha boşanmıyor olmasının altında yatan bu evlilik sendromu saptaması mıydı? Eğer eşi dövmüyorsa, kolundaki ve el bileğindeki kırıkların, dudaklarının patlamasının ve gözlerinin morarması gibi yara-berelerinin sebebi neydi? Fakat ne yazık ki doktor raporlarında; tekerlekli sandalyeye muhtaç ve ancak bilgisayar aracılığı ile konuşabilen ünlü fizikçinin, dayak yediği yazıyordu.

Sebepler şu ya da bu olsun, aile içi şiddetin her yerde ve birçok şekilde tezahür ettiği bir gerçek. Mütamadiyen altına kaçırdığı ya da çişini tutamadığı için ortalığı kirleten ve ortama pis kokular saçan ünlü profesörü eşi belki de cezalandırmak için dövüyor olabilir. Eğer eşinin temizlik ve titizlik manyağı olduğunu tasavvur edersek evinin pislenmesine tahammül edemeyen hemşire Elain'nin, pis kokularla çileden çıkıp , sinirden kıpkırmızı olmuş yüzüyle eşini tokatlamasını gözümüzün önüne getirebiliriz. Bu şekilde Elain Hawking, eşini kendi yöntemlerince cezalandırma yetkisini kendisinde görebilir. Ancak burada aslolan her zamanki kurban rolünün zayıf, güçsüz ve savunmasız olması; **"dayakçı"** sıfatındaki kişinin ondan fizikçe güçlü olması ve dahası cezalandırma hakkını kendişinde görmesidir. Peki bu cezalandırma yetkisini O'na kim ve nasıl vermektedir?

Nasıl, nasıl, nasıl diye biz kafamızı paralaya duralım, bir başka örnek güzel yurdumuzun popüler kültür şaheserlerinden... **Şarkıcı Güllü**, kıskançlık krizleri geçiren kocası tarafından hastanelik olana dek dövülmüştü hatırlarsınız. Daha sonra eş **Gürol Gülter** dayak atmanın ne kadar aşşşşağlık ve zayıflık olduğuna aldırmazcasına karısı için; **"abartıyor, numara yapıyor demiş"** hatta daha da ileriye giderek, bu kadarı da el insaf artık dedirtircesine **"eşimin Zeynep Uludağ ile lezbiyen ilişkisi var"** deyivermemiş miydi? Hemen suçu başkasına atıverme sendromu. **Tipik Türk Tipi "Ben Yapmadım ki"** sendromu. **"Ama O hakkediyor"** sendromu. Bizim de **"Aaaa bak kadın lezbiyenmiş o yüzdenmiş dememiz."** Demesek de bu zihniyette olan insanlar... Onlar için sarf edilen sözler, sözcükler...

Ardından, geçenlerde bir başka televizyon programı sayesinde gene ve her zaman olduğu gibi dumura uğradık ailecek. Üç karısı ile televizyona çıkan ağanın , **"kadın da dövebilir"** demesi ardından kadının da **"tövbe tövbe Doğu'da böyle yoktur, kadın dövmez"** sözleriyle biz seyirci kısmının çıldırmasına, sinir duygularına gark olmamıza neden olmamış mıdır?

Çıldırtıcı televizyon programları, benimle hiç alakası olmayan ama aynı pasaportu taşıdığım tiksinç zihniyetler, baş ağrıları, kalplerin sıkışması, ellerin ayakların titremesi, göğsümüzdeki kocaman sıkıntı yumakları, gerildikçe gerilmeler... Yoksunluklar-yoksulluklar. Açlık vs...

Bir de bunlara ilaveten, hiç bunları yaşamıyormuşuz gibi, sorunları katlayan ve gerçekleri devasa bir çıkmaza sürükleyen: Töreler, töreler, töreler... Tıpkı geçen gün 19 yaşındaki **Şanlıurfalı Recve Aslan**'nın ağbisi tarafından göğsünden av tüfeği ile öldürülmesi gibi. Bizlerin ancak minicik gazete küpürlerinden haberdar olduğumuz, adlarını ve yüzlerini bir daha hiçbir zaman göremeyeceğimiz diğer töre kurbanları gibi... Onları, nice töre kurbanlarını savunacak, önüne geçilmesini engelleyecek hiçbir gücün, mercinin olmaması gibi. (Zira: her an af yasası çıkar ve bütün katiller özellikle kader suçluları diye adlandırılan töre katilleri salınıverilir bu ülkede) Recve Aslan, sekiz yıl önce bir insanın başına gelebilecek en haksız olaya, en acı şiddete maruz kaldı. Çocuk yaşta tecavüze uğradı. Yaşadığı derin acıları içine gömen ve yaşadıklarını ailesinden saklayan genç kız dayanamadı, en sonunda içini ailesine döktü. Aynı gün, derhal aile fertlerinden birisinin genç kızı **"töreler gereği cezalandırması"** kararı alındı. Ağbi Hüseyin Aslan şu anda insan öldürmekten dolayı aranıyor...

Cezalar-dayaklar-kurbanlar eski yılda da vardı, yeni yılda da olacak. İster gelişmiş bir medeniyette olsun isterse gelişmekte olan bir üçüncü dünya ülkesi. Şiddet unsuru daima güçsüzü ezmek ve onun üzerinde hak iddia etme dürtüsüyle patlak veriyor. Dayak yememek için insanın kadın, sakat, çocuk ya da dünyanın en ünlü fizikçisi olması gerekmiyor. Bu gücün acımasız varlığı. Herkesin içinde olan şiddetin bastırılmaması durumu. Ezilmişliğin en ufak bir güç elde edimiyle dışavurumu. Erkek kadını dövüyor, kadın çocuğu dövüyor, çocuk okulda arkadaşını dövüyor, büyüyor, düşünüyor, bu sefer karşıt fikirdekileri dövüyor. Takım tutuyor, holigan oluyor, ağzı köpüre köpüre salyalar saça saça rakip takımın holiganlarını dövüyor. Arıza çıkarıyor, sorun yaratıyor. Dövüyor da dövüyor. İnsanın aklına acaba cinnet mi geçiriyoruz sorusu takılıyor. Sorular bitmiyor. Acılar da. Ama en azından çareler tükenmez deyip umudumuzu yitirmememiz gerekiyor. Çünkü değiştirilmesi gereken bir anayasamız, önüne geçilmesi gereken törelerimiz ve düşünmenin suç olmadığı bir ülkenin temellerini atmamız lazım. Hayaller ve gerçekler, bunun ayırımını yapmak gerek. Hem de tez zamanda. Zaman kaybetmeden.

Elbette bir filmin tarihsel süreç içinde en doğru yerini ve bir "başyapıt" olup olmadığını zaman aşımı belirleyecektir. Tıpkı, "Sürü"nün Türk sinemasındaki yerini belirlediği gibi...

"Sürü" Nerede, "Mayıs Sıkıntısı" Nerede?..

AGÂH ÖZGÜÇ

1978 yılının zor koşulları içinde çekilen bir filmle, 1999 yapımı bir filmi karşı karşıya getirip bir "yarış"ın içine çekmeye gerek var mı? Her film, kendi içinde ve döneminin koşullarına göre çeşitli özellikler taşıyacaktır kuşkusuz. Ve zaman zaman da bazı değerlendirmeler sonucu, bu tür "karşılaştırmalar" ister istemez ortaya çıkabiliyor. Nedenli veya nedensiz... Ama biz, "o nerede bu nerede" diye yukarıdaki gibi bir başlık atabiliyorsak, bir nedeni var demektir.

Geçtiğimiz yılbaşından iki hafta önce kadar, **Radikal Gazetesi**'nden arkadaşımız **Nazan Özcan**, önce telefon açtı. Ardından da faks çekti. Konu, **"yılbaşı soruşturması"**yla ilgiliydi. Yılın en iyi filmi, en kötü filmi, en iyi yönetmeni, en iyi performanslı oyuncusu seçilecekti. Çekilen faksta, 2000 yılına ait değerlendirilmesi gereken 17 film yer alıyordu.

Eğer bu bir **"yıl soruşturması"** ise, bana göre iki çelişkili durum vardı. 12. ayın sonu 29 Aralık'ta seyirci karşısına çıkan **"Balalayka"**yı bir yana ayırırsak 2000 yılında tam 13 film vizyona girmişti. Peki 17 film nasıl oluyor da 2000 yılının listesine giriyordu? Hadi 1999'un 31 Aralık tarihinde vizyona giren **"Duruşma"**yı, "Balalayka" gibi bir yana ayırdık diyelim. 26 Kasım 1999'da seyirciyle buluşan **"Asansör"** ve ardından gösterime giren **"Mayıs Sıkıntısı"**yla **"Kaç Para Kaç"**ı, bu 2000 yılı içinde nasıl değerlendireceğiz?

Bir diğer çelişkili durum ise, kimlik kartı eskimiş, ama 2000 yılında vizyona giren iki filmden kaynaklanıyor bence. 1978 yapımı **"Sürü"** ve 1983 yılında çekilmiş **"Duvar"**la.

Evet, bu durumda nasıl bir değerlendirme yapacağız?

Nasıl ki, 1999'da seyirci önüne çıkan 3 yeni film, 2000 yılının listesine dahil edilmişse, bu 2 eski film de bu çerçeve içinde değerlendirmeye alınacaktır.

Ama hiç de öyle olmayacaktır.

İki eski film **"Sürü"**yle **"Duvar"**, 2000 yılının vizyon listesinde gösterilse de "yeni yapımlar" olmadıkları için değerlendirme dışı kalacaktır.

İddia etmiyorum, ama böyle düşünüyorum.

Soruşturmaya katılan 10 arkadaşımız içinden yalnızca ben "Sürü"yü seçtiğime göre. **"Mayıs Sıkıntısı"**na dörder yıldız veren **Alin Taşçıyan, Mehmet Açar** ve **Sevin Okyay** bir yana. "Sürü"yü 3 yıldızla değerlendiren **Uğur Vardan**'ın 2 yıldız verdiği "Mayıs Sıkıntısı"nı seçtiğine göre...

Yanlış anlaşılmasın, herkes istediği filmi seçmekte özgürdür. O veya bu, kime ne? Tamam da biz, yukarıda açıkladığımız nedenlere dayalı olarak "Mayıs Sıkıntısı"nın organize bir biçimde öne çıkarılma gibi bir hava sezinliyoruz. Kimbilir, bu kuşkumuzda yanılmış da olabiliriz.

Elbette bir filmin tarihsel süreç içinde en doğru yerini ve bir "başyapıt" olup olmadığını zaman aşımı belirleyecektir. Tıpkı, "Sürü"nün Türk sinemasındaki yerini belirlediği gibi...

Ayrıca soruşturmanın 5 nolu sorusu ve özellikle de yanlış anlaşılmaması için, bir not düşmek istiyorum. **Mehmet Ali Erbil**'i **"yılın en şanslısı"** derken, onu "en çok pohpohlanan oyuncu" olması nedeniyle seçmiştim (Kaldı ki bana çekilen fakstaki 5. sorunun parantezinde **"en çok pohpohlanan ve güme giden"** diye bir ek cümle vardı). "**Melekler Evi"**ndeki **Arslan Kaçar**'ı da "en çok pohpohlanan ve güme giden" diye bir ek cümle vardı). "Melekler Evi"ndeki Arslan Kaçar'ı da "en şansızı" derken "güme giden oyunculardan biri" olarak değerlendirmiştim. Soruların yanıtlarını yazılı olarak vermediğim için bu hata da benden kaynaklanıyor.

"İkinci Bahar"ın Yönetmeni "Trafik Memuru" mu?..

Televizyon için çekilen diziler, **"7. Sanat"** denilen o görkemli dünyanın bir parçası olarak görülse de, hiçbiri **"gerçek sinema filmi"** değildirler. Ve de sinema salonunda seyirci karşısına çıkan **"sinema filmlerinin büyüsü"**ne asla erişemezler. Televizyon dünyasındaki **"reyting"** denilen izlenme oranları hangi ölçüde olsa da... Sanatsal açıdan kalıcılıkları da tartışılır.

Ne var ki böyle bir tartışmaya girmek için, öncelikle **"Türk televizyon dizilerininin tarihi"** yazılmalıdır. Hangi dizilerle nasıl başladığı, günümüzde nerelere geldiği araştırılmalıdır. Araştırılmalıdır ki, yazılmalıdır ki, sinema seyircisi ile televizyon seyircisinin profili ortaya çıksın. Bu, Türk televizyon dünyasının en büyük eksikliğidir. Biz, unutkan ve belleği zayıf bir toplum olduğumuza göre ve de giderek konuyla ilgili belgeleri bol keseden tükettiğimize göre, bir gün gelecek ipin ucu iyice kaçacaktır.

Oysa, 2000 yılının televizyon dizileri açısından yoğun bir dönem yaşadığı görülmektedir. Kaldı ki **"İkinci Bahar"** dizisi köşe yazılarına dek konu olmaktadır. Abartılı da olsa **Ali Kırca**'nın **"Siyaset Meydanı"**nda tartışmaya açılmıştır. Kan gövdeyi götüren, vurdulu kırdılı, Türk insanının yabancılaştırıldığı dizilerin egemen olduğu bir dönemde, elbette "İkinci Bahar", yitirdiğimiz insan değerlerini yeniden gündeme getirmesiyle öne çıkacaktır. "Yeniden" diyoruz... O yıllar önceki **"Yeşilçam filmleri"** denip küçümsenen yapımlara bakıp hatırlayınız. İşte "İkinci Bahar", o nostaljik insan duyarlılığını yansıtan filmlerin, yeni bir yorumla özünü oluşturmaktadır.

Bir TV filmi olarak **"reyting rekorları kırmanın heyecanı"**na kapılanlar, dizinin daha da uzamasını isteyebilirler. Oysa dizi, tam zamanında bitmiştir. Kıvamında ve tadında... Lastik gibi uzatılmasının bir anlamı yoktur. TV dizileri için en büyük tehlike seyirciyi bıktıran gereksiz uzatmalardır. Kaldı ki "İkinci Bahar"ın en vurucu sahnesi olan yangın sonrası, saat doldurma amacıyla uzatılan bazı tekrarlar ortadadır... Gönül isterdi ki "İkinci Bahar", 90 dakikalık bir sinema filmi olsun.

"Yılın TV dizisi" olan ve 36. bölümde sona eren "İkinci Bahar", sırasıyla üç yönetmen değiştirdi. **Uğur Yücel, Orhan Oğuz** ve **Türkan Derya**. Dizinin ilk yönetmeni Uğur Yücel ünlü bir oyuncu, Orhan Oğuz ise sinema çevrelerinde önce kameraman, sonra da yönetmen olarak tanınır. Dizinin son bölümlerine başarıyla imzasını atan Türkan Derya kimdi? Genç ve yetenekli bir hanım yönetmen. Yeni bir isim...

Kuşkusuz **Türkan Şoray** ve **Şener Şen** gibi süper starlarımızdan oyun performansları ve isimleri gereği öncelikle söz edilecektir. Ama filmi yöneten de, arkasındaki destek ve güç, hangi boyutlarda olursa olsun, bir film ya da dizi yönetmeniyle anılmaz mı? **Eğer hiç sözü edilmiyorsa, "İkinci Bahar"ın yönetmeni nedir? "Trafik memuru" mu?..**

Necati Cumalı'nın Türk sinemasındaki edebiyat uyarlamaları nedeniyle, özellikle de bir film festivalimizden "onur ödülü" alması gerekmez miydi? Yazık ki unutulmuştu...

"Boş Beşik"ten "Uzun Bir Gece"ye: Necati Cumalı

Geçtiğimiz ay (10 Ocak Çarşamba) yitirdiğimiz şair, oyun yazarı, öykücü ve romancı **Necati Cumalı**'yla en son iki yıl kadar önce Antalya Film Festivali'nde sohbet etmiştik. Falez Oteli'nin terasında. Ünlü öyküsünün adı gibi **"uzun bir gece"**ydi... Ve o "uzun bir gece"de Cumalı ünlü bir **"jön"** gibiydi. Çevresinde bir dolu hanım hayranı. **Meliha Özgüç**, yönetmen **Nejat Saydam**'ın eşi **Yüksel Saydam** ve şimdi ismini anımsıyamadıklarım... O geceyarısına dek süren konuşmalarımızda konu Türk sineması ile edebiyat ilişkileriydi...

Karaciğer kanseri hastalığı sonucu 81 yaşında yitirdiğimiz Necati Cumalı'nın Türk sineması tarihi içinde önemli bir yeri vardı. 1952'de filme çekilen bir eseri **"Boş Beşik"**ten, 1986'daki son edebiyat uyarlaması **"Uzun Bir Gece"**ye dek, birçok öykü ve romanı beyaz perdede yerini almıştı. Kaldı ki **Metin Erksan**'ın 1963 yılında yönettiği **"Susuz Yaz"**la Türk sinemasına uluslararası ilk büyük ödül **"altın ayı"**yı kazandırmıştı. "Susuz Yaz"ın yanı sıra sinemasal açıdan en başarılı uyarlamalar **Atıf Yılmaz** tarafından gerçekleştirilmişti. 1982'de **"Mine"**yle, 1985'te **"Adı Vasfiye"** ile... Ve "Mine", Türkan Şoray"ı yeniden, baştan yaratmıştı.

Necati Cumalı'yla bir yazar olarak en çok anlaştığı yönetmen de Atıf Yılmaz'dı. Anadolu insanının taşra cinselliği ve gerçekliliği, Yılmaz'ın Necati Cumalı uyarlamalarında açık biçimde görülür.

Necati Cumalı'nın Türk sinemasındaki edebiyat uyarlamaları nedeniyle, özellikle de bir film festivalimizden "onur ödülü" alması gerekmez miydi? Yazık ki unutulmuştu... Cumalı, ne kadar unutulsa da sinema-edebiyat ilişkileri konusundaki katkıları nedeniyle daima yaşayacaktı.

Kötü Şair Şerafettin 'İm'

ŞİİR ve OYNAYAN : ŞERAFETTİN KAYA
AYŞEGÜL
KAMERA : SERAP YILMAZ

Bir yanımda olsaydın, düşseydi yanıma

Bir dudak yarası bıraksaydı

Kanasaydım kalbimden ağzına

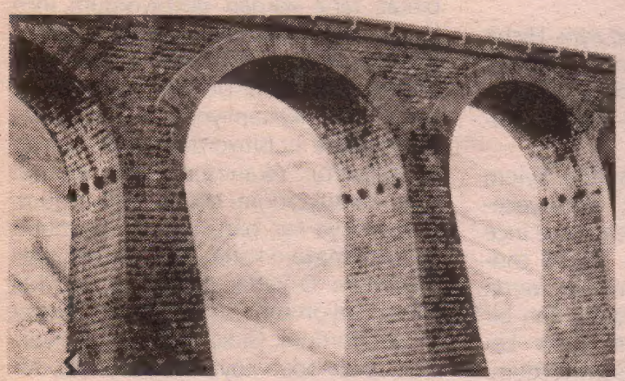

Hayaller zamanı boşa harcadılar

olmayan bu yüz, bu ten
Burası senin yanın mı

Yazılamamış tarihin yüzünü ekşiten
üzüm şarabı mısın sen

yüzüne uyuyup kaldığım...

Sonsuza kapanan bir kapı gürültüsü sesin
Bağırma bana kızma

Nadasa bırakılmış bir toprağın yalnızlığında

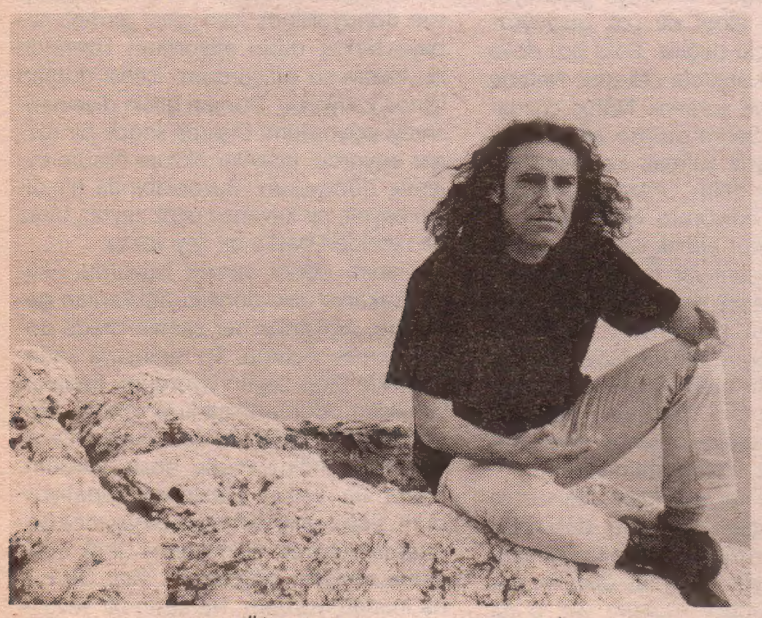

Öksüz bir kaya otuyum
hiçkimsenin dokunmadığı
hiçkimseye dokunamayan

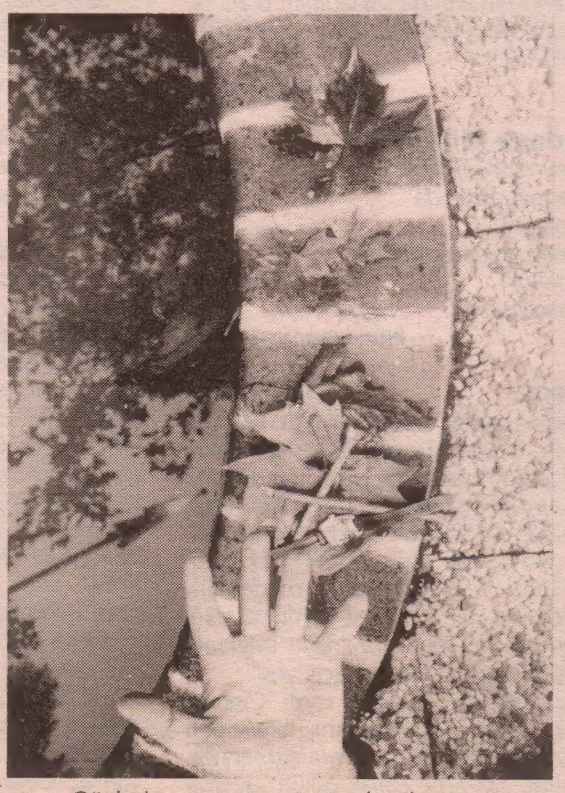

Gözlerime astığın yüzünü bırakma
Her şeyimden biraz al yanına.

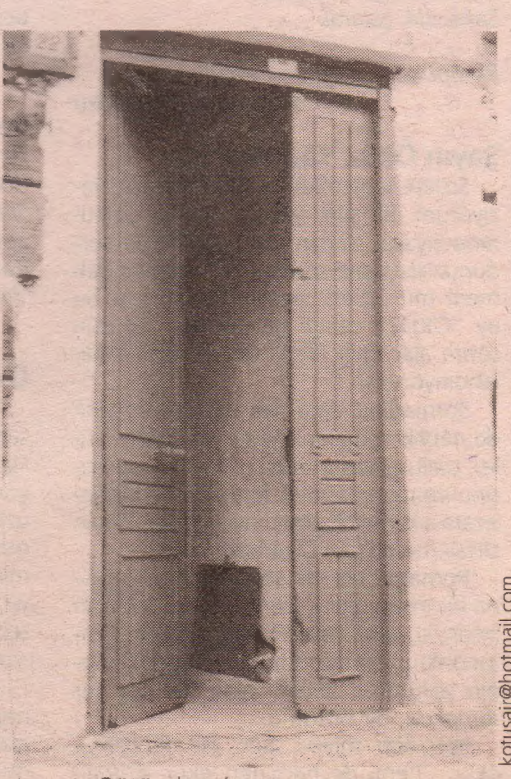

Bütün kapılarımı açtım sana
Çıkıp gidebilirsin

kotusair@hotmail.com

Akşamsefası

Kötü Şair Şerafettin ile Pazar günleri Perada Aş'K'ta şarap ve şiir.. Tel: 0212 - 249 53 98
*Varlık Yayınları'ndan, dostlarım Hatice Meryem'in **Siftah** ve Altay Öktem'in **Şeytan Aletleri** kitapları çıktı... Benden duyurması.*

BUZAĞI

İstiklal Caddesi İmam Adnan Sokak No:20 80800 Beyoğlu / İstanbul

Köyümüz Çok Güzeldir

Köyümüz çok güzeldir
Dağların ardındadır
İçindeki evler özeldir
Sokakları çok dardır

İnsanları cana yakın
Tarlaları akın akın
Şu hayvanlarına bakın
Köyümüz çok güzeldir

Dağlarından serin su akar
İnsanlar bahçelere bakar
Güneş ortalığı yakar
Köyümüz çok güzeldir

Tarlalarda insanlar çalışır
Çocukları soğuk su taşır
Gelinler yıkar çamaşır
Köyümüz çok güzeldir

Serhat Yemen (13) - Doğanevler

Hayattaki Durumlar

Bugün gezmeye giderken bir bankanın önünden geçtik ismini anlıyamadım citi bank mı siti bank mı öyle bir şey. Okumasını öğrenince ne kadar komik şeyler olduğunu gördüm. Bugün gastede okudum bir çocuk kendini pokemon sanıp balkondan aşağa atlamış. Çok güldüm kanatları olsa neyse. Okulda sınıf başkanlık seçimi yaptık. Berker seçildi, zaten herkes Berker'den dayak yiyiyorlardı. Eeee zaten salaklar. Daha çok dayak yemek için onu seçtiler. Bilgisayara virüs girdi asıl virüs babamla ben. Evde bi de virüs temizliyici var. O da annem.

Berkay Öktem (7) - Kadıköy

Banliyö Treni

Banliyö trenlerinde buldum
Bir deniz kestanesi kabuğunda
Gizlediğin kalbini

Bally çeken çocuklar
Uçuyordu gökyüzünde
Sana ıslık çalarak

Bir öpücük de ben mi verseydim

Seyit Serdar-Diyarbakır

Sayın Öküz Yöneticileri,

Sizlere teessüflerimi bildirmek için yazıyorum. Bir sürü yazara, çizere, çiziktirene siyasal roman var mıdır? diye sordunuz da bana sormak hiç aklınıza gelmedi mi? Sizleri cezalandırmak için bu ay "ÖKÜZ" çıktığı gün değil... üç gün sonra alacağım (Belki de kendimi cezalandırıyorum).

Sormadınız ama ben söyleyeyim yine de, tabiiki romanın siyasalı var, hatta acılısı, tuzlusu pastırmalısı bile var. Ama acısını fazla katmasınlar sonra bir de bölgelerarası karışıklık yaşamayalım. Bu roman Urfalı, bu roman Diyarbakırlı diye.

Romanın her bir şeysi var, tam tamına bir insan gibi... Dünyayı anlamlı kılan insan, o yazıyı yazan insan... hayat... yaşananlar... bir insanda olan her şey evrenin yorumu... anlamı olan her şey var romanda, bir bütün o...

Ben kim miyim, ben bir okurum... okur... hemi de harbiden okur. Roman okur.

Songül Aras-Ankara

Aşk

Mutsuz bir günündü
Yüzünde yaşamın izleri
Sesinde hıçkırıklar
Bir omega işareti
Aşk bir psikozdur belki
Değerli sandığın hiçlerden biri

Irmak Acar-Adana

Hadi! Çöz Bulmacayı

Bir bulmacanın içindeyim. Her tarafım karelerle dolu ve her karede acı bir çığlık saklı. Kalemimi nereye uzatsam her kare altı karanlık bir geceye açılıyor. Ama öylesine derinde... Bazen harflerin yerini tutturunca sıcağın yanında istenilen bir damla suyun verdiği mutluluk gibi, küçük bir sevinç akıyor içime. Sonra her şey yağmur damlalarının suya karışması gibi acılarla gözyaşlarıma iniyor. Bazen resimler çıkıyor ortaya. Seni görüyorum renksiz sevgili! Senin hayatta adam gibi başardığın bir işinin olmadığı soruluyor. Cevap ise 10 kareyi kaplıyor. "ALDATMAKTA" başarılı olduğunu yazıyorum. Ama bu sefer mutlu olamıyorum; harflerin yerini tuttursam da. Yüzüm oltaya takılan bir balığın yüzünden daha kötü bir şekil içine giriyor. Sorular ve ben! Yalnız en sevileni her köşede senin olman. Çünkü sadece ben konuşuyorum sen susuyorsun bu sefer. Bu bulmaca ne zaman çözülürse inan ki o zaman mavi göğün beyaz bulutlarına ulaşacağım. Kimbilir bir kar tanesi olup o sıcak dudaklarında eririm beni aldattığın her kadını öperken. Ya da pişmanlık hissettiğinde saçma da olsa inen gözyaşlarına karışırım yağmur damlası olup. Bazen üşüdüğünde bedeninin talaşını tutuşturan bir kıvılcım bazen de anımsayacağın acı bir hatıranın başrol oyuncusu olurum. Ama iş harfleri doğru karelere yerleştirmekte... Yoksa ayaklarımın ezdiği her kuru yaprak sesi senin korkun, çelimsizliğimin altında sakladığım o acı tebessüm senin umutsuzluğun olur RENKSİZ SEVGİLİ..!

Nardane Ele-Ankara

Sevdaya Mühürlü

Tenimin izini bıraktım
Kollarının arasında
Silemezsin...
Sevmek dokunduğunda
Kalmaktır
Vazgeçemezsin...

Bihter Denizci-İnebolu

Özlem

Başını hafifçe yukarı kaldırdı. Mavilik, sadece mavilik. Duru, parlak bir mavi. Hafifçe doğruldu. Çok uzun süredir yatıyor olmanın verdiği bir uyuşukluk vardı üzerinde. Yattığı yere baktı. Yeşillik. Açığıyla, koyusuyla türlü yeşillik. Çok özlemişti bu iki rengi. Araba egzozundan griye dönmüş bir gökyüzü vardı yaşadığı şehirde ve bu şehrin çocukları evlerdeki çiçeklerde görüyordu sadece, yeşili.

Biraz yürüdü. İnsanlar vardı. Çıplaktı hepsi. Tüm doğallıklarını ellerinden alanlara inat çıplak. Zayıflıyla-şişmanıyla, güzeliyle-çirkiniyle çıplak gülümsüyordu hepsi. Gerçek mutluluk, gerçek huzur vardı yüzlerinde. Tam bu mutluluğa o da erişecekti ki "Daannn!.." sıraya inen kalın bir kitap sesiyle irkildi. "Hey, Şahan. Uçtun mu? Ne bu halin? Bak herkes ders çalışıyor. Hadi aç kitabını!..." O an içinden ağlamak geldi. Ağlamak, sadece ağlamak hüngür hüngür.

Emine Toptaş-Balıkesir

Sessizlik

nefes alıyor bu oda
beş can dördü uykuda
ne yana dokunsam gözlerimi
kırılgan bir vazo

Faruk Kaya-Babaeski

"Z" Tipi

Akşam oldu. Her şey yine aynı. Hiçbir şey değişmiyor. Pencereden dışarı bakıyorum. Şehrin bütün ışıkları yanıyor. Caddeden arabalar geçiyor. Gürültü duyabildiğim tek ses gürültü.

Dün akşam Kızılay'daydım. Eylem vardı. "Hücreler ölümdür, girmeyeceğiz" diyorlardı. Hava soğuktu. İnce ince kar atıştırıyordu. Karanlıktı. Yüksel caddesindeydim. Yerlerde yapraklar vardı. Gençler durmadan bağırıyordu. Ben bir kenarda onlara bakıyordum. Onlar kadar cesur olamadığımı düşünüyordum. Her taraf insan doluydu. Slogan atanlar azdı. Belki yüz kişiydiler. Biz eylemi izleyenler daha kalabalıktık. Şaşkın şaşkın onlara bakıyorduk. Herkes üşüyordu. Nefesimiz buğulanıyordu. Kimilerinin başında şapka vardı. Kalabalık iyice birbirine yaklaşmıştı. Karşıda bir çay ocağında. İnsanlar çay içiyordu. Herkes meraklıydı. Az sonra ne olacaktı? Polisler ne zaman gelecekti? Bu saate kadar niye gelmemişlerdi? Eve gitmeliydim. Açlıktan karnım gurulduyordu. Zaten birazdan polisler gelecekti. Gençlerin hali inanılır gibi değildi. Koca devlete karşı bağırıyorlardı. Askere, polise, jandarmaya rağmen korkmuyorlardı.

Ben onlar kadar cesur değilim. Tanrım ben neden korkağım. Bir devlet dairesinde memur olarak çalışıyorum. Adım Bayram. Biliyorum, devlet haksız, polis haksız. Ama biz küçüğüz. Yani büyüğüz de küçüğüz. Bir araya gelemiyoruz. Gelebilsek elbet de çok güçlüyüz. Ama şimdi güçlü değiliz. Polis bizi döve döve öldürür. Karakola çekerler. Nerede çalışıyorsun diye sorarlar. Nüfus cüzdanına bakarlar. Sonra oturup adını soyadını yazarlar. İşsiz kalmak istemiyorum. Her taraf işsiz dolu. Onlara acıyorum. Hem de nefret ediyorum. Hepsi bana rakip. Hepsi memur olmak istiyor. Dairede bana ait bir masam var. Üzerinde dosyalar duruyor. Gelen her yazıyı konusuna göre ayırıyorum. Kolay bir iş. Kim olsa yapar. Devlet bunu biliyor. Gözünde hiç önemim yok. Bir kasa dolusu yüz binlerce çivi düşün. Biri taşınırken düşmüş. Kimse gidip nereye düşmüş diye aramaz. Ben böyle olmak istemiyorum.

Memlekette kaç yüz kasa dolusu çivi var, pardon, işsiz var. Yere düşersem kimse dönüp yüzüme bakmaz. Annem babam yaşamıyor. Dünyada dikili bir tek ağacım yok. Sadece maaşım var, o da çok az. Geçen gün yine Kızılay'daydım. Vitrinleri dolaştım. Ceketlere baktım. On yıldır aynı ceketi giyiyorum. Yeni bir ceket hakkım değil mi? On sene sonra yeni bir ceket. Az önce annem babam öldü dedim ya, annemi hatırladım. Ona bir yemeni alacaktım. İlk maaşımı alır almaz. Keşke alsaydım. Bencillik ettim. Belki biraz para biriktirir evlenirim sanıyordum. Aldığım para cep harçlığı bile değildi. Cep harçlığımdan biraz kısıp keşke anneme bir yemeni alsaydım. Yıllar geçti bu hatamı unutamıyorum. Yağmurlu bir gündü. Bir mezarlıktaydık. İmam, Kuran okuyordu. Tabutun başında sekiz on kişi vardı. Akrabalarımızın çoğu gelmemişti. Tabii gelmezler çünkü biz zengin değildik. Annem zengin değildi. Kardeşlerim işsizdi. Arif, Güneydoğu'da askerlik yapıyordu. Asker harçlığına ihtiyacı vardı. Benden para istiyordu. Durmadan telefon ediyordu. Aylardır buzdolabı taksiti ödüyordum. Ondan nefret ediyordum. Beni aramasını istemiyordum. Çünkü beni anlamıyordu. Yalnızca parası olmadığını söylüyordu.

İki odalı bir evde oturuyordum. Küçük bir gecekonduda yaşıyordum. Elbiselerim küf kokuyordu. Çamaşır makinem yoktu. Yağmurlu havalarda tavandan su sızıyordu. Kış günleri üzerime birkaç tane yorgan görtüyordum. İnce betonu çatlamış zemin sürekli ıslaktı. Bacaklarım ağrıyordu. Yorgundum, hastaydım, kirliydim. Ulus'ta bir hamam vardı. Evde yıkanamıyordum. Yaz günleri tencerede su ısıtıyordum. Kışın her taraf soğuktu. Yıkanırsam hasta olurum diye korkuyordum. Ulus'a gidiyordum. Hamamcıya kaç para diye soruyordum. Bir yıkanmaya o kadar para vermek istemiyordum. O kadar paraya bir kilo bal alırım diyordum. Sonra yakınmaktan vazgeçiyordum. Gidip bal da almıyordum. Evde odun koymaya yer yoktu. Aldığım odunları yatağın altına diziyordum. Geceleri üzerimde böcekler geziniyordu. Hamam parasına gider birkaç torba odun alırım diyordum.

Akşamları gecekondulardan yemek kokuları geliyordu. Sırtımda bir çuval odunla eve dönüyordum. Kimse beni görmüyordu. Sokak lambaları yanmadığı için seviniyordum. Yoldan insanlar gelip geçiyordu. Şehir kalabalıktı. Kimse kimseyi tanımıyordu. Bir gecekonduda tek başıma yaşıyordum. Akşamları sırtımda odun taşıyordum. Geceleri teneke bir sobada odun yakıyordum. Başımı sokacak bir yerim vardı. Memur olduğumu yalnızca evsahibim biliyordu. Mahalleden çıkınca normal bir insan gibi dolaşıyordum. Metroya binerken burnuma bazen kötü bir ter kokusu geliyordu. Bu akşam mutlaka yıkanmalıyım diyordum. Utana utana akşamın olmasını bekliyordum. Gecekonduların arasından geçip eve dönüyordum. İçeri girer girmez sobaya birkaç odun atıyordum. Üzerinde bir kazan su ısıtıyordum. İçerisi duman içinde kalıyordu. Duman gitsin diye pencereyi açıyordum. Dışarda soğuk bir rüzgar esiyordu. İnsanlar öksüre öksüre evlerine dönüyordu. Buzdolabında bir dilim peynir, bir kavanoz ucuz zeytin, biraz da reçelden başka bir şey yoktu.

Canım döner yemek istiyordu. Aklıma Sakarya'daki dönerci dükkanları geliyordu. Acıkanlar her zaman orada döner ekmek yiyordu. Su ısınıncaya kadar ekmekle biraz zeytin yiyordum. Sobanın yanakları odun attıkça kızarıyordu. Ateşin sobadan gelen sesinin duydukça az da olsa kendimi mutlu hissediyordum. Sonra da kalkıp pencereyi kapatıyordum. Soba iyice yanmaya başlayınca borulardan duman çıkmıyordu. Artık evlenemeyeceğimi biliyordum. Yine de buna inanamıyordum. Herkesin bir sevgilisi vardı. Hukuk Fakültesi'nin bahçesinde şen çiftler görüyordum, sevgililer metroda sarmaş dolaş oturuyordu. Arada sıra-

Akşamsefası

da geneleve gidiyordum. Pencerelerin gerisinde kadınlar oturuyordu. Biri sarışın, etine dolgun güzel bir kadındı. Onunla evlenmeye razıydım. Ama bunu ona söylemeyemezdim. Söylesem mutlaka benimle dalga geçerdi. Ben onun burada bir gecede kazandığını bir ay boyunca kazanamıyorum.

Hâlâ Yüksel Caddesi'ndeyim. Eylemciler bas bas bağırıyor. Çoğu değil, hemen hemen tamamı öğrenci. Bunların ana babaları yok mu? Polis yakalar, bizi okuldan atarlar diye hiç mi korkmuyorlar? Onlar korkmuyorsa ben niye bu kadar korkuyorum. Ellerindeki pankartın birince "Hücre tipi yaşamaya hayır" yazıyor. Ne demek istediklerini bilmiyorum mu sanıyorlar? Birkaç yaşlı ana onlarla birlikte bağırıyor. İnsanlar hapishanelerde ölüm orucunda. Bir bakıma ben de onlar gibiyim. Onların aksine benim ölüm orucum bir ömür boyu sürecek. Belki iki ay sonra hapishanelerden onlarca ölü kaldırılacak. Ben o gecekonduda bir başıma ölmeye devam edeceğim. İyi ki bu gençler beni tanımıyor. F tipi değil, Z tipi bir gecekonduda yaşadığımı bilmiyor. Hepimiz insanız. Kardeşim Arif, Güneydoğu'da askerliğini yaparken çatışmada can verdi. Ben, Başkent'te Z tipi bir gecekondu da yaşıyorum. Gençler bağırıyor "Hücreler ölümdür, girmeyeceğiz". Bu gencecik yaşlarında kimseden korkmuyorlar. Ben korkuyorum "Z" tipi bir hücrede yaşadığım halde korkuyorum. Kendimden nefret ediyorum. Senden de Arif. Kendimden nefret ettiğim kadar senden de nefret ediyorum. Param olmadığını bildiğin halde benden para istedin. Sonra da beş parasız ölüp gittin. Ha "F" ha "Z" adı ölüm olduktan sonra ne fark eder.

Tüpün üstünde iki yumurta kaynıyor. Gece ilerledi. Az sonra yarım ekmein arasına iki yumurta koyup yiyeceğim. Buz gibi yorganları üstüme çekince annemi düşüneceğim, Arif'i düşüneceğim, gençleri düşüneceğim, polisleri düşüneceğim... Yok hayır, hiçbir şey, hiçbir şey düşünmeyeceğim.

Yunus Tutkulu-Ankara

Ön Söz

Yazdıklarını atarsan bir köşeye
Belki kimse senin kim olduğunu
hiç bilmeyecek
Yayınlatırsan kazara bir gün bir yerde
Kim bu yazar küspesi denilecek.

Aynur Kanlıkılıç-Adana

Altını Islatan Çocuklara

Meşe palamutunun kendi cinleri vardır. Bütün cinlerden farklı. Danseden ve duran her zaman dengeyi kuran mıdır?

-Sanmam.

Dansetmek gerçek denge ise, durmak korkunun imzasıdır. Durmak ve dansetmek. Peki kaymak? O; ikisinin ortasında. Durmaktan sıyrılıp, hani dansetmekte değil zorla dansa kaldırılma hali. Kaymak; irade dışı dans. Gönlümün sana kayması - aklımın gönülsüz dansı. Müzikle uyumsuz. Anlayışsız ve yaşlı bakışlar altında boy oyumu olmayanların Rock'n Roll'u. Utanma? Utanç: buharlaşmış su. Soğuk bir yüzeye ya da yüze çarpmadan varlığından emin olamazsınız.

Utanç nemdir. Utananlar nemlidir. Geçmişin nemi. Kocaman, kırmızı - yeşil çiçekli pamuk döşekler. Gönlümüzce sulanamayan. Bizi utandırdılar. Her sulama, balkona asılan kırmızı - yeşil bayraklarla komşulara ilan edildi.

Havalandırmak adına. Her şey havalandırıldı. Döşekler, Döşler, Düşler...

Anne! Sen biliyordun. Tezgahtan çıkan her dokuma geçirgendir. Suyu ve havayı geçirir. Havayı geçirmek kokuyu süpürmek demek. Annem biliyordu: Kokular sıkıştırılırsa, hapsedilirse enlemesine ve boylamasına -iplik yönünde- büyürler. Annem her şeyi havaya teslim etti. Annem iyiliğimi istedi. Nem -onun için- çürümekti. Benim için büyümek. O gerçekten iyiliğimi istedi...

Hasibe Özdemir-İzmir

Xacem

Cümlelerin bittiği yerde
Usulca sönüyor bir mum
Korkak
Ve şüpheci
İntiharlar düşlüyorum

Dişlerimin arasından sızan karanlık
Ve döşümün uluorta yerinde
Kimsesiz bir ağrı
Olup çıkıyor gözlerin

Ne vakit dokunsam dudaklarına
Yataklık ediyorum
Binbir - türlü derde
Susunca!
"Gul gula mın
Bırındara mın.."
Ötelerde bir kelebek ölüyor
Tam da
Cümlelerin bittiği yerde

Murat Aksoy-Isparta

Ağır Mevzu

Sen kendine büyük bir kedi al. Hava kararmaya başladığında odanın koyu mavi duvarları içine sıkıntı versin. Cüzdanında servet gibi taşıdığın konukluklara güven sadece, dışardayken. Ay dolunay olmadan, güneş tam tepedeyken gez sokakları. Saatinin bitmiş pilini yenisiyle değiştirmeden eski pili iyice incele. Sorun çıkaran bir şeyler bulundur her zaman kadife ceketinin küçük ve dar iç cebinde. Plastik ucuz biblolara rağbet etme pek. Gazetelerdeki ölüm ilanları en çok ilgini çeken şeyler olsun hep. Perdene, mandallı küçük yaratıklar as, ya da banyonda kokusuz, köpürmeyen sabunlar olsun, hamur gibi olmuş. Geceleri pencereden bakarken gördüğün kuvvetle muhtemel orospuların telefonlarını tahmin etmeye çalış, bilme imkanının ne kadar düşük olduğunu bile bile.

Kurumuş tutkalının arkasında dursun masa takvimin ve bulunduğu aydan en az iki ay geride olsun takvimin yaprakları. Anahtarlığın sadece o halkadan ibaret olsun. Ufalmış silgini canın istediğinde kuş, ama tuvalette yap bunu. Belediye otobüslerinde sadece güzel kızlara yer ver. Uçmaya çalışma, uç. Kağıtlara garip şeyler çız, aslında sana hiç de garip gelmeyen. Sakin ol. Panik yap. Ya da hiçbiri. Bazen bıyık bırak, bazen üç yaşındaki bir çocuğun zekasına sahip olduğunu farzet, kendininkiyle karşılaştır. Sonra utancından gir yerin dibine. Çıkma. Bir süre durup çık. Kalabalığa karış. Aynı taştan su iç. İçtikten sonra tükür ona veya yala kenarlarını. Elma yerken de böyle yap. Saçlarını hiçbir zaman kazıtma. Ama istersen uzat. Denize girmeyi bırak; etrafında bile dolaşma. Yüzmeyi de öğrenme. Ehliyetin de olmasın. Araba da kullanma. Sakallarını kes. Çekmecelerinde bir sürü ıvır zıvır olsun. İşaret fişeği kovanından bir kalemlik yap kendine ve içini ıstırap haddini aşacak kadar doldur. Öyle ki hiçbir kalem çıkamasın içinden ve sonunda at onu çöpe. En çok bamya yemekten hoşlan. Patatesten ise hiç haz etme. Bir matruşka al kendine, en fazla dört kademeli olan. En büyüğünün içine tahta bir fırıldak girebilsin.

Ucuz, sert plastikten, şeffaf turuncu cetvel seti de al. Sadece 30 cm'lik cetveli kullan. Diğerleri öylece dursun. Belki havan olur. Defterin mutlaka spiralsiz olsun. Fotokopi asla çektirme. Botlarının bağcıkları kopunca birbirine ekleyip tekrar kullan. Bunu koptukça tekrar et. Asla yeni bağcık alma. Yere uzan, ıslak çimenler üzerine, çamurlu sulara.. Deli gibi yağan yağmurlarda saçak altına saklanan insanlardan olma. Zatürre olabilirsin ama ıslan. Üstünde, en seri katil ifadenle çektirdiğin fotoğrafının bulunduğu ilanları Amerika'daki polis karakollarına yolla. Kafaları karışsın ineklerin. Asitli kavunlar ye. Dilin kabarsın, motorun bozulsun. İnşaat kumundan yaptığın kalelere Taffarel'i geçir ve Taffarel'e geçir. Tuzun kuru olsun, ayaklarına kara sular insin. Her kapın çalındığında kim o demeden açmayı dene bir süre. Atasözleri uydurup, bilmem kiminmiş gibi "çok okuyan" arkadaşlarına fırlat. Nerde bulursan, ne bulursan irdele. Takma ad kullan. Güneş gözlüğü tak, kocaman olsun. Katırtırnağı yetiştir sırf adı cafcaflı diye. Sulamayı unut ki kurusun.

Bir sürü eski fatura biriktir ve yekünlere bakıp bakıp gül. En çok altıyı sev, yedi de hoşuna gitsin ama sekizden iğren. Her şeyi dosyala. Peluş ayılar al kendine, hatta orangutanlar, hatta goriller. Gece onlara sarılıp uyuma ama çocuk gibi. Sonra çocuk gibi ol. Düşüp dizini yarala mesela. Kabuk tutunca kopar onu neşeyle. Sümüğünü koluna sil ki ışıl ışıl ışıldasın kendi. Kirli ol hep. Bazen de yıkan. Ama hiçbir zaman kokma. Turp, sucuk, kurufasulye, pastırma, soğan ve sarmısak kombinasyonunu aynı anda yiyebilme cesaretini göster. Beste yap ama hepsi kötü olsun. Sonra bir şarkıcıya ver, hepsi hit olsun. Tükürdüğünü yalayabil. Veya yalayabileceğin bir yere, yalayabileceğin kadar tükür.

En sevdiğin filmler hep gece üçten sonra başlasın ve hiçbirini tam olarak seyredeme. Sabah geç kal. Akşam ne bok yersen ye. Televizyon izlemeyi sevme. Çizgi filme bayıl. Yüksek sesle kitap okuma. Güzel güzel otururken durduk yerde tatsızlık çıkar. Başladığım işi yarım bırakmayacağım diye kasma. Bırak. Nereye giderse alt tarafın, oraya gitsin üst tarafın. Beynin ve ayakların arasındaki bağı koparıp oraya parça koy. Üç günlük dünyada oyunu soğutup, uzatmaları oynatmasını sağla hakümetin. Bunları yap. Ya da sadece ilk söylediğimi yap. Besleyemem diye korkma. Sen kendine büyük bir kedi al.

Hekim A. Babacan-Eskişehir
keysersoze@turkport.net

Devlete Olduk Dilenci

Yaşamaktan ümidi kesti
Birinci dereceden emekli
Herkeste oldu bireyci
Devlete olduk dilenci

Yöneticilerin keyfine kaldı
Yurdumuzda yaşama hakkı
Ne mantık ne vicdan vardı
Ev sahiplerini üstümüze saldı

Dilşade Güngör-İstanbul

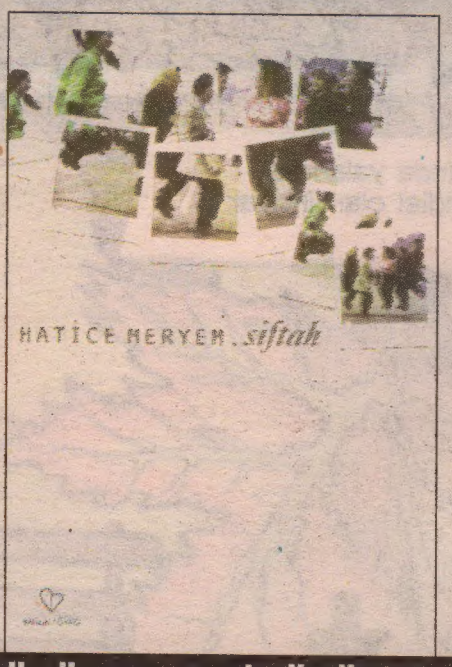

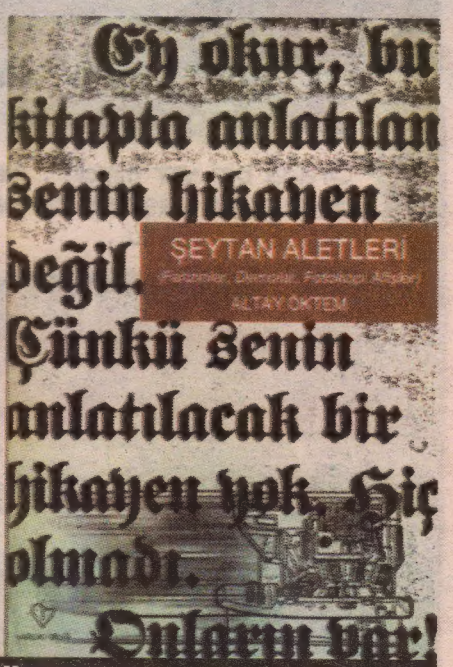

ÜÇÜ DE ÖKÜZ YAZARI, ÜÇÜ DE YENİ, ÜÇÜ DE TÜM KİTAPÇILARDA!..

Sayı: 81 / Şubat 2001 ● Ayda Bir Yayımlanır ● **İmtiyaz Sahibi:** Mehmet ÇAĞÇAĞ ● **Yayımcı :**LM Basın Yayın Ltd.Şti.● **Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Metin ÜSTÜNDAĞ ● **Yayın Koordinatörü:** Hatice MERYEM **Haber Merkezi:** Ali Kemal YILMAZ, Oylum GÖLBAŞI, Ali Ekber Uslu, ● **Temsilciliklerimiz: Ankara:** Ahmet Erhan ● **Diyarbakır:** Kemal Varol ● **Sydney:** Nihat Ziyalan ● **Harvard:** Ragıp Duran **Viyana:** Oktay Taftalı ● **Datça:** Güler Yücel ● **Karaköy:** Mehtap Kandemir ● **Grafik Uygulama:** Cebrail OKÇU ● **Dizgi:** Zuhal ● **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU ● **Satış:** Cüneyt AYDIN ● **İşletme:** Orhan AÇAR ● **Müessese:** Ali YAVUZ ● **Halkla İlişkiler:** Suzan ERBAŞ ● **Tel:** 292 95 65 (4 HAT) Dahili 117 / 118 **Fax:** 251 57 54 ● **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu - İst. ● **Baskı:** Ilıcak Matbaası ● **Dağıtım:** Bir-Yay ● **Reklam Rezervasyon:** Emin YARAŞ

Abonelik için **Tel: 0(212) 292 95 65'den 111** ya da **www.leman.com.tr** adresinden her türlü bilgiyi edinebilirsiniz. İsteklerinizi **0(212) 245 38 06** no'lu faksa iletebilirsiniz.

Akşamsefası

İçimizdeki İhtiyar

KEMAL SİYAHHAN

Sonbaharın yaprak dökümünde öyle bir dalmıştı ki onun dikkatini çekmenin mümkünü yoktu! Elleri buz kesmiş, ayaklarına kan yürümezmiş gibi!

Öylesine yorgun öylesine düşünceli ve yüklüydü ki sanki üzerinde tonlarca yük varmışcasına oturduğu yere mıhlanmıştı.

Yağan yağmur bile onu harekete geçirememişti. Evet!.. Yağan yağmur...

Islanan pardösüsünden buharlar çıkarken adeta yanıbaşındaki ağaç gibiydi.

Bir ara çöpçü yanına yaklaştı, süpürgesiyle... Ayaklarını yana itti ihtiyar, hiçbir şey olmamışcasına istifini bozmadı.

Bir şeylerin muhasebesini yapar gibiydi. Eksikti ama ne? Sanki boğazında düğümlenen garip duyguları mıydı eksik olan.

Orada biri var mıydı?. Aslında yalanıyla doğrusuyla yaşamın ta kendisi olan ihtiyar hiç mi hiç yoktu...

Akşam Servisi